ה' שבט תשמ"ג, 19.1.1983
72 עמודים
שנה 47
המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)
העולם הזה

גורם אלמוני באירופה מפיץ שמועה:

אלוף אדם היה קורבן המוסד

יקותיאל אדם ז"ל

מיסתור מפוברק?

וימר יעקבסון טמיר

אגוזי של עלית. אגדה

· בלי משוא פנים ·

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4 תא־הדואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תכנית: יוסי שנהן • רכז מערכת: שלמה פרנקל • עורכי כיתוב: תמי משמוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיסון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „תדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

קורא יקר,

ביתו של נשיא־המדינה נהנה בעיתונות מיחס מיוחד. באווירה של התמוטטות כללית של המערכת, מבקשים הכל שלפחות מוסד זה יישאר מכובד. כאשר הכנסת הפכה זירה של עסקנים מסוג ג', הפיקוד של צה"ל איבד את הילתו ומוסדות־מימשל רבים לקו בסימנים של ריקבון ושחיתות, יש רצון לקיים לפחות את מוסד הנשיאות ומוסד בית־המישפט מעל למחלוקת.

הדבר קשה מאוד, כאשר נשיא־המדינה נגרף אל תוך המערבולת הפוליטית — מרצונו או בעל־כורחו. מי שנכנס לפוליטיקה, גם אם אינו רוצה בכך, חלים עליו הכללים המקובלים לגבי פוליטיקאים. ב־

עוד שמותר לרכך את הביקורת כלפי הנשיא, שאין בכוחו להכריע הכרעות הנוגעות לחיי־אדם, הרי אסור לנהוג בהתאפקות כזאת כלפי פוליטיקאי, העשוי מחר לעמוד בראש מיפלגה גדולה, ואולי בראש הממשלה. אדם במעמד כזה זקוק לחשיפה, לביקורת ולבדיקה מתמדת, לטובת הציבור — בלי קשר לדעתו של העיתון או העיתונאי על האיש המסויים.

גם לגבי חיי־המישפחה של נשיא־המדינה מקבלת על עצמה העיתונות, בדרך כלל, מידה של התאפקות. אך מידה זו יכולה לעמוד רק כל עוד אין מתרחש במישכן נשיא־המדינה מאורע יוצא־דופן.

נערה כארז

במשך כל שנות כהונתו של הנשיא יצחק נבון במישכן הנשיאים, עקב אחריו העולם הזה באהדה ובהתאפקות, הן מתוך כבוד לתפקיד, הן מתוך אהדה לאיש עצמו. יצחק נבון היה (לאור פרישתו הצפוייה והקרובה מהתפקיד, מותר כבר לדבר בלשון־עבר) נשיא טוב, והוא מילא את התפקיד בכבוד ובהצלחה.

אהדה זו היתה קיימת כפליים לגבי רעיית הנשיא, אופירה נבון, שאליה יש להעולם הזה יחס מיוחד לגמרי, שמקורו בהיסטוריה של שבועון זה.

הדבר התחיל ב־1956, כאשר הלכתי ברחוב ועברתי על פני חנות־המצלמה של ארדה, שהיה אז מוסד בתל־אביב. את עיני צדה תמונה יפהפיה של צעירה בעלת־צמה. „איזו צברית אופיינית!" עברה בראשי המחשבה. היתה זאת תמונה של אופירה ארז.

בו במקום נולד בי הרעיון לקיים מטעם שבועון זה תחרות על התואר „צברית של השנה", שנועדה להיות מעין אנטי־תיזה לתחרות שקיים שבועון אחר לבחירת מלכת־יופי. הכוונה היתה לשים את הדגש על תכונות־אופי, אינטליגנציה, אורח־חיים חלוצי ועוד.

מכיוון שהתמונה בחלון־הראווה היא שעוררה מחשבה זו, הלך צוות העולם הזה לברר מיהי בעלת־הצילום, ושיכנע אותה להצטרף לתחרות. למרות שהרבה צעירות חיוביות ונאות הציגו את מועמדותם — היה זה מעין מיפקד של הנוער הטוב — בחרה ועדת־השופטים (שכללה, בין השאר, את שושנה דמארי, שמואל תמיר ועוד הרבה אנשים ידועים) פה־אחד באופירה ארז כב„צברית 1956".

אופירה נשלחה על־ידינו למסע של רצון־טוב בחו"ל, התקבלה על־ידי נשיא צרפת, וזכתה בשבחים גם מפי שגריר ישראל בצרפת. כך החלה הקאריירה שלה, שהובילה אל בית־הנשיא.

שמרנו לה תמיד מידה של חיבה, והדבר העמיד אותנו לא פעם במיבחן. לא פירסמנו שמועות מרושעות עליה, שהופצו בירושלים. גם כאשר נפוצו השמועות הראשונות על האפשרות שהזוג נבון יתגרש, התייחסנו אליהן כאל שמועות בילבד. (העולם הזה 2362). רק כאשר פירסם בית הנשיא עצמו הודעה על הסכם־הגירושין שנחתם (בצירוף הטענה שההסכם בוטל בינתיים), החלטנו שאין עוד מנוס מלטפל בנושא זה. עשינו זאת בהתאפקות ובהגינות, והערנו כי אין שום רבב דבק בשני בני־זוג מבוגרים ואחראיים, המחליטים להיפרד (העולם הזה 2366).

מבחינה עיתונאית, אי־אפשר שלא לפרסם ידיעה כזאת. אילו חתמו רונלד וננסי רגן על הסכם־גירושין, והחליטו לגנוז אותו זמנית, היה הדבר מופיע בראש העמוד הראשון של ניו־יורק טיימס.

הביקורת בעיתוני־ישראל על מעשיה של אופירה נבון בארצות־הברית היתה בחלקה מטופשת, בחלקה פרובינציאלית ובחלקה מוגזמת. הגבנו על כך בצורה שקולה.

הנושא כולו הוא דוגמה לטיב ההחלטות שעיתון אחראי חייב לקבל, כאשר חובתו העיתונאית עומדת מול שיקולים לגיטימיים אחרים. אני מקווה שהחלטותינו הן, ברוב הגדול של המיקרים, נכונות.

כתבת השער הקידמי:

קורבן המוסד ?

מיסמך מזור על נייר מיכתבים רשמי של הסוכנות היהודית מגלה: גורמים אלמוניים באירופה מפיצים שמועה, שהאלוף יקותיאל („קותי") אדם חוסל על־ידי המוסד. מי מעוניין בהפצת השמועה ומדוע?

8

כתבת השער האחורי:

מה קרה לפולי?

שמועות עקשניות טענו שישראל („פולי") פוליאקוב לקה בהתקף־לב. העולם הזה ביקר אצל פולי, במחלקה לטיפול נמרץ בבית־החולים בילינסון, ומדווח מה בעצם קרה לפולי.

66

סדקים במערכת

לקראת פירסום מסקנות ועדת־החקירה מתרחבים הסדקים הקיימים ממילא במערכת הפוליטית, והמצביאים הקטנים שבתוך המיפלגות עורכים את כוחותיהם כדי להיות בעמדות נוחות יותר בשעת משבר.

6

פרשת שריר

עדיף הטיפש על השקרן — זאת המסקנה מפרשת **אברהם שריר**, שאישר בפאריס את גילויי העולם הזה באוקטובר 81 וביוני 82.

5

מנכ"ל ביש־מזל

חקירה מיוחדת

כתבה שנייה על מעלליו של מנכ"ל חברת־הירידים, **יעקב בר־גרא**. מדוע מונה לפתע מבקר לחברה ומי מינה אותו? אילו עסקים יש לו בגרמניה ומדוע הציג עצמו כסגן יו"ר החברה הישראלית לפחם? העולם הזה ממשיך לחקור.

29

ההונאה הגדולה

הבנק הגיש תביעה נגד היהלומן **ליאו זיגמן**, היהלומן הגיש תביעה נגד הבנק, וחוקר פרטי של חברת־ביטוח בריטית חשף שיטה מתוחכמת, שבה הונו הבנקים את בנק־ישראל.

64

„אסור לשתוק!"

סיפוריהן של ארבע נשים צעירות, שעברו חוויות מזעזעות בשעה שביקשו לעבור הפלה. שוב ושוב עולים שמותיהם של הד"ר זמנוביץ ורמת־מרפא.

48

מעצר אחרי המוות

אלכסנדר אנריאה מנצרת, שהוחזק במשך חודשיים במעצר סודי בחשד שרצח את החיילת **דפנה כרמן** — התאבד. אחרי מותו באה המישטרה לעצור אותו.

57

ספסל לשניים

„אתה מזדיין עם כל אחת!" צעק מישהו לעברו של **שמעיה אנג'ל**. „בעלי לא בוגד בי!" ענתה מייד **שמוליק**. גם על ספסל הנאשמים דבקים השניים זה בזה.

63

מלכת הילדים

נינה קציר, רעיית הנשיא לשעבר, מספרת בראיון חושפני להעולם הזה על התנהגותה, על ידידיה מהבוהמה, ואומרת: תמיד רציתי להיות מלכת־הילדים."

38

חיפה־חיפה חל־אביב!

יש בחיפה חתיכות, אבל הן מיובאות מתל־אביב — הפעם לכבוד פתיחה של חנות־בגדים חדשה.

62

מדורים קבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
מה הם אומרים — תמי צרפתי, אולסי פרי, ענת רקם, צבי שיסל, אודטה דנין וד"ר אהרון בלוך	10
הנדון — מיהו עודד ינון	13
יומן אישי	15
אנשים	16
בלתים	18
הורוסקופ — מזל גדי	21
מיכתבים	22
פורום	23
תשבץ	24
אנשים בעולם	33
עולם קטן — זימבאבווה, בחריין והנרי קיסינג'ר	41
רחל המרחלת	42
לי לה לו	44
זה וגם זה	45
חלון ראווה — פטנטים עם שאריות	46
נמר של נייר — דור חדש של סופרים עבריים	50
זה היה העולם הזה שהיה	52
שידור	55
תוכניות מומלצות בטלוויזיה הישראלית והירדנית	56
קולנוע	58
לידות ישראל	60
אתה והשקל	69
ספורט	70

תשקיף

בורג -
לא נגד נבון

מחוגי הליכוד משגרים איומים כלפי נשיא המדינה יצחק נבון, כי בכל מיקרה, גם אם הוא יחליט להתמודד על תקופת נשיאות נוספת, יתמודד נגדו שר־הפנים יוסף בורג, ויזכה לתמיכת הקואליציה.

האיום הוא חסר שיניים, משום שבורג אינו מתכונן להתמודד נגד נבון. בורג יסכים לקבל את מישרת הנשיא רק אם תהיה מועמדותו מוסכמת על הליכוד ועל המערך כאחד.

בגין לצד דקל

ראש־הממשלה, מנחם בגין, דרש בשיחת טלפון לשר דויד לוי, שהשר יחדל מלעצור את „תנופת ההתנחלות".

שרים בכירים פנו לבגין וביקשו את התערבותו אחרי שמישרד־השיכון הזהיר רוכשי קרקע בגדה, שחלק מהקבלנים הבונים שם אינם מורשים.

איומים על עובדים

חקירת „העולם הזה" בפרשת חברת־הירידים והמנכ"ל של החברה, יעקב בר־גרא, הביאה לסידרה של איומים טלפוניים על עובדי החברה.

עובדי החברה מוזהרים שלא ימסרו מידע, ויש עובדים הטוענים שיש אחריהם עיקוב של מישרד־חקירות פרטי.

לא יהיה מס

מישרד־האוצר לא ישנה את מדיניותו, ולא יוטלו כל מיסים על ריווחי הון בבורסה. פעולות של פקידי שומה כלפי נישומים מסויימים מותרות לפי החוק, אך הן לא יזכו בגיבויו של שר־האוצר.

פקידי האוצר חוששים כי התמוטטות שערים בבורסה תגביר את האינפלציה, כאשר כספים ייצאו

אקדח
לא מתכתי

יהודי־אמריקאי הוציא פטנט על ייצור אקדח העשוי מסיבים וסיגים שונים, לא מתכתיים. משמעות הדבר היא, שאפשר יהיה להבריח אקדח כזה במרבית נמלי־התעופה בעולם, שסידורי הביטחון בהם מבוססים על גלאי־מתכת.

שירותים חשאיים מעוניינים ברכישת הפטנט על אקדח זה, הן כדי למנוע את שיווקו לקהל הרחב, והן כדי לצייד בו את סוכניהם.

מהבורסה, יושקעו בניכסי דלא־ניידי ובמוצרי־צריכה יקרים, ויביאו להעלאת מחיריהם.

הבורסה תתייצב?

מקורבי הבורסה מעריכים כי היא תתייצב, ובמיוחד אמורים הדברים במניות הכבדות. המניות החופשיות

ימשיכו להיסחר תוך תנודות שערים עד לסוף חודש ינואר.

שמיר נגד מידע
על ההתנחלויות

מישרד־החוץ פנה לאחרונה למישרדים ממשלתיים שונים, וביקש מהם שיימנעו מלמסור מידע על ההתנחלויות לעיתונאים זרים.

הסיבה — הנושא זוכה לפירסום רב בחו"ל ויצחק שמיר חושש שפירסום־יתר יביא בעיקבותיו לחץ להקפאת ההתנחלויות.

עד מדינה
בפרשת ניצן

כל החשודים בפרשת רצח מנהל בית־המעצר רמלה, רוני ניצן, נתפסו כבר.
אחד החשודים ישמש עד־מדינה.

פרשת כפר־שלם:
לבג"ץ

מישפחתו של שימעון יהושע, אשר נהרג בכפר־שלם, מתכוננת לפנות לבג"ץ כדי לחייב את השופטת החוקרת לדון בפרשה.
השופטת ורדינה סימון החליטה, כי אין מקום

עיתונאי
מסר

המידע שהוביל לפשיטה על מפעילי התחנה של טלוויזיית הכבלים בחיפה, נמסר למישטרה על־ידי עיתונאי.
תמורת המידע קיבל העיתונאי בילעדיות על סיקור הפשיטה.

להמשך הדיון, אך עורך־הדין אריה שרעבי, המייצג את המישפחה, טוען כי יש לקבוע גם את נסיבות המוות, ואם נעברה עבירה.

בן־עמי מתערב

בעל המניות העיקרי ביומון מעריב, עובד בן־עמי, מרבה לאחרונה לשהות במישרדיו במערכת, ומנסה להתערב בענייני העיתון.
סבורים כי בן־עמי מבקש להבטיח כי מי שיירש את שמואל שניצר בעריכת העיתון, בעוד יותר משנתיים, לא יהיה בעל דיעות יוניות. בן־עמי מבקש לחזק בעיתון את מעמדם של עיתונאים כמשה ז'ק, דב גולדשטיין, גבריאל שטרסמן ויוסף חריף, הידועים בדיעותיהם הניציות, ולחסום את עידו דיסנצ'יק, דוי־יצחק הירושלמי, חנוך ברטוב ומשה דור.

שליטא נחקר

חבר־הכנסת בני שליטא, שתיקיו נמצאים אצל היועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, שוב נחקר השבוע במישטרה.
החקירה נעשתה על־פי בקשתו של שליטא, כדי לזרז את החלטת היועץ המישפטי לממשלה בקשר לתיקיו של הח"כ.

דובר חדש
לליברלים

אלחנן בר־סער, דובר עיריית רמת־גן לשעבר, מונה לדובר המיפלגה הליברלית והחטיבה בכנסת.

הליברלים מקווים שמעתה יובלט ייחודם לעומת תנועת החרות.

עמיקם שפירא -
שר בפועל

מאז נסע השר שימחה ארליך לארצות־הברית, כדי לעבור ניתוח בליבו, ממלא את מקומו עוזרו, עמיקם שפירא.

השר המחליף את ארליך במישרד

פריצה
לבית־ברנר

פריצה מיסתורית אירעה בבניין מועצת פועלי תל־אביב, ברחוב ברנר, ביום השבת השבוע.
הפורצים חדרו לחדרו של מזכיר המועצה, ח"כ דב בן־מאיר וחיפשו מיסמכים שונים. לא ברור מה לקחו, מה צילמו במקום, ואילו גורמים הם משרתים.

החקלאות, גידעון פת, לא בא למישרד, והוא מתייעץ עם שפירא בטלפון.

מרידור יפרוש

השר יעקב מרידור שוקל פרישה מהממשלה, בגלל אכזבה מחוסר־סמכויות בתפקידו. הוא יעשה זאת ברגע שראש־הממשלה יתן לו אור ירוק לכך.

מסע הדוגמניות
בוטל

מסע לדרום־אפריקה של שש דוגמניות־צמרת התבטל בגלל אירגון כושל.
הדוגמניות שוקלות הגשת תביעה מישפטית נגד המארגנים על הנזק שנגרם להן.

גורן נאבק
על כיסאו

שליחים אישיים של הרב הראשי האשכנזי, שלמה גורן, עושים מאמצים עליונים להבטיח את המשך כהונתו של הרב בתפקידו בקאדנציה שלישית.
לישכת הרב עוסקת אך ורק בנושא זה. הרב מפנה את אנשיו בעיקר לראש־הממשלה, מנחם בגין, שבו הוא רואה גורם שיכול להביא לשינוי החוק.

אין חקירה
משטרתית

המישטרה אינה מנהלת חקירה בעניינו של עורך־הדין התל־אביבי מאיר זיו.
כפי שנמסר (העולם הזה 2363), נעלם מבית המישפט בתל־אביב תיק שזיו היה פרקליטו של אחד הצדדים בו. אך התיק לא נמצא בידי המישטרה, אלא הועבר ללישכת עורכי הדין בנסיבות בלתי־ברורות. זיו תובע לקיים חקירה בעניין זה.

שרון רוצה יומון

אנשיו של שר הביטחון אריאל שרון מתעניינים עתה בארצות־הברית בגיוס כספים למען הוצאת יומון של הליכוד ישראל.

מעמדו של שרון בשבועון הליכוד יומן השבוע נחלש, והוא אינו סבור שדי בשבועון כדי לשרת את צרכי הליכוד.

במדינה

העם

טיפש - לטובת מי?

שריר דיבר מה שדיבר.
למי ולמה זה הועיל?

שר־התיירות אברהם שריר הז־כיר השבוע בדיחה המייוחסת ל־מחולל המהפכה הבולשביקית, ולאדימיר איליץ' אוליאנוב, המ־כונה לנין.

בשנים הראשונות של המאה ישב לנין בגלות באירופה המע־רבית. ברוסיה הצארית נערכו בחירות לדומה (הפרלמנט), ואחד מנאמניו של לנין שוגר אליו מ־רוסיה כדי לדווח לו על התו־צאות.

השניים עברו על רשימת הנב־חרים החדשים, בזה אחר זה, והשליח מרוסיה הסביר ללנין מי האיש ולאיזו מיפלגה הוא מש־תייך.

כשהגיע לשמו של אחד הנב־חרים, הפליט השליח בזילזול: „לא חשוב, האיש הזה הוא סתם טיפש!"

הגיב על כך לנין: „טיפש ל־טובת מי?"

לגבי אברהם שריר, היתה זאת השבוע שאלה טובה. רבים ב־קואליציה ובאופוזיציה שאלו או־תה (ראה מיסגרת).

אך על דבר אחד אין ויכוח: הוא היה טוב מאוד לגילוי ה־אמת.

המלחמה

הופ - הושג הסכם

כאשר אמריקה רוצה, ישראל רוקדת לפי צמד החלילים שלה.

„אם אמריקה רוצה, ישראל תיכנע תוך שעתיים!" אמר המלך חוסיין בשיחה פרטית, שבה התמרמר על אי־רצונה של ארצות־הברית לכפות על ישראל את הפסקת ההתנחלויות.

ואכן, הדבר הוכח לא פעם. כאשר רצו האמריקאים בהפסקת הפצצות־הרצח בביירות, טילפן רונלד רגן אישית למנחם בגין, אמר לו מה שאמר — ותוך דקות הופסקה ההפצצה.

אחרי הטבח בשאתילא הודיע הרמטכ"ל כי צה"ל ישהה בביירות עוד במשך חודשים רבים. כעבור כמה שעות יצא החייל הישראלי האחרון מביירות. אמריקה אמרה את שלה.

השבוע זה הוכח שוב. במשך כמה שבועות התנהל בחאלדה וב־קריית־שמונה משא־ומתן מדומה, חסר כל תכלית, כדוגמת המשא־והמתן בין ישראל ומצריים על האוטונומיה. ישראל לא זזה. הגיע פיליפ חביב, ועימו הוראה חד־משמעית של הנשיא רגן — והופ, הושג הסכם עם סדר־היום. ישראל ויתרה על המילים „נורמליזציה" ו„הסכם", והכל הסתדר.

עתה מופעל הלחץ האמריקאי שוב, ודווקא במקום הרגיש ביו־תר: גאוותו של מנחם בגין. ה־אמריקאים אומרים בגלוי, ובגסות בלתי־רגילה, כי בגין לא יוכל לבוא לוושינגטון אלא אחרי ש־הושג הסכם על נסיגה חלקית ב־לבנון. מכיוון שהביקור דרוש ל־בגין כאוויר לנשימה, לאור הזעזוע הצפוי עם פירסום מסקנות ועדת־החקירה לענייני הטבח, הוא יהיה מוכן לשלם מחיר כבד.

תצפית סבירה: צה"ל ייסוג נסיגה חלקית, כדרישת האמרי־קאים.

הפה הגדול

השרירים החזקים ביותר בגופו של שריר הם שרירי השלטון

אך השבוע עשה שריר שרות רב, כאשר גילה את הסוד הנורא

אלוהים העניק לפוליטיקאי המצוי פה גדול, כדי שעניי־ני הציבור לא יתנהלו בחשאי.

מה שנראה, לעיתים, כפטפטת מטופשת, אינו אלא מילוי הכוונה האלוהית הזאת. כמו כל בעלי־חיים, גם הפוליטיקאי המצוי ממ־לא בעל־כורחו את תפקידו במע־רכת־החיים, גם כאשר נראה שאינו אלא אידיוט מדופלם.

ומה שנכון לגבי כל פולי־טיקאי, בוודאי חל גם על השר אברהם שריר.

טיפשות ללא תקדים

„חוסר־תבונה", נאמר ב־אחד העיתונים. „סימטום!" אמרו חבריו בממשלה. „אידיוטיזם טהור!" זעם אדם המקורב לראש־הממשלה.

ואכן, למראית־עין היתה הכרזתו של שריר בפאריס, לפני ציבור של פעילי המגבית היהודית, מע־שה מטופש כמעט ללא־תקדים.

שריר הצהיר כי לפני מילח־מת־הלבנון העביר אש"ף ל־ישראל, באמצעות צינורות דיפלומטיים אמריקאיים הצעה לכרות הסכם לאי־התקפה.

לפי שריר, נדחתה הצעה זו על־ידי ממשלת־ישראל, כביכול משום שנועדה לחול רק על צפון המדינה, ולא על כל שיטחה. לפי גירסה אחרת, נועדה ההצעה לחול על המדינה כולה, אך לא על היש־ראלים בכל העולם.

אם קיווה שריר כי הצהרתו תביא לו כמה כותרות בעתונות, התממשה תיקוותו מעבר למשוער. הוא גרם לסערה בישראל, ולסנס־ציה בעולם כולו. כל עיתוני צרפת וישראל דשו בהצהרתו ובתגובות עליה, ורבים מעיתוני העולם הק־דשו לה תשומת־לב.

אך הסערה הישראלית עסקה, כרגיל, בעניינים שו־ליים, תחת לעסוק בעיקר: המשמעות הנוראה של עצם המידע שהתגלה.

כסילים ונוכלים

דוברי האופוזיציה בארץ נהגו כמינהגם: הם נתפסו לעניינים של מה־בכך. הכיוון של התקפתם: איך משמיע שר ב־ישראל הצהרה מטופשת כזאת? איזה מין ממשלה היא זאת, ש־שריה מפרסמים מידע כזה? נראה כאילו שלום ממשלת־בגין ותקי־נותה חשובים לראשי המערך יותר מאשר שלום המדינה.

ואכן, מבחינת הקו של ממשלת ישראל, הצהרה זו היא שיא של טיפשות. הממשלה יצאה למילחמה כדי להשיג, כביכול, את „שלום הגליל". האופוזיציה תמכה בכל לב במגמה זו. לישכת מיפלגת־העבודה אף התכנסה ערב המיל־חמה, ב־5 ביוני, וקראה לצה"ל לפלוש ללבנון. המטרה: להתקדם מרחק של 40־45 קילומטרים, כדי להבטיח את שלום היישובים ב־גבול הצפוני.

הגילוי של שריר משמיט את הקרקע מתחת לטיעון הזה. הוא מציג גם את ראשי האופוזיציה כחבורה של כסילים או נוכלים, שנתנו את ידם לפתיחת מילחמה על סמך טיעון שיקרי.

אם ניתן היה להשיג הסכם של אי־התקפה עם אש"ף, הרי ניתן היה להבטיח את שלום הגליל, ואולי גם את שלום ישראל כולה, למשך שנים רבות, מבלי לשפוך אף טיפה אחת של דם.

בשנה שלפני המילחמה כבר הוכיחו „המחבלים" כי יש ביכול־תם לקיים הסכמים של הפסקת־אש, ולכפות החלטה כזאת על כל האירגונים והפלגים באש"ף, ואף מחוצה לו. ולראיה: במשך שנה שלמה לא נהרג אף אדם ישראלי אחד בצפון מפיגוע. לא נורתה אף פצצה אחת של קטיושות בצפון, אלא אחרי שאריאל שרון ביצע ב־4 ביוני 1982 הפצצה רצחנית על ביירות, שבה נהרגו כ־500 אזרחים, גברים נשים וטף, כביכול כתגובה על ההתנקשות בשגריר הישראלי בלונדון, שבוצעה על־ידי קבוצת־הטרור הפורשת של אבו־נידאל.

הגילוי של שריר היה, על כן, מעשה־איוולת, ואנשי ה־אופוזיציה יכלו למתוח בי־קורת על איוולת זו. אך האם על־ידי כך יצאו ידי חובתם האופוזיציונית?

פשע כלפי הציבור

כיוון שני של התקפת האו־פוזיציה היה במישור הפרל־מנטרי.

אם אכן היתה הצעה כזו של אש"ף, מדוע לא דווח על כך לכנסת?

אנשי הממשלה פישפשו ומצאו פה ושם רמזים כלשהם, שהיו עשויים להתפרש כמתן מידע ל־וועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת. אך רמזים אלה לא שינו דבר.

העובדה הפשוטה היא שהצעה כזאת של אש"ף היא בבחינת מידע חיוני, הנוגע לכל אדם ב־ישראל. רק גילוי פומבי של מידע כזה, הן בכלי־התיקשורת, הן ב־מליאת הכנסת, יכול היה לספק את דרישת המישטר הדמוקרטי. על הציבור לדעת מה מתרחש, כדי להביע את דעתו באוזני הממשלה.

כאשר על כפות המאזניים מונחת החלטה לצאת למיל־חמה, שבה נהרגו עד כה יותר מ־450 צעירים ישר־אליים, שלא לדבר על רבבות קורבנות אחרים, הרי העל־מת מידע כזה מידיעת ה־ציבור והפרלמנט היא פשע.

אך גם טענה זו אינה אלא מיש־נית. היא מתעלמת מן העיקר: המשמעות של המידע עצמו.

קודם כל, אין ספק כי המידע הוא נכון.

זה לא שקר!

חברי־ממשלה כמו כמעט כל הפוליטיקאים, נוהגים לשקר. אך השקר הפוליטי בא תמיד לשרת את האינטרסים של השקרן והגוף שהוא משתייך אליו. אימרה מפור־סמת אומרת כי הדיפלומט חייב לשקר למען מולדתו. פוליטיקאים רבים מאמינים כי מותר ואף צרי־כים לשקר למען מיפלגותיהם, וב־ראש וראשונה למען עצמם.

אך דבריו של שריר לא יכלו לשרת בצורה כלשהי את האינ־טרסים שלו עצמו, של מיפלגתו, הקואליציה, הליכוד, המיפלגת ה־ליברלית ושל שריר עצמו.

מכאן שאין ספק כי המי־דע הוא נכון.

האמריקאים לא גילו

מה נבע ממנו? אפשר לומר זאת בצורה ברוטאלית: מידע זה אומר כי 450 צעירים ישראליים נשלחו אל מותם בטענות־שקר, וכי כל מילחמת־הלבנון, על קורבנותיה ונזקיה שאין להם שיעור, לא נועדה לשרת את ביטחון ישראל.

הדבר היה ידוע, כמובן, לכמה ישראלים מן הרגע הראשון של המילחמה. העולם הזה (2300) ש־גילה את תוכנית המילחמה בערב ראש־השנה תשמ"ב, תישעה חוד־שים לפני שפרצה, פירט אז את היעדים האמיתיים של אריאל שרון, מתכנן המילחמה. לא היה להם שום קשר ליעד המוצהר של מניעת פיגועים, בגליל בפרט וב־ישראל בכלל.

המילחמה נועדה לשרת שלושה יעדים: שבירת אש"ף כתנועה פוליטית, דווקא כדי להקל על סיפוח הגדה והרצועה; הקמת מישטר של קוויזלינגים בלבנון וגירוש הסורים מארץ־הארזים. אך מכיוון שאי־אפשר היה להלהיב את הציבור ואת החיילים ליעדים אלה (שכולם נכשלו, בסופו של דבר) נולד השקר של „40 הקילומטרים", תוך שיתוף־פעולה אמיץ עם ראשי מיפלגת־העבודה.

על רקע זה ברור מדוע לא קיבלה ממשלת־בגין את הצעת אש"ף. ההצעה לא באה לשרת שום מטרה ש־עמדה לנגד עיניו של אריאל שרון. מבחינתו, היא פשוט לא היתה רלוונטית.

הוא הדין לגבי ממשלת ארצות־הברית. עשרה ימים לפני המילחמה היא נתנה את האור הירוק לאריאל שרון, כפי שהוא עצמו גילה ב־ראיון עם אוריאנה פאלאצ'י. גם היא התכוונה להשיג יעדים מסו־יימים — ובעיקר הקמת מישטר פרו־אמריקאי בכל לבנון והנחתת מכה על סוריה הפרו־סובייטית. הצעת אש"ף לא היתה רלוונטית ליעדים אלה.

הדבר מסביר פרט אחד,

(המשך בעמוד 68)

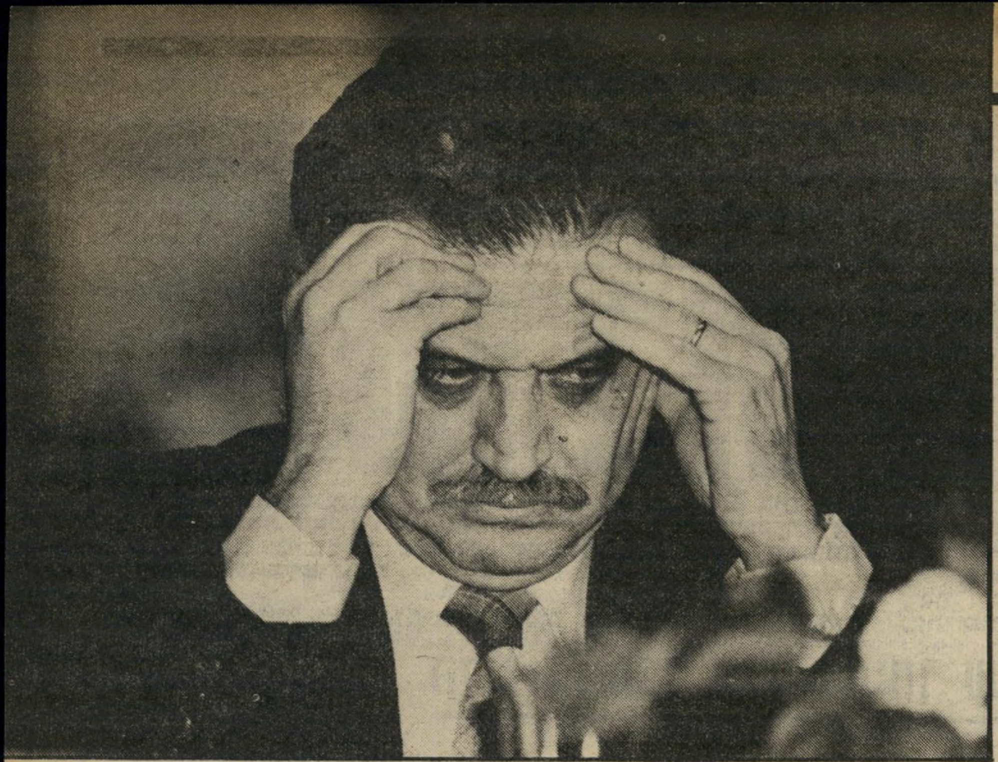

שר־התיירות שריר
אידיוטיזם טהור?

כמעט בכל המיפלגות יש התפוררות והתפלגות - עוד לפני

שהבחירות נראות באופק. מה קורה בכל אחת מהן? מדוע?

המערכת מתפוררת

בכל המיפלגות ממתינים למסקנות ועדת־החקירה. איש אינו יודע מה יהיו המסקנות האלה, ואיש גם אינו יודע מה תהיה השפעתן. אך דבר אחד ברור לכולם: עד שלא יתפרסמו, אין טעם לעשות חשבונות פוליטיים לטווח כלשהו.

אך כבר עכשיו, דווקא לקראת פירסום המסקנות האלה, מתגלים הסדקים במערכת הפוליטית. לקראת פירסום המסקנות עורכים המצ־ביאים הקטנים שבתוך המיפלגות את כוחותיהם, כדי להיות בעמדות נוחות יותר בשעת־המשבר, אם תבוא. ההיערכות הזאת עצמה מעמיקה את הסדקים הקיימים כבר, ולקראת הבחירות הבאות — אם יוקדמו, עשוי הבוחר הישראלי למצוא לפניו מערכת פוליטית חדשה, כמעט בלתי־מוכרת.

הליכוד: הכל תלוי בתיווך של שימחה ארליך

בשורות **מיפלגת** השילטון חוש־שים מן הפירסום החודשי של על־יית המדד יותר מאשר מן הפירסום החד־פעמי של מסקנות ועדת־החקירה. בליכוד יודעים כי „הכלכלה הנכונה" של שר־האוצר יורם ארידור היתה אח־ראית לכך שהשילטון ישאר בידי ה־ליכוד, לא פחות — ואולי יותר — מן הכאריזמה המפורסמת של מנחם בגין. היום כבר אין מי שחושבים שארידור מנהל כלכלה נכונה.

העובדה שנשיא התאחדות התעשיינים תוקף את הממשלה בחריפות רבה יותר מזו של מזכ"ל ההסתדרות, מעוררת שם חששות כבדים ביותר. גם ההצלחה ה־יחסית של השביתות שההסתדרות הכ־ריזה עליהן בשבועות שעברו מעוררת דאגה. אם התעשיינים הם באופוזיציה וגם העובדים הם באופוזיציה, אל מי יפנה הליכוד בבחירות הקרבות והול־כות?

מי שמבין זאת היטב הוא ראש־ה־ממשלה, מנחם בגין, שינסה לשמור על אחדות הליכוד בכל מחיר, וידחה את כל התביעות של חבריו חמומי־המוח מ־תנועת החרות לקצץ בכוחם של „ה־טרמפיסטים" הליברלים. בגין יודע, ש־ההבדל בין הליברלים בתוך הליכוד ו־בין הליברלים מחוצה לו, הוא ההבדל בין שילטון ואופוזיציה. בגין רוצה שיל־טון.

אך חלק מן הליברלים אינו בטוח שהוא רוצה בשילטון של בגין. המיפלגה הזאת, יורשתה של מיפלגת הציונים־הכלליים, היא מין אוסף של בעלי חל־קות פוליטיות קטנות, שכל אחד ואחד מהם מייצג קבוצה מסויימת של אילי־הון. לפיכך, אין שום משמעות של ממש לבריתות פוליטיות או למחלוקות פו־ליטיות בתוך הליברלים.

המיליונר ישראל סחרוב יכול לגרום לשר יצחק מודעי להיות בעל־בריתו הנאמן ביותר של אריאל שרון — או אופוזיציונר תקיף, הכל על־פי מעמדו שלו בהנהלת התעשייה האווירית. ה־מיליונר שאול אייזנברג יכול לגרום לשר אברהם שריר לקיים ברית אמיצה עם השר גידעון פת — או להפר אותה.

חברי־הכנסת יצחק ברמן ודרור זיי־גרמן מתיימרים לייצג את „המעמד ה־בינוני". חבר־הכנסת צבי רנר מייצג את „העובדים הליברליים". יצחק זייגר ו־פסח גרופר מייצגים את אירגוני האי־כרים, ויש גם נציגים נאמנים לקבלנים ולבעלי־הבתים.

וכולם גם יחד — למרות רצונם — ממתינים למנהיג המחלים של המיפלגה, שימחה ארליך.

השאלה הגדולה היא אם ארליך יתווך „החוצה", כמו שמכנים זאת בליברלים; או שהוא יתווך „פנימה". זה תלוי ב־מידה רבה במנחם בגין.

ארליך עדיין מעריך שאם יעמוד בגין בראש הליכוד — ולשם כך צריך בחי־רות מוקדמות — הוא יוכל לזכות שוב בשילטון. אם יפרוש בגין, לא יהיה עוד ליכוד. קשה להניח שארליך יוכל למצוא שפה משותפת עם יצחק שמיר או עם דויד לוי.

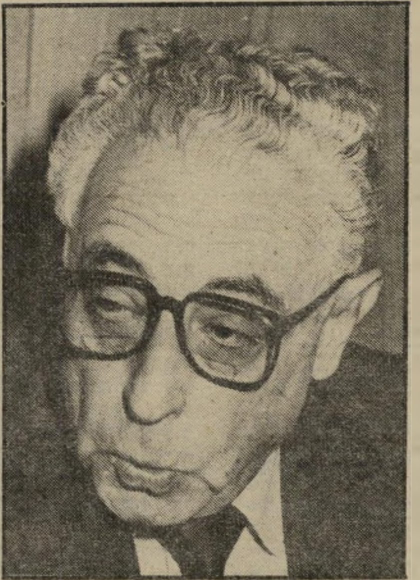

ברמן

בגין

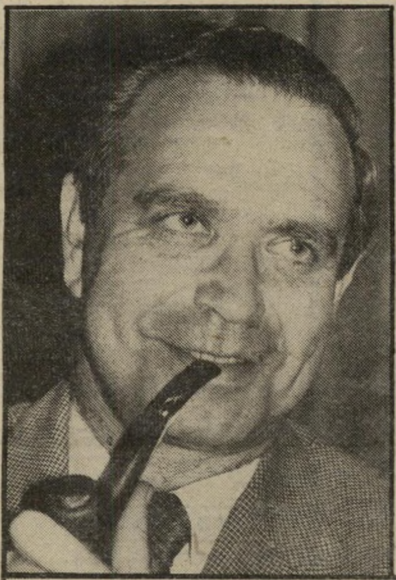

פת

המערך: הברית המוזרה בין רפ"י ואחדות־העבודה

במיפלגת **האופוזיציה** הגדולה מתלוצצים עכשיו ואומרים, כי ה־ברית האיתנה ביותר במיפלגת העבודה היא הברית שבין שימעון פרס ויצחק רבין. שניהם מאוחדים נגד „החטיבה" החדשה של אליהו שפייזר, ושניהם מ־אוחדים נגד הענק הקם עליהם מהיכל הנשיאות בירושלים.

קל מאוד לזלזל בברית „הבוסים" ש־הקים הח"כ ממחוז תל־אביב. אך צריך לזכור כי האנשים שכינס שפייזר תחת דיגלו של המחנה השלישי הם אותם שמחלקים מישרות וכיבודים, ומחזיקים בידם שליטה במנגנונים ובכסף. הם יכו־לים לקנות לעצמם שליטה חזקה למדי בוועידה ובעיקבות זאת גם במרכז ה־מיפלגה, ולהוות כוח חזק בפורום שיק־בע מי יהיה המנהיג הבא של מיפלגת העבודה.

מלבד שלושת המחנות המוצהרים ה־אלה — מחנה פרס, מחנה רבין ומחנה שפייזר — נרקמת ברית נוספת, שאיש לא היה מעלה על דעתו שתיתכן כמותה לפני עשר שנים: זו ברית בין הניצים של רפ"י ובין הנצים של אחדות־ה־

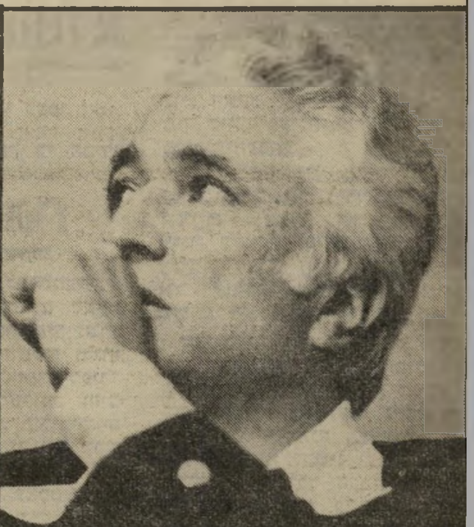

שפייזר

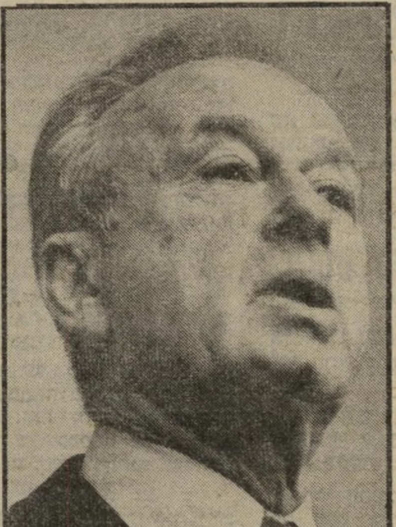

רבין

פרס

עבודה. הח"כ לשעבר עמוס הדר וה־ח"כית שושנה ארבלי־אלמוזלינו, הח"כ אריק נחמקין ומי שהתמנה למזכיר חב־רת העובדים דני רוזוליו, פעלו בשיתוף־פעולה מושלם בפרשת הבנייה של ה־חברות ההסתדרותיות בגדה־המערבית ו־ברצועת־עזה.

הברית הזאת כוללת גם את שני ה־ח"כים שפרשו מהליכוד, אמנון לין ו־יצחק פרץ, גם הם אנשי רפ"י לשעבר. היא עשויה לכלול את הח"כית עדנה סולודר, שהיא נץ קיצוני, מן הקיבוץ המאוחד ואת הח"כ מיכאל בר־זוהר, גם הוא יוצא רפ"י. המכנה המשותף לכו־לם: הרצון לסלק מן המיפלגה את ה־יונים הרדיקליים ביותר, כיוסי שריד, עדי אמוראי והרב מנחם הכהן, ולהי־פטר גם מעולם של מפ"ם ושל שולמית אלוני.

אם יצליחו הניצים בכך, על פי גיר־סתם, הם יוכלו להחזיר למיפלגה את הח"כים יגאל הורביץ ואת השר מרדכי בן־פורת, להגיע לפשרות מרחיקות לכת עם המיפלגות הדתיות, ולהתמודד עם הליכוד על הקהל שלו עצמו.

יתכן שברית זאת של רפ"י — אח־דות־העבודה תמצא שיתוף־פעולה בש־לושת המחנות הקיימים. רבים מאנשי רבין תומכים בקו ניצי יותר של המיפ־לגה. פרס לא יוכל לעמוד לבדו נגד כל אנשי רפ"י, שמאז ומתמיד היו תו־מכיו הנאמנים, ואילו אליהו שפייזר תמך מאז ומתמיד בסילוקם של יוסי שריד, של שולמית אלוני ושל מפ"ם.

גם במפ"ם העניינים יגעים. שוב נד־חתה מועצת המיפלגה, מתוך חשש למה שעלול לקרות בה. המנהיג הקשיש מאיר יערי פירסם מאמר ניצי חריף בעל־המשמר, והוא זוכה לתמיכת „חוג אור־רנים" והח"כ אימרי רון. מאידך, יש כוחות במיפלגה התומכים בקו יוני יו־תר, ומתקשים לבלוע את תמיכת המע־רך בהמשך הבנייה בגדה המערבית על־ידי החברות ההסתדרותיות.

המפד"ל: מי מאמין לזבולון המר?

המיפלגה הדתית־לאומית עדיין לא התאוששה מן התבוסה הצורבת שנחלה בבחירות לכנסת העשירית. מסע ההתעוררות, שבראשו עומדים השר זבו־לון המר והאיש החזק של סיעת למיפ־נה רפאל בן־נתן, נוחל מפלה אחרי מפלה. מי שהיה זקוק להוכחות נוספות לחולשתה של המפד"ל, מצא אותן בשתי פרשות מהתקופה האחרונה: אי־יכולתה של המיפלגה להבטיח גב פוליטי איתן לעיסקת בנק־המיזרחי — הבנק־הבינל־אומי, והמחלוקת בין שרי המיפלגה ב־יחס לשאלת הרבנות הראשית.

הקמתה מחדש של סיעת ליכוד ו־תמורה בראשותם של יצחק רפאל ו־דויד גלאס, גם היא לא מרבה את השלום בשורות המיפלגה. הצעירים ב־ראשותם של זבולון המר ויהודה בן־מאיר חוששים שהסיעה הזאת תנציח את המשך שילטונה של סיעת למיפנה של השר יוסף בורג במיפלגה, אך בורג אינו שוכח את הבריתות שכרתו בעבר גלאס והמר, כאשר הם העמידו אותו בפני עובדות מוגמרות. בורג גם יודע יפה שרפאל נוטר לו טינה.

במפד"ל גם חוששים מאוד מן הקיטוב הרעיוני ההולך וגובר בתוך הדור הצ־עיר של המיפלגה. מחד, יש זרמים חזקים ימינה בתוך תנועת בני־עקיבא, כאלה שאינם מקבלים את התפנית ה־רעיונית שמנסה השר המר לבטא ב־חודשים האחרונים. אובדנה של תנועת בני־עקיבא, והליכה מוצהרת של התנ־נועה הזאת ימינה לעבר התחיה, עלולה להיות הקשר שישבור את גבה של המפד"ל.

אך מאידך יש גם תנועה יונית גדולה בין הצעירים והנוער של המפד"ל. אל אנשי „עוז ושלום" הצטרפו אחרי התח־חלתה של מילחמת־לבנון כמה רבנים בעלי מישקל ובעלי־שם, הסוחפים את נוער־הישיבות לעמדות יוניות אמיתיות. גם הזרם הזה אינו נותן אמון רב ב־תפנית הרעיונית של המר. הם סבורים שזוהי תפנית אופורטוניסטית, שנועדה רק להשיג מטרות פוליטיות מיידיות.

נראה שהאיום של הרב חיים דרוקמן לפרוש מהמפד"ל ולהקים תנועה עצמ־אית הוא רציני עכשיו יותר מתמיד. דרוקמן איבד, למעשה, את כל בעלי־בריתו בצמרת המיפלגה. הוא מבודד לחלוטין בעמדותיו הניציות־קיצוניות, ו־הוא חושש שאם תבקש המפד"ל בדמו־תה היום לבקש לה עלה־תאנה ניצי אחד או שניים לקראת הבחירות הבאות, לא יהיה זה שמו חיים דרוקמן דווקא.

בורג

דרוקמן

אגודת־ישראל: הקרב בין החסידים והמתנגדים

המחלוקת במיפלגה הדתית ה־זאת בין הרב אליעזר שך ובין הרבי מגור היא עמוקה מאוד, ובפעם הראשונה נשמעים דיבורים גלויים לח־לוטין על פילוג אפשרי.

המחלוקת אינה רק לשם שמיים: ח־סידי הרבי מגור, שנציגם הבולט בכנסת הוא אברהם שפירא, טוענים בגלוי שהם מקופחים בחלוקת הכספים לישיבות, ל־עומת תלמידי־הישיבות של הזרם האחר, שנציגם בכנסת הוא שלמה לורינץ. ה־ח"כ הוותיק הזה עומד בראש ועדת־הכספים רבת־ההשפעה, ומנווט את כספי „החלוקה" קודם כל לישיבות שהוא חפץ ביקרן.

בינתיים ניצב הח"כ מנחם פורוש ל־צידו של שלמה לורינץ, אך ברית זאת אינה מובטחת לאורך זמן. חסידי גור יודעים, שלפורוש יש מקורות מימון מ־שלו למען ישיבותיו, ואם הם יבטיחו לו יותר מלורינץ, הוא יוכל להפר את הברית.

הצד השני של המחלוקת נעוץ ביריי־בות ארוכת הימים שבין „החסידים", שמקורם בזרם דתי שיצא מדרומה של פולין, ובין „המתנגדים" מליטא, המיי־צגים קו מתון ומסורתי יותר. החסידים קרובים יותר לפועלי־אגודת ישראל, ש־

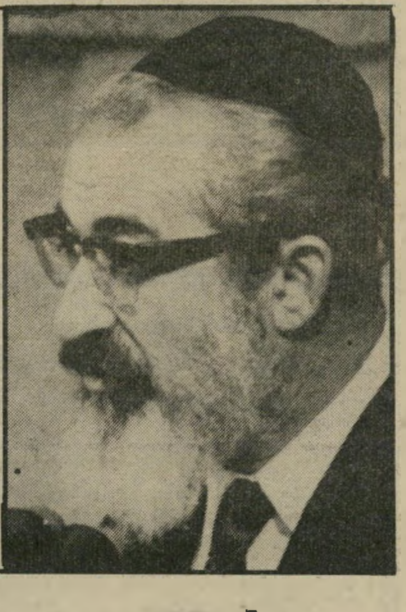
לורינץ

שפירא

לא קיבלו ייצוג בכנסת, והם יוכלו גם למצוא ביתר קלות שפה משותפת עם המפד"ל. הקו של הרבי מגור, רבם של „החסידים", הוא לאומני קיצוני, ו־הוא רואה בדאגה את המגמות היו־ניות שבתוך המפד"ל. הוא יהיה מוכן לוותר על האנטי־ציונות המסורתית של אגודת־ישראל למען התקרבות אל ה־מפד"ל וחיזוק הניצים שבתוכה, עד כדי הליכה משותפת לבחירות של כל המיפ־לגות הדתיות.

הרב שך, לעומת זאת, מייצג קו יוני עיקבי וברור, ורואה בדאגה את מה שמכנים מקורביו „מגמות משיחיות" ב־תוך אגודת־ישראל. אם לא יגיעו שני הרבנים האלה לפשרה, יהיה הפילוג ב־סיעת אגודת־ישראל בכנסת לעובדה מוגמרת, כאשר עדיין לא ברור היכן יהיה הרב פורוש.

צד אחר של המחלוקת, הוא היחס להמשך הברית עם הליכוד. אלה הם בעיקר אנשי הרב שך, שחוששים כי המשך הברית הזאת עלול לסכן את עצמ־אותה של אגודת ישראל, ולגרום לה מה שקרה למפד"ל. בגין, פשוט, נותן מהר מדי ויותר מדי.

גם באגודת ישראל ממתינים לתוצאות ועדת החקירה.

התחייה: הרוב לחרות

בתחייה כבר אין לאיש אשליות, שיש למיפלגה הזאת „מה למכור" אחרי הנסיגה מסיני. אין שום הבדל של ממש בין התחייה ובין חרות בכל מה שנוגע לאי־נכונות לנסיגה כלשהי מן הגדה המערבית.

במצב הזה יפרוץ החוצה המתח בין החילוניים ובין חובשי הכיפות הסרוגות בתנועה. גאולה כהן ויובל נאמן ילחצו להצטרפות לתנועת החרות לקראת הבחירות לכנסת הבאה, ואילו חנן פורת, אם הוא יבקש לגייס את הלאומניים־הדתיים שבהתנחלויות ובנוער של בני־עקיבא, יבקש ליצור ברית עם חיים דרוקמן, כאשר הוא יפרוש מהמפד"ל.

רמז למה שעשוי להתהוות, היא פרישתם של צחי הנגבי, בנה של גאולה כהן, וחבריו. הם יחפשו כבר עכשיו את הדרך לתנועת החרות.

תל"ם: כמו עם בן־גוריון

כל טעם קיומה העצמאי של התנועה המוזרה הזאת של פליטי רפ"י יד"ש ניטל ממנה כשנפטר מייסדה ומנהיגה, משה דיין. יגאל הורביץ ומרדכי בן־פורת כבר היו פעם במצב דומה, כאשר הסתלק מהם דויד בן־גוריון והותיר אותם ביחד עם עסקנים אחרים מליגה ב'.

דווקא יגאל הורביץ, שאינו חבר בממשלת בגין הנוכחית, קרוב לליכוד הרבה יותר מחברו, שהוא שר בממשלה, ומבטא שם עמדות מתונות־יחסית. במוקדם או במאוחר, אך בכל מיקרה לפני הבחירות לכנסת ה־11, יצטרכו השניים להחליט על דרכם, ולא מן הנמנע שדרכיהם ייפרדו: הורביץ יצטרף לליכוד, ואילו בן־פורת יחפש דרך אל מיפלגת העבודה, ואולי למיפלגת מרכז.

תמ"י: הגל נגמר

מקימי המיפלגה כבר איבדו את רוב אשליותיהם, אם לא את כולן. הם אומנם הצליחו לסדר מישרות בשפע לעסקנים שלהם, בדיוק כמו שעושות המיפלגות האחרות, אך בכך מסתכמות ההצלחות. הגל שעורר המישפט של אהרון אבו־חצירא היה נמוך מדי, והוא אינו מצליח לאחד את התנועה, על הכוחות השונים המתרוצצים בתוכה.

באופן מפתיע, עשוייה ההתפלגות בתוך תמ"י להיות דומה לזו שבתנועת התחייה: בין חילוניים ובין חובשי־כיפות. אך בשעה שברור לאן יוכלו חובשי הכיפות אבו־חצירא ובן־ציון רובין לחזור — אל המפד"ל — לא ברור מה יעשו אהרון אוזן ובנימין בן־אליעזר. אולי תסכים מיפלגת העבודה לקבל אותם.

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל

THE JEWISH AGENCY FOR ISRAEL

Phones 72 44 05 / 72 89 62
Cables: JEVAGENCY
Telex: 4 - 11031

Your ref.:
Our ref.:

6 Frankfurt am Main
Liebigstraße 24

Zweigstelle:
1 Berlin 15
Joachimsthalerstraße 13
Telefon 881 94 25

PRESS RELEASE

July 30, 1982

ALUF ADAM'S DEATH: THE RESULT OF A TRAGIC MISADVENTURE

An assortment of appalling and vile rumors are in circulation on the recent heroic death of Aluf (Maj-Gen.) Yekutiel Adam in the neighborhood of Tyr. The Agency has been commissioned to publish the following statement:

There is no substantiation to the allegation spread by the opposition and the enemies of our nation that there is a connection between Aluf Adam's death and the fact that he was to have been named the new head of the Mossad security service in June of 1982. The report stating that an Israeli unit camouflaged as Palestinian Commandos wiped out Adam as commissioned by present Mossad leaders is fundamentally false and malicious rumor.

On the other hand, it is true that Aluf Adam's death was the result of a tragic misadventure. "Kuty" was one of the most talented and most popular leaders of the Israel Defence Forces who had participated in all our wars and had a bright future ahead. Prior to his death, he had been on an important mission to the United States to check on the plan of the combat action which he rushed home to lead. It should be noted that every statement referring he had been the person from Israel taking part on the talks with CIA representatives negotiating psychological warfare and covert actions against PLO terrorists, is a simple lie.

The death of Major-General Adam is a serious blow for Israel and all true Jewish patriots. We categorically object to all interpretations that aim at exploiting his heroic death to bring disgrace to Israeli weapons.

ההודעה המפוברקת שהופצה בכל רחבי אירופה
„תוצאה של תקרית טראגית"

הבול וחותמת הדואר של פרנקפורט על גב המיכתב
„דוחים באופן מוחלט כל פרשנות"

המיסמך **שמצאו** לפניהם עורכי סוכנויות־העיתונות ועורכי־העיתונים במערב־אירופה היה מדהים.

על דפי נייר, שמוצאם בסניף של הסוכנות היהודית בעיר פרנקפורט שבגרמניה המערבית, התנוססה הכותרת:

מותו של האלוף אדם: תוצאה של תקרית טראגית.

בהודעה עצמה נאמר:

סידרה שלמה של שמועות ניקלות ר־

„אין שום יסוד לדיבה כאילו יש קשר בין מותו של האלוף אדם ובין העובדה שהוא עמד להתמנות כראש שירותי הביטחון של המוסד!"

מחרידות סובבת עתה את מות הגבורה של האלוף יקותיאל אדם ליד צור. על הסוכנות היהודית לפרסם בעיקבות ה־שמועות האלה את ההודעה הבאה:

אין שום יסוד לדיבה שהופצה על־ידי מתנגדיה של אומתנו ואויביה, כאילו יש קשר בין מותו של האלוף אדם ובין העובדה שהוא עמד להתמנות כראש שירותי הביטחון של המוסד בחודש יוני 1982. הדיווחים הקובעים כי יחידה יש־ראלית שאנשיה התחפשו לחיילי קומנדו פלסטיניים היא שחיסלה את אדם, כפי שנצטוותה לעשות על־ידי ראשיו הנו־חיים של המוסד, הם מיסודם בגדר שמועות כוזבות ומרושעות.

מאידך, נכון הדבר שמותו של האלוף אדם היה תוצאה של תקרית טראגית. קותי היה אחד המצביאים המוכשרים ו־הפופולאריים ביותר של צבא־ההגנה־

„כל הודעה כאילו הוא האדם שנשלח מישראל כדי להשתתף בדיונים עם נציגי הסי־איי־אי בדבר לוחמה נגד אש״ף היא פשוט שקר!"

לישראל, אשר השתתף בכל מילחמות ישראל, ונכון היה לו עתיד מזהיר. לפני מותו, הוא עשה בשליחות חשובה ב־ארצות־הברית, שם הוא עסק בבחינת תוכניות־הקרב של אותו מיבצע שהוא מיהר לשוב לארץ כדי לעמוד בראשו. יש גם לציין, כי כל הודעה כאילו הוא היה האיש שנשלח מישראל כדי להש־תתף בדיונים עם נציגי סי־איי־אי בדבר לוחמה פסיכולוגית ופעולות חשאיות

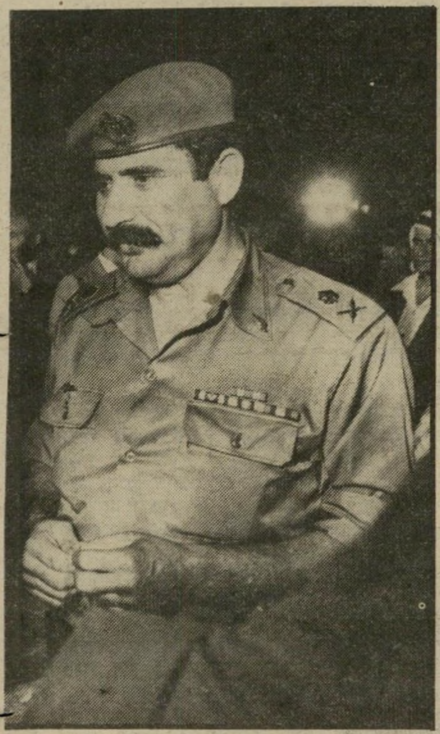

אלוף אדם
„מוכשר ופופולארי"

נגד הטרירוריסטים של אש״ף היא פשוט שקר.

מותו של האלוף אדם הוא בגדר מכה חמורה לישראל ולכל פטריוט יהו־די. אנו דוחים באופן מוחלט כל פר־שנות שמטרתה לנצל לרעה את מות־הגבורה של האלוף אדם, ולהטיל כלימה על הנשק הישראלי.

עד כאן דבר ההודעה.

היא יצאה, כאמור, ממישרד הסוכ־נות היהודית בפרנקפורט שעל נהר ה־מיין ב־30 ביולי 1982, בסמוך למותו של אדם.

הכחשה לצורך שתילת מידע

ממבט **ראשון**, נראית ההודעה כ־מלאכה של מחלקה לדיסאינפורמציה של אירגון ביון כלשהו. יתכן שאכן היו שמועות במערב אירופה, כאילו נרצח יקותיאל אדם על־ידי שליחים של המוסד. אך בהחלט יתכן שמי שהפיץ את השמועות, הוא גם שהיה מעוניין

לפרסם הודעה שמכחישה אותן כדי לאשר שמועות אחרות ולתת להן ביסוס.

בהודעה שיוצאת מטעם הסוכנות אמנם מוכחשות השמועות כאילו נרצח אדם על־ידי אנשי המוסד, אך לעומת זאת נאמר בהן כי הוא שהה בארצות־הברית לפני מותו, כדי לתכנן ביחד עם האמריקאים מיבצע מסויים. לא ברור מלשון ההודעה אם זוהי מילחמת־הלבנון בכלל, או מיבצע מסויים במהלך המילחמה, שעל קותי היה לפקד עליו במיוחד.

השאלה באיזו מידה עמוק היה שיתוף־הפעולה בין גורמים בישראל ובין גורמים אמריקאיים לפני מילחמת־הלבנון ולקראתה עדיין לא התבררה עד תום. הן בארצות־הברית והן בישראל יש מי שמעוניינים לרמוז כי שיתוף־הפעולה הזה היה קיים, ואכן היה תיאום בין הדרגים הפוליטיים האמריקאיים והישראלים, וגם בין הדרגים הצבאיים הדרגי הביון והמודיעין. אין גם ספק שהסובייטים — לצורכיהם שלהם — היו מעוניינים להצביע על שיתוף־הפעולה הזה, ויתכן שיש גורמים נוספים, במדינות ערביות פרו־סובייטיות, או גורמים פרו־סובייטיים באש״ף, שהיו יכולים להיות מעוניינים בהפצת ידיעה כזאת.

האלוף יקותיאל אדם עם האלוף דן שומרון, הפרופסור ייגאל ידין והאלוף דני מט
„להטיל כלימה על הנשק הישראלי"

הנייר נגנב מן הסוכנות

מפיצי המיסמך היו מעוניינים לשתול גם מידע נוסף, על שיתוף פעולה שהיה קיים בין ישראלי כלשהו ובין נציגים אמריקאיים של סוכנות הביון המרכזית, לצורך תיכנונה של מערכת לוחמה פסיכולוגית ומאבק חשאי נגד אש״ף.

כלומר: ההכחשה של ארוע שככל הנראה לא היה ולא נברא, באה רק כהסוואה, כדי להחליק לתוך העיתונות האירופית מידע שהמפיצים היו מעוניינים כי יתפרסם במערב, על הקשרים ההדוקים בין ישראל וארצות־הברית, בכל מה שקשור במילחמת־לבנון ובמאבק נגד אש״ף.

העולם הזה פנה אל דובר הסוכנות, צבי אייל, כדי לקבל תגובה על המיסמך המדהים. הדובר לא עמד, תחילה, על משמעות הדברים, והיה מוכן לומר כי יתכן שאנשי הסוכנות בפרנקפורט החליטו להגיב במהירות על שמועות שהתרוצצו באירופה. אחר־כך החליט הדובר לערוך בדיקה יסודית יותר של הפרשה, והעביר את הטיפול לראש מינהל־השליחים בסוכנות, מיכאל גילת.

גילת התקשר לנציגי הסוכנות בפרנקפורט. הוא אמר כי נציג הסוכנות שם, צבי בן־ישי, כבר ביקש מאנשי השגרירות הישראלית ומאנשי־הביטחון במקום לבדוק את פרשת ההודעה המזוייפת, שלדבריו לא נכתבה במכונת הכתיבה של מישרד הסוכנות. הנייר שעליו פורסמה ההודעה נגנב, כנראה, מן הסוכנות.

אולי אין זה מפתיע שמישהו החליט לנצל דווקא את מותו של האלוף יקותיאל אדם לצורך שתילת מידע כוזב, שעור הדים וגלי שמועות במערב־אירופה.

הגרעין העובדתי בהודעה המפוברקת הוא נכון: יקותיאל אדם אכן עמד להתמנות לראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים. הוא היה בארצות־הברית

האלוף יקותיאל אדם עמד להתמנות כראש „המוסד", ושהה בארה"ב כשפרצה מילחמת־הלבנון. הוא חזר מייד כדי להשתתף במילחמה ונהרג בלבנון. מי הפיץ את השמועות שהוא נהרג על־ידי יחי "המוסד"? מי היה מעוניין להכחיש אותן?

הזיוף המיסתורי

כשפרצה מילחמת־הלבנון, וחזר בשבוע הראשון של המילחמה כדי להשתתף בה.

שעות אחדות לפני שנכנסה לתוקפה הפסקת־האש הראשונה במילחמה, ב־4 אחרי־הצהריים ביום החמישי ה־10 ביוני, היו כמה מפקדי צה״ל, ביניהם הרמטכ״ל, רב־אלוף רפאל איתן והאלוף יקותיאל אדם בתצפית על גג בית בלבנון. כאשר הם ירדו למטה, ירתה בהם חולייה של לוחמים פלסטיניים. יקותיאל אדם ואלוף־מישנה חיים סלע נהרגו.

יקותיאל אדם נולד בתל־אביב בשנת 1927. הוא נמנה עם עובדי המנגנון של אירגון ההגנה, והיה מפקד מחלקה בצה״ל בשנות ה־50'. במילחמת סואץ הוא היה מפקד כוח־סיור, ואחר־כך פיקד על גדוד בחטיבת גולני.

במילחמת ששת־הימים כבר היה אדם מפקד־חטיבה, ועמד בראש הכוח שכבש את המיתחם המצרי באום־אל־כתף, תחת פיקודו של אריאל שרון. מאוחר יותר היה אדם אלוף פיקוד־הצפון, ואחר־כך הוא הושאל לתקופה של שנתיים למישרד ראש־הממשלה. במילחמת יום־הכיפורים היה אדם סגנו של האלוף יצחק חופי בפיקוד־צפון. לפני מותו הוא עמד להחליף את חופי כראש המוסד.

ידיעה זו, שגילוייה על־ידי מקורות ישראליים היא דבר נדיר, היא שגירתה כנראה את מפרסמיו של המיסמך המפוברק שהופץ ברחבי אירופה.

מישפחתו של האלוף יקותיאל אדם בהלווייתו
„לנצל לרעה את מות הגבורה"

תמי צרפתי:

„אנחנו לא ניאבק בצבא!"

„שלום־עכשיו" התכוונו לעשות מעשה טוב. הם התכוונו למחות נגד ההתנחלויות בהפגנה המונית ב־אפרת שבגוש עציון.

לכן הצטערתי כל־כך כאשר בסופו של דבר גנב יגאל תומרקין את ההצגה. יותר הצטערתי שבמקום להתרכז במשמעות הפגנת־המחאה, החלו ראשי „שלום־עכשיו" להתנצל כמו ילדים טובים ירושלים כאשר האשימו אותם כי ליכלכו את ההתנחלות.

פניתי אל תמי צרפתי, שבנוסף לחיותה בתה של יפה ירקוני, היא גם מראשי תנועת „שלום־עכשיו" בסניף תל־אביב, ושאלתי:

● **מדוע החלטתם לצנזר את הפסל של תומרקין?**

האמת היא שהיתה פה פאשלה אירגונית. לא ידענו בכלל על אותו חלק של הפסל שצונזר, כפי שאת קוראת לזה. כאשר התברר לנו כי מדובר בדגלים מגואלים בדם, החלטנו לא להשתמש בחלק הזה מכיוון שזה לא מביע את השקפותינו לגבי המאבק על הגדה.

● **אתם לא ידעתם מראש איך הפסל עומד להיראות?**

אנשים שעמדו בקשר עם תומרקין ידעו.

● **מדוע אם כך לא הודעתם לו שאתם מצנזרים את החלק הזה?**

הודענו לו ברגע שראינו את היצירה המוגמרת.

● **הוא לא ביקש לבטל את השתתפות הפסל?**

הוא כעס, אמר שאנחנו ילדים טובים, וכעת הוא דורש שנשתתף איתו בהוצאות על החומרים.

● **את לא חושבת שתומרקין וההתנצלות שלכם הסיטו את תשומת־הלב מהרעיון העיקרי, שהיה בעצם הפגנת־מחאה על ההתנחלויות?**

אני לא חושבת שהדברים הסיטו את תשומת־הלב. העניין עם תומרקין מוכיח את המיגוון הרחב של הדיעות בשלום־עכשיו.

● **מדוע ההתנצלות האינסופית של כך ליכלכנו לא־ליכלכנו. אתם רוצים גם למחות וגם להישאר נחמדים?**

זו לא התנצלות. מה שלא עשינו לא עשינו. זה הכל. אומרים שזו היתה פעולה של צופים. אנחנו לא גוש־אמונים. אנחנו לא רוצים להיאבק עם הצבא.

● **אם אתם כל־כך דואגים לשלונות ה־מצוקה, איפה הייתם בהפגנה בכיכר מלכי־ישראל?**

היינו שם. לפחות חמישים איש, חברי הסניף התל־אביבי של שלום־עכשיו היו שם. לא רק שהיינו — גם חילקנו כרוזים. ויותר מזה, חבר שלנו, אחד הפעילים, גרשון שפיר, דיבר מעל הבימה.

● **הוא ספרדי?**

לא, אשכנזי עם מיבטא הונגרי.

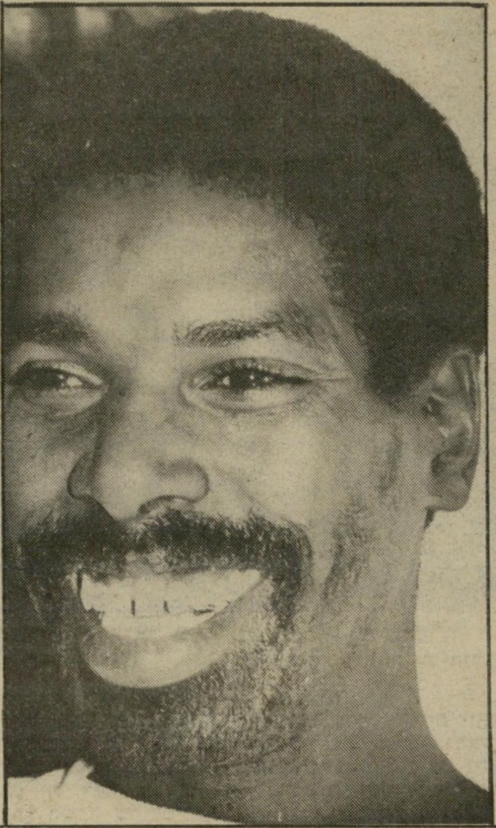

אולסי פרי:

„אצלי העיקר זה שמכבי מנצחת!"

או־אה מה קרה „צה־אס־קא" בכל זאת פעם אחת לא אכלה אותה, והחברים שלי כמעט קיבלו התקף־לב. למחרת אי־אפשר היה לדבר עם אף בן־אדם במדינה הזאת. כולם היו מצוברחים, כולם קיללו את מכבי. איזה מזל שלמחרת מכבי ניצחה. אחרת לא הייתי רוצה להיות נוכחת בשדה־התעופה. בטח היו מקבלים אותם שם עם דליי מים קרים.

שאלתי את אולסי פרי:

● **איך הרגשת כשהפסדתם ל„צה־אס־קא"?**

גרוע.

● **למה לדעתך הפסדתם?**

כי היינו יותר מדי בטוחים בעצמנו. בעצם לא רק אנחנו אשמים, גם העיתונות אשמה. הכניסה לכולם לראש שאם ניצחנו את הרוסים לפני שש שנים, אנחנו בטח ננצח אותם גם הפעם, בלי להביא בחשבון שה־קבוצה הנוכחית היא לא הקבוצה שנגדה שיחקנו לפני שש שנים.

● **ואיך הרגשת אחרי שניצחתם?**

בהשוואה למישחק הראשון, כמו בן־אדם חדש. נהדר, ממש נהדר.

● **הפקת את המכסימום מעצמך?**

לא את המכסימום. אבל היתה לי הרגשה טובה, בלי כל קשר לאיך שאני שיחקתי. אצלי העיקר זה שמכבי מנצחת.

● **מה אתה עושה כעת?**

הולך לישון. למה?

● **לישון בתשע בערב?**

כן, אני תמיד הולך לישון לפני מישחק חשוב, ומחר יש לנו דרבי.

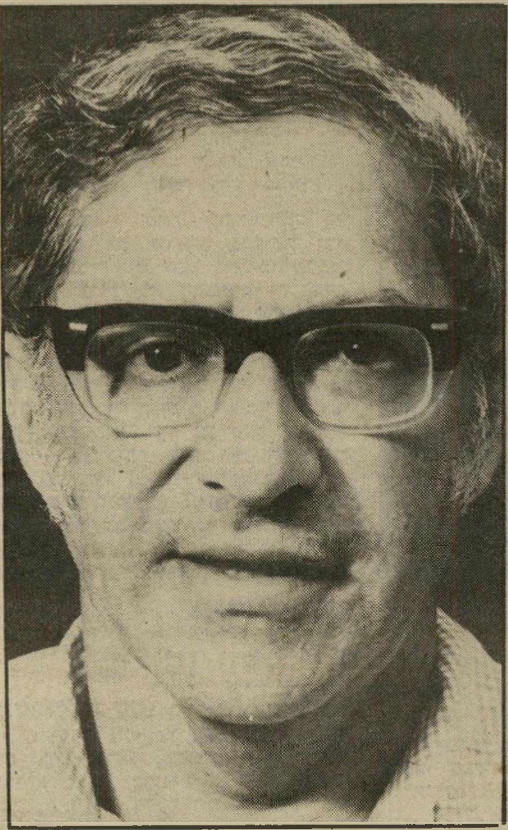

ד"ר אהרון בלוך:

„יותר מדברים פחות עושים סקס!"

רק לפני שבועיים פורסמה סטטיסטיקה, שטענה כי 35 אחוז מכלל הסטודנטיות באוניברסיטה העברית בירושלים הן בתולות. עוד לא הספקתי להתאושש מהסטטיסטיקה הזו, וכבר ניחתה עלי סטטיסטיקה מדהימה לא פחות, שאותה גיליתי בספרו של ד"ר אהרון בלוך „על בנים ועל בנות", שהוא ספר הדרכה מינית לנוער. הסטטיסטיקה מגלה כי רק 17% מכלל הבנות בבתי הספר התיכונים עיוניים, בכיתות י"א י"ב, מקיימות יחסי מין, ואילו בקרב הבנים בגילאים אלה, בבתי ספר עיוניים, האחוז הוא 39%. לעומת זאת בבתי ספר חקלאיים 8% מהבנות מקיימות יחסי מין ו־69% מהבנים, כאשר בתנועה הקיבוצית יש שוויון בין המינים: 43% מהבנים ו־42% מהבנות.

שאלתי את ד"ר בלוך:

● **איך אתה מסביר את הפער העצום הזה, בקיום יחסי מין, שבין תלמידי בית־ספר תיכון עיוני לתלמידי בית־ספר תיכון חקלאי ותיכון קיבוצי?**

זה דבר ידוע הרבה מאוד שנים, עוד מאז דו"ח קינסי. כי ברבדים הנמוכים ביותר של האוכלוסייה קיום יחסי מין הוא עניין הרבה יותר תדיר מאשר אצל האוכלוסיה האינטלקטואלית, שרמתה כלכלית חברתית גבוהה.

● **אתה חושב שהחברה הקיבוצית סובלת מבעיות כלכליות־חברתיות?**

את יודעת שתמיד הניחו שבשומר הצעיר יש פתי־חות מינית. זו אגב אחת הסיבות שאני הצטרפתי ל־שומר הצעיר. קחי את הבדלי הסטטיסטיקה בין בית ספר עיוני חקלאי ומקצועי ותראי שמי שיוצא לעבודה פיזית יש לו קשר יותר עם החיים. מי שקשור לאדמה מקדים גם בקיום יחסי מין.

● **האם אין זה מדהים כי אחוז הבנות המקיימות יחסי מין נמוך, מהמקובל להניח לגבי המתירנות המינית?**

תשאלי את רחל ארהארט, שהיא היועצת של ה־גימנסייה הרצליה, והיא תספר לך. על הנוער מופעל לחץ אדיר בנושא המיני, המביא אותו לחשוב שכולם מקיימים יחסי מין. כך שגם אם בחורה לא מקיימת יחסי מין היא בלחץ. היא חושבת שמשהו לא בסדר אצלה, כי היא סבורה שכל חברותיה וחבריה מקיימים יחסי מין. במרבית המקרים מסתבר כי הנוער מדבר על סקס אך עושה יחסית פחות.

● **כלומר, אגדת המתירנות היא רק אגדה?**

אף אחד לא מתווכח על זה שיש מתירנות, כאשר מדברים על נוער ספציפי צפון תל אביבי. אבל אל תשכחי שכאשר מדברים על נוער ישראלי צריך להביא בחשבון גם את הנוער של בני ברק וכאן תגלי ש־יחסית באופן מספרי המתירנות לא כל כך חוגגת.

אודטה דנין:

„שעה טובה זה לא החיים של הבן־אדם!"

היא עומדת להפוך לכוכבת טלוויזיה. אני מוכנה להמר על זה. ביום השישי היא תופיע לראשונה על המירקע, בחברתו של אמנון ברזילי, ושניהם ינחו את „שעה טובה".

לאודטה יש כל הנתונים להפוך לכוכבת. היא יפהפית, היא מצחיקה, ויש לה אישיות כריזמטית. הטלוויזיה הישראלית אינה משופעת ביפהפיות. המכ־סימום שהצליחה להגיע אליו בכל הנוגע ליופי הנשי היא דלית מזור. לכן אני חוששת שאודטה תהיה מטרה קלה לכל מיני מבקרות טלוויזית, שלא התפרסמו בשל רוחב ליבן דווקא.

● **אודטה, את לא חוששת שמבקרות הט־לוויזיה יירדו עלייך כי את יפה?**

אני כמעט בטוחה שכך יהיה. מה לעשות? אני כבר התחתנתי, כך שזה לא יוריד לי את הסיכוי לחתונה.

● **את מתרגשת?**

לא.

● **איך זה יכול להיות?**

אני אסביר לך בדיוק. כל חיי אני לא עושה קשר עם הסכנות. הן בטח קיימות, אבל הן לא בקשר איתי. ולכן אני פועלת בלי הפרעה. ואולי בגלל זה אני לא קולטת שצריך להתרגש. אז אני לא מתרגשת.

● **את מבינה שזה לא רגיל?**

יכול להיות. הפונקציה של ההתרגשות היא, שאת מרגישה שמה שאת עושה זה משהו נורא חשוב שאינו בר־השגה. אני לא חושבת ששעה טובה זה משהו נורא חשוב. אני הולכת לתוכנית עם ראש נורא שמח ונורא נקי. הרי מדובר בסך הכל בתוכנית טלוויזיה. זה לא החיים של הבן־אדם. זו שעה של בידור. זה נחמד, אבל לא יותר מכך.

● **אחרי שלושה שבועות של חזרות, את מרגישה שאת מוכנה להופיע על המסך?**

את יכולה לגור שבע שנים עם בן־אדם, אבל היום הראשון של הנישואין שלכם יהיה סיפור לגמרי חדש. ולכן אפילו אילו התאמנתי במשך שנתיים, ערב ההו־פעה היה סיפור חדש. לא צריך לעשות עניין. צריך להתחיל את הסיפור וזהו זה.

צבי שיסל:

„חזרתי הביתה, נורא התגעגעתי!"

שלוש שנים הוא נעדר מכאן. שלוש שנים בגלות לוס־אנג'לס. אני לא מכירה בן־אדם אחד שהכיר אותו ולא התגעגע אליו.

צביקה שיסל היה חלק מתל־אביב, כמו שתל־אביב היתה חלק מצביקה שיסל. חוף „שרתון", רחוב ירמיהו, „כסית" והבארים של תל־אביב חסרו אותו. גם הסלנג חסר אותו, כי שיסל הוא אחד האחראים הישירים לז'רגון התל־אביבי הידוע, שהפך כעת לשפת יום־יום של הנוער. ביטויים כמו „סטוץ", „אשקרה", ביטויים כמו „אני הרוס" — באו ממנו.

אז הנה הוא בחזרה, עם אשה בשם נועה וילד בשם דניאל, שנשארו בינתיים בלוס־אנג'לס, אך עומדים להצטרף אליו בקרוב.

● **צביקה, למה חזרת?**

מה זה למה חזרתי? זה הבית שלי והתגעגעתי. ממש התגעגעתי. אבל הסיבה המעשית היא, שאני מתחיל מחר לצלם סרט בשם סבבה עם יוסף שילוח, צחי נוי ודבורה בקון.

● **ואם לא היית מצלם את הסרט לא היית חוזר?**

על מה את מדברת? אני אומר לך שהתגעגעתי. התכוונתי לחזור בכל מיקרה בעוד שלושה־ארבעה חו־דשים. בגלל הסרט הקדמתי. מה רע?

● **מה זה „סבבה"?**

קומדיה צבאית. מעין ספיחס.

● **בועז דווידזון מתחלק איתך ב„אסקימו לימון"?**

לא, בכלל לא. בועז מתכונן לצלם המשך לאסקימו לימון בחודש הבא בוונציה. את הבסיס לסבבה כתבנו ביחד בלוס־אנג'לס. כעת בועז נמצא פה איתי, וכותב את התסריט לסבבה. הוא צריך לגמור היום, כי מחר אנחנו מתחילים לצלם.

● **למה היית באמריקה כל־כך הרבה זמן?**

סתם, בלי סיבה מיוחדת. למדתי שם המון. עשיתי סרטי־פירסומת לטלוויזיה, בהם סרט לג'ינס של סרג'יו ולנטה. אני לא חוזר מפני שהיה לי רע באמריקה, אני חוזר מפני שאני מתגעגע ורוצה לחיות פה. החיים שלי הובילו אותי לשם. כשנסעתי, לא היתה פה עבודה ורציתי להכיר מיסגרת אחרת של חיים. כעת המצב בשוק הקולנוע לא רגיל בארץ. התעשיה פורחת. לסרט שלנו אנחנו ממש לא מוצאים צוות. כמעט כולם עסו־קים.

● **שיסל, השתנינו?**

לא, בחיי שלא. רק שאני כל־כך עסוק עם הסרט, שאפילו לא מצאתי זמן להיפגש עם חברים שלי, שלא ראיתי שנים. עם שלום חנוך נפגשתי, אבל עם אריק איינשטיין רק דיברתי בטלפון. מה אני יכול לעשות? אני עסוק מעל לראש. אני מקווה שכשאגמור את ה־צילומים אוכל להיפגש עם החברים.

ענת רקם:

„אני לא מרגישה כמו סינדרלה!"

הסיפור שלה נשמע כמו לקוח מאיזה מחזה קיטשי סוחט דמעות. היא נולדה להורים תימניים לפני 23 שנים. הוריה התגרשו, והיא התחנכה כילדת־חוץ ב־קיבוץ גינוסר. בצבא היתה מש"קית חינוך וחלמה לעשות קאריירה. אחרי הצבא התחילה להופיע כזמרת בחתונות, ואם התמזל לה מזלה היתה שרה ג'אז עם מוסיקאים, שכמוה עסקו לפרנסתם בחלטורות אבל בשביל הנשמה ניגנו ג'אז.

יאיר רוזנבלום שמע אותה שרה, והזמין אותה לעשות קולות לשיר שעמד לשלוח לתחרות השירים שיתחרו על הזכות לייצג את ישראל באירוויזיון. השיר היה מיועד לירדנה ארזי, אבל היא היתה כבר תפוסה עם שיר אחר. אחר־כך ייעדו את השיר לגלי עטרי. היא אמרה כן, אחר־כך לא, אחר־כך כן, אחר־כך לא — והמלחין וכותב התמלילים, אבי קורן, היו ביאוש טוטאלי. לבסוף החליטו להמר על זמרת אלמו־נית בשם שרון ליפשיץ. ביחד איתה הוזמנו — כדי לעשות קולות — ענת רקם ויואל לרנר. מה רוצה ה־אלוהים? ששרון תחטוף דלקת בגרון, ולא תגיע.

המלחין, התמלילן והמפיקים טיפסו על הקירות. מה לעשות? ונותרו שעות בלבד עד למועד שנקבע כמועד סופי להגשת השירים. ברגע האחרון הוחלט שענת רקם תשיר את השיר, לפחות כדי שיוגש לוועדה. אחר־כך — אמרו התמלילן, המלחין והמפיקים — נשבור את הראש איזה זמרת תשיר אותו. וכך פתחה זמרת־החתונות את פיה, ובאותו רגע נדלקה בראשם של המאזינים לה נורה אדומה, והוחלט פה אחד: לא שרון ליפשיץ, ולא זמרת אחרת: ענת רקם, זמרת הקולות, תשיר את השיר. ממש כמו בסרטים.

● **ענת, את מרגישה כמו סינדרלה?**

זה מצחיק, אבל אני לא מרגישה כמו סינדרלה. ידעתי שזה רק עניין של זמן. ידעתי שאצא מהאלמו־ניות.

● **ולא התרגשת כשאמרו לך שאת תשירי את השיר שהיית צריכה רק לעשות לו קולות?**

כן, מאוד, אבל לא הופתעתי. מההתחלה היתה לי הרגשה שהשיר הזה נועד לי ושאני הולכת לשיר אותו.

● **את זמרת חתונות?**

כן, אני מופיעה בלהקת עפיפון של אורי שפילמן, כבר חצי שנה.

● **זה נכון שמרוויחים הון עתק בחתונות?**

זה תלוי. בחודש טוב אני יכולה להרוויח בערך 200 אלף לירות. בחודש פחות טוב 100 אלף לירות, ויש חודשים שאין בכלל עבודה.

● **אילו חודשים הם החודשים הבוערים בעיסקי חתונות?**

אוגוסט ומרס. כל השאר יבש. אבל החודש במיקרה הוא חודש מצויין. אחד החודשים הלוהטים של השנה.

במסלולי ההחלקה באירופה הכל הולך חלק

מאת: עדי עמיר

החורף של אירופה, שישראלים רבים גילו אותו רק בשנים האחרונות, מהווה אבן שואבת לקבוצה הולכת וגדלה של חובבי סקי • מחיר חופשת סקי באירופה מפתיע לטובה רבים מן הנופשים • אתרי הסקי הנודעים באירופה ערוכים היטב לארוח תיירים ולאספקת כל ציוד הסקי הדרוש • בתי־הספר לסקי, במחזורים של שבוע, מאפשרים לכל מתחיל להיות מחליק • חבילות־תיור משולבות של סקי ונופש.

המסלול הבטוח

אי־אפשר להתעלם מהעננה הקלה של דאגה שמלווה את הישראלי היוצא לחו״ל. מה יהיה, לאן נגיע, מי יקבל אותנו, העולם כולו נגדנו... אבל — יש פתרון. חברת מעוף צ׳רטר 1 מפעילה את המסלול הבטוח לכל נוסעיה מישראל לאירופה.

מרגע היציאה, במשך כל השהיה בחו״ל, ועד לחזרה הביתה. חבילות הסקי של מעוף — תפורות היטב: הטיסה עצמה מתבצעת במטוסי החברה המופעלים על־ידי צוות ישראלי מנוסה. בנמל התעופה באירופה ממתין לנוסעים אוטובוס חכור על־ידי מעוף. באוטובוס זה, מגיע הנוסע אל אתר הסקי. (באותו אוטובוס גם חוזרים בתום החופשה אל נמל התעופה).

באתר הסקי לרמוס, למשל, שוהה דרך קבע נציג החברה, אשר תפקידו לסייע לנוסע מישראל להנות מכל רגע. הוא יודע לאן ללכת ומתי לחזור, איפה מקבלים את כל הדרוש מתי מתקיימים שעורי הסקי ולאן כדאי לטייל בסביבה. הוא ממליץ על הבילויים המעניינים בערבים ואפילו משמש מתורגמן בשעורי הסקי. בקיצור — אתה אף־פעם לא לבד.

המחיר הסביר

עוד אגדה שהולכת ומתנפצת בשנים האחרונות היא אגדת יוקר חופשות הסקי. מי שיודע לעשות מעט חשבון, מגלה בנקל כי מחיר חופשת־סקי באירופה, כפי שהיא מוצעת על־ידי מעוף, אינו יקר כלל. המחיר הסביר הוא הבסיס המרכזי למתכנני החופשה, כדי לאפשר לישראלים רבים ככל האפשר לטעום מטעמו של החורף האירופי ולהנות מהשלג הנאה שלמה. אחד מאתרי הסקי המבוקשים ביותר הוא לרמוס שבאוסטריה. כל חבילות הסקי של מעוף בלרמוס כוללות את כל עלויות החופשה. אין שום הפתעה בדרך! מכרטיס הטיסה ועד לשהיה במלון, מציוד הסקי ועד הנסיעות לאתר, הכל כלול במחיר, ללא שום תוספת. גם מיגוון ההצעות רחב במיוחד, ומאפשר לכל אחד לבחור את החופשה המתאימה לו. ראוי לציין כי בין ההצעות ניתן למצוא שילוב של חופשת סקי עם בילוי בארצות שונות, חופשת סקי באוסטריה, ואחר־כך — טיול באנגליה, למשל, וחזרה לארץ מלונדון. זאת, כמובן, ללא תוספת־מחיר.

מלון	סוג חבילה	מחיר
דרגה ראשונה	A	$ 678
	B	$ 575
דרגת תיירות	A	$ 650
	B	$ 550
פנסיון	A	$ 550
	B	$ 450

חבילה A כוללת:
- טיסה ת״א — מינכן — ת״א
- הסעה מנמל התעופה לאתר ובחזרה.
- ימים מלון על בסיס לינה וארוחת בוקר.
- 6 ימים סקי פס
- 6 ימים ציוד סקי.
- ביטוח מטען, ביטוח רפואי וביטוח תאונות סקי.

מלון	סוג חבילה	מחיר
5 כוכבים	A	$ 710
	B	$ 530
4 כוכבים	A	$ 665
	B	$ 490
3 כוכבים	A	$ 635
	B	$ 460

חבילה B כוללת:
- טיסה ת״א — מינכן — ת״א
- הסעה מנמל התעופה לאתר ובחזרה.
- 7 ימים מלון על בסיס לינה וארוחת בוקר.
- ביטוח רפואי, ביטוח מיטען וביטוח תאונות סקי.

גלישה לחופשה

יש באירופה אתרי סקי רבים ונודעים. איכותם ומשיכתם של האתרים, ניקבעת על־פי רמת המיתקנים שהם מעמידים לרשות הנופש. מה שקובע הוא מספר הרכבלים, מספר המדרונות, תלילותם ואורכם, התאמת המדרונות לרמות השונות של הגולשים, מספר הימים בעונה שבהם מתאפשרת גלישה נוחה ואפשרויות הבילוי לאחר יום של סקי (APRE SKI). מעוף, הודות לנסיון הרב שצברו אנשיה בנושא זה, מציעה לנופשים מישראל את האתרים הטובים של אוסטריה ושוויין.

אינסברוק, איגלס, לרמוס

אינסברוק היא בירת חבל טירול שבאוסטריה. זוהי עיר סקי אולימפית, בה נערכו 4 אולימפיאדות חורף, אשר בה מצויים 5 אתרי סקי לכל הרמות. יש בה יותר מ־100 מעליות סקי, כ־100 מדריכי סקי מנוסים ומתקיימים בה עשרות רבות של שעורי סקי. הגישה לאתרי הסקי נוחה מאוד, באמצעות שרות אוטובוסים קבוע מן המלונות שבאזור אל אתרי הסקי. גם אפשרויות הבילוי באינסברוק נעימות במיוחד. יש בה רובע עתיק ומענין, חנויות, מסעדות, בארים ודיסקוטקים. מתקיימים בה ערבי פולקלור, קונצרטים והצגות אופרה. יש בה מוזיאון, גן־חיות אלפיני ומסלולי הטיול שבסביבתה מושכים אליהם את הנופשים.

איגלס הוא כפר קטן, במרחק 15 דקות נסיעה מאינסברוק. השהיה בו מאפשרת שילוב ניפלא של חופשה בחיק הטבע, סמוך לעיר גדולה — על כל יתרונותיה.

אבל ענין מיוחד מגלים הישראלים דוקא בלרמוס, השוכנת בחבל טירול שבאוסטריה. לרמוס מצטיינת בנוף עוצר נשימה, הרים מושלגים מקיפים אותה, יערות עד ואגמים הם מסימני הזיהוי הבולטים שלה. בלרמוס יתקיימו השנה אליפויות אירופה בסלאלום (סקי מדרון במסלול מתפתל). האליפות השנה תתקיים ב־29 וב־30 בינואר. לרמוס נחשבת לאתר סקי אולימפי מעולה, שגובהו 1,500 מטר, ובו 55 ק״מ של מסלולי גלישה ו־25 ק״מ של מסלולי סקי מישור. 11 מעליות סקי עומדות לרשות הגולשים וצי של אוטובוסים מקשר בין האתרים. תחנת המוצא של הרכבלים היא במרכז הכפר — עוד יתרון המקל על נשיאת ציוד הסקי מן המלון אל אתר הגלישה. לעיירה מסורת של 70 שנה בארוח תיירים מכל העולם, ומכאן ההנאה הרבה שנהנים כל הבאים למקום. מובנת מאוד היא העובדה שאלופי הסקי של אוסטריה מתגוררים בלרמוס. אחרי הסקי ימצא התייר כמעט כל מה שעולה בדעתו: בריכות שחיה מחוממות, אולמות באולינג, סאונה, מכוני מסג׳, דיסקוטקים, מסעדות, בארים ארוחות פונדי וערבי פולקלור. במשך כל עונת הסקי שוהה בלרמוס נציג מעוף, עוזי מסלטון, העומד לרשות נוסעי מעוף בכל דבר. בין היתר, הוא מארגן עבורם סיורים באזור, ברכב וברגל, ויודע להמליץ על חנויות פטורות מכס שכדאי לבקר בהן.כך, יכול להנות היטב מחופשת חורף מאורגנת כהלכה גם מי שאינו עושה סקי. אך לא רק באוסטריה. מעוף מציעה 13 חופשות סקי גם בשווייץ. אתרי הסקי שמציעה מעוף בשווייץ הם מן המפורסמים בעולם: סן מוריץ, דאבוס, פלימס, גרינדלוואלד, אנגלברג, וונגן. אתרים אלה יקרים מעט יותר מאלה של אוסטריה. אך השהיה בהם נעימה במיוחד.

כמו שעון שווייצרי

טיסות מעוף לאתרי הסקי של אירופה יוצאות כמו שעון שווייצרי. בכל יום ראשון. לעובדה זאת נודעת חשיבות רבה, כי כל בתי־הספר לסקי ניפתחים ביום שני ומסתיימים בשבת (6 ימים בשבוע). הנוסע במעוף אינו מפסיד לכן אף שעור סקי. מטוסי מעוף ממריאים מדי יום ראשון ב־10.30 בבוקר. שעה נוחה מאוד. אין צורך לקום מבעוד יום ולהגיע עייף להתחלת החופשה. זוהי שעה שאפשר להגיע אליה מכל מקום בארץ בנוחיות מרובה. גם החזרה לארץ נעשית בשעות הנוחות של אחרי הצהריים — רווח של עוד יום חופשה בחו״ל. ההגעה לאתר הסקי היא אחרי הצהריים. כאשר זמן הנסיעה המירבי מנמל התעופה ללרמוס, למשל, הוא כשעה וחצי. בנמל התעופה מחכה האוטובוס עד להגעתו של מטוס מעוף. כך ניתן לערוך סיור ראשון בלוית נציג מעוף (שהוא מדריך מוסמך) כבר ביום ההגעה, ואף להצטייד בכל הדרוש לשעורי הסקי של היום הבא. למחרת, יום שני, מוכן הנופש הישראלי עם כל הציוד לפתיחת בית הספר לסקי. ובכך מתחילה חופשה שופעת הנאות.

הנדון:

העולם רועש סביב תוכנית ישראלית לפירוק כל המדינות הערביות

מרחב מחייה

„האם אתה מכיר את עודד ינון אישית?" שאל אותי השבוע הוגה־דיעות צרפתי.

„עודד ינון? מי זה עודד ינון?" תמהתי.

האיש הביט בי, כאילו חשד שאני מהתל בו. הוא היה בטוח כי עודד ינון הוא אחד מהוגי־הדיעות ה־יותר מפורסמים בישראל. הודאתי בכך שאין לי מושג מי האיש הורידה אותי בעיניו בכמה דרגות.

בעל־שיחי פישפש בניירותיו. בראש הערי־מה היתה מונחת יצירתו של אותו עודד, שהקנתה לו שם־עולמי.

מסתבר שהאיש הוא עיתונאי, עובד לשעבר של משרד־החוץ, וגם איש תנועת־התחייה. הוא כתב מא־מר בשם „אסטראטגיה לישראל בשנות ה־80", וזה פורסם לפני כמעט שנה בכתב־עת אלמוני של ההס־תדרות הציונית בשם כיוונים.

שם גילה את המאמר הד"ר ישראל שחק, הכימאי החורן, תירגם והפיץ אותו בעולם הרחב. מוסדות חשו־בים מאד לקחו את הסכסס, הדפיסו אותו מחדש ו־הפיצו אותו בין חבריהם.

כך נולד הוגה־דיעות ישראלי גדול חדש.

■ ■ ■

מדוע הפך מאמר בכתב־עת שלא ידעתי על עצם קיומו, פרי־עטו של איש שמעולם לא שמעתי את שמו, לסנסציה עולמית?

הפיתרון טמון בתוכן המאמר עצמו — ואולי גם בעיתוי. הוא הגיע לידיעת הרבים בעולם במהלך מיל־חמת־הלבנון, ולרבים נדמה שהוא מסביר מה קורה שם. התיאוריות של ינון נראו כמשלימות את המעשים של אריאל שרון.

ינון מציע, בפשטות, את שבירת כל המדי־נות הערביות, והפיכת המרחב כולו לאוסף של מדינות עדתיות חלושות וקטנות, שתהיינה מופקרות לחלוטין לחסדי האימפריה הישר־אלית החדשה.

הנה כמה מפרטי התוכנית:

מצריים תסולק לא רק מחצי־האי סיני, אשר יחז־זור לשלטון ישראל, אלא תפורק בכלל כמדינה. במקום מצריים הנוכחית יקומו מדינה קופטית בדרום וכמה מדינות קטנות בצפון.

סודאן תפורק לכמה יחידות — אחת מוסלמית, אחת נוצרית ואחת פגנית בדרום.

סוריה תפורק כך: מדינה עלאווית בצפון, מדי־נה סונית בחלב, מדינה סונית שניה (ועויינת לראשונה) בדמשק, ומדינה דרוזית, שתכלול אולי את הגולן וצפון־ירדן.

ירדן תימסר לפלסטינים שאת הסתלקותם מהגדה המערבית „תעודד" ישראל.

עיראק („מועמדת בטוחה להשגת יעדיה של ישי־ראל") תפורק לשלוש מדינות או יותר, סביב הערים בצרה, בגדאד ומוסול. השטחים של השיעים בדרום יופרדו משיטחי הסונים — הערביים והכורדים — בי־צפון.

סעודיה תפורק, כמובן, וכן גם שאר נסיכויות הנפט.

אלג'יריה, מארוקו ותוניסיה מפולגות בין ערבים וברברים, והמסקנה מתבקשת מאליה.

ישראל עצמה, מהים עד הירדן, תהיה כולה יהודית.

■ ■ ■

כל זה יכול היה להיחשב כחיבור ילדותי של אינ־פנטיל פוליטי, לולא פרשת לבנון.

משה שרת גילה ליומנו הסודי ב־1955 כי דויד בן־גוריון ומשה דיין הציעו לו לגרום לפירוק המדינה הלבנונית. לדיין היתה הצעה מעשית: לקחת „רב־סרן מארוני", לתת לו נשק וכסף, ולהטיל עליו להקים מדינה נוצרית, שתהיה בת־חסות של ישראל.

המערך הגשים רעיון זה כעבור עשרים שנה, כאשר המליך רב־סרן מארוני בשם סעד חדאד בדרום־לבנון.

המערך גם לקח מיפלגה פאשיסטית מקומית קטנה, ששלטה בכמה כפרים, והפך אותה לכוח מקומי גדול, חמוש וממומן־היטב. בעזרת הכסף והנשק השתלטו ה־„פלאנגות" על כל הנוצרים בלבנון.

אריאל שרון צעד עוד צעד קדימה בדרכם של בן־גוריון, דיין ופרס. הוא פלש ללבנון כדי להטיל על המדינה כולה דיקטטורה של קוויז־לינגים מארוניים, או להביא לחלוקת לבנון.

היו לו גם תוכניות מיבצעיות כלפי סוריה וירדן. הוא סיפק נשק לאיראן של האיית־אללה חומייני נגד עיראק, והכריז כי המרחב הביטחוני של ישראל משתרע מאפריקה המרכזית־הדרומית (זאיר) עד פאקיסתאן, ועד בכלל.

הוא לא השתמש במילים „מרחב מחייה", אך ה־אסוסיאציה הזאת מזדקרת מעצמה.

שיגעון? טירוף?

בוודאי. אבל יש שיטה בטירוף הזה.

וכאשר לרשותו של טירוף שיטתי עומדת מכונה צבאית משוכללת, כמעט שאי־אפשר לעמוד בפני הפיתוי לבצע את החזון המטורף.

אחרי לבנון, לא יהיה איש בעולם מוכן להתעלם ממאמרים כאלה, קל וחומר כשהם מתפרסמים בביטאון ציוני רישמי.

■ ■ ■

הטירוף שברעיון — כמו ברעיונו של אדולף היטלר בשעתו, ששאב ממקורות דומים — טמון בטעות גרוטסקית בהערכת הכוחות, הפיסיים והנפשיים.

קל לצחוק על חשבון הפילוגים הלאומיים, הדתיים והאתניים בעולם הערבי, אף כי אין הם שונים מן

„הוא מאחד אותנו!"*

הפילוגים שגרמו באירופה לשתי מילחמות נוראות ב־מאה הנוכחית.

יריה אחת בעיר בלקאנית גרמה ב־1914 למילחמת־עולם. הבלקאניזציה של העולם ה־ערבי, כחזונם של שרון־ינון, תביא לתוצאות דומות.

אינטלקטואלים ערביים יטענו — ואכן טוענים — כי הפילוגים הטבועים במהותה של החברה הישראלית בין אשכנזים ובני־עדות־המיזרח, ובין דתיים וחילוניים, אי־נם פחות חמורים מן המצב בעיראק או במארוקו, ושהם עלולים לפוצץ את ישראל מבפנים לפני שדבר כזה יקרה במדינה ערבית כלשהי.

מי שיושב בביתן של זכוכית, אל ישליך אבנים בביתנים שכנים.

■ ■ ■

גם מאזן־הכוחות הצבאי שונה מאוד ממה שהיה נדמה, כנראה, לאותו ינון לפני מילחמת־הלבנון.

במילחמה זו רוכזה והופעלה כל העוצמה הצבאית של ישראל נגד אוייב קטן.

למרות עדיפות־כוחות פנטסטית ויתרון ה־הפתעה, לא הצליח צמד הגאונים שרון־רפול לשבור ולהביס את הצבא הסורי, ואף לא השיג בגיזרה זו את היעדים הצבאיים הקרובים של צה"ל. בחזית הפלסטינית היה דרוש שבוע כדי להגיע לביירות — והעיר לא נכבשה.

אך עצם החשבון הזה הוא מגוחך, מפני שהוא מת־עלם מהמעצמות הגדולות. ינון טוען שארצות־הברית שוקעת, וכי ישראל צריכה ללמוד לסמוך רק על כו־חותיה של עצמה — בעולם שבו עולה, לדעתו, ברית־המועצות.

מלכות־ישראל־השלישית לבדה מול האימ־פריה הסובייטית? מאז ימי בר־כוכבא, לא נשמע טירוף כזה!

■ ■ ■

מעבר לילדותיות המיליטריסטית מתגלה תמו־נה פרימיטיבית עוד יותר.

בעלי האסטראטגיה החדשים בטוחים שלא זה בילבד שהעולם הערבי לא יתקדם, אלא שאף ייסוג ויתפורר.

אולם 6000 שנים של היסטוריה מלמדות שלחץ יוצר לחץ נגדי.

מילחמת־הלבנון יצרה לחצים גדולים, השוללים מ־שרון אף את ה„הישגים" המיזעריים שנותרו מהחזון הגדול.

צה"ל בדמשק, בקאהיר, בריאד או בבגדאד יוליד כוחות נגדיים כבירים לאין־שיעור יותר.

אם מישהו מסוגל בימינו לאחד את העולם הערבי, אחרי כישלונו של גמאל עבד־אל־נאצר, הרי זה איש כמו אריאל שרון.

כל אומה מתאחדת, מתגבשת ומתחשלת כאשר מא־יימים על קיומה. זה קרה ליהודים. זה קורה כיום לפלסטינים.

זה יקרה מחר בעולם הערבי כולו, אם תמ־שיך ישראל בריצת־האמוק אל הרייך היהודי השלישי.

■ ■ ■

אפשר לשאול: מדוע להתייחס לרעיונות כאלה ברצינות? מדוע בכלל להזכיר אותם?

יש לכך שתי סיבות טובות.

ראשית, הם לא נולדו יש מאין.

הרעיון של „ברית המיעוטים" במיזרח התיכון מהלך כרוח־רפאים בראשיהם של אנשים שונים במדינה — ועוד לפני כן, ביישוב. זוהי רוח רעה שנשבה מצפון. מהמישטר הקולוניאל הצרפתי בסוריה, שניסה להגשים את הרעיון שם: הקמת לבנון עצמאית וביתור שאר סוריה בין דמשק, הר־הדרוזים וחבל העלאווים.

צרפת עפה מסוריה ומהלבנון.

בן־גוריון חלם על כך, ונחסם על־ידי משה שרת, שגילה בנושא זה תבונה רבה וגם הערכה מפוכחת של המציאות. אבא אבן רכב פעם על סוס זה, ומנחם בגין דוגל בזה מאז ומעולם.

יתכן שההרפתקה המבישה והמבאישה בי־לבנון לא היתה מתרחשת, לולא היסודות הנפשיים האלה.

הקולמוס שופך דיו בקלות. אך במציאות הופכת הדיו לדם.

■ ■ ■

הסיבה השניה והעיקרית, המחייבת את ההתמודדות עם טירוף זה, טמונה בהשלכותיה הפנימיות.

החזון הזה אינו רק מכוון החוצה. הוא מוכרח להוליד תוצאות פנימיות.

אי־אפשר לגשת לביצוע מדיניות כזאת — דימיונית ככל שתהיה — באמצעות צבא של אזרחים במדים, צבא של אנשי־מילואים בני־חורין.

חיילי צה"ל בלבנון שואלים את עצמם כיום: מה אנחנו עושים כאן? והתשובה היא השיר רד אלינו אווירון.

חזון זה מוביל בהכרח לשינוי פני צה"ל, והפיכתו לצבא אימפריאליסטי, צבא של רובו־טים ממושמעים, צבא שאינו מתמרד מול ביירות המערבית ואינו מזדעזע אחרי צברה ושאתילא.

יש החולמים כיום על צבא חדש כזה, שיתאים ל־„אסטאטגיה" החדשה.

ולא רק אריאל שרון.

■ ■ ■

צבא אחר זקוק למדינה אחרת.

ייאמר הדבר בצורה המפורשת ביותר:

החזון הזה מחייב מישטר פאשיסטי.

הוא מחייב עם שיהיה כולו חדור קנאות לאומנית קיצונית, „עם אדונים" שיהיה מוכן לשלוח את בניו למוות בהרי־האטלס, בג'ונגל של דרום־סודאן, במידבר־יות של סעודיה, בביצות של דרום־עיראק.

הוא מחייב מישטר שבו הצאצאים הרוחניים של שרון־ינון, יובל נאמן ורפאל איתן יוכלו לדכא כל הת־נגדות וביקורת, באמצעות מחנות־ריכוז ומישטרה חשאית.

כבר ראינו מדינה שבראשה עמד אדם שהטיף ל־מרחב־מחייה ולפירוק מדינות. אפשר לקרוא את הפרטים בספר מיין קאמפף ובפרוטוקולים של שיחותיו הסודיות של אדולף היטלר. הדימיון מדהים ממש. רק הממדים שונים.

התוצאות הובילו לסטאלינגראד ולאושוויץ, וגם לבתי־קברות שבהם קבורים מיליוני גרמנים, בני הגזע העליון.

* קאריקטורה של ביל מולדין בשיקאגו סאן־טיימס.

מאת אורי אבנרי

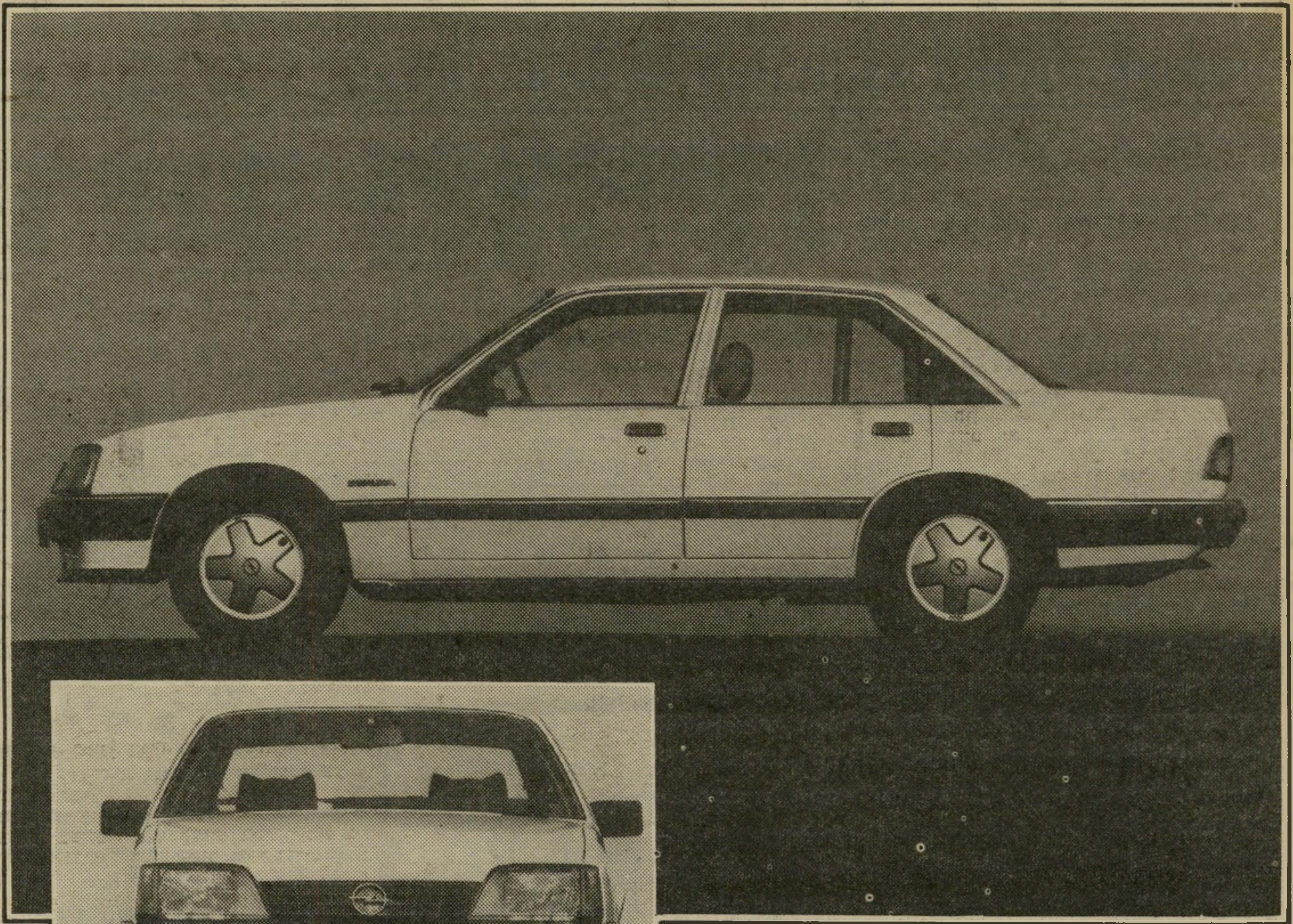

הרקורד של אופל: אופל רקורד

פנים חדשות באולם התצוגה

את אופל רקורד כמעט ואין צורך להציג.
אנו מציגים רק את החידושים שלה.
לבחירתך 2 דגמים: סטנדרט ולוקסוס.
בנפח מנוע 1800 סמ"ק (90 כ"ס O.H.C) ו־2000 סמ"ק (100 כ"ס), נוסף על ה־1700 סמ"ק המוכרת.
חסכון כ־15% בצריכת הדלק לעומת הדגם הקודם.
הוצאות אחזקה נמוכות יותר.
מיבנה אוירודינמי משופר.
תיבת הילוכים חדשה (4 הילוכים עם אפשרות ל־5 הילוכים) או הילוכים אוטומטיים+ הצתה אלקטרונית.
אביזרי נוחות רבים וגימור מהודר.
אפשרות להגה כח בדגמי 1800 ו־2000 סמ"ק.

מאז 1953 נמכרו 6.8 מיליון מכוניות אופל רקורד!

OPEL REKORD

משרד ראשי: ת"א, דרך פ"ת 65; דרך פ"ת 86, טל 251374, חיפה: דרך יפו 132, טל. 04-528285-7; ירושלים: שלומציון המלכה 15, טל 231798, 02-234536;
סוכנים: חיפה: בית המכוניות, יפו 19, טל. 04-512251 נתניה: מכונית נתניה, סמילנסקי 24, טל. 053-39423, נצרת: בישארה יוסף סרוגי, רח' פאולוס השישי 56, טל. 065-54677. באר־שבע: רכב בן שושן, רמב"ם 13, טל: 057-70527.

ליאו גולדברג בע"מ

OPEL GM

רב־תוראי בבן־גוריון

כדי להגיע למטוס, צריכים לעבור את כל מדורי נמל התעופה בן־גוריון. וזוהי חוויה אמיתית.

איני מכיר את מנהל הנמל. לכן אין לי האפשרות למסור לו את בירכותי פנים־אל־פנים. אני נאלץ להשתמש בדרך זו כדי לבטא באוזניו את הערכתי. ואולי מגיעות הברכות לחיים קורפו, השר האחראי.

הוא קיבל על עצמו משימה: להמאיס על אזרחי ישראל את היציאה מהארץ. זוהי משימה פטריוטית הראויה־להוקרה, ונמל־התעופה הלאומי עומד בה בהצטיינות.

לא קל לתכנן מירוץ־מיכשולים, שישתווה עם המסלולים המפורסמים לסוסים בבריטניה. בן־גוריון שייך לליגה זו. מבחינה זו, דומני שהוא עולה על כל נמל־תעופה אחר בעולם.

קורפו

כדי להגיע למטוס אתה עובר בסך הכל שמונה תורים, לפי הסדר הבא:

תור מס׳ 1: לחניה. לפני כל אחד משני מיגרשי־החנייה של המסוף הבינלאומי עמד תור של עשר מכוניות, שביקשו להיכנס. למותר לציין כי מיגרשי־החנייה הם תחת כיפת־השמיים, ובימי־גשם נרטב הנוסע בדרכו מן החניה אל המסוף. בימי־הקיץ הוא סתם מתבשל. בבניין המסוף אין, כמובן, חנייה תת־קרקעית. מה פיתאום?

תור מס׳ 2: לבדיקה הביטחונית. בדיקה זו דרושה, כמובן. אבל אין הפרדה בין התור לאזרחים והתור לזרים. אצל הזרים הבדיקה היא קפדנית הרבה יותר. היא מלווה בחקירה בעל־פה, ואורכת זמן ניכר. הנוסע הישראלי, הנבדק בדרך־כלל מעט, עומד אחרי הזרים ומחכה, מחכה.

תור מס׳ 3: בדלפק חברת־התעופה. הצ׳ק־אין אורך זמן, ואם יש תור של חמישה־ששה נוסעים, זה מעצבן.

תור מס׳ 4: לביקורת־הדרכונים. זהו התור המשגע ביותר. השוטרות הנחמדות עורכות ביניהן התחרות מתמדת כדי לקבוע מי מהן היא האיטית ביותר, והשוטרת שלך מנצחת תמיד. תור כזה יכול לארוך בנקל עשרים דקות. מול פני הממתינים אין שלטים בולטים המלמדים אותם שעליהם להכין טופס מישטרתי לנוסעים־יוצאים, ולרבים זה נודע כשהם מגיעים סוף־סוף לדלפק. לעולם אין די דלפקים מאויישים, בהשוואה לדוחק הנוסעים.

תור מס׳ 5: הבדיקה הביטחונית האישית. גם היא דרושה. היא מרגיזה פחות, אך כשתור זה בא אחרי כל המיכשולים הקודמים, הוא מעצבן.

תור מס׳ 6: בדיוטי־פרי. שום ישראלי אמיתי לא ייצא לחו״ל מבלי להזדקק לחנות הסחורות הפטורות־ממס. אתה נכנס בלי תור, בוחר מה שיש (אף שאתה רוצה דווקא במה שאין) ומגיע לקופה. שם יש תור קטן, אך מתוחכם מאוד. הוא מוציא לך את הנשמה, כי נדמה לך שעומדים לקרוא לנוסעי המטוס שלך. לעולם אין די קופות, ואף שהתהליך אמור להיות כולו אלקטרוני, הוא נמשך ונמשך. מי ראה את המכונה לשימוש בכרטיסי־אשראי?

תור מס׳ 7: למיזנון. נותר לך בכל זאת זמן לשתות ספל־קפה, כדי להחלים מהתורים הקודמים. הה! במיזנון זה יש סידור מחוכם, הלקוח — כך נדמה — מחנות סובייטית. אתה עומד בתור לקופה, מודיע מה חפצך, משלם, מקבל תלוש, ניגש לדוכן, מזמין, מחכה. התור לקופה הוא מרגיז במיוחד, כי כל נוסע רוצה להיפטר ממטבעות מסוגים שונים.

תור מס׳ 8: העליה למטוס. הכל נדחקים בתור זה, כדי להגיע לאוטובוס. שם ממתינים שעה ארוכה, עד שהאוטובוס מלא. בנמל בן־גוריון יש, כנראה, הוראה חמורה לכל נהגי האוטובוסים, לבל יעזו לזוז כל עוד נותר מקום באוטובוס שניתן לדחוס לתוכו עוד גמד אחד.

דילגתי על כמה תורים־זוטא: התור למעבר מהשטח הפתוח לשטח השמור לנוסעים־יוצאים, התור לרישום הווקמן והרשם־קול שאתה מוציא מהארץ, כדי שתוכל גם להחזירו, וכו׳.

אני עברתי את כל התורים האלה ביום ג׳ שעבר, החל משעה 17.30, ב־45 דקות נטו (65 דקות ברוטו). לא רע, בסך־הכל, אבל היתה לי פרוטקציה אצל בודקי־הביטחון, וגם ויתרתי על בקבוק־הוודקה שרציתי לרכוש בחנות.

מי שעומד בכל אלה, באמת מגיע לו לנסוע לחו״ל — כפרס.

רגעים של אושר

כשאתה צובר שנים ונסיון, אתה מרוויח לפחות דבר אחד: כשמזדמנים לך רגעים של אושר, אתה יודע זאת, ומפיק מהם את מלוא ההנאה.

כשאתה צעיר, פשוט אינך יודע שאתה מאושר. אתה חי רגעים של אושר, ונדמה לך שזוהי רק הכנה לאושר האמיתי, שיבוא אחר־כך, מעין פרוזדור המוביל לטרקלין. אתה מצפה לאושר הגדול לאהבה הגדולה, למעשה הגדול. אינך נהנה מהציפור שבידך, מפני שמחשבתך נתונה ללהקת־הציפורים שעל העץ.

מדוע הירהרתי בכך? מפני שהשבוע היו לי כמה רגעים של אושר, וידעתי שאני מאושר.

זה היה באחד הערבים בפאריס. נזדמן לי להיות

ערב אחד לבד — לוקסוס שאינו מזדמן לעיתים קרובות. החלטתי לאכול לבדי, ולא לטרוח לחפש מיסעדה מפורסמת. נכנסתי למיסעדה הראשונה שבה הוצגו לראווה מאכלי־ים. זה היה בשדרת סן־ז׳רמיין, לא הרחק מן האודיאון.

הערב היה קר, אך לא קר מדי. לבשתי בגדים חמים, ולא חמים מדי.

ישבתי והזמנתי מגש של מאכלי־ים — צדפים מסוגים שונים, סרטנים קטנים וחסילונים וגם יין לבן — מוסקאדה. לא משהו מיוחד ויקר — פשוט יין טוב.

בחוץ ירד גשם קל, שעשוי היה להתחלף בשלג קל, ובפנים היה חם. אחרי מאכלי־הים בחרתי, בניגוד לכל הכללים, במה שהתחשק לי לאכול — שוקרוט, נתחים של בשר ונקניק בכרוב חמוץ מבושל. האוכל היה טוב, מבלי להיות יומרני. היין עשה את שלו והסתכלתי סביבי.

ראיתי עולם קסום.

בשולחן שממול ישב זוג צעיר מאוד. בני־הזוג היו שניהם בלונדיים, ולבשו שניהם בגדים אדומים. הם היו כבני 20, הגיל שבו הולכים אצלנו לצבא. הם הסתכלו זה בעיני זה, והנערה צחקה צחוק מצטלצל בלי סיבה נראית־לעין. הם היו שיכורים, ולא רק מיין. הם היו מאושרים, ולא עלה על דעתם שאלה הם רגעים יקרים שלא יחזרו.

כלב לבן גדול ושעיר, בעל עיניים מלאות־נשמה, ניגש אלי וגבה ממני כמאה לטיפות. אחר־כך הלך אל הצעירה־באדום, ישב לידה על הספסל המרופד וגבה את לטיפותיה, עד שבעל המקום הוריד אותו משם.

מוכר מאכלי־הים בחוץ, לפני דלת־הזכוכית, ביצע להטוטי־לוליינות בשני כדורים (ואולי היו אלה שני צדפים) כדי להתחמם. הכלב הלבן ניגש אליו, גבה כמה לטיפות והלך לבדוק את תחנות־המטרו הסמוכה.

מוכר־פרחים נכנס למיסעדה והכריח את הגברים לקנות פרחים לגבירותיהם. איך יכלו לסרב?

אחרי הכוס הרביעית, כל האנשים נראו כנפשות במחזה. המלצר בעל ההליכה המוגזמת (הוא לא צלע, אך נראה כשחקן־אופי המשחק מלצר צולע), מוכר הפרחים הקשיש, הזוג המאוהב. ראיתי תיאטרון מעולה, ואני עצמי יכולתי לכתוב את המחזה.

גברת ב„מטרו"

נסעתי במטרו ב־10 בערב. בקרון היו כעשרה נוסעים, מסוגים שונים.

בתחנה הבאה נכנסה גברת צעירה, כבת 30. היא התיישבה ממול. לרגע חטוף ננעצו עיניה בעיניי. שקעתי בהן.

היו לה עיניים אפורות, גדולות מאוד. וכאשר הצטלב מבטנו, התארך המבט הרבה מעבר לרגיל. כששני זרים מביטים איש ברעהו.

עבר בינינו איזשהו מסר, שלא ידענו מהו. ניתקנו את המבט, כפי שזרים צריכים לעשות, וריחפה בחלל מין מבוכה. אין זה מנומס להסתכל יותר מדי בעיניו של זר.

עברנו ארבע תחנות. שלחתי בה מדי פעם מבט חטוף, וחשתי שכך עושה גם היא. כשעינינו נפגשו, הפנינו אותן הצידה. זה הפך מעין מישחק. להביט מבלי להיתפס.

היא לא היתה יפה. הפנים היו רחבות מדי, הסנטר חד מדי. רק העיניים היו מיוחדות.

בתחנה האחרונה שלפני תחנתי היא קמה וירדה. היא לא הפנתה את הראש אליי.

המשכתי בדרך.

אז מה חדש?

העיתון הראלד טריביון, המופיע בפאריס, הוא הוותיק שבעיתונים האמריקאיים המתפרסמים מעבר לים. לכן הוא יכול להרשות לעצמו לפרסם מדי יום מדור קטן, ובו ידיעה אחת שהופיעה אצלו לפני 75 שנים. המדור המקביל שלנו („זה היה העולם הזה שהיה לפני 25 שנים") נראה ממש עול־ימים בהשוואה אליו.

לפני כמה ימים מצאתי במדור זה את הפנינה הבאה משנת 1907:

וושינגטון. הנשיא תיאודור רוזוולט מודאג מאוד נוכח התפרצות האיבה כלפי מר טאפט ברובע העברי בניו־יורק. התפרצות זו מאיימת על יכולתו של שר־המילחמה להציג את מועמדותו למישרת הנשיא.

„הסערה פרצה מפני שמר טאפט הרים לא מכבר בסעודה חגיגית את כוסו לכבוד הצאר הרוסי. העניין הוא די רציני כדי להעמיד בספק את הצלחתו של מר טאפט בקלפיות של ניו־יורק, מפני שהקול השמי מסוגל בנקל לשנות את התוצאות במדינת ניו־יורק.

„הנשיא ומר טאפט נועצו עם מר סיימון וולף, האיש שהמריץ את הנשיא לשלוח את עצומת־קישינב לצאר ערב מערכת־הבחירות האחרונה. עצומה זו ליכדה את הקול העברי מאחורי מר רוזוולט."

טאפט

להבנת הדברים: הנשיא הרפובליקאי תיאודור רוזוולט שלט בשנים 1901 עד 1909. בתום כהונתו אכן נבחר שר־המילחמה ויליאם הווארד טאפט כנשיא, למרות החששות שבוטאו בידיעה זו.

המושגים „קול עברי", „רובע עברי", „קול שמי" וכו׳ מופיעים במקור. בימים ההם התביישו להשתמש במושג „יהודי".

„עצומת קישינב" נשלחה לצאר הרוסי על־ידי רוזוולט, עם בחירתו ב־1904, אחרי הפוגרום המפורסם שנערך שם ב־4 באפריל 1903. בפוגרום נהרגו 43 יהודים.

מה השתנה מאז? עדיין אפשר לקנות את „הקול העברי" בארצות־הברית על־ידי שליחת עצומה לטובת יהודי ברית־המועצות, ו„הקול השמי" עדיין מכריע במדינת ניו־יורק.

אלא שעכשיו, בעיקבות הקמתה של מדינת־היהודים, חדלה המילה „יהודי" מלהיות גידוף, וכיום מותר לדבר על „קול יהודי" ו„לובי יהודי".

הערכים העליונים

מועצת המנהלים של חברת אי־גה־פארבן התכנסה בברלין מאחרי דלתיים סגורות.

„רבותי," פתח היו״ר, הר דוקטור בידרמייאר, „על סדר־היום עומדת השאלה: האם להקים מיפעל במחנה־העבודה בפולין, במקום שנקרא... הה...אושוויץ."

בחדר הושלך הס.

„האם זה לא קצת... איך לומר... חריג להקים מיפעל בשטחים הכבושים?" שאל, בהיסוס בולט, ראש האגף התעשייתי, הר אריך בלומנקול.

„אין לנו ברירה," אמר בידרמייאר. „הממשלה אינה נותנת לנו להקים מיפעל בשום מקום אחר. או שם או לא כלום."

„וחוץ מזה," הוסיף ראש מחלקת־הבנייה, הר אדרמן, „אם אנחנו לא ניקח, מישהו אחר יקח. אז מה זה משנה?"

„מבחינה כלכלית," הוסיף הר ברדרמייאר, „זה כדאי מאוד. זה יכניס רווחים ניכרים, ישפר את מצב המניות שלנו ויאפשר לנו לחלק דיווידנד גבוה."

„בשבילי," אמר הר קייזר, נציג העובדים, „הערכים העליונים הם עבודה ותעסוקה. אם זה דרוש כדי לקיים רמה גבוהה של תעסוקה, אני בעד."

„אם כן," סיכם הר בידרמייאר, „יש כאן רוב גדול. נא לרשום בפרוטוקול: הוחלט להקים מיפעל של החברה במחנה־העבודה אושוויץ־בירקנאו."

הוא פישפש בניירותיו. „אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר־היום: ייצור גאז בשם ציקלון ב׳. מבחינת הרווחים ורמת־התעסוקה..."

גם כשהוא רץ לבדו על המסלול הגיע שמעון פרס שני

■ אחרי ישיבת הממשלה נכנסו ארבעת שרי הליברלים לחדרו של סגן־ראש־הממשלה, שימחה ארליך, שליד לישכת ראש־הממשלה. בעוד ארליך שוכב בבית־חולים בארצות־הברית היו השרים **יצחק מודעי**, **גידעון פת**, **משה ניסים** ו**אברהם** („אברשה") **שריר** רעבים מאוד. הם הזמינו לחדר כריכים, סלטים שונים, סוגים רבים של גבינות וסונה. מחוץ לחדר ישב הכתב המדיני של קול ישראל, **שימעון שיפר**, שהמתין במקום זמן רב. ביאושו שאל בקול: „מה זה? הם כבר מחלקים את הירושה?"

■ בדיון על תוכנית־חיסכון שנערך בוועדת־הכספים, נזרקו לחלל החדר מיספרים רבים. העיר ח״כ העבודה **ז'ק אמיר**: „רגע, כל אחד צריך מחשב." ענה לו חברו לסיעה **יהודה חשאי**: „היום יש מחשב ביתי." השיב אמיר: „מה אתה חושב, אני לא יודע שיש?" חשאי: „מה, זה הגיע לדימונה?" אמיר, ראש־עיריית דימונה לא התאפק: „בטח, גם לבן שלי יש כזה." חברם לסיעה **אריק נחמקין** התעורר למשמע חילופי־הדברים ושאל: „מה יש?" ענה אמיר: „מחשב כיס." העיר חשאי: „לא, אני התכוונתי למחשב ביתי." אמיר האדים מכעס: „גם כזה יש בדימונה."

■ בראיון בגיליון האחרון של במחנה נח״ל סיפר ח״כ העבודה **מרדכי** („מוטה") **גור** שכבר ב־1962 היו הפרות של הסדר הציבורי, כדבריו, בגדה המערבית. „לממשלת ישראל נראתה שעה זו כשרה להשתלט על איזור ירושלים וצה״ל עמד בהיכון להוצאת תוכנית זו אל הפועל. באותה תקופה שימשתי כמפקד חטיבת גולני ובכל גדוד שלי היתה פלוגה של נח״ל. מכיוון שסמכתי על פלוגות הנח״לאים, הקמתי מהן גדוד מיוחד, אותו הועדנו לשיחרור הר־הבית והכותל־המערבי. בסופו של דבר לא יצא המיבצע אל הפועל. שקט השתרר בירדן והממשלה נסוגה מתוכניתה. עם זאת, זכור לי שכבר אז אמרתי לרב **שלמה גורן**: אם אתה רוצה להיות ראשון בירושלים, תרוץ קרוב אליי."

■ **ישראל בן־אמיתי**, מנכ״ל אוניברסיטת באר־שבע, היה אמנם ציר בקונגרס הציוני, אך הוא לא נכח בשום דיון שהתקיים בבנייני־האומה בירושלים. בן־אמיתי, אחיו של השר **מרדכי ציפורי**, קיבל הודעה על היותו ציר בקונגרס רק שלושה ימים אחרי נעילת הכינוס.

■ אחיו, שר־התיקשורת, היה מטרה לחיצי־הביקורת בישיבה של חטיבת חרות בכנסת עם פעילי התנועה בצפון הארץ. ראש הסניף בקרית־שמונה **יואל אברהם**, תקף אותו אישית. ציפורי קרא לעברו: „אתה קשקשן!" יושב־ראש הישיבה **רוני מילוא** ניסה להרגיע את הרוחות: „הדברים נמחקו מן הפרוטוקול." הגיב אברהם: „אבל הם נרשמו בזיכרון."

■ בהמשך התלוננו הפעילים שהממשלה מזניחה את פיתוח הגליל. ציפורי הזכיר את המיצפים שנבנו שם. העיר סגן־השר **דב שילנסקי**: „את זה עשה אריק שרון." ציפורי לא נשאר חייב: „הנה עוד חכם אחד."

■ **ישראל ישורון**, עד־המדינה במישפט הרצח הכפול של **שמעיה אנג'ל** וחבריו, מסתתר באחת מתחנות המישטרה. ביום השישי שעבר הוא נראה יוצא מהתחנה, מלווה בבלש, ובידו סל. הוא הלך לערוך קניות לשבת במכולת הסמוכה לתחנה.

■ הרב **חיים שין**, עוזרו של סגן־השר דב שילנסקי, דיבר לפני חטיבת האקדמאים בחרות על הלכה ושלמות הארץ. שיין, עורך־דין במיקצועו, התייחס לרבנים הדוגלים בהחזרת שטחים כדי למנוע אובדן חיי אדם: „אלה הם רבני־בוהן. מן הבוהן הם מוציאים גם את הוויתור על ארץ־ישראל השלמה."

■ שיין גם התייחס לתוארי רבנים כיום: „בשל הבורות בציבור, קורא לעצמו כל רב שאינו דווקא גדול בתורה — גאון. וככל שקטן הוא בתורה, כן גדלים ורבים הם תאריו."

■ בישיבת ועדת־הכספים של עיריית תל־אביב נדון חוק עזר עירוני המתיר לערבים (בלשון החוק: „בני מיעוטים") ביפו לפתוח את חנויותיהם בשבת, בתנאי שיסגרו אותן ביום המנוחה שלהם. העיר **נחום רז**, חבר המועצה מטעם המערך, שיש להחליף את המינוח „בני מיעוטים" לערבים, „כי לא מן הנמנע שאנחנו נהפוך בעתיד הלא־רחוק לבני־מיעוטים."

■ הזמר **צביקה פיק** ושחקן הכדורסל **מיקי ברקוביץ'**, הגרים בשכנות ברמת־השרון, הפכו שכנים לצרה. מכוניתו של פיק נפרצה בדרך יוצאת־דופן: הגנבים פירקו את החלונות בזהירות, הניחו אותם על הכביש ורוקנו את תכולת הרכב. כעבור יומיים נפרץ ריכבו של ברקוביץ' באותה שיטה.

■ בראיון ל**רוביק רוזנטל** בשבועון חותם, סיפר הסופר **סמי מיכאל** שהוא יצא לפנסיה מוקדמת ועזב את מישרתו במישרד־החקלאות. „הגיע הזמן שהבנתי שהכתיבה ועבודה בשדה לא הולכים ביחד." מיכאל עבר מחיפה למעלות, והוא כותב כעת שלוש יצירות, ביניהן מחזה בשם שדים במרתף, שיוצג בתיאטרון החיפאי.

אופירה נבון מסבירה לרעיית נשיא ארצות־הברית, ננסי רגן (למעלה) את פועלה למען ילדים מחוננים וילדים פגועים, בעת ביקור הנשיא יצחק נבון ורעייתו בארצות־הברית. באחד מביקוריה היא חמדה־לצון ורכבה על אופני ילדים (מימין). בביקור בביתו של ג'ורג' וושינגטון (למטה) נראתה אופירה ללא כובע פרווה אלא במעיל שכובעו צמוד אליו.

■ **יוסף** („יוסי") **קלמן**, המנהל התורן בתיאטרון חיפה, לא הסתיר את הפתעתו. ביום המישחק הראשון שהתקיים בין מכבי תל־אביב וצה־אס־קא־מוסקווה הוצג פעמיים מחזהו של **יהושע סובול** נפש יהודי. כתב קלמן בדו״ח על ההצגה: „תנאי ההופעה באולם: אולם מלא שונאי מישחקי־כדורסל."

■ המורה בקורס לערבית שאל איך אומרים בערבית מיסחר ותעשייה. אחד התלמידים, ח״כ **חיים בר־לב**, שהוא בדרך־כלל תלמיד די שקט, ענה מייד. הוא נשאל על־ידי חבריו לכיתה בכנסת איך הוא יודע. „לא לחינם הייתי שר־המיסחר־והתעשייה." ענה. העיר חברו לסיעה **מיכאל** („מיקי") **בר־זוהר**: „נעים להיזכר!"

■ מספרים על **שרגא נצר**, האיש החזק של מפא״י, שחגג בתחילת ינואר את יום הולדתו ה־85, שכאשר היה אחראי על מינויי הח״כים דאג תמיד לגיוון. יום אחד הציעו מוועדת המינויים הרחבה את הכללתו של **חיים צדוק**. נצר מחק את שמו מהרשימה, בטענה שיש כבר תימני אחד ברשימה — יושב־ראש הכנסת לשעבר, **ישראל ישעיהו** המנוח. כאשר הובא העניין לבירור אצל **דויד בן־גוריון**, הוא פסק שמועמד לכנסת שנצר אינו מכיר אותו, אינו ראוי להופיע ברשימה.

אנשים

■ המנכ"ל לשעבר של רשות־השידור **יצחק ליבני** התלונן על אפרוריותם של הח"כים, על דלות לשונם ועל השיעמום שהם משרים על השומע אותם. הוא נזכר בקאריקאטורה של הקאריקאטוריסט הצרפתי **בוסק**, שבה רואים שוטר העומד מול כן שעליו מונחת חוברת־תווים. בחוברת מצויין תו אחד בלבד, שאותו שורק השוטר במשרוקיתו. „הח"כים הם אנשים תו־אחד," סיכם ליבני.

■ ליבני שוחח עם מנכ"ל מישרד־האוצר **עזרא סדן** על בעיות אישיות שמעורר התפקיד, כמו עשיית טובות לחברים. סדן, פרופסור לכלכלה, התבדח שלפעמים מתחשק לו, אבל הוא עוצר בעצמו. ליבני הזכיר לו את הסיפור המוכר על **ג'ון קנדי**, נשיא ארצות־הברית, שמינה קרובי מישפחה שלו לתפקידי מפתח. כאשר העירו את תשומת־ליבו לנוהג פסול זה שאל: „אם אני לא יכול למנות בני־מישפחה, למה לי להיות נשיא?"

■ הפרופסור **שלמה אבינרי** סיפר במלאות מאה שנה למותו של **קארל מארכס**, שאילו מארכס היה חי בפראג, בשנת 1968, היו השילטונות טוענים שהוא נולד להורים יהודיים, גדל בבית בורגני, התחתן עם בת אצולה ושלאורך כל הדרך תמך בו קפיטליסט בשם **פרידריך אנגלס**.

■ **פנינה רוזנבלום** עומדת להוציא לקראת שבוע הספר הקרוב ספר מפרי־עטה, שייקרא רגעים. הספר, שיצא לאור בהוצאת דליה פלד, יכלול קטעים שכבר פורסמו בעיתונות ופרקים מיוחדים שהיא תכתוב.

■ בערב ראיונות נשאלה פנינה מה היא מייעצת לאשה היוצאת בחברת גבר בפעם הראשונה, והגבר מוצא חן בעיניה עד כדי־כך, שהיא רוצה להזמינו למיטתה. פנינה השיבה שעליה להתאפק עד לפגישה השניה, כדי למתוח את הגבר.

■ סגן־יושב־ראש הכנסת **מאיר כהן** חושש שאם יוגדל מיספר סגניו של **מנחם סבידור**, יתערער מעמדו. הרגיע אותו סגן־השר **חיים קאופמן** חברו לסיעה: „אתה תהיה סגן־בכיר לסבידור."

■ במיסדרונות הכנסת מתבדחים על מעמדו של יושב־ראש מיפלגת העבודה כמפסיד קבוע, תמיד על סף הזכיה. הבדיחה היא, ש**שימעון פרס** השתתף יחידי בריצת 700 מטר — והגיע שני.

■ העיתונאי הבאר־שבעי, **יצחק שתיל** היה צריך לחגוג את יום הולדתו ה־42 ביום החמישי, יום שידור המישחק השני בין מכבי תל־אביב וצה־אס־קא־מוסקווה. אשתו, **יהודית**, שידעה כי לא יוותר על צפייה במישחק, דחתה את המסיבה לכבודו ליום השישי. באותו יום קיבל שתיל, שהיה בעבר גם עיתונאי־ספורט, את מה שכינה „מתנת יום־ההולדת המרגשת ביותר שלי." הוא קיבל הזמנה בדואר לבוא ולעקוב מקרוב אחרי מערכת־הבחירות בגרמניה, שיערכו במרס הקרוב. שתיל, חבר תנועת־החרות, הוא בעל קשרים טובים בבון. שני חברים שלו, האחד מהמיפלגה הסוציאל־דמוקרטית והשני מהאיחוד הנוצרי, שלחו לו הזמנה והציעו לו לחלק את שהותו שם בין דירותיהם.

■ צעירה נאה ביותר עברה בין שולחנות העיתונאים בכנסת וחילקה להם חומר משוכפל. אחד העיתונאים שאל אותה לזהותה. הצעירה ענתה: „שמי **עדנה הירשמן** ואני העוזרת הפרלמנטרית של **פינחס גולדשטיין**." שאל עיתונאי אחר: „מי זה פינחס גולדשטיין?"

■ **יהושע ביצור**, הכתב הפרלמנטרי של מעריב, ניגש לחדש את תעודת־עיתונאי־הכנסת שלו, שבעזרתה הוא רשאי להיכנס למיזנון הח"כים וליציע העיתונאים. קצין הביטחון **אריה קוזר** אמר לו שהתעודה תחודש באופן זמני. ביצור, שהוא גם ראש מערכת הצהרון בבירה, התרגז: „לי באופן זמני, ופנינה רוזנבלום מקבלת תעודה באופן קבוע?"

■ שחקני המחזה לצאת מכאן, המועלה בתיאטרון באר־שבע והעוסק באסירה שהשתחררה מכלא ודרכי־שיקומה, זכה לביקורת מיקצועית מצד אסיר. כוכבת ההצגה, **ארלין**, היא השחקנית **חווה אורטמן**, שבעלה **סמי אלקיים** מרצה עונש של מאסר־עולם בכלא רמלה. הוא בא לאחת ההצגות בבאר־שבע ואחרי־כך מאחרי הקלעים, העיר כמה הערות. ל**חיים חובה**, המגלם דמות של סרסור־נרקומן — אמר אלקיים: „לנרקומנים שיש להם קריזה כואבים המרפקים, השמיעה יורדת והם רואים פחות טוב." אחר־כך אמר, שחסרה לו אלימות על הבימה: „יש שם כאב וחרדה. אבל אני הייתי מחריף אותה, מראה כיצד הסרסור שופך עין לארלין, כדי שידעו הצופים כי העולם של הכלא הוא עולם אכזר וקשה, שהצופים יצאו מהאולם עם כאב בטן אמיתי." גם על שיקום האסיר, העיר אלקיים: „ההצגה מטפלת נכון בשאלת השיקום. זוהי החלטה של האסיר, שבה הוא ניצב לבדו מפחד ומתייסר. קציני המיבחן והעובדים הסוציאליים יכולים לעזור או לדחוף אותו, אבל ההחלטה היא פנימית."

יהודה פרח

ח"כ הליברלים (ממושקף) הוזמן על ידי חברו מיכה בר־קול (מימין) בצהרי יום השישי לבית־קפה בתל־אביב. בר־קול, שעבד לצידו של פרח במישרד־החינוך, לקח אותו דווקא ל„כסית". פרח סיפר שזו הפעם הראשונה שהוא יושב במקום. כשנאמר לו שבאותה שעה יושבים שם אלה המוכרים כ„שמאלנים", אמר: „הם דווקא אנשים נחמדים. מה יש, כבר אי־אפשר לשבת בבית־קפה בגלל זה? המקום מאוד נעים." הוא גם הזמין קפה.

פסח גרופר

סגן שר־החקלאות נאלץ לפתוח את הדלת לכל רוחבה כדי לצאת מהאולם שבו התקיימה ישיבת המרכז ומועצת הליברלים. גרופר, שהסיגר הקבוע היה תקוע בפיו, עבר גם אז בקושי רב בפתח.

פסוקי השבוע

● יועץ ראש הממשלה לעניני טרור, **רפאל („רפי המסריח") איתן**: „כל עוד תימשך הגשמת הציונות, היא תלווה בטירור."

● **אריה („לובה") אליאב**: „עזבתי את מיפלגת העבודה דרך הדלת הראשית ולא אחזור דרך החלון, גם אם זה החלון הגדול והיפה של עיריית תל־אביב."

● **הנ"ל**: „כל זמן שיש תותחים וחמאה — הרבה תותחים והרבה חמאה — הרוב בעם לא יחליף את הממשלה."

● **העיתונאי אמנון אברמוביץ'**: „איך החיילים בלבנון קוראים לשכפ"ץ? — שרונית."

● **הרב מנחם הכהן**: „כאשר מנחם בגין לא מתפקד, זה רע לממשלה. וכאשר הוא מתפקד, זה רע למדינה."

מנחם סבידור

מתיישב בכיסא צר־המידות באולם בית ציוני אמריקה בתל־אביב. במקום התקיימה ישיבה של מועצת ומרכז המיפלגה הליברלית ויושב־ראש הכנסת, שהוא איש המיפלגה, בא למקום. כדי להתיישב בכיסאו הוא אחז בשני מסעדי הכיסא ונדחק פנימה.

בלונים

מאת דניאלה שמי

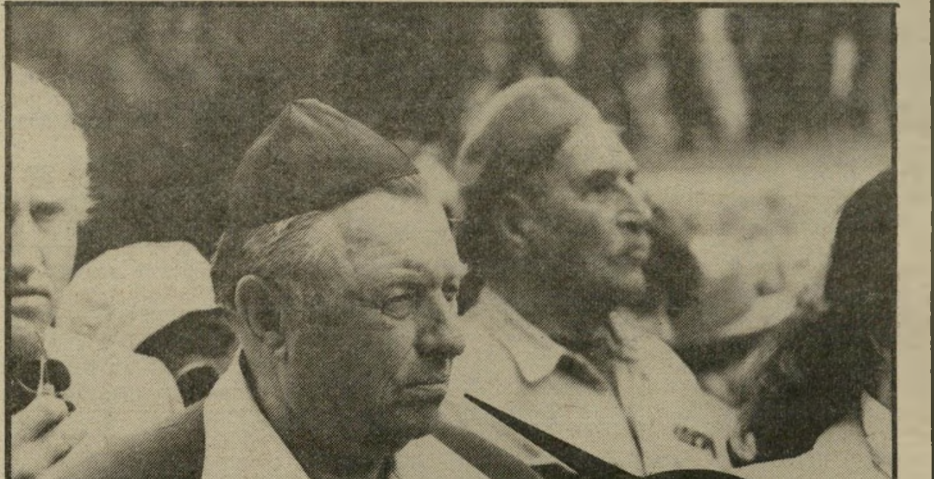

אבא אבן, יוסף בורג, מנחם בגין וטדי קולק.

אנשים

השר יעקב מרידור עובד על המצאה חדשה ולח"כ אברהם שפירא מייחסים מישקל עודף

● חנ"ל: "עוד לפני ש־חובר לרשת־החשמל, הפכו אנשי קרית־ארבע את הע־מודים שהציבה עיריית חב־רון לעמודים של מתח גבוה."

● ח"כ שינוי מרדכי וירשובסקי: "אחרי שיש לנו תקציב של טריליון, ה־תקציב הבא יחושב בשנות־

אין גם דעות זהות בין גבר ואשה."

● ח"כ העבודה שימ־עון פרס: "יצחק נבון יופ־תע מתגובתי אם יחליט ללכת לפוליטיקה."

● ח"כ אגודת ישראל אברהם שפירא: "אנשים

נדב מרגלית קברניט ב"אל־על" (מימין) ניצל את ימי חחופשה מאונס של אנשי ח־חברה ויצא עם בנו לטיול רכיבה על אופני גלגל אחד ליד ביתם. אשתו של נדב, אילנה, מוכרת כמארגנת תצוגות־אופנה מבוקשת.

אור, למרות שהחושך הולך וגובר."

● חנ"ל: "המצב הוא כל־כך רע, שכדי להיות פס־מיסט אתה צריך להיות אופ־טימיסט."

● הנ"ל: "השר יעקב מרידור עובד בוודאי על המ־צאה חדשה. כספומט לבנק הזרע."

● ח"כ העבודה אבא אבן: "על־פי אריק שרון, אין לישראל אויב אלא ארצות־הברית."

● הנ"ל, על המצב ב־מיפלגת העבודה: "אצלנו מדברים מי ישב בראש־ממ־שלה שאינה קיימת, מי יהיה ראש־הממשלה כשהתפקיד תפוס ומי ינהיג אותנו כש־אין כלל בחירות באופק."

● סגן שר־החוץ יהודה בן־מאיר: "אין שום קצר ביני ובין זבולון המר. ובאשר לזהות בדיעות,

מייחסים לי יותר השפעה משיש לי. אולי מפני שיש לי עודף מישקל, חושבים שיש לי מישקל עודף בכל תחום."

● הנ"ל: "על שאלות אישיות אני עונה לאשתי, אם היא תשאל אותי."

● המשורר יב"י: "ממילחמות ומאלימות אין־סופיות בטרם עת, הורים קוברים בנים, ותוחלת ה־תקומה בספק."

● הנ"ל: "כשהאנוש ר־האנושי משחקים במחבואים הבורסה, הכדורגל והכדורסל הם התזונה המזינה, לעזאזל, למה החברה מצפה?"

● דובר עיריית תל־אביב רותי רימון: "ח"כ אליהו שפייזר עושה ניצול פוליטי מחפיר ומביש, בזוי ומשורר בחילה, במצבם של תושבי כפר־שלם."

„העניין של הפק״מ תפ״ס אותי...״

...פתאום קבלתי הזמנה ענקית, ועם ההזמנה באה גם מקדמה גדולה, כדי להבטיח את המחיר.

עכשיו יש לי בעיה איך לשמור על ערך הכסף, עד שאוכל לייצר את הבדים, ושלא אפסיד מכל העניין.

עם מי לדבר? דיסקונט.

נכנסתי לסניף, הצגתי את הבעיה והציעו לי מיד פתרון.

כיוון שהייתי צריך את הכסף בחזרה בטווחים של ימים ושבועות קניתי תפס״ים (תעודות פקדון סחירות) ופק״מ (פקדון קצר מועד). הריבית - לא רק שכסתה לי את ההפרש - אלא עוד

יצאתי מורווח מהעניין. בדיסקונט יש עם מי לדבר - „ביזנס״.

גיורא זילברברג, ייצרן טקסטיל.

בנק דיסקונט

וימר יעקבסון טמיר

תפוס גל חלומי!
כיתן מציעה מיטות לכל אוהבי הגלישה הצעירים. חלומות מתוקים!
כיתן
אבנת|קרמון|שיפרין|נעמן

מרים בנימיני

מזל החודש: גדי

הם מאכלסים את המישרות הבכירות ביותר, בכל תחום

על הקשיים, העיכובים וההגבלות ש־מעמיד הגורל לבני מזל גדי יודעים רק הם עצמם. כל אחד מבני המזל יכול להעיד שהדברים שהאחרים מקבלים אותם כמובנים מאליהם, עבורם הם מתנה יקרה ונדירה. בני המזל לא ממהרים להתלונן, ובוודאי שלא לעורר את רחמיהם של הסובבים אותם. הם מקבלים על עצמם את קשיי הגורל ומתמודדים כמעט בגבורה עם כל עיכוב ומיכשול המוצב בדרכם.

עובדה מוכרת וידועה היא, שבני מזל גדי מאכלסים את המישרות הנכבדות ביותר, בכל תחום אפשרי. זמרים, נג־נים, פוליטיקאים, פסלים, ציירים, רו־פאים, פרופסורים, אנשי־עסקים ומנ־כ"לים של חברות משגשגות.

נשאלת השאלה: אם כל־כך קשה להם, כיצד הם בכל זאת מצליחים להגיע לקאריירה מצליחה? ברור שע־ליהם להיות חזקים, להשתמש בשיכלם יותר מאשר ברגשותיהם, לסגור את עצמם ולהיות מוקפים בחומת־מגן ע־בה.

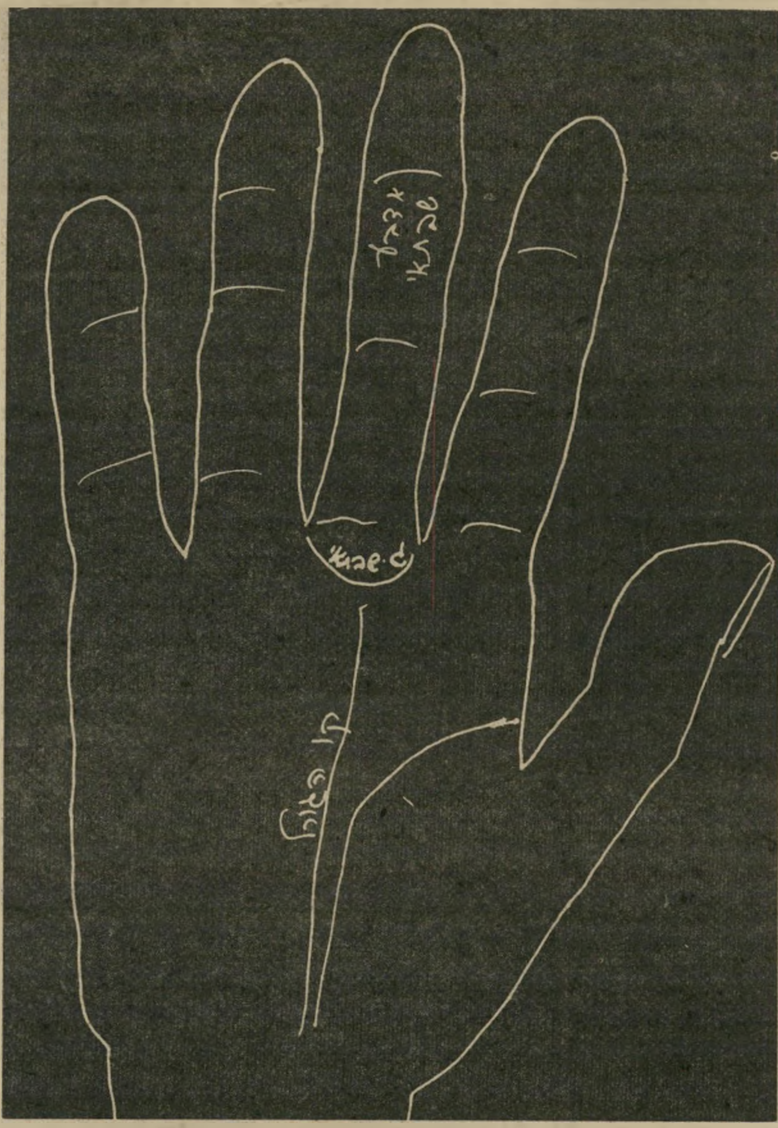

איך אפשר להבחין מי מבני המזל מסוגל לצאת מקשיים ומי הוא זה ש־נכנע באמצע הדרך ומוותר?

בכף היד קיים איזור השייך כולו למזל גדי. איזור זה נקרא האיזור ה־שבתאי. כוכב שבתאי, כשליט המזל, הוא המייצג את ההגבלות והקשיים שעל בני המזל לעבור, אך הוא זה הממריץ אותם להיבנות ולהתקדם למ־רות הכל.

האיזור השבתאי כולל את האצבע האמצעית (אמה) את הגבעה שמתח־

בני גד סובלים מעיכובים, קשיים וההגבלות, אך אינם מתלוננים ומתגברים עליהם

תיה ואת הקו החוצה את היד באמ־צעיתה — הקו שנקרא קו הגורל, ש־מיקומו מול האצבע השבתאית (השנ־יה).

כירורגים מחלקים את כף היד לשני חלקים, המשקפים את המיבנה של כל אחד. האגודל והאצבע הראשונה (ה־מורה) מייצגים את העולם החיצוני של האדם, ואילו האצבע השלישית (הקמי־צה) והרביעית (הזרת) מייצגים את ה־עולם הפנימי. האצבע האמצעית (ה־אמה) מקבלת את התפקיד של מרכז היד. היא המתווכת בין שני העולמות — הפנימי והחיצוני, או בין הצד הלא מודע והצד המודע של האדם. האצבע האמצעית נחשבת לאצבע המווסתת. היא מראה את יכולתו או אי־יכולתו של האדם לגשר בין שני עולמות אלה,

(המשך בעמוד 44)

לקאריירה תהיה חשיבות רבה מן ה־רגיל, לא רק הצלחה צפויה השבוע, אלא גם מעורבות אישית חזקה. סוף־סוף אפשר להוציא את כל המרץ שהצטבר בתוככם ב־חודשים שעברו. אך למרות ההתלהבות ה־הרגשה שהעולם פתוח לפניכם, עליכם להיות זהירים בשטחים אח־רים. אל תזניחו את בני־הזוג ונסו למלא את רצונם — נסיעה או טיול משותף יוסיפו לחידוק היחסים. נהגו בזהירות.

* * *

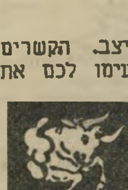

חיי־הרגש מתחילים להתייצב. הקשרים הידידותיים החדשים, שהנעימו לכם את התקופה האחרונה, מש־נים את אופיים. ועלי־כים להסתגל למצבים חדשים. עייפות־מה עלולה לפקוד אתכם וייתכנו אף הפרעות בשטח הבריאות. ה־עניינים הכספיים שוב מטרידים — בתקופה המתקרבת נסו לחסוך בהוצאות, ותרו על רכישות שאינן הכרחיות. הכסף יהיה נחוץ לדברים אחרים. התחשבו בקרובים שלכם.

* * *

אורחים יפתיעו אתכם בביקור נעים. אלה יהיו קשורים לידידים או קרובים בארצות אחרות. גם אתם תוכלו לתכנן ל־עצמכם נסיעה קצרה ומרנינה בקרוב. ב־תקופה זו תוכלו ל־התפנות לשטח לימו־דים חדש — יתכן ש־כעת תוכלו לרכוש ל־עצמכם כלי נגינה חדש, ולהתמסר ברצי־נות ללימודי הנגינה. בשטח העבודה היו זהירים בכל הקשור להחלטות או התנהגות אימפולסיבית.

המטרות שאותן הצבתם לעצמכם נושאות פרי, ונראה כי אתם מצליחים בהגשמתן. הזמן הרב שאתם מו־ציאים על פעילות חב־רתית מעייף, ואתם מתגעגעים למעט מנו־חה בקרב המישפחה. למרות העייפות, עלי־כם להוכיח כעת את יכולתכם הטובה בשטח האירגון, וידידים דור־שי טובתכם מעוניינים בקידום הפרוייקטים ש־בהם אתם עוסקים. בעניינים כספיים עלי־כם לא להזניח דבר. שלמו חובו וחשבונות.

* * *

אתם טרודים בעבודה חשובה ומוצאים מעט זמן להנאותיכם הפרטיות. כבר כעת אפשר לראות את ה־אור שבקצה המנהרה. מתברר שתוכלו לעמוד בהבטחות שנתתם, ו־בעוד זמן קצר תזכו לשבחים מפי אותם שקשורים בעבודה ש־אותה אתם מבצעים. אנשי־עסקים חייבים להיות זהירים בכל מה שקשור לשותפים — אל תמהרו לתת אמון ואל תסתנוורו ממחמאות, הן עלולות להיות מסוכנות.

* * *

את יכולת־האירגון הטובה שלכם תצטרכו להראות השבוע. הכישורים שלכם בשטח זה עשויים להביא ל־פריחה בתחום הקאר־יירה. אך היו זהירים ביחסים עם צוות־עוב־דים או עם שותפים ל־עבודה: אי־הבנות קט־נוניות ובלתי־חשובות עלולות להתנפח ול־הביא למצב לא נעים. הקפידו להבהיר ולהס־ביר את תוכניותיכם, ואל תשאירו פתח לאנשים שמקנאים בכם. בשטח הרומנטי המצב מעודד מאוד.

התקופה המתקרבת תביא לכם הנאות רבות ורצון להוציא את המקסימום מ־החיים. אלה שעוסקים באמנות יצליחו במיר־חד, רעיונות מקוריים יתקבלו ביתר הבנה. השטח הרומנטי יהיה סוער במיוחד, ויביא אתכם למחשבות על שינויים חשובים בע־תיד הקרוב. מבחינה כספית המצב אינו מעודד במיוחד — בימי ראשון ושני עליכם להיות זהירים שיבעתיים בכל מה שקשור להשקעות.

* * *

מצב הבריאות אינו משביע־רצון במיוחד. העומס הרב שמוטל עליכם לאחרונה מחליש אתכם ואתם נוטים לחלות במהירות. רצוי להרבות בשינה, כדי למנוע מהמצב להידרדר. השיפוט בתחום ה־כספי עלול להיות מוט־עה, צעדים חשובים כדאי לדחות בשבוע. אביזרים ביתיים מתקל־קלים לאחרונה ומבי־אים לעצבנות ורוגז, אך בשבועיים הקרובים זה יהיה המצב. לאחר תקופה זו הדברים יסתדרו מעצמם.

* * *

למרות שאתם פופולריים לאחרונה, ו־חוש־ההומור עוזר לכם להיות מקובלים יותר בחברה, קונפ־ליקטים פנימיים מבי־אים אתכם לחוסר־שקט. הפיתרון שנראה באופק הוא נסיעות. בתקופה הקרובה נר־אה שלא תשארו זמן רב במקום אחד, הצו־רך בשינוי יביא לכם רעיונות מעניינים ב־אשר לעתיד, שיחות עם ידידים יעזרו לכם לגבש את מחש־בותיכם. השטח הכספי עדיין רגיש.

השבוע עליכם להתרכז היטב בעבודתכם, שכן בתקופה זו תוכלו להשיג יותר כוח, ולהעמיד את הסובלים אתכם במקומם. העולם הריגשי גורם ללא מעט התלבטויות, ומביא את־כם אפילו לבילבול. אל תחליטו דבר, שימרו על הקיים. השינויים ה־רצויים לכם יגיעו תוך זמן קצר, אך עד אז יש להמתין בסבלנות. לק־ראת השבוע הבא יהיה עליכם לשים לב לבריאותכם, אתם נוטים לסבול מבעיות באיזור הגב והרגלים.

* * *

במקום העבודה אתם נתקלים בבעיות בגלל תקשורת לקויה עם הסובבים את־כם. הבהירו את עצ־מכם בצורה ברורה ו־אל תהיו כל־כך עקש־נים וקיצוניים בקשר להחלטותיכם. רצוי לא לתת מישקל כבד מדי לבעיות עם בן־הזוג. המשיכו בקו שבו אתם נוהגים לאחרונה, וה־עניינים יסתדרו לשבי־עות־רצונכם. בשטח ה־כספי נוטים להסתכן יותר מכפי הרצוי. ימי ראשון ושני יהיו רגישים במיוחד.

* * *

השבוע תהיה נטיה להתעייף בקלות. מע־שים שנעשים בדרך־כלל ללא מאמץ, יד־רשו מכם להשקיע יו־תר מרץ, כדי להגיע לתוצאות משביעות־רצון. תוכניות חדשות בתחום־העבודה רצוי לשמור בסוד, ולא ל־פרסם דבר הקשור בהם. צפויה הצלחה, אך עלי־כם להמתין בערך כח־חודש ימים כדי לבצע ולהתקשר עם אנשים שעזרו לכם בכך. השטח הכספי יפתיע אתכם לטובה, אך עדיין לא השבוע.

מכתבים

להפריד את הדת מהמדינה

דבר האגודה ההומניס־טית־חילונית.

טרם נרגענו מלבנון וכבר דופקים שלושה נושאים ועוד אחד בש־ערי החברה הישראלית המתוס־כלת: הכנת האופנסיבה של אגו־דת־ישראל לחוק „מיהו יהודי”,

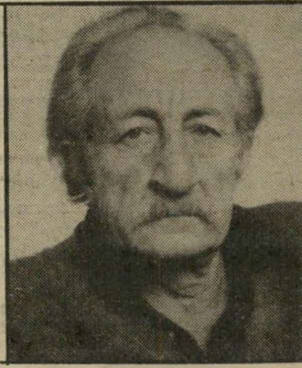

קורא חסון
מטרות פוליטיות דתיות

מילחמת־כיסאות ושרפה של נציגי־האלוהים עלי אדמות ובקשת הקא־דים השרעיים להתיר פוליגאמיה למוסלמים בישראל.

ועוד אחד: בג"ץ היהדות המת־קדמת (רפורמים) להכיר בזכותם לרשום נישואין לפי חוק.

חוק „מיהו יהודי” מתכוון להח־זיר את היהודים לגלות הרוחנית בישראל ובתפוצות ולמסור את מפתח שערי־העם בידי קבוצה ש־שיעבדה את אלוהי אברהם למטרותיה הפוליטיות. החוק מתכוון להנציח את העם העברי בישראל כעדה דתית יהודותית, הנשלטת על־ידי מועצת גדולי־התורה כגוף על־יון על החוק והכנסת הישראליים.

המאבק נגד התבוללות שחוק זה בא לשרת, ושאירגונים ציוניים־חילוניים נתפסים לו, משרת אף הוא מטרות פוליטיות דתיות, ו־עומד בסתירה לאמאנציפאציה הי־הודית של הציונות ההיסטורית.

מאבק כנגד התבוללות הוא גם זכות־האדם לאינטגראציה תרבו־תית־חברתית לפי רצונו.

משום שישראל הסמי־תאוקרא־טית לא הביאה בשורת תרבות חברתית לציבור המוסלמי המדוכא על־ידי קאדים למיניהם, בשיתוף עם מישטר ספראטיסטי לפי מדי־ניות בורג־קניגן, נמצאת בקשת הקאדים חופפת את התהליך של הרגרסיה היהודית בישראל. בק־שת הקאדים לשיוויון עם יהודים דווקא בתחום דיכוי האשה ור־אייתה כנכס ליצירת ולדות, סיפוק מיני ושירותים, היא אות־קלון ל־חברה היהודית ישראלית, כמו ל־עדה המוסלמית עצמה.

מוטלת בספק זכות הגוף המחו־קק הישראלי למעורבות בענייני העדה המוסלמית ולדחיית בקשתם של הקאדים, משום שזכות זו מו־תנית מוסרית בשיחרור העצמי של

(המשך בעמוד 24)

מגבית בכחול

הסרט חייל בכחול זכה ב־הצלחה רבה בזמנו. הוא שווה יותר מנאומים והפגנות. צריך לעשות הכל כדי שיוצג לפני בני־נוער — אפילו לערוך מג־בית בין קוראי השבועון, כדי לרכוש עותק ולהציגו חינם בתנועות־נוער ובחוגי־בית.

ברוך כהן,
קריית־אתא

חלל משוחרר לא יוחזר

לשר־המדע, יובל נאמן, בעיה"ק ירושלים השל־מה שחוברה לה יחדיו תובב"א.

קורא לוי
לנחות על השמש

שמחתי מאוד לשמוע על תוכ־נית־החלל הישראלית, בעלת המ־עוף והחזון. אין ספק: תוכניתך הגרנדיוזית לכיבוש החלל תתרום רבות לפיתוחה, שיגשוגה וביט־חונה של ישראל. מאז עלה אליהו הנביא במערה השמימה ברכב־אש, לא חדל עם ישראל מלצפות ליום הגדול והנורא, שבו תשוגר הח־ללית הישראלית המודרנית הרא־שונה, אחרי 3000 שנים.

אכן, האתגרים שבכיבוש־החלל גדולים ועצומים. מרחב־מחיה חל־לי עצום, שחובר לו יחדיו, עומד בשיממונו ומצפה לגואל. אפשרו־יות בלתי־נדלות להקמת התנחלויות, מאחזים ומיצפים, לכיבוש ה־שממה וגאולת הקרקע, עומדות לרשות המתנחלים החלוצים הגי־בורים, אנשי גוש־חללים.

קיימת סכנה שמדינות אחרות יקדימו את ישראל. לשם כך אנא הזדרז ליזום בממשלה חקיקת חוק שיקרא „מרחב החלל השלם”, שיחיל את החוק הישראלי בחלל: „חלל ששוחרר והופקע מלא־יהודי, וסופח לידי יהודי, לא יוחזר!”

בעיה נוספת היא: כיצד יוכל יהודי לקיים את מיצוות־הדת בחלל — שמירת שבת־קודש, הדלקת נרות, לאיזה כיוון עליו ל־התפלל, ואיך יופרשו מעשרות, תרומות, שנת שמיטה ויובל, ועוד, יש צורך בדחיפות לכנס את מועצת גדולי־התורה, אשר ידונו בכובד ראש בסוגיה הילכתית־חללית חשובה זו. רצוי לשתף גם את הרבי מבולבלוביץ מברוקלין, שהוא מומחה בענייני כיבוש והתנחלויות.

לצורך הצלחת המיבצע מוטב שתפנה ליעקוב מרידור, בעל ההמצאות, שיתרום גם הוא מכישוריו הברוכים. המצאתו הנפלאה „תיבת האנרגיה” תוכל לספק בהצלחה חשמל לחללית, להתנחלויות ולישיבות שיוקמו בחלל, ולהאיר מהחלל את העולם כולו, כמו שנאמר: „אור לגויים”.

בעיה שעדיין המדע טרם מצא לה פתרון היא, כיצד לנחות על השמש. אין ספק, שהמוח היהודי המהולל ימצא במהרה פיתרון מבריק, כמו, למשל, הנחתת החללית הישראלית הראשונה על השמש בלילה. פיתרון פשוט, גאוני ולא יקר.

שבתאי לוי, רמת־גן

דעתו של „לוקולוס” שהזמין אוכל סיני הביתה...

האיש שבא לסעוד

השפע הסיני

... כשהזמנו למחרת ארוחה סינית במיסעדה הסינית של הוויליג' האוכל לא היה הרבה יותר גרוע אבל המחיר היה חצי המחיר: 600 שקל לזוג. אכלנו מרק־עוף ותירס בטעם מתקתק מעט, טעים מאוד, עם תירס רענן שכאילו נקטף זה עתה. אכלנו אגרול טעים ושתי מנות עיקריות, האחת בשר בירקות והשנייה עוף בשקדים. לכל אחת היה טעם משלה, וסוגי ירקות משלה (בבשר, למשל, היה הרבה כרוב שהיקנה לו טעם מיוחד, ואילו בעוף היה הרבה גזר שהבליט כאילו את טעמו המעודן). האורז היה מעורב בחתיכות בשר, גזר ואפונה וליווה כראוי את המנות העיקריות. סיימנו בבננה מצופה בבצק ושמשום, מאכל תאווה, בעיקר כשטובלים אותו במעט סירופ מייפל. אנחנו עדיין בעיצומה של ההתלהבות הסינית וייתכן שבשבועות הבאים נגיע גם למיסעדות נוספות. על כך כמובן עוד נדווח.

12.1982

לוקולוס

ארוחה סינית ל-**ביתך או משרדך**

צ'יינה ויליג' טלפן/י: **03-491873**

ארמון
Armon
רח' אילת 47, תל-אביב
טל. 657001 • 657102 • 03

מסגרות אובל הגיע מבחר גדול לתמונות ומראות

אהבותיו של גרג'ניק

פורנו ישראלי מקורי
ספר מרתק בעלילותיו
ובסיגנונו המיוחד.
הפצה בלעדית: אופק סוכנויות.
טל' 03-612339

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

פורום העולם הזה

יפתח שביט - סוהר או אסיר?

העורך הראשי של „במחנה" („עיתון חיילי צה"ל") הקדיש את טור המערכת שלו לאזהרת קוראיו החיילים מפני „תנועה מסויימת", כלשונו, שחבריה, חיילים בשירות מילואים, מבקשים שלא להישלח ללבנון. הוא מתכוון ל„יש גבול".

יש לו סיבה טובה. אמת: מיספר החיילים שסירבו לשרת בלבנון עד היום אינו רב; אך מעולם לא היה מיספרם רב יותר.

13 סרבני שירות בלבנון מאז תחילת הפלישה, עשרות חיילים שהביעו בעת גיוסם לתקופת מילואים את התנגדותם לשירות בלבנון — וחלקם נפטרו משירות בלבנון — ויותר מ־1,300 חתומים על מיכתב „יש גבול", המבקשים משר־הביטחון שלא להישלח ללבנון — אכן, הם סיבה לדאגה.

■ ■ ■

העורך הראשי לא יכול היה לספר לקוראיו כי ברגע זה יושבים בכלא שלושה חיילי מילואים על סירובם לשרת בלבנון: **יפתח שביט** (21 יום),

„מה עושה הדמוקרטיה על כביש ביירות־דמשק?"

ג' ו' (35 יום) וסגן (דרגתו הורדה לטוראי במישפט) **סמיר חתוקאי** מכפר קמה, שנידון לחמישה חודשי מאסר בפועל ושיבעה על־תנאי.

העורך הראשי מסביר כי סירוב פקודה הוא סכנה לדמוקרטיה.

קל לטעון כנגד מגן דמוקרטיה מסוג זה „טענות לפי האדם" הטוען. לא זאת אעשה: רבים הם בני־האדם שנפשם נקעה מכיבוש לבנון, שהתנגדותם המצפונית לשירות בלבנון היתה מביאה אותם להחליט על סירוב פקודה — לולא חשבו, כי סירוב כזה אכן מחליש את הדמוקרטיה בישראל.

לכל אדם שמתחבט בבעייה זו מכוונים דברי.

הטענה היא כזו: סירוב פקודה הוא הפרת רצון הרוב, כפי שזה מובע בבחירת ממשלה, שלה הסמכות הבלעדית לתת הוראות לצבא.

סירוב פקודה מערער את יסודות הדמוקרטיה ובכלל — קבלת דין הרוב על־ידי המיעוט וכפיפות הצבא לשלטון האזרחי הנבחר.

אבל דמוקרטיה אינה מנגנון־פלא המייצר החלטות. יש כמה תנאים מוקדמים לפעולתה.

דרך ההכרעה הדמוקרטית מיועדת להכרעות פרטיות, לא להכרעות מדעיות: מה דמוקרטי בכינוס פיסיקאים, שבו מתקבלת החלטה ברוב־קולות, כי כדור־הארץ שטוח כצלחת?

וגם לא להכרעות מוסריות: שום רוב לא יהפוך טוב לרע, לטוב. כיצד תוכל החלטת הרוב להכשיר פישעי־מילחמה?

ובתחום הפוליטי עצמו, ההכרעה הדמוקרטית היא של הציבור כולו — לגבי גורלו הוא.

גורלו הוא — ולא גורלו של עם אחר.

מה דמוקרטי בהחלטת הכנסת, כי החוק הישראלי מוחל בזאת על פקין? כיצד מוגשם העיקרון הדמוקרטי, כאשר רוב מוחלט של אזרחי שוודיה מחליט כי יש למנוע עצמאות מוונצואלה?

והעיקר: כיצד עולה הדמוקרטיה בקנה אחד עם נסיון לשלול את עצמאותו של עם אחר, בדרך הכיבוש?

האם כיבוש לבנון הוא הכרעה דמוקרטית? האם מכריעים בו תושבי ישראל — אם אכן החלטות ממשלתם מייצגות את רצונם — על גורל־הם? רק בסכנה מוחשית ומיידית לקיום אפשר לנסות להצדיק התקפה

„בהחלטה דמוקרטית מחליט הציבור על גורלו־הוא - לא על גורל עם אחר"

צבאית. איך מצדיקים התקפה בעזרת „התוכנית הגדולה" של שרון?

הדמוקרטיה אינה טכניקה לקבלת החלטות. היא קשורה קשר אמיץ לאופי ההחלטות המתקבלות.

אי־אפשר להכריע באופן דמוקרטי על שלילת הדמוקרטיה, או על שלילת חרויות־יסוד מבני אדם.

כמו למשל: על שלילת זכות הביטוי של המיעוט על־ידי הרוב.

כמו למשל: על שלילת זכותו הדמוקרטיה של עם אחר לקבוע את גורלו, סדרי־חייו.

כמו למשל: להחליט (בממשלת ישראל) על סדר חדש — בלבנון.

ובאמת: איך בדיוק מגינים על הדמוקרטיה בכביש ביירות־דמשק? בהרי השוף? איך לצודד את צריח־הטנק לשם כך?

מה עושה הדמוקרטיה בביירות? נהרגת, מופצצת, מופגזת — או אולי מביטה מן הצד?

הסכנה ליסודות הדמוקרטיה — בלבנון ובישראל — נובעת מן הכיבוש. מה מביא לביתו חייל שמייצא ללבנון — בחירות על כידונים?

■ ■ ■

יפתח שביט, חבר „יש גבול", היה אמור לשרת במחנה „אנצאר". עכשיו הוא בכלא 6.

סוהר או אסיר — מה אומר על כך העורך הראשי של עיתון חיילי ישראל?

גדי אלגזי, תל־אביב

● גדי אלגזי הוא חבר בקבוצת חיילי המילואים יש גבול. בעבר היה סרבן־שטחים.

פורום העולם הזה

מדינה חילונית, מדינה דמוקרטית

לעיתים תכופות למדי קורה בכרוניקה הישראלית, שצדדיה השונים של אותה בעייה עולים בבת אחת, בגליון אחד של עיתון יומי אחד; ואם נטה מישהו לייחס מיעוט חשיבות לפן אחד, הרי הפנים הרבות מוכות כנגד עיניו ואינו יכול להתחמק, כמוכה סנוורין. כך קרה בעיתון „הארץ", ב־30 בדצמבר 1982.

● בקשתם של הקאדים השרעיים המוסלמים לאפשר למוסלמים „לשאת יותר מאשה אחת", בהתאם לחוקי הקוראן (עמ' 8, מעתי"ם), זוהי בקשה שבכוונתה להחזיר את האשה המוסלמית למעמד הנחות של רכוש „בעלה", במובן הקלאסי. למרבה הצער, לא היה בכוחה הרוחני והפיסי של מדינת ישראל — בגלל המצב הפוליטי ומשום הכפייה הדתית היהודית הנוהגת בה גם כלפי תושביה היהודיים — לקדם את האשה המוסלמית והאשה הערביה בכלל, החיה בתחום שליטתה. אך דרישת הקאדים באה כדי לחסל את המעט שכבר הושג למענה, למרות הכל.

אין צריך לומר, שיש להתנגד לכל חזרה כזאת, בכל התוקף המוסרי והחברתי. החברה המבוססת על

„אם ישונה החוק נגד פוליגמיה, יש לאפשר גם לאשה לשאת איש שני, על־פני הראשון"

המסורת המוסלמית זקוקה לשיחרור בשטח המיני־כלכלי ממש כמו החברה היהודית־אורתודוכסית וזו „החילונית", הצבועה, ובשתיהן האשה זקוקה לכך יותר מכל.

■ ■ ■

אם התכוונו הקאדים הנכבדים להצביע על אי־שיוויון נוסף שבגישת השילטונות של מדינת ישראל היהודית הסמי־תיאוקראטית אל התושבים הערביים, כשבמיקרים ספציפיים „בעלים" יהודיים זוכים באשה שניה על פני הראשונה — כפי שהם מציינים — הם ראויים לתשובה: אין לשקול שום מיקרה של הרשאת קשר נישואים נוסף עפ"י חוקי־דת קדומים (אלה או אחרים) אלא עפ"י נסיבות כל מיקרה לגופו; ויש לאפשר גם לאשה איש שני על פני הראשון, בהתאם לנסיבות המיקרה.

נראה לי, שבסוגיה זאת יש להזכיר גם את האפ־

„מאבק הפלסטינים נגד הדיכוי והכיבוש לא יצלח, כל עוד תישאר האשה המוסלמית תחת דיכוי וכיבוש בעלה"

שרות להתרת נישואים במיקרה של אשה חולת־נפש מאושפזת, ש„בעלה" זוכה בשיחרור מנשואיה, ואילו כשהמצב הפוך אין הדבר קל כלל ועיקר. הדבר אמור, כמובן, לגבי יהודים, מוסלמים ונוצרים כאחד, שכן ההלכה הדתית היא הקובעת בתחום זה, עפ"י החוק החילוני שקבע כך...

קולות כאלה של הקאדים הפעם אינם ערבים לאוזן, והם מזכירים בהחלט את הצטרפות למאבק הלאומי הערבי־פלסטיני, חייבים תומכי המאבק הפלסטיני — ערבים כיהודים כאחד — להסתייג מנימה זאת.

המאבק הפלסטיני נגד כיבוש, שיעבוד ודיכוי לא ייצלח אם ישאיר את האשה הערבייה (מוסלמית, בהקשר זה) תחת כיבוש, שיעבוד ודיכוי של „בעלה".

ברור הוא, שלו היה על החילונים הערביים הפלסטיניים להיאבק בשילטונות ערביים פלסטיניים למען שיחרורם מעול המסורת הדתית, היה ביכולתם קל יותר לראות את המצב לאשורו. אך המצב לא ישתפר בשל טישטוש מושגים. יאמר גם לערבים הפלסטיניים מה שנאמר ליהודים הישראליים: עם לחוד, דת לחוד; מדינה לחוד, דת לחוד!

■ ■ ■

● חרפה נוספת עומדת להתווסף למדינת ישראל בשבוע השני של חודש ינואר 1983. „כנס רב־משתתפים בקריאה למנוע התבוללות" (עקיבא אלדר, עמ' 1). החוגים היהודיים־דתיים־אורתודוכסיים מארגנים מאבק

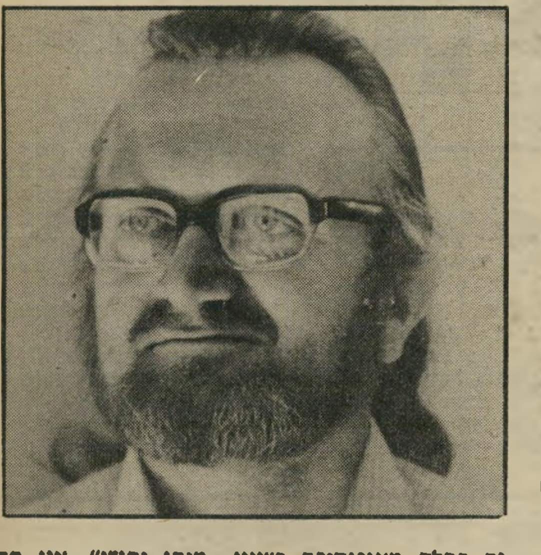

זה כחלק מאופנסיבה בעניין „מיהו יהודי". אין הם רחוקים בכך מעמדתם של השילטונות הרשמיים, החילוניים־כביכול, של מדינת ישראל. גם השילטונות עושים נגד התבוללות, מאז ומקדם. ההבדלים הם טכניים ולא עקרוניים.

ובעת שהרבנים הרפורמיים מתדיינים בבג"ץ כדי להשיג הכרה בסיסית בכהונתם, „הרבנים הראשיים האורתודוכסיים, שכיהנו כבר 10 שנים, אינם רוצים להפרד מכיסאותיהם" (עמ' 2, מעתי"ם), ועושים הכל כדי להשאר בהם, אפילו ניסיון לשנות את החוק ברגע האחרון. הכל כאילו להוכיח בלא שמץ היסוס, שאין האמונה חשובה אלא השררה.

הפרדת הדת מן המדינה והפרדת הנשואין מהרבנות, בכך תפתר בעיית ה„מיהו". אזי תהיה זאת מדינה חילונית, מדינה של אזרחיה־תושביה ולא של כל גורם חיצוני לה — לא אלוהי, לא אידיאולוגי ולא פוליטי. מדינה חילונית־דמוקרטית. באמת, ולא כסיסמה.

ישעיהו־תומא שי"ק, תל־אביב

● המחבר הוא פעיל נגד הכפיה הדתית ואיש הסניף הישראלי של התנועה הבינלאומית של סרבני המילחמה.

מאת אביגיל יואי

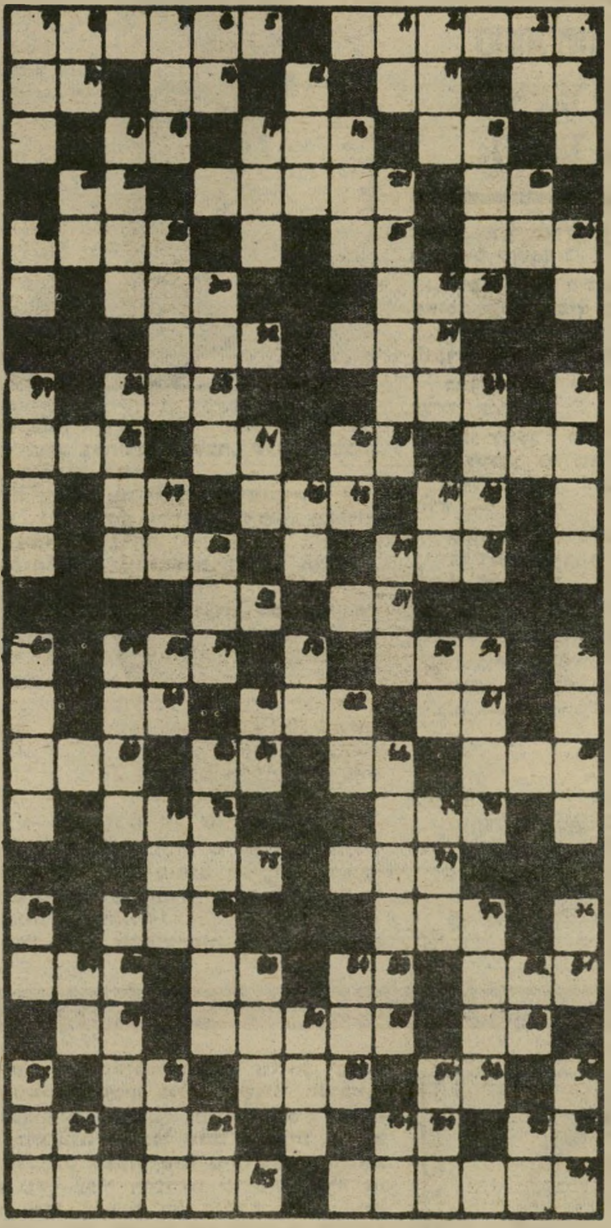

מאוזן:

1) גדול, ארוך; 5) הוטרינר של לופטינג הסופר; 10) קומפחיטור אחד משלושה ה„ב"; 11) סימן מוסיקלי; 13) בהמת משאות; 14) משאבת הדם; 15) רקוב; 16) מסמליה של מדינה; 18) יצא נקי בדין; 20) דרך; 21) הסכמה כללית (2, 3); 22) שליח מבשר; 24) עיבד את שדהו בשקט; 25) אות בא"ב העברי המהפכת זמנים; 26) שיא, גולת הכותרת; 28) קבוצה בעמק; 30) ניב; 31) עור בהמה מעובד; 32) טענה שכנגד במשפט; 34) ידען; 35) התכופף, השתרע; 38) אגודל; 39) קוסם; 41) בשטח העליון; 42) מרחק ירי; 43) קיבוץ בדרום; 45) קליע מומחה; 47) עיר בכנען שנכבשה בידי יהושע; 48) עצם בפנים; 50) אשתו השניה של ביגמיסט; 51) עוף טרף; 52) צ' מוסד חינוכי; 54) נחש ארסי גדול; 57) חתיכה; 61) כלי לאיסוף מצרכים; 62) פגם; 64) לאום; 65) קפטן ה„נאוטילוס"; 66) בסיס; 67) בסולם התוים; 69) נאמן; 70) אסון; 72) צורר יהודים; 84) סיעה בכנסת; 75) יד ימינו של רבינזון קרוזו; 77) קטע ממשוואה אלגבראית; 78) אחד מ־שלושה שבהם ניכר אדם; 81) חבור, אחוד; 83) קיטור; 85) דמות מטושטשת; 86) תוצאות ההשפעה; 88) שד; 89) פגיון; 91) נאטם; 93) מן השיעים החדות; 95) העדיף; 96) נכרי שהתיהד; 98) נחשול; 100) אדם; 102) מתנה; 103) מס עירוני; 104) דיוקן; 105) מכשיר שמיעה.

מאונך:

1) גם תרנגול; 2) עלוב; 3) משך הזמן שאדם עובד במוסד כלשהו; 4) מזכיר האו"ם בעבר; 6) אות הנצחון; 7) מוסר־השכל; 8) רסיסי לילה; 9) סוג אריג; 12) נכבד מוסלמי; 15) דבר הנתפס בתודעה; 16) צבעם נחלש; 17) נגישה, דיכוי; 19) מרחק של ארבעה מילין; 20) צונן; 21) מעמד חברתי; 23) אקרן של מכשיר אלקטרוני; 24) אחד מבני נח; 26) חופשה; 27) מילת הסכמה; 29) החריב; 30) דבר שבשגרה; 33) מעשה בלתי חוקי; 34) חבל בהודו; 36) איספלנית; 37) ערעור והתנגדות; 40) זיק; 41) מרחף; 44) תרגילי סדר (ר"ת); 46) מילת סרוב; 47) דפנה; 49) קש; 50) צהלת הסוס; 53) אוסף; 54) הפרדה; 55) עריץ מה, גל; 56) גם; 58) פה; 59) תבשיל יהודי מסורתי; 60) בקר; 62) קבוץ בצפון; 63) מנעול מיוחד; 66) רצינות (3, 3); 68) תקופה בספרות היהודית; 71) רטיבות; 73) מילת שאלה; 76) מזל; 77) אבן טובה; 79) הוגה דעות צרפתי; 80) בעל טמפרטורה גבוהה; 82) אריג; 84) דיבר, לחש; 85) כינוי לברית בין גרמניה ואיטליה במלחמת העולם ה־2; 87) מלך פרס; 90) עוף דורס ממש' הנשריים; 92) מחלקה, מדור; 94) חומר נפץ (ר"ת); 96) חומר המכיל סיד; 97) שמיכת נוצות; 99) מילת משאלה; 102) אמן במלאכת הבישול; 103) קו.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ הכנת כלות
* מחירים עממיים * שרות מעולה

ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

(המשך מעמוד 22)

החברה היהודית מחיקי דת כפייתיים ובהתייחסות שווה לזכריות שהן למען כל אזרחי המדינה — נשים וגברים ללא הבדל מוצא, עם ודת.

זכותה של כל עדה דתית או אחרת לקיים את טקסיה ופולחניה, כולל טיכסי נישואין כרצונה. כל עוד החוק החילוני אינו מכיר ברישום נישואין אזרחיים, זכותן של

תולש הביצים

שאלה אל תולש הביצים ביהגדה ושומרון לגאון ביטחון „הביציה בלבנון", לטבח החביתה הסרוחת לתיאבון בסעודת-הדמים של שר-הביטחון, למצביא הדגול בלול הניצים וטורף הביצים של מדינת-היהודים: עד מתי תזלול ותטרוף הבנים האמנם — עד אחרית הימים?

ארן פרץ,
הרופא היורד, פירנצה

העדות הרפורמית והקונסרבאטיבית וכל עדה דתית או אחרת לשיוויון מלא לפני החוק.

עם זאת, הפרדת הדת מהמדינה היא הפיתרון הנכון לדתיים ולחילוניים כאחד.

יצחק חסון,
בשם אגודה הומניסטית חילונית בישראל, תל־אביב

● ● ●

תמיר שזב

בכתבה „מיהו מי בערוץ השני" („העולם הזה" 2364) נפלו כמה טעויות.

● אולפני הרצליה, יחד עם מעבדות ברקי־פטה־המפריס, מהווים את האולפנים המאוחדים.

● עורך־הדין שמואל תמיר מ־

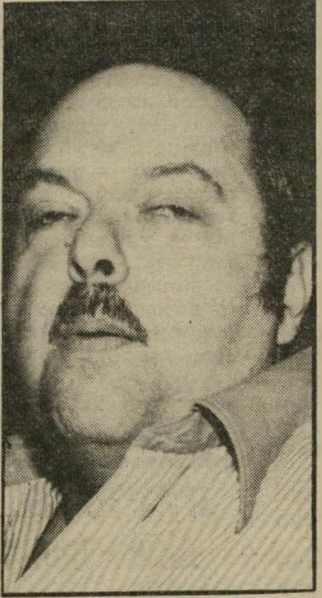

קורא קול
מניית ההכרעה —

סר את מנית־ההכרעה שהיתה לו באולפני הרצליה, עם התמנותו, בזמנו, כשר־המישפטים.

יצחק קול, הרצליה

פצצת השלום

הדרך למנוע עימות גרעיני.

בתוך הקלחת הרותחת של מילחמת־לבנון ונסיבותיה הטראגיות, נדחקה הצידה מהתודעה הערכתם המדהימה של המומחים, שנשק גרעיני נמצא כבר כיום בהישגידו של העולם האיסלאמי. פקיסתאן, לפי הערכות מעודכנות ומבוססות ביותר, הגיעה כבר כיום לפיתוחה המלא של אופציה גרעינית צבאית, אופציה שמומנה

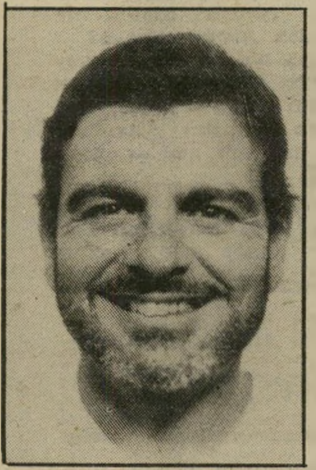

קורא איש־שלום
הנתח הגרעיני

על ידי לוב של ק'דאפי וסעודיה, מימון שהותנה בזכייתן בחלק „מהנתח הגרעיני".

גם אם יחלוק מי שיחלוק על הערכה זאת, עדיין בעיניה עומדת העובדה שלא לעולם חוסן וזוהי רק שאלה של זמן, וזמן לא רב, עד שמדינות ערביות קיצוניות ייתחמשו בנשק גרעיני.

מהי התשובה למצב הרה־שואה זה, שאליו מידרדר הסיכסוך הישראלי־ערבי? כיצד אפשר ל־

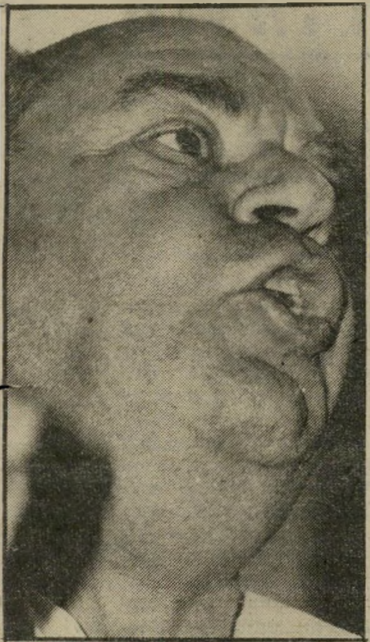

פרקליט תמיר
— הוחזרה מזמן

הקפיא את השד הגרעיני שכבר יצא מהבקבוק ומאיים על עצם קיומנו?

כמובן, יש רק דרך אחת למנוע את ההסלמה הגרעינית, ודרך זאת היא דרך השלום — שלום בין ישראל והתנועה הלאומית הפלסטינית, שלום בין ישראל וארצות האיזור כולן, „פצצת־מימן של שלום" שתרעיד את אמות־הסיפין של המרחב השמי כולו ותשנה מן היסוד את אמות המידה הלאומיות־ריגשיות של יושביו.

דוד איש־שלום, רמת־גן

הֲטָבָה

רק קרנות נאמנות שעשו רווחים מחלקות תעודות הטבה. אתה בחרת בקרנות כאלה - של אילנות דיסקונט - חכית בהטבה !

מַהִי הֲטָבָה ?

תעודות של קרנות נאמנות המונפקות, ללא תשלום, לבעלי תעודות השתתפות של קרנות נאמנות כאופן יחסי לחלקם בקרנות הנאמנות.

תעודות ההטבה ניתנות תמורת רווחים בלתי מחולקים שהצטברו בקרן הנאמנות.

חלוקת תעודות הטבה הינה אחת הצורות המקובלות לחלוקת רווחים של קרן מלבד חלוקת דיבידנד במזומן. חלוקת תעודות הטבה אינה חייבת במס ע"י בעל תעודת ההטבה ואינה משנה את חלקו בהון קרן הנאמנות וברווחים.

הקרן	שעורי הטבה	תשואות הקרנות נכון ל־31.12.82			
		3 חודשים	חצי שנה	שנה	שנתיים
	%	%	%	%	%
אגוז	300	31 41	69.69	190.66	533.56
אוריון	200	48.16	107 04	237.16	684.37
אורן	1500	36.02	79.99	186.09	460.33
אלון	1000	27.69	59.66	158.20	426.78
אשל	250	27 88	62.99	150.35	382.10
אתרוג	200	33.16	75.69	165.88	—
ברוש	300	53.03	125.11	295.66	747.33
ברק	250	57.30	126.01	283.33	722.81
דובדבן	—	62.94	116.46	(מאז הוצאת הקרן 16.7.82)	
דולב	250	33.32	73.74	193.64	587.89
דקל	400	64.17	156.04	373.68	1124.22
ערמון	250	26.43	57.00	144.02	368.41
שקד	350	29.23	60.30	151.44	370.22
תאנה	—	54.19	118.82	269.53	—
תדהר	250	68.75	159.67	342.80	807.95
תפוז	200	26.16	56.28	137.85	346.26

לאנשים שהשקיעו עם מח בבורסה.

אילנות-חברה לניהול קרנות נאמנות של דיסקונט בע"מ

אילנות דיסקונט

המח שלך בבורסה

*אין לראות במודעה הזמנה לרכוש את היחידות

וימר יעקבסון טמיר

המרכז לייעוץ והדרכה לתכשירי קוסמטיקה טבעונית R.V.A.:
מכון קאר, רח׳ ה׳ באייר 16, תל־אביב • טל. 03-255295/6

אין כבוד לרוצחים

מכתבת שפגשה בבתי־הסוהר גברים שרצחו את נשותיהם, אחיותיהם או בנותיהם, („העולם הזה" 2364) הזדהתה משום מה דווקא עם הפושעים, לא עם הקורבנות.

עד עצם היום הזה מופלית ה־אשה הערביה באופן משפיל. ל־גבר הערבי מותר לנאוף — לפני ואחרי הנישואין — כאוות־נפשו, בעוד האשה הנואפת הרווקה בקרעת־הבתולין היא בבחינת פוש־עת, ש״ש להחמיר בעונשה. רצח נשים על רקע זה נתקל באהדה, ויש הבנה למניעיו של הרוצח, כאילו נבעו מסיבה הומאנית — מעין המתת־חסד של בעל־חיים.

העובדה שמדובר לרוב באסי־רים שקטים ונוחים אינה תמוהה. עבדתי בבתי־הסוהר ונוכחתי ל־דעת, שאסירים אשר נשפטו בגלל רצח חד־פעמי, שלא בהקשר של פשע אחר, מתנהגים כשורה.

רוח הכתבה, הספוגה טרוניה על השילטונות המתאכזרים לרוצ־חי־הנשים, מעודדת בלי ספק את הפשע המתועב הזה. האם המח־ברת רוצה להשליט ביחסי גברים־נשים את חוקי הקוראן, או אולי את חוקי התורה, המצווה לסקול בראש־חוצות נערה שאיבדה את בתוליה?

ד״ר עלמה וילנסקי, הרצליה

מעניין — למען כבודם, מוכנים הגברים הערביים הדבקים במסו־רת הדתית להקריב את חיי כל בנות מישפחתם; עד כה, אף לא גבר אחד הקריב את חייו שלו למען כבוד המישפחה.

עמנואל רוזן, באר־שבע

● ● ●

קריקטורה של פרץ ב„על המישמר"
שיחות בין סוס ורוכבו

הנהג הקשוח

מעללי קו מס׳ 5 בתל־אביב.

השבוע נסעתי בתל־אביב בקו מס׳ 5. בחוץ ירד גשם והאוטובוס היה מלא מפה לפה.

וכאן, בפעם הראשונה בחיי פג־שתי אדם רשע. הרבה אנשים רעים ורשעים ראיתי אך, לא כ־אדם זה — נהג האוטובוס.

הרבה אנשים עמדו להיכנס ל־אוטובוס ובדלת שממול לנהג דפ־קה צעירה שנשענה על קביים, הנהג אמר: „אני לא אפתח לה!" כי רצה שתיכנס מהדלת האחו־רית.

נוסעי האוטובוס אמרו לנהג ש־היא אינה יכולה להיכנס מהדלת האחורית, מפני ששם הדוחק רב, אך הוא לא שם לב לדברי האנ־שים ולא רצה בשום אופן לפתוח את הדלת. הוא התניע את האוטו־בוס ונסע, והנכה נשארה עומדת בגשם.

ישראל פוגל, תל־אביב

● ● ●

חשבון הבאנק וחשבון הנפש

„ישראל היא כולה בורסה אחת גדולה, ממש חלום אנטי־שמי בהתגלמותו," כותב אורי אבנרי (יומן אישי, „העולם הזה" 2362).

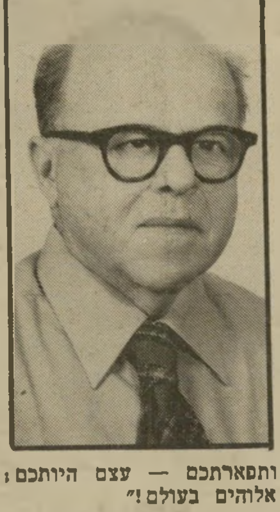

נכחתי בכינוס מנחילי הלשון בכפר המכביה בחנוכה ושמעתי את ידידי, ד״ר דוב ראפל, ש־דיבר על שני מיני תרבויות ב־וזיינו: תרבות הישגית ותרבות התנהגותית, חשבון הבאנק וחש־בון הנפש, ׳מה השגתי?׳ או ׳איך התנהגתי?׳.

על כמה מנהיגים, מימין, מ־מרכז ומשמאל, יכולים אנו לומר את דברי ביאליק (ב׳יהי חלקי עמכם׳): „אט אט, כמו על ראשי אצבעות, תעברו בנתיבות החיים / וליבכם ער, ואוזנכם קשובה, ועינכם משוטטת תמיד, / עבור חרוע סביבכם, באפס יד ובלי כוונה, / את האמונה ואת הטוהר, הרועפים מכל ישותכם, / כערוף משמיים תכלת, וצללים מיער רע־נן... / חייכם — מיטב חזיונכם, ותפארתכם — עצם היותכם; / אתם השומרים הנאמנים לצלם אלוהים בעולם!"

לא שמענו על ׳ממעטי דברים ומרבי תפארת׳ אלה בכל הפז־מונות (ג׳ינגלים) המטרטרות באוזנינו בראדיו ערב ובוקר וצהריים, בכל יום תמיד. לא ראינו אותם בתהלוכת הענקית של השובתים והמושבתים הצועקים ׳לחם! עבודה!׳ ולא בתורים הארוכים המש־תרכים בכל האשנבים של אלפי הבאנקים בימי נפחת (אינפלאציה) אלה.

ראובן סיוון, ירושלים

רוחו של גמל

איך הפכה התבנה ל־שוק מיזרחי?

לפני שבועיים התבשרנו, שב־שיחות עם ממשלת לבנון שוררת רוח־הבנה. השבוע הודיע שר־הא־נרגיה בישיבת הממשלה כי המדו־בר בעצם בשוק מיזרחי, לפי כל כללי ההתמקחות על גמל.

לא זה נכון ולא זה. האמת היא שאלה הן שיחות בין סוס לרוכבו. כך בדיוק היו מתנהלות השיחות בין שתי המדינות אילו חנה צבא־לבנון בירושלים, אחרי שהיה כופה על ישראל את ממשלת יובל נא־מן, למשל.

אגב עניין השוק המיזרחי: מר־

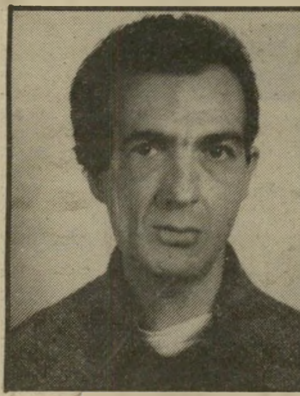

קורא פוגל
נהג רשע

דעי בוודאי רצה לזלזל בכללי תרבות־המיסחר במיזרח. בכך הוא רק חשף ברבים את בורותו הת־הומית ואת הגזענות המפעמת בו. מוטב היה לו להשתמש בדימוי של שוק הספוט לנפט, ברוטרדם.

משה מיזרחי, רמת־גן

● ● ●

חוק הגיוני, אבל מסובך

על „חוק הטימטום ה־אינפלציוני", במדור יומן אישי („העולם הזה" 2363).

ברור שהחוק הוא הגיוני מבחי־נה כלכלית תיאורטית. אבל הוא מסובך וקשה להחלה מבחינה מע־שית. רוב רואי־החשבון עדיין מת־קשים בהבנת כל פירטי החוק ויי־שומו.

רון וייס, תל־אביב

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכ־תבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לכתוב או־תם במכונת־כתיבה ב־רווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למכתביהם.

הבינלאומי מחדש בלעדית את המענקים בתכניות החיסכון

מענק כזה לא תקבל באף בנק אחר!

כנור גלאור&שות'

הבנק הבינלאומי הראשון מעניק בנוסף לריבית הרגילה 12% מענק צמוד ומיידי לכל המצטרף לתכנית החיסכון "רב-תכליתי".
לדוגמא: אם תפקיד 100,000 שקל ירשמו מיד לזכותך 112,000 שקל, כלומר 12,000 שקל יותר, על חשבון הבנק.

המבצע מוגבל לסה"כ פיקדונות של 500 מיליון שקל

את סכום החיסכון כדאי להפקיד בסוף החודש ועד אז תן לכספך "לעבוד"...
אולם כדי להבטיח את השתתפותך במבצע, היכנס עוד היום אל אחד מסניפי הבנק הבינלאומי הראשון ופנה אל יועץ ההשקעות.
אז למה אתה מחכה, מענק כזה תקבל רק בבנק הבינלאומי הראשון.

אני עובר לבינלאומי. היום.

* המענק ניתן במסלול חד פעמי בלבד.

12% מענק

צמוד ומיידי בתכנית החיסכון "רב-תכליתי".

הבנק הבינלאומי הראשון

בנק פועלי אגודת ישראל מקבוצת פ.י.ב.י.

וידאוטייפ שרפ VHS:

29 ספריות וידאו

50 קסטות חינם!*

ויותר יפני מיפני!

שרפ מקצרת את המרחק בינך לבין ספרית הוידאו שלך. עם הרחבת רשת הספריות העומדות לרשות לקוחות שרפ, תוכל למצוא בנקל ספריה שקרובה למקום מגוריך. לבחירתך 29 ספריות וידאו, מנהריה עד אילת.

* כקונה של וידאוטייפ "שרפ", תקבל בספריה שתבחר, מנוי חינם ל-50 קסטות מתורגמות ותוכל להחליפן בקצב הרצוי לך. קנה את הוידאו הכי יפני בעיר, בחר בספריה הקרובה לך מתוך הרשימה הבאה והמנוי שלך. חינם!

■ **תל-אביב:** וידאו-שופ- אבן גבירול 89 ■ **ירושלים:** וידאו-שופ-בנין כלל ■ **חיפה:** וידאו-שופ-מחניים 4 ■ **רמת־גן:** וידאו-שופ-ז'בוטינסקי 77 (החל מ-1.2) ■ **גבעתיים:** מורטל- מודיעין 181 ■ **רמת־השרון:** וידאו-שופ- סוקולוב 86 ■ **כפר־סבא:** וידאו-שופ- בן-גוריון 33 ■ **ראשון-לציון:** וידאו ברלינסקי- רוטשילד 25 ■ **רחובות:** וידאו-שופ- הרצל 192 ■ **בת-ים:** וידאו-שופ- רוטשילד 18 ■ **חולון:** ערוץ 7- רח' אילת 36, וידאו קסט- חנקין 67 ■ **רמלה:** סרטי וידאו- הרצל פינת אגחי ■ **לוד:** גטאין- הנשיא 2 ■ **נתניה:** סופר וידאו- ככר העצמאות 11 ■ **אשדוד:** וידאו קסט מרכז מסחרי א' 6 ■ **באר-שבע:** וידאו-שופ- רח' האבות 33 ■ **ירוחם:** וידאו-קלאב- צבי בורנשטיין 800/4 ■ **אילת:** וידאו-נאמן- רח' ירושלים ■ **עפולה:** סיגנון וצליל- תחנה מרכזית ■ **קרית ביאליק:** וידאו-סביניה- קרן היסוד 62 ■ **טבעון:** וידאו-גל- כלניות 7 ■ **מגדל העמק:** פוטו-חיים- מ. מסחרי ■ **בית שאן:** פוטו-אפרים- מרכז רסקו ■ **טבריה:** ה.ל.ה.- רח' הגליל ■ **עכו:** וידאו-2000 מ. רסקו, וידאו צפון- רח' שפירא חנות 11 ■ **נהריה:** וידאו-כוח- לוחמי הגיטאות 3. ■ **דימונה:** מ.ג.ה וידאו- מ. מסחרי 11.

SHARP

היבואן: מ. פרוסמן בע"מ

חקירה מיוחדת

צוות „העולם הזה" ממשיך בגילויים על המתרחש בחברה העירונית המגלגלת מיליוני שקלים בשנה

בר־גרא נגד צ'יץ':

מי דרש שיש מחו"ל?

מי משקר - המנכ"ל, הטוען שראש־העיריה הזמין שיש תוצרת־חוץ או צ'יץ', האומר: „להד"ם." מדוע לא היתה ביקורת במרכז הירידים? מדוע קיבל האמרגן צמח זיכיון למיסעדה בת 700 מקומות?

מרכז הקונגרסים החדש, ההולך ונבנה במרכזו של שטח היריד, הוא פאר־יצירתו של המנכ"ל יעקב בר־גרא. חלק עצום של הבניין — בחזית ובצדדים — מכוסה בלוחות־שיש מלוטשים והדורים. כל השיש הזה הוא מתוצרת איטליה, המפיקה את השיש הטוב שבעולם. מאות המטרים של הקירות המרוצפים בשיש עלו עשרות מיליוני לירות. אך בר־גרא טוען שזו אינה אשמתו. היה זה ראש־העיריה, שלמה להט, שדרש כי הבניין ירוצף בשיש מתוצרת חוץ.

בשיחה עם צוות העולם הזה הסביר בר־גרא את עניין השיש.

בר-גרא: על מרכז הקונגרסים יצא מיכרז כללי, על הכל. לגבי השיש, הוא היה חלק מהמיכרז של „סולל־בונה". באיזשהו שלב „סולל־בונה" לא היה יכול לספק, או לא רצה אפילו, ואמר לנו בפירוש שהוא לא רוצה לספק שיש מתוצרת חוץ, כי ראש־העיריה פה דרש שיהיה יותר יפה...

העולם הזה: לך לא היה עסק עם זה שקיבלו הצעה שהיא יקרה יותר מכל ההצעות האחרות?

בר-גרא: עם כל דבר יש לי עסק. קודם כל, אני לא מתחמק משום דבר שהיה לי עסק איתו. פה לא נעשה דבר בלי ידיעתי. עם השיש: הבניין הזה בכלל לא היה צריך להיות מכוסה שיש מהתחלה. ראש־העיריה בתקופה מסויימת בא ודרש שיש. אני באתי למועצת־המנהלים, ויש החלטה, וגם אמרנו כמה בערך זה יעלה, ויש החלטה לעשות שיש...

אני גם יודע שנלקחתי להרצליה (אל הקבלן) לראות את השיש. זה שיש איטלקי, ואני יודע שהיו הוצאות שונות. אם אתה שואל אם אני יודע שהיה מיכרז או לא, אני מניח שכן, אבל אני לא מוכן להישבע ברגע זה, אבל שהיו כל מיני הצעות שונות שאני ראיתי אותן ושאני הסכמתי לקחת את אלוני הזה מתוך הסיבה... זה אני זוכר.

העולם הזה: שהוא יקר יותר בעשרות אלפי דולרים?

בר-גרא: שהוא יקר יותר, כן, כן, בהחלט, כי זה דבר אחר.

העולם הזה: למה בלי מיכרז?

בר-גרא: אני לא אומר שבלי מיכרז... יתכן...

העולם הזה: אתה אומר שיכול להיות שלא.

בר-גרא: כי תראה, החלק הכללי זה לא שאלה של מיכרז או לא מיכרז. הכל היה במיכרז של הבניין הזה. אני אומר שבשלב מסויים הוחלט לשנות. ראש־העיריה, בסיור, אמר בתוקף שהוא רוצה. ראש־העיריה הוא אמנם בעל־הבית על החברה הזאת, אבל הוא לא הבעל־בית עלי. לי יש מועצת־מנהלים.

באתי אליה, דיווחתי, ומועצת־המנהלים החליטה באותה ישיבה שיהיה שיש תוצרת חוץ... כתוב בפירוש בפרוטוקול של אותה ישיבה של מועצת־המנהלים שזה יעלה, אם אני לא טועה, שלושה וחצי מיליון שקל יותר. מועצת־המנהלים אישרה את זה.

העולם הזה: תוצרת חוץ?

בר-גרא: כן, כן, כן. זה ראש־העיריה דרש את זה.

העולם הזה: תוצרת חוץ?

בר-גרא: כן, כן, כן, בפירוש!

לראש־עיריית תל־אביב, מסתבר, יש גירסה אחרת. דובר העיריה, רוני רימון, העביר את תגובתו לטענה של בר־גרא: אמת הדבר שראש־העיריה סייר במרכז־הקונגרסים, ואמת היא שראש־העיריה ביקש שחזית הבניין תהיה יפה, „כמו במקומות אחרים". אבל צ'יץ' מכחיש בתוקף רב שהוא דרש כי החזית תרוצף בשיש. הוא לא דיבר כלל לא על שיש, ולא על שיש תוצרת חוץ.

מי, אם כן, קיבל את ההחלטה, כי בניין־הקונגרסים ירוצף בשיש יקר, במחיר מאות אלפי דולרים? בר־גרא מטיל את האחריות על ראש־העיריה. צ'יץ' אומר: לא היו דברים מעולם.

האם יתכן שבר־גרא קיבל את הרעיון להתקין לוחות־שיש יקרים בחזית בניין הקונגרסים, פשוט מפני שהוא אוהב שיש? ביתו של בר־גרא נמצא באחת השכונות היקרות ביותר בישראל, שכונת הילל שברמת־גן. הבניין, הניצב על גבעה קטנה, הוא בן שתי קומות, ויש בו מאות רבות של מטרים רבועיים למגורים. חלק נכבד מקיר הבניין מכוסה בלוחות־שיש יקרים. יתכן שלבר־גרא יש פשוט חולשה לשיש, והחולשה הזאת עלתה למשלם־המיסים התל־אביבי ביוקר רב.

החוזה שריר וקיים

נראה שהמנכ"ל הנמרץ של מרכז־הירידים אינו חס על רכוש הציבור. לעומת זאת הוא מתגלה כאיש זהיר ביותר כשמדובר ברושם של אנשים פרטיים. שמואל צמח, למשל, האמרגן של מרכז־הקונגרסים, הוא אחד האנשים שבר־גרא חס על כספם. קשה להבין בדרך אחרת את משמעות החוזה שנחתם בין בר־גרא ובין צמח בדבר הזיכיון שניתן לצמח, לפתוח מיסעדה במרכז־הקונגרסים.

שמואל צמח קיבל את המיכרז על הפעלת אולם הקונגרסים והמיזנונים שלצידו. על עניין המיסעדה עדיין לא דובר עימו. על מה שקרה מספר המנכ"ל.

בר-גרא: עם בניית מרכז הקונגרסים התעוררה בעייה של מיסעדה אה־לה־קארט. לפני כשלושת־רבעי שנה בדקנו את האפשרות, אני אישית ומועצת־המנהלים. ניהלנו משא ומתן. היתה קבוצה אחרת של מיסעדת „מי־ומי", וקבוצה שניה, ירושלמית. שתי הקבוצות, אחרי מו"מ, הגיעו למסקנה שלא כדאי להם, מיסעדה כמו שביקשנו, 300 מקומות בפנים, 400 מקומות בחוץ.

תוך כדי המו"מ (על הפעלת בניין הקונגרסים) עם אותו צמח, כששאלתי אותו איך הוא יפעיל את המיזנונים, הוא אמר שיש לו אח העוסק בקייטרינג ושדרכו הוא חושב להפעיל. שאלתי אותו אם הוא יהיה מוכן גם לעשות מיסעדה, ונתנו לו, נדמה לי, לשלושה חודשים או לארבעה חודשים אופציה — שהוא לא לקח אותה, דרך אגב. היא כבר חלפה ועברה והיא איננה. ורבותי, עד היום אין מי שרוצה לעשות את המיסעדה.

לדברים אלה של בר־גרא אין שום קשר אל המציאות. ההסכם בין בר־גרא ובין האמרגן צמח נחתם ב־21 בספטמבר 1982. על פי ההסכם יכול היה שמואל צמח להודיע בכתב עד ה־1 בפברואר 1983 כי אין ברצונו לקבל את הזיכיון ואז, ורק אז, לא יהיה כל תוקף להסכם. צמח לא הודיע לבר־גרא שהוא מבקש לבטל את ההסכם — וההסכם עדיין ברשותו, בניגוד גמור לדברי בר־גרא, כי אילו „האופציה חלפה ועברה והיא איננה. ועד היום אין מי שרוצה לעשות את המיסעדה."

קשה להניח שמישהו יסכים לוותר על חוזה כה נדיב, כפי שחתם עליו בר־גרא. האמרגן צמח מקבל לידיו מיסעדה

בכתבה הראשונה בסידרה על מעלליו של מנכ"ל החברה העירונית לירידים, יעקב בר־גרא, נחשפה פרשת הכיסאות שהוזמנו למרכז הקונגרסים החדש בתל־אביב. בר־גרא סיפר תחילה כי לא היה לו שום קשר לחברה האיטלקית שמכרה את הכיסאות למרכז הקונגרסים, ואחר־כך הודה כי נפגש עם סוכן של החברה באנטוורפן שבבלגיה לצורך הזמנה נוספת. באותה כתבה גם דובר בפרשת נסיעותיו המרובות של המנכ"ל לחו"ל, שכמעט כולן הסתיימו, כך או אחרת, בגרמניה שבה הוא שהה במשך שנים ארוכות. בר־גרא טען כי כל הנסיעות הללו היו מוצדקות, והכחיש את דבריו של ממלא־מקום ראש העיריה, יצחק ארצי, שאמר כי בר־גרא סיפר לו שהוא קיבל כרטיסי חינם מחברת „קאל". כמו־כן נסקרה באותה כתבה הביוגראפיה של בר־גרא כפי שהוא הציג אותה — לעומת מימצאי העולם הזה.

אחרי שהתחילה חקירת העולם הזה מונע לפתע מבקר חדש לחברה של בר־גרא, אחרי ששנתיים לא נערכה ביקורת

(המשך מעמוד 29)
שיהיו בה 700 מקומות בשכר חודשי של 300 דולר לחודש — שכר של דירה ממוצעת בתל־אביב. אחרי שישה החודשים הראשונים יהיה על צמח לשלם שכר־דירה כפול: 600 דולר לחודש. שכר כזה בוודאי מעלה גיחוך על שפתיו של כל בעל־מיסעדה בעולם.

בר־גרא טוען כי התשלום הזה הוא סביר, בהתחשב בעובדה שעל האמרגן צמח יהיה לבנות את המיסעדה, וכי אחרי תקופה מסויימת — בר־גרא „אינו יודע בדיוק" מה אורך התקופה, יקבל מרכז־הירידים לידיו את המיסעדה.

בחוזה יש פרק שלם, המוקדש ל־שאלה מה יקרה אם יהיה על צמח לפנות את המיסעדה במיקרה שמרכז־הקונגרסים יזדקק לשיטחה, ויבקש לעשות בו שימוש אחר. דרישת־פינוי יכולה לבוא מצידו של מרכז־הירידים אחרי תקופה של שש שנים, בלי כל הגבלת זמן. אם תבוא דרישה כזאת, תצטרך החברה העירונית לשלם לאמרגן צמח „את כל סכומי ההשקעות שהוצאו על־ידו לשם הקמתה, תיכנונה, בנייתה וריהוטה של המיסעדה".

האמרגן צמח מקבל למעשה, על־פי חוזה זה, שטח עצום מן החברה העירונית. הוא מתחייב לבנות על השטח מיסעדה בת 700 מקומות, לשלם תמורת הזיכיון שכר־דירה אפסי. נכון הדבר, ש־אחרי 25 או 30 שנה יעבור המבנה של המיסעדה לרשות חברת־הירידים. אנשים המתמצאים בתחום המיסעדות יודעים כי מיסעדה, שיש בה 700 מקומות יכולה להחזיר את ההשקעה במבנה תוך זמן קצר יחסית.

הסכם נדיב מזה קשה למצוא.

את האמרגן שמואל צמח אי־אפשר היה להשיג לצורך תגובה, מכיוון שהוא היה בחו"ל. פרקליטו, עורך־הדין רפאל דינרי, אמר להעולם הזה כי צריך לזכור שעלות הקמתה של המיסעדה מוערכת בסכום ה־עולה על חצי מיליון דולר. לצמח לא יהיה חופש פעולה מוחלט לגבי ניהול המיסעדה, קביעת מחירה, רמתה, שעות הפתיחה שלה. כל אלה יהיו בפיקוח חברת הירידים.

לדברי דינרי נהוגים הסדרים כאלה בין מוסדות ובין גופים פרטיים גם במקומות אחרים והוא הדגיש, כי אחרי תקופת ה־זיכיון תקבל החברה את המבנה של ה־מיסעדה.

הליברלים מחפים?

הן בפרשת השיש והן בפרשת המיסעדה מתגלה אותה תמונה עגומה: המנכ"ל, שידו בכל, מחליט לעשות

משהו. מועצת־המנהלים מאשרת את ה־החלטה שלו כאילו היתה חותמת־גומי. המנכ"ל מספר כי אחרי האישור מתנהל משא־ומתן עם חברות שונות, שמשום־מה אינן מצליחות לזכות בחוזה. ואז מבקר המנכ"ל, ביחד עם המהנדס, ב־חברה של אלוני, המספקת שיש יקר יותר מזה שהוצע על־ידי החברות האח־רות (משום שהוא מתוצרת חוץ) ואלוני זוכה בעבודה. או, במיקרה של המיס־עדה, מתנהלת שיחה בין המנכ"ל ובין צמח — וצמח זוכה בזיכיון נוח במיוחד.

אותה מתכונת בדיוק פעלה גם בפרשת הכיסאות למרכז־הקונגרסים, שהוזכרה ב־כתבה הקודמת. (העולם הזה 2367) תחי־לה הופיעו כמה חברות שביקשו לייצר את הכיסאות. אף אחת מהן לא קיבלה את המיכרז. ואז נזכר בר־גרא ביצרן האיטלקי קסטלי, והוחלט שהוא הטוב ביותר.

מדוע נוהגת מועצת־המנהלים באופן חביב כל־כך במנכ"ל?

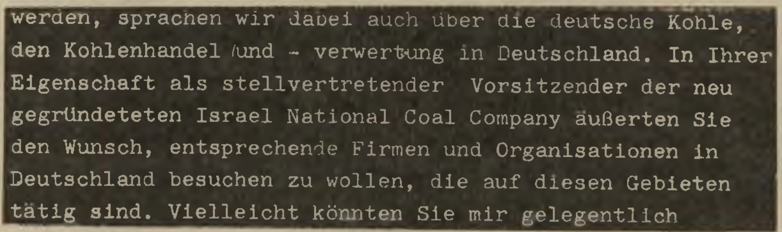
werden, sprachen wir dabei auch über die deutsche Kohle,
den Kohlenhandel /und - verwertung in Deutschland. In Ihrer
Eigenschaft als stellvertretender Vorsitzender der neu
gegründeteten Israel National Coal Company äußerten Sie
den Wunsch, entsprechende Firmen und Organisationen in
Deutschland besuchen zu wollen, die auf diesen Gebieten
tätig sind. Vielleicht könnten Sie mir gelegentlich

קטע ממיכתב של נספח־כלכלי באומר אל מנכ"ל בר־גרא
„סגן־יו"ר החברה הלאומית לפחם"

אחד ההסברים האפשריים הוא ההסבר הפוליטי. בר־גרא קיבל את מינויו מן המיפלגה הליברלית שבליכוד. הוא פעיל במיפלגה הזאת בענייני כספים. בפירסום אודותיו שהופיע בגרמניה אף נאמר כי הוא „גיזבר המיפלגה הליברלית", דבר שאין בו אמת. האם מחפים עסקני ה־ליברלים על המנכ"ל הנמרץ של החברה העירונית?

בראשות מועצת־המנהלים של החברה עומד ממלא־מקום ראש־העיריה, יצחק אר־צי, שהוא חבר המיפלגה הליברלית ה־עצמאית. אך יו"ר ההנהלה הפעילה הוא חבר־הכנסת צבי רנר, איש מיפלגתו של בר־גרא. המנכ"ל, לפי עדות עצמו, יודע לשחק בין שני המנהלים שלו. פעם הוא „מדווח לרנר ואז ארצי כועס", ופעם הוא „מדווח לארצי ואז רנר כועס".

ארצי כועס, כנראה, קצת יותר. הוא אף תבע לשים קץ למצב שבו לא ברור מי ממונה על החברה, וגם הציע את התפטרותו כיו"ר ההנהלה. בר־גרא, ש־בחודש שלפני הבחירות לכנסת העשי־רית עבד במטה־הבחירות של שר־העל

הכלכלי יעקב מרידור, אינו מודאג. הוא בטוח בגב הפוליטי שלו.

פרשה בפני עצמה היא הביקורת הנהוגה בחברת מרכז־הירידים. ה־מנכ"ל החדש, בר־גרא, טוען בתוקף רב כי כאשר הוא קיבל את מישרתו הרמה, הוא בא לחברה מושחתת, כדבריו. כדי לבסס דברים חמורים אלה, הוא מספר כי המנכ"ל שקדם לו, ושנפטר בינתיים, העניק „מיכרזים לכל החיים" במחירים אפסיים. בר־גרא טוען כי הוא הנהיג מינהגים חדשים, ואם כי הוא לא הצליח עדיין „לבער את כל השחיתות" ועדיין „יש כאן אנשים שמתעשרים", הוא הצ־ליח, להביא למצב שבו יש „מיכרז על כל דבר".

הערכותיו של בר־גרא על אופן ניהול החברה לפניו, מנוגדות לחלוטין לחוות־הדעת של ממלא־מקום ראש־העיריה, יצ־חק ארצי ויו"ר ההנהלה, הח"כ צבי רנר. המנכ"ל שקדם לבר־גרא דאג לתעד את כל מעשיו במיסמכים, שהיו חתומים על־ידו ועל־ידי הסמנכ"ל.

אותו סמנכ"ל המשיך בכהונתו במשך תקופה קצרה גם תחת בר־גרא, וכבר בתחילת עבודתם המשותפת התגלעו בי־ניהם חיכוכים. חיכוכים אלה הגיעו ל־ידיעת יו"ר ההנהלה, הח"כ צבי רנר. כבר בתחילת כהונתו של בר־גרא שיגר אליו רנר שני מיכתבים תקיפים, שבהם הוא תבע ממנו לחתום על מיכתבים. רנר כתב (ראה גלופה):

„ביריד־המיזרח נהוג שהמנכ"ל חותם על מיכתבים, וזאת כבר ציינתי באחת ההתכתבויות בינינו. כעת אני מבקש ל־קבל עותק מכל מיכתב היוצא מהיריד, בין אם הוא עותק רישמי או סמוי. זאת כדי שאוכל לדעת מתוכן המיכתבים את המתהווה ביריד מדי יום ביומו."

ברוח זו כתב רנר מיכתב נוסף, והוא נענה רק אחרי כמה חודשים. בר־גרא לא הבין ממה נובעת הדרישה של רנר, שהוא יחתום על כל מיכתב היוצא מה־יריד. גם רנר לא היה מוכן לפרש למה הוא התכוון במילים „עותק רישמי או סמוי", ומה פירושו של „עותק סמוי".

אך לפרשה זאת יש הסבר פשוט. בר־גרא נהג לתבוע מן הסמנכ"ל שלו לחתום על מיכתבים מסויימים. הסמנכ"ל, שחשש להסתבך, סירב לחתום. גם בר־גרא לא חתם, עד שבאה דרישתו המפו־רשת של רנר. הסמנכ"ל פרש מתפקידו בחברה לפני המועד, לפי דרישתו של

א.ג.ס.,

ביריד המזרח נהוג שהמנכ"ל חותם על המכתבים, וזאת כבר ציינתי באחת ההתכתבויות בינינו.

כעת, אני מבקש לקבל עותק מכל מכתב היוצא מהיריד, בין אם הוא עותק רשמי או סמוי, זאת כדי שאוכל לדעת מתוכן המכתבים המתהווה ביריד מידי יום־ביומו.

בכבוד רב ובתודה,

צבי רנר

מיכתב של יו"ר רנר למנכ"ל בר־גרא
„עותק רישמי או סמוי?"

בר־גרא.

למעשה נוצר מצב שבו לא יכלו חברי מועצת־המנהלים לדעת מה מתרחש בחברה — והיה עליהם לסמוך על דבריו של בר־גרא לבדו. זאת משום שבמשך שנתיים ימים לא היתה בחברה כל ביקורת.

רואה החשבון של החברה היה עורך־הדין אמנון רוזנשטיין, המקורב למיפלגה הליברלית, והוא גם פרקליט של כמה מהחברות של המיליארדר שאול אייזנברג. המבקר שהתמנה לחברה היא שמעון יעקובוביץ, פקיד בכיר בעיריית תל־אביב. על החידושים בתחום הביקורת מוכן המנכ"ל להרחיב את הדיבור.

בר-גרא: רבותי, אני רוצה לספר לכם סיפור מסויים. אני מיניתי פה מבקר חדש. אני ולא אחרים.

העולם הזה: מתי?

בר-גרא: לפני שלושה שבועות.

העולם הזה: אתה, לא אחרים?

בר-גרא: אני הבאתי לישיבת מועצת־המנהלים.

העולם הזה: לא היה קודם (מבקר)?

בר-גרא: היה, אבל האיש לא היה בא. זה היה פקיד עירוני...

העולם הזה: יעקובוביץ?

בר-גרא: יעקובוביץ. אבל עכשיו יש חדש.

העולם הזה: (יעקב) ויטקובסקי?

בר-גרא: כן.

העולם הזה: ואתה מינית אותו?

בר-גרא: אני פניתי למועצת־המנהלים וביקשתי להחליף. הוא לא היה בא, יעקובוביץ.

העולם הזה: שנתיים מאז שנכ־

(המשך בעמוד 64)

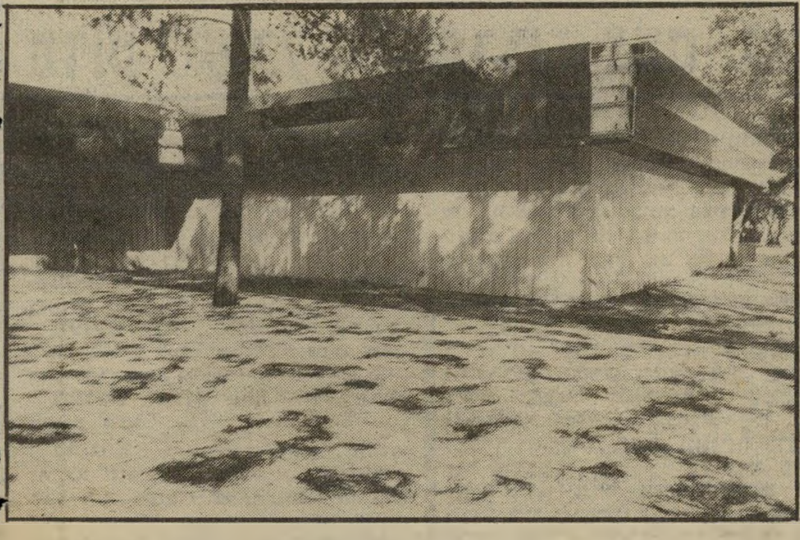

בניין מרכז הקונגרסים ליד הירקון
חזית של שיש

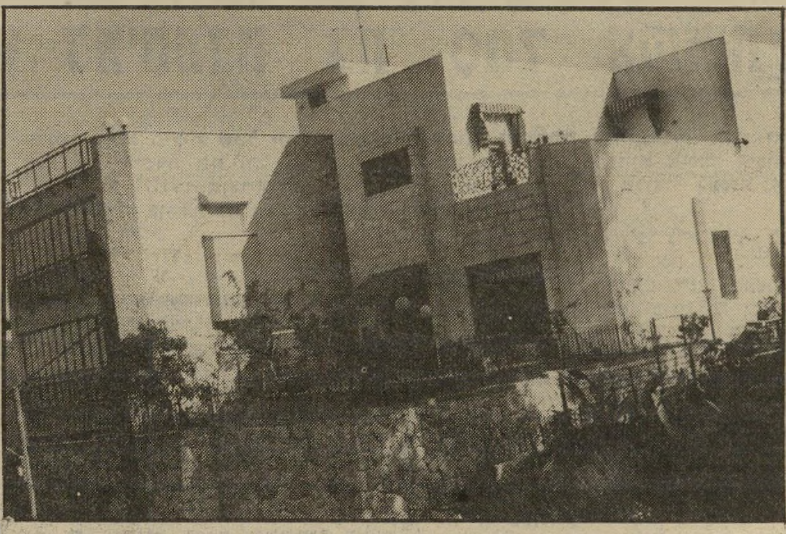

הווילה של בר־גרא ברמת־גן
חזית של שיש

ביפר BEEPER

משרד ראשי: מלון שרתון, רח' הירקון 115 ת"א, טל. 03-288247

במדינה

מישפט

הדייר של בורשטיין עזב

בעיקבות מישפט שהגיש הזמר יצא הדייר מהדירה והתחייב לתקן את כל הנזקים.

התביעה שהגיש עורך־הדין מאיר שפצירר נגד ג'ורג' סנגיפר (העולם הזה 2365) השיגה את מטרתה. למרות שבבית־המישפט לא הסתיים הדיון, הסכים סנגיפר לעזוב את הדירה שהושכרה לו על־ידי מייק בורשטיין ולתקן את כל הנזקים שנגרמו לה.

בורשטיין, שהשכיר את ביתו היפה ברמת־השרון לסנגיפר בחשבו כי הוא סטודנט אשר יתגורר בבית לבדו וישתמש בו רק כדי ללמוד, הופתע לגלות בדירה מיספר רב של עובדי המיסעדה לוטוס, שהיא בבעלותו של סנגיפר. בורשטיין חשד כי הווילה שלו נשכרה למעשה כדי לשכן בה את כל עובדי המיסעדה.

פנוי להשכרה. כאשר ראתה עידית, אשתו של בורשטיין, את מצב הבית, היא פנתה מייד לעורך־הדין שפצירר כדי לסלק את העובדים מביתה. עורך־הדין עשה תרגיל מישפטי והגיש את התביעה בדיון מקוצר כדי להקדים את הדיון. הוא גם הגיש תביעה חילופית, לשמור על כוונת החוזה ולסלק מהבית את כל העובדים הזרים.

סנגיפר ויתר על הסתבכות מישפטית ארוכה והחליט לפנות את הבית בסוף השנה האזרחית. הוא התחייב לשלם עבור חודש אחד נוסף ולתקן את כל הדברים שניזקו בעת שהותו בדירה. הוא יתקן אהילים, חור בוילון ואת הפוליטורה על שולחנות המהגוני. הבית שוב פנוי.

שינוי נסיבות

להתייצב במישטרה פעם ביומיים במשך שבעה חודשים אינו תנאי סביר.

ערב קיץ יפה אחד יצא אלברט רפיזדה עם כמה חברים וחברות לטייל בשפת־הים בהרצליה. הם עישנו סיגריה כאשר התנפלו עליהם שני שוטרים מוסווים ורצו לתפוס את בדל הסיגריה. השוטרים חשדו כי רפיזדה וחבריו עישנו חשיש.

בטרם הספיקו השוטרים לגעת בסיגריה השליכו אותה המעשנים לים, והתפתחה קטטה בין השוטרים והצעירים. בסיום התיגרה נעצר רפיזדה. הוא שוחרר ממעצרו בערובה, בתנאי שיתייצב במישטרת הרצליה פעם ביומיים. מכיוון שהוא גר בכפר־סבא, שיבשו התייצבויות תכופות אלה את אורח־חייו. בינתיים נדחה המישפט. מאז עברו ארבעה חדשים. רפיזדה פנה לעורך־הדין דרור מקרין וביקש ממנו לשנות את תנאי ההתייצבות.

מקרין הגיש בקשה לשינוי תנאי ההתייצבות, אך שופט־השלום ראובן זיו לא מצא מקום לבקשתו. הוא קבע כי זמן שחלף אינו מהווה נסיבה חדשה, ולכן דחה אותה. מקרין עירער לבית־המישפט המחוזי ושם אמנם שונו תנאי הערבות. השופט יוסף חאג'־יחיא תמה על שופט־השלום שלא ראה במשך הזמן הארוך שינוי נסיבות. לדעת השופט המחוזי אין למשוך התייצבויות תכופות כאלה על פני חודשים ושנים. ההתייצבויות שונו לפעם אחת בשבוע בלבד.

ליכטנזון צרפתי

ניפגש באפרופו

אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט

גן קפה "אפרופו" ב"גן־יעקב" טל. 03-289289

ציורי שמן מקוריים של בד
מבחר גדול

מידה 20×25 ס"מ	מחיר 100 שקל בלבד		
" 40×50 "	" 200 " "		
" 45×60 "	" 300 " "		
" 60×90 "	" 600 " "		
" 60×120 "	" 700 " "		

ציורים מציירים ידועים
מבחר גדול של מסגרות
ארמון רחוב אילת 47, תל־אביב
טל. 657001 — 03-657112

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת
• שרות ת.ד ללא תשלום
• מכבדים כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל אבן גבירול 80 טל: 227117

ללא־קופאין!

תה צמחים ופירות פומפדור נמס בן רגע

אפשר להשיג את
העולם הזה
ביום שלישי בערב,
בתחנת „פז",
ביריד המזרח

איתן עמיוז'
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

היום
תוכלי לתלות במטבחך
לוח מתכונים סיניים
מתנת "בוטשר בוי"
המרכז לשיווק בשר ומוצריו.
בשיתוף עם
"טייסט אוף סיצ'ואן"
המסעדה הסינית סיצ'ואנית
בכפר שמריהו.

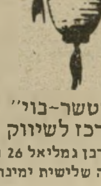

"בוטשר־בוי"
המרכז לשיווק בשר ומוצריו
רח' רבן גמליאל 26 ת"א טל. 650335
(פניה שלישית ימינה בשוק הכרמל)

אנשים בעולם

מרגרט תצ'ר: בתולת הברזל ממיסת הפלדה

ביקורה של **מרגרט תצ'ר** באיי פוקלנד היה דומה לביקור בדיסנילנד, משודד מחוף אל חוף. היו הימנונים, היו דמעות, היו מתנות, היו דגלים והיו התנצלויות. הקצין **פראנק רודן**, שהגיש לה את החולצה עם הנמר — סמל החטיבה המלכותית של האמפשייר, התנצל על הצבע שהיה צריך להיות כחול והיה אדום. ראש־הממשלה נאלצה להתנצל לפני אם שכולה שנעלבה מאוד מן העובדה שהמדליה לבנה שנפל בקרב הגיעה עם חוזר מודפס, לא חתום וללא כל קופסה. כמו שנאמר — לאן נעלם כבודה של האימפריה הבריטית?

סילבי ורטאן: האמריקאית היפה

חלומה של הזמרת הצרפתית **סילבי ורטאן** התגשם אחרי כ־20 שנות המתנה: היא הופיעה בלאס־וגאס לפני קהל משולהב של אמריקאים יפים. בשורה הראשונה ישב **ג'ין קלי** ומחא כפיים בהתלהבות. מאחרי הקלעים (בתמונה למעלה) הצטופפו מעריציה הקרובים ביותר — אמה, אחיה **אדי** ובנה (מג'והני האלידיי) דויד.

סווטלאנה סאויצקאיה:

מבגדי החלל

לאופנת הכוכבים

כוכבת החלל **סווטלאנה סוויצקאיה**, האשה השנייה בעולם שערכה טיול בעולם החיצון בחללית סיוז 5 וביקרה בחברת שני רעים בתחנת־החלל סאליוט 7 במשך שלושה חודשים היתה אורחת בית־האופנה **נינה ריצ'י** בפאריס. היא החליפה רשמים עם מייסדת הבית, בתו של גיבור־תעופה צרפתי, ועם הדוגמניות, והתפעלה מדגמי העונה הבאה.

אנשים בעולם

סופי מארסו: שיגעון של אופנה

הנערה המכונה בצרפת „סופי לה־בום" ושמה האמיתי הוא סופי מארסו, חיה בתגיגה נצחית. צרפת כולה חגגה עימה את צאת סרטה השני לה־בום 2, שבישראל בוודאי יקראו לו שיגעון של מסיבה שנייה. סופי חגגה גם את השנה השנייה לאירוסיה עם חברה לבד, פייר קוסו, את חג המולד והעיקר — צילומי אופנה בשורה של שמלות שתוכננו עבורה בידי גדולי האופנאים הפאריסאים, ביני־הם שימלת טאפטה מעוטרת באורגנזה שחורה, של כריסטיאן דיור.

קלאודיה קרדינאלה:

שמנה מדי

ורנר הרצוג, הבימאי הגרמני האכסנטרי, הצהיר בביקורו ביש־ראל ש„קלאודיה קארדינאלה לא היתה ולא תהיה יותר יפה מאשר ב־סירטי פיצקראלדו." הבימאי חוזה ג'ובאני, בלי כל התנגדות למאס־טרו הגרמני, סבור שאפשר להת־ווכח על כך. בסירטו החדש, ש־יצא לאקרנים בפאריס, מגיעה „לה קרדינאלה" בת ה־42 לשיאים חד־שים של יופי.

בשעתו, כשהגיעה לראשונה ל־ה־ליווד, אמרו עליה שהיא שמנה מדי ועגולה מדי ושלחו אותה ל־חוות דיאטה כדי לרזות כמו גר־טה גארבו ולהיראות כמו דו־ריס דיי. „זו היתה זוועה, שלא לדבר על כך שלא הבימאים האמ־ריקאים בנו את הקאריירה שלי."

שרה ביאזיני: איך משמחים ליבה של יתומה ומעלים את

אחוזי הצפייה של תוכנית טלוויזיה במכה אחת

שנטאל גויה היתה פעם זמרת־פופ ואפילו קצת שחקנית־קולנוע, עד שגילתה את יעודה האמיתי — בידור לילדים. שזה עסק טוב, ידוע כבר מזמן. גם בישראל צצות הצגות הילדים, בכל חופשה, הרבה יותר מהר מכפי שצומחות פטריות אחרי הגשם, ולמראה חלק מהם ניתן לחשוד שגם בפחות מאמץ.

גויה, לעומת זאת, ידועה כמי שמשקיעה לא רק מחשבה חמן, אלא גם הרבה ממון שבלעדיו לא היתה מסוגלת להקנות למופעים אלה את התנופה שלהם.

לדוגמה, הצגתה החדשה — הכוכב המופלא. היא אינה עולה על הבימה, בכניסתה הראשונה. היא ממש יורדת אליה, כאשר היא גולשת מן ה־שחקים, בעזרת קוליסות משוכללות, רכובה על פר־סות ירח, כשהמון ליצנים רוקדים מרימים עיניהם מעלה, מלאי השתוממות. הפקת ההצגה הזאת עלתה 70 מיליון שקל, בכסף ישראלי, והיא מעסיקה לא פחות מ־147 אנשים בתפקידים שונים, לפני ומאחרי הקלעים.

הגברת גויה מחזיקה את היד על הדופק לכל אורך הדרך, וההצגה נכתבה על־ידי בעלה, הפיז־מונאי ז'אן־ז'אק דבו. כדי שכל העסק ישתלם, העלו השניים את הכוכב המופלא בארמון הקונגר־סים בפריז, לקראת חג־המולד, ואלפי הורים נלחמו להשיג מקומות לילדיהם, כי ידעו שאחרת חייהם לא יהיו חיים בבית. ילדי צרפת חייבים לראות כל הצגה של שנטאל גויה, ואחר־כך לחזור ולהתי־בונן בה, כאשר היא מוצגת בטלוויזיה.

כדי להעניק גוון מיוחד לבכורה, הזמינה כוכבת הילדים, באופן מיוחד, את צאצאיהם של כוכבים אחרים, והאירוע הפך לחינגה שלמה. לתשומת לב מיוחדת זכתה שרה ביאזיני, ילדה קטנה ובהירת השיער בת ה־5, בתה של הכוכבת המנוחה רומי שניידר. מובן שתצלום שאנטאל ושרה קישט למ־חרת המופע את כל עיתוני צרפת. ללמדכם ש־שנטאל גויה לא רק כובשת ללבות של ילדים. היא גם יודעת איך צריך לספר על כך לכל העולם.

דירה קונים היום

אברהם גינדי מפתיע שוב במכירה מיוחדת ל-18 דירות בלבד!

תנאי תשלום
לפי אפשרויות הקונה
(גם בלי מזומנים)

מחיר
עד -.20,000 $
הנחה ממשית

בטחון
בטחון מלא לכספי הרוכשים
באמצעות ערבות בנקאית צמודה

פתח־תקוה

	מחיר מחירון	מחיר מבצע	מס' דירות במבצע
4 חדרים בבנין מפואר בן 8 דירות בלבד	$ 69,000.-	$ 54,000.-	2
פנטהאוז מרווח	$ 99,000.-	$ 79,000.-	2
דירת גג	$ 84,000.-	$ 70,000.-	1

נתניה

גני ניצה
הפרויקט היוקרתי ביותר הנבנה היום בנתניה

	מחיר מחירון	מחיר מבצע	מס' דירות במבצע
4 חדרים	$ 115,000.-	$ 93,000.-	3
ברחי ראשון-לציון 6 חדרים	$ 130,000.-	$ 110,000.-	1

בני־ברק

	מחיר מחירון	מחיר מבצע	מס' דירות במבצע
ברח' השריונאים, ע"י רח' השומר 3 חדרים	$ 72,000.-	$ 62,000.-	1
4 חדרים	$ 96,000.-	$ 86,000.-	2
דירת גג	$ 119,000.-	$ 99,000.-	1

ראשון־לציון

	מחיר מחירון	מחיר מבצע	מס' דירות במבצע
3 חדרים	$ 58,000.-	$ 49,000.-	1
3½ חדרים		$ 53,000.-	1
4 חדרים	$ 65,000.-	$ 55,000.-	1
4½ חדרים, ברמת-כוכב ב'	$ 79,000.-	$ 57,000.-	1
פנטהאוז, בבנין מפואר במיוחד, בשכונת אברמוביץ	$ 124,000.-	$ 99,000.-	1

שפע של שכלולים בכל הדירות על פי מסורת הבנייה של אברהם גינדי

לזכאי משרד השכון, משרד הקליטה ואחרים

הלוואות מכספי החברה עד -.$60,000 בהחזרים נוחים עד 15 שנים.
מבצע אברהם גינדי בשתוף בנק לפיתוח ולמשכנתאות מקבוצת בנק דיסקונט.

פתוח במוצאי-שבת

לרגל המבצע יהיו משרדינו בתל-אביב, בפתח תקוה ובראשון-לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת.

המחירים אינם כוללים מע"מ

אברהם גינדי

תל־אביב — ככר המדינה ה באייר 10
פתח־תקוה — חיים עוזר 28
רמת־השרון — סוקולוב 84
ראשון־לציון — הרצל 62
נתניה — הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

אי־אפשר להגדיר אותו. הוא היה המרכז של ירושלים

אפרתי:

כוס לחיי המת

מוות בגאזים דויד אפרתי במצב כמעט אופייני — עם כוסית קוניאק בידו. אפרתי מת בדירתו ברובע היהודי בירושלים, יחד עם אשתו לילה, כתוצאה מדליפת גאז.

שמאל וימין מימין העיתונאית דליה שחורי, העובדת בעי... המישמר. באמצע (קרח) שלמה באום. אמרו שהו... שהיה קרוב אליו ביותר בדיעותיו הימניות, אך לאפרתי היו חברים רבים מ...

מאז לא חזר.

המישרד היה ריק, השולחן נקי מניירות. על קיר המישרד היו תלויים כמה פלקאטים של מישרד־התיירות: תצלום של בית־לחם, תצלום של מצדה, רישום של ירושלים ופוסטר ציבעוני של ציפורים מוגנות. בצד היה מודבק פוסטר של הצייר גיורא אופנהיימר, תצלום ישן של איש זקן — מתנה מתפאורן הטלוויזיה איציק אלבלק — ושתי גלויות ציבעוניות של מפת מלכות־ישראל, הכוללת חלקים נרחבים מהמדינות השכנות. וכמובן: המיספר הירוק של המונית מזמן המנדט — ים־501.

בצל עץ התליה

דויד אפרתי לא הגיע למישרדו כמה ימים. הוא גם לא הגיע, כהרגלו מדי בוקר, לקפה טעמון ולשאר המקומות שבהם היה נוהג לשבת מדי יום. הטלפון בביתו לא חדל מלצלצל במשך כל אותם ימים, אך איש לא ענה. אנשי ירושלים תהו לאן נעלם דויד אפרתי. חשבו כי חלה ואושפז בבית־חולים, או שנסע לחו"ל.

איש לא ניגש לביתו, ברובע היהודי בירושלים, לברר מה קרה. לאפרתי לא היו באים סתם כך הביתה. את מיספר האנשים שהיו אצלו בבית אפשר למנות על אצבעות יד אחת. וכך שכבו בדירתם דויד ולילה (כמו צילה) אפרתי,

שני קברים קיבריהם ה... נודע שהוג... נשר, ישב שעה ארוכה ליד הקבר ובי...

קדרות חיים גורי ואשתו, כמו חברים אחרים של דויד אפרתי, עומדים המומים ליד הקבר, לא מאמינים למראה עיניהם.

בכי חברו הטוב של דויד אפרתי, השחקן יצחק („פיצ'ו") בן־צור, פרץ בבכי בשעת ההלוויה. אפרתי היה איש עליז ותמיד סיפר בדיחות.

פעם, מספרים, ישבו כולם בקפה עטרה ושתו. גם דויד אפרתי ישב שם. ברגע מסויים קם ואמר שהוא יוצא לסדר משהו. הוא חזר כעבור זמן קצר והתיישב לשתות כאילו דבר לא אירע. רק אחרי כמה שנים הסתבר לחבריו, שאותו סידור קטן של אפרתי היה סיום חשבון אלים עם מישהו.

היחידים שראו אותו אז בפעולה, היו נהגי־המוניות. הם מספרים כי הוא ניגש ליריבו, תוך שניות הניף אותו באוויר. האיש עשה שני סיבובים ונחת בחוזקה על הכביש. אפרתי ניער את חולצתו, יישר את מיכנסיו וחזר לעטרה לשתות.

אגדות כאלה ודומות להן ליוו את דויד כל חייו, והוא מעולם לא אישר או הכחיש אותן.

לפני שבוע קם דויד אפרתי משולחנו הקבוע בטעמון ופנה לסדר עניין כלשהו, מבלי לספר לחבריו דבר.

מישקפיים הפוכים דויד ברונשטיין חברו הטוב של... מרכיב הפוך את מישקפיו, כמו ש... נוהג לעשות, כשהיה במצב־רוח טוב. משמאלו דויד מונשיין וג'ימי, סמת...

המומים ח"כ צ'ארלי ביטון וגאזי חקק מסתכלים כלא מאמינים. לאפרתי היו חברים מכל הגילים ומכל הסוגים. אנשים כיבדו אותו מכיוון שהיה איש ישר, והוא כיבד את כולם.

עןן על
ו האיש
שמאל.

כמעט שבוע שלם, מתים. הם נחנקו מהגאז שדלף מתנור־החימום שנשכח דולק. זיווה, חברתה של לילה, החלה דואגת אחרי שלילה לא הופיעה לפגישה עימה, ביום הראשון בשבוע שעבר. היא ניגשה לדירתם, אך איש לא ענה לדפיקות. זיווה חזרה למחרת, הזעיקה את המישטרה שפרצה את הדלת.

בני הזוג היו במיטותיהם. דויד אפרתי נרדם בזמן קריאה בסיפרו של נורמן מילר בצל עץ התליה. הוא מת כשהוא מרכיב את מישקפיו וספר בידו.

דויד אפרתי היה דמות מוכרת בירושלים. הוא נולד ברובע היהודי בעיר העתיקה ב־13 בפברואר 1927, כבן למישפחה ספרדית, אחד משישה ילדים.

בגיל צעיר זייף את תאריך הלידה והתגייס לצבא הבריטי. במיסגרת זו השתתף בקרבות ביוון

שתייה כדת

מימין שמוליק עדן ויוסל ברגנר. בתום הלוויה הגיעו כולם לבית־האמנים ושם ישבו כל חבריו של אפרתי ושתו. ביניהם: דידי מנוסי, נתיבה בן־יהודה, חווה ושאול פוגל, פינחס אביבי, שמוליק קראוס, יבי, יענק׳לה רוטבליט ואברהם ברדוגו.

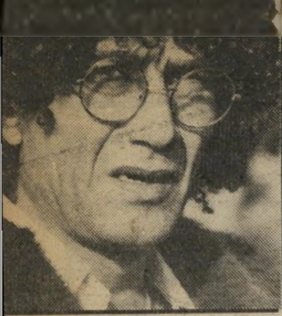

אח

משה אפרתי, האח הצע... רקדן באלט ומקים לה... קול ודממה, בשעת ההלו...

אחות

רחל, גם היא ביקרה מעולם אחיה בביתו ולא הכירה את אנ...

עריים של דויד ולילה אפרתי. לרבים ממכריו ... נשוי רק ביום מותו. ג׳ימי, מוותיקי נהגי ...כה את ידידו הטוב, שהלך והשאיר אותו לבד.

ובפלישה לסיציליה. את המישפחה בארץ היה מבקר לעיתים רחוקות, וגם אז לא סיפר בבית כמעט דבר על קורותיו במילחמה.

כשהשתחרר מהצבא הבריטי בסוף מילחמת העולם השנייה, הצטרף לשורות לח״י. גם על תקופה זו בחייו לא סיפר כמעט מאום למישפחתו ולחבריו. עד היום מתהלכות אגדות בירולים על חלקו ברצח ברנאדוט.

אפרתי נפצע בראשו בפעולת לח״י בכפר דיר־יאסין, פציעה ממנה סבל עד יום מותו. הוא עבר שלושה ניתוחים, אך מצבו הלך והחמיר. בחודשים האחרונים סבל כאבי־תופת בראשו. עד ליומו האחרון היה במשא־ומתן ממושך עם מישרד־הביטחון על העלאת אחוזי־הנכות שלו.

כשנגמרה מילחמת־העצמאות קיבל מיספר ירוק למונית והתחיל לעבוד כנהג־מונית. כעבור שנים ספורות עזב את ההגה ועבר להנהלת חברת־המוניות נשר, שם עבד עד יום מותו.

אפרתי היה חבר באירגון־הנכים. בראשית שנות ה־50׳ כשהיו פורצות מהומות וויכוחים בין פקידי מחלקת־השיקום של מישרד־הביטחון ובין נכי־המילחמה, היו תמיד קוראים לדויד אפרתי שיבוא ויפריד. הוא היה שרירי וחזק באופן מיוחד. רבים חשבו שהוא גבוה, בגלל מבנה גופו המוצק וקומתו הזקופה, אך למעשה גובהו היה בהחלט ממוצע.

אגדות סבבו אותו כל השנים. אנשים סיפרו שידו היתה זריזה במכות, אך למעשה היה אדם שקט ומסוגר. אם שמו נקשר במריבות, היה זה בדרך כלל כשהפריד בין ניצים.

למרות היותו בין למישפחה ספרדית, היה אפרתי יקה במינהגיו. היה לבוש תמיד לא רבב, אהב את האריגים האנגליים ולעיתים קרובות אפשר היה לראות אותו בחולצות אנגליות משובצות. מחבריו, שנסעו לאנגליה, ביקש תמיד בגדים אנגליים, והקפיד על טיב מעולה.

בשנים האחרונות היה נוהג להופיע כל בוקר, בסביבות השעה 7, בקפה טעמון הירושלמי. נהג להניח את התיק שלו תמיד במקום קבוע, מאחורי הדלפק, ניגש למיטבח ומכין בעצמו את ארוחת־הבוקר שלו, שכללה: שתי ביצים מטוגנות, סלט ירקות וקפה. הוא לא אכל לחם. אז היה מתיישב בשולחן קבוע, מאחורי מכונת האספרסו, וקורא עיתון־בוקר. את העיתון נהג להביא עימו, למרות שבקפה יש עיתונים. הוא לא אהב לקרוא בעיתונים אלה, מכיוון שהעמודים היו מפוזרים, והוא אהב את העיתון שלו מסודר.

הוא לא דיבר עם איש לפני שגמר לקרוא את העיתון. „תסביר לאנשים,״ היה אומר למרדכי קופ, בעל קפה טעמון, „שאני בא בבוקר לקרוא את העיתון.״

בצהריים היה חוזר לקפה ומתיישב בשולחן שממול לדלת. אז היה מתחיל לשתות. אפרתי לא היה מסוגל לשתות לבד, אומרים חבריו לאלכוהול, ולכן תמיד התקבצו סביב השולחן שתיינים ותיקים ומתחילים. תמיד עמדה לפניו כוס קוניאק, בדרך כלל אקסטרא־פיין, ולידה כוס סודה, והוא היה לוגם מהן לסירוגין.

„הוא היחידי, שמעולם לא ראיתי אותו שיכור,״ אומר קופ, ש־

(המשך בעמוד 68)

סעודת אשכבה

בית האמנים נראה אחרי הה... כמו בעת חגיגה גדולה. כולם ... ושתו ונראו צוהלים, כאילו ביקשו לכבד את חברם המת וא...

באוזן

יגאל גרי, חברו של אפרתי מהדור הצעיר יותר, יושב גם הוא בפוזה אופיינית. כשדויד היה שתוי ובמצב־רוח טוב, היה עושה תנועה כאילו הוא שותה מהאוזן, שהפך למינהג לחבריו.

טעמון

מרדכי קופ, בעל קפה טעמון בירושלים, לשם היה דויד אפרתי בכל בוקר לארוחת־בוקר, ושבו בצ... היה מתחיל לשתות. אפרתי בילה שעות רבות בבתי־קפה

...י אפרתי.
דויד היה
...יות־נשר.

נינה קציר, רעיית הנשיא לשעבר, מספרת על חייה בבית הנשיא, על המעבר הקשה מתפקיד הגברת הראשונה לחיים של אזרחית מהשורה, וטוענת כי היה לה קשה להתמודד עם הביקורת

בעת היותי אשת־נשיא גליתי כמה דברים על עצמי, כוחות שלא ידעתי שהם קיימים בי

אני אוהבת אנשי בוהמה. מדובר בידידים שלי - שחקנים, סופרים, ציירים, הם אנשים נפלאים ומעניינים

תמיד ידעתי לקרב אנשים אבל בתקופה שהיינו בבית הלבן למדתי להשמיע להם את מה שהם אוהבים

לאשת נשיא יש אותן התחייבויות כמו לכל אשה. גם היא צריכה ללכת לעבודה אלא היא נמצאת תחת זכוכית מגדלת

בהתחלה זה נראה קצת מוזר שהבן יוצא עם העוזרת שלנו, אבל אחר־כך כולנו התאהבנו בה

לא היה קל לחזור לחיים רגילים, זה כמו להיות בתפקיד ראשי של הבמה ולפתע להפוך לניצב

ראיינה שרית ישי

„חלמתי להיות מלכת הילדים!"

נינה קציר היא אשה מיוחדת במינה. החבר'ה הצעירים היו בוודאי מכנים אותה „אסטרונאוטית". היא מדברת בשקט, כמעט בלחש, יש בה נאיביות של ילדה קטנה והיא מצחיקה. יש לה הכישרון לצחוק על הסביבה, לצחוק על דברים הקורים לה, אך בעיקר לצחוק על עצמה.

כשהיתה רעיית הנשיא, היו שלא הבינו אותה. נינה קציר בזה לחוקי הפרוטוקול, חלצה נעליים בטקסים רשמיים, זללה גלידה בכניסה לארמון באקינגהאם, התייחסה אל שומרי־הראש כאל בני־אדם, לא כאל משרתים. היא קירבה אל בית הנשיא צעירים בוהמיים כמו יהונתן גפן, פופיק ארנון — לפני שהפך רב — וצבי שיסל. היא נהגה לבלות בחברתם של צדי צרפתי ושלמה ניצן.

מעטים ידעו כי הקשר ההדוק שלה עם אנשים אלה נובע מהקשר העמוק שלה עם בתה נורית, שנהרגה בתאונה טראגית.

במהלך הראיון ניסיתי להביא את נינה קציר לדבר על בתה האהובה, אך משהבנתי שהדבר יזיק יותר משיועיל, הרפיתי. בחדר־עבודתה של נינה קציר, בתוך מיסגרת גדולה כתוב: „פרח נתתי לנורית פרח קטן וכחול, תפוח נתתי לנורית נתתי הכל". שתי שורות מתוך שיר־הילדים הידוע של מרים ילן־שטקליס. החדר מלא בתמונותיה של נורית, תמונות מתוך ההצגה „הורים איומים", תמונה שבה היא מחבקת את בימאי הטלוויזיה צדי צרפתי ותמונות אחרות.

החדר מלא גם בעבודותיה של נינה קציר, המכינה כעת תערוכת־ילדים. העבודות מצחיקות עד דמעות. יש שם למשל תמונה של שני יפאנים, יושבים גב אל גב בצילה של כונכיה ענקית. לעבודה הזו קוראת הגברת קציר „בדידות". יש צינצנת ענקית מלאה במטבעות כסף, עליה גלובוס והשלט שלידה אומר: Money makes the world go around.

נינה קציר כותבת שירים, קוראת ומטפלת בבעלה הפרופסור שחזר לחייו המדעיים. הפרופסור קציר חוזר לביתו

נינה קציר בחדר עבודתה
„אני אוהבת לספר בדיחות!"

בשעה מאוחרת. הוא מספר לי על טרגדיה שפקדה את אחד מעובדיו. אשתו נפטרה מסרטן לפני שנים אחדות. כעת נפטרה בתו הבכורה, וזה עתה נודע לו כי בתו הקטנה לקתה גם היא בסרטן. צער כבד עוטף את חדר־האורחים הצנוע של מישפחת קציר.

נינה קציר מגישה מיץ־תפוזים ועוגת־צימוקים משגעת מעשה ידיה. היא מקסימה, מצחיקה, נעה בחוסר־מנוחה ממקום למקום.

שש שנים חיו אפריים ונינה קציר במה שהגברת קציר מכנה „הבית הלבן". כעת הם אזרחים מהשורה. שש שנים היא היתה הגברת הראשונה. כעת היא נוסעת באוטובוסים ומזהים אותה רק אחרי שהיא חותמת על צ'קים. היא מפוכחת, יודעת היטב כי תקופת הזוהר חלפה. קצת חבל לה, אך היא למדה להפיק את המירב מתקופת נשיאותו של בעלה.

לא מזמן ניסתה לשכנע את הטלוויזיה לצלם סרט תעודי על התערוכה שהיא מכינה. היא יודעת, גם אם אין היא אומרת זאת במפורש, שלוא היתה אשתו של הנשיא, היתה הטלוויזיה מכינה את הסרט.

פעם, כשהנשיא קציר היה מגיע עם אשתו לארצות־הברית, היו מקבלים אותו עם לימוזינה ושומרי־ראש. כיום נאלצים בני הזוג קציר לשאת בעצמם את מזוודותיהם ולנסוע במונית. סוכת־השומר שבביתם ב„מכון־וייצמן" נותרה מיותמת. המדינה אינה מעניקה שומרי־ראש לנשיא־לשעבר, ואינה דואגת לכך שמישהו מהנציגות הישראלית בארץ שבה הוא מבקר יקבל את פניו.

נינה קציר אינה כועסת. היא אינה ממורמרת, מתייחסת אל הדברים בחבנה. אם חבל לה, אז זה רק על הפינוק שבנוחיות. היא מבקשת ממני מראש לא להתייחס אל רעיית הנשיא אופירה נבון, ואני מכבדת את בקשתה. נסיונות שלי לנסות ולהשוות בין השתיים אינם מצליחים. נינה קציר, ערמומית ומהירת־מחשבה, מעבירה אותי לנושא אחר, ואני איני מתנגדת, כי היא מספרת לי שהיא חלמה להיות מלכת הילדים, הפיה הטובה הלוקחת את כל הילדים אל הארץ הטובה. אני מקשיבה לסיפוריה, וביחד עם הצלם אני יוצאת מביתה בהרגשה שביקרתי את עליסה בארץ הפלאות.

■ ■ ■

● את מתגעגעת לתפקידך כאשת־נשיא?

לא, כי חיי עכשיו גם כן מלאים, ואם אפשר להגיד — אפילו תוססים. בהיותי אשת־נשיא גיליתי כמה דברים על עצמי.

● מה למשל?

לא ידעתי שקיימים בי הרבה דברים שהתגלו תוך כדי חיים בבית־הנשיא. לא ידעתי שיהיה בי הכוח לבקר בבתי־חולים, לנסות ולהצחיק חיילים פצועים. לא ידעתי שלא אתעייף כאשר אאלץ לקבל כל הזמן אנשים בביתי.

● האם לא היית מורגלת קודם לכן לקבל אנשים בביתך?

אמנם כן. אפריים הוא מדען והיו באים אליו אנשים מכל העולם, אך לא במספרים כאלה. זה היה לא רגיל לקבל כל־כך הרבה אורחים. את הרי צריכה לחייך ולהיות נחמדה לכולם. את הרי אשת־הנשיא, ומצפים ממך. אני נוהגת לדבר בשקט, וכך הייתי מספרת בדיחה ומישהו אחר היה לוקח את הבדיחה שלי ומספר אותה בקול רם. ואני אף פעם לא ידעתי איך להחזיר את הבדיחה אלי כדי שיידעו שהיא שלי.

● מה היה יחסך אל האנשים שביקרו בביתך? האם ראית בביקורים טירחה או שנהנית מהם?

תמיד ידעתי לקרב ולחבב אנשים. אבל בתקופה בת שש השנים שהיינו ב„בית הלבן" למדתי איך לפנות אל אנשים. למדתי להשמיע להם את מה שהם אוהבים לשמוע. ניסיתי שירגישו בנוח בביתי, ולא תמיד זה היה נוח. אני לא אוהבת להלל את עצמי, אבל עשיתי כמה מיפעלים בבית־הנשיא שהפכו מסורת, כמו למשל חגיגת בר־מיצווה לילדים שאומצו על־ידי חסידי חב"ד. אחר־כך חשבתי: למה לקפח את הילדות? וערכתי חגיגת בת־מיצווה עם תוכנית מלאה ועשירה ליתומות־מילחמה. זה היה מראה כואב לראות את כל הילדות היפות והטובות, לבושות במיטב ביגדיהן, ולחשוב כמה חבל שהאב לא זכה לראות אותן.

● נוסף לכך שקירבת אל בית־הנשיא יתומי־מילחמה, קירבת ל־שם שם את הבוהמה. כאשר נבחר בעלך כנשיא, הזמנת לקבלת־הפנים כמה דמויות מהבוהמה הישראלית.

אז מה זה לא בסדר? זה טיבעי וזה נעים. אני אוהבת את האנשים האלה, שאת מכנה אותם „בוהמה". בכלל, צריך תמיד ללכת עם הזרם, עם החיים. לא צריך לקפוא על השמרים ולהזמין תמיד אותם אורחים לאותם אירועים רישמיים.

● יש לך משיכה אל אנשי הבוהמה?

אני אוהבת אותם. מדובר בידידים שלי — שחקנים, סופרים, פייטנים. אנשים נפלאים, מעניינים. בכלל, יש בי איזה יצר לעשות את ההיפך מהמקובל. למה לא להזמין אותם? יש לי איזה יצר של הערכה אל האנשים האלה.

● גם כיום, אחרי שעזבת את בית־הנשיא, את בקשר עם האנשים האלה?

במהלך החיים את מאבדת ידידים. היו כמה כאלה שהפסדתי, כי לא יכולתי לטפל בהם בגלל העיסוקים שלי בבית הלבן. ידידים זה כמו פרח. הם דורשים טיפול, תשומת־לב. צריך לטפח אותם. אם את לא רואה אותם, לא חיה איתם את הרגעים המיוחדים של החיים — הם נעלמים. אבל אני רוצה לגמור לשבח את עצמי, ולספר לך מה עוד עשיתי כשהייתי בבית הלבן.

● ברצון רב.

כשהייתי ילדה, תמיד חלמתי להיות מלכת הילדים. מין פיה טובה שלוקחת את כל הילדים אל הארץ הטובה והיפה. חלק מזה נשאר בתוכי. ואז, כשהייתי אשת־הנשיא, בא לי רעיון: לאסוף ילדים מכל הארץ, להביא אותם לירושלים, ולתת להם כל מיני דברים טובים מבחינה של ספר ושיר. וכך היו מגיעים

> **תמיד רציתי להיות מלכת הילדים ובבית הנשיא יכולתי לעשות זאת**

הילדים לירושלים, והייתי מפגישה אותם עם דמות שהיתה אהובה עליהם — אם זה היה משורר, הייתי מפגישה אותם עם המשורר, והוא היה נותן להם את ספריו ומקריא משיריו. או עם אנשי תיקשורת וטלוויזיה, במיוחד כוכבים של תוכניות לילדים.

הייתי גם מארגנת תחרות של חיבורים בנושא „המעשיה הטובה בחיי הילד". הילדים התלהבו וקיבלנו המון חיבורים. זה היה ממש חם על הלב, לראות את הילדים האלה. אחרי שהיו מטיילים בירושלים ועורכים ביקורי־חולים בבתי־חולים, היו יוצאים לפיקניק בהרי ירושלים. ישמור אותי אלוהים מהפיקניקים האלה! רק בגלל הפיקניקים היה כדאי לעזוב את הבית הלבן. באמת, הם היו עושים כל כך הרבה רעש! אבל בסך־הכל הם היו נהנים, ואת כל היום היו מסיימים בבית־הנשיא. בשבילי זו היתה הנאה. הנה אני, מלכת הילדים, הבאתי את הילדים לארץ הטובה ונתתי להם הרבה דברים טובים.

■ ■ ■

● כשהגעת לבית הנשיא, האם הדריכו אותך? אמרו לך מה תפקידך, מה הן חובותייך וזכויותייך כרעיית־נשיא?

אף אחד לא אמר לי עד שלא שאלתי. וכששאלתי, אמרו לי ככה: אחת — טוב שתלכי עם בעלך להלוויות. שתיים — כשיש מסיבות דיפלומטים או ביקורי דיפלומטים, את צריכה להיות נוכחת. זו היתה כל ההדרכה שקיבלתי.

● אהבת להיות אשת־נשיא?

אני חושבת שכן. לא מבחינה סנובית של התנשאות, לא מהבחינה הזו שכולם קמים כאשר בעלי ואני נכנסים לחדר — הרי ידעתי שכל הגינונים האלה זמניים וחולפים. אפילו לא התשואות, גם זה, כך ידעתי, יחלוף כשנחזור לביתנו. אהבתי את התחושה שאני נמצאת במקום נכון עם תוכן נכון. בתקופת היותי אשת־נשיא קשרתי קשרים, למדתי דברים חדשים. זו היתה תקופה יפה ומעניינת.

● ובכל זאת, בתקופה ההיא לא היית ככל האדם?

מדוע לא? מה לא יכולה אשת־נשיא לעשות שאשה פשוטה כן יכולה לעשות?

● יש לה התחייבויות.

יש לה אותן התחייבויות שיש לך. גם את צריכה ללכת לעבודה, וגם היא צריכה ללכת לעבודה. בסך הכל אשת־נשיא זה עבודה.

● אשת־נשיא נמצאת כל הזמן תחת זכוכית מגדלת.

מה זה זכוכית מגדלת! אז לא צריך לעשות מה שלא צריך לעשות. צריך להיזהר...

● בתקופת היותך אשת־נשיא נמתחה עליך לא אחת ביקורת.

איומה! משהו זוועתי! אבל לא על כל דבר שעשיתי. היתה ביקורת על פלייבוי.

● את חושבת שהביקורת על ירחוני „פלייבוי" שרצית לתת לחיילי צה"ל היתה מוצדקת?

לא, לא היתה מוצדקת. אם לבקר, אז צריך לתת גם את החיוב שבמעשה. אף אחד לא כתב שהנה אשה, שהיא כבר מזמן לא בת 17, נסעה והגיעה וטרחה וכוונותיה היו טובות. את יודעת, אני חליתי ממש מהביקורת. אבל מה יכולתי לעשות? לא יכולתי לצאת כמו דון קישוט עם החרב. הרי גם לו זה לא עזר. זו היתה תקופה קשה מאוד. זה השפיע עלי בצורה איומה. חשבתי שעשיתי מעשה כל־כך נורא, ששאלתי את עצמי אם מישהו יתן לי יד אחרי מעשה שכזה.

● איך בכלל נולד הרעיון לחלק ירחוני „פלייבוי" לחיילים?

פשוט מאוד. הייתי באחד מביקוריי אצל החיילים בסיני. אני חושבת שהייתי האשה הראשונה שהגיעה לשם. קצין־תרבות סיפר לי שהם מקבלים ספרים

> **איש אינו מתאבד בגלל ביקורת, יש איזה שיווי־משקל שעוזר לך להתגבר**

שונים, אבל הטוב ביותר היה אם הם היו מקבלים דבר כמו פלייבוי.

● ואת הבנת את זה כפשוטו?

זה היה כפשוטו. ביקשתי ממישהו, אני לא זוכרת מי זה היה, לשלוח לי ירחוני פלייבוי. הוא שלח איזה אלפיים גליונות.

● לבית הנשיא?

זה אף פעם לא הגיע.

● לאן?

לחיילים, זה נעצר על הגבול.

● איזה גבול?

גבול ההגינות.

● מה קרה לגיליונות?

אני באמת לא יודעת. באמת לא ידעת. זה לא חולק. אף פעם לא חקרתי מה קרה, לאן נעלמו גיליונות הפלייבוי, מה עשו איתם.

■ ■ ■

● איך התמודדת עם הביקורת?

יש מהלומות ויש ביקורת. עם מהלומות — דברים דראסטיים כמו הביקורת שניטחה עלי בגלל הפלייבוי — קשה להתמודד. אם משהו ניטח עליך כמו מבול, את לא יודעת היכן ואיך להסתתר. ביקורת כולנו מקבלים, בוקר צהריים וערב. איש לא מתאבד בגלל ביקורת. יש איזה שיווי־מישקל שעוזר לך להתגבר. כאשר מעליבים אותך ואומרים לך שאת קופה, את אומרת: אתה בעצמך קוף, או שאת מתעלמת ועוסקת בתראפיה עצמית. ביקורת זו לא רק פריבילגיה של אשת־נשיא. את יודעת שאפילו ילדים הם מבקרים נוראיים.

נינה קציר עם ילדיה
„כשאני מדברת על נורית אני בוכה!"

(המשך מעמוד 39)

● כלומר, עם רוב הביקורת שנמתחה עליך התמודדת.

אני יכולה להגיד לך שעיתונאיות אף פעם לא אהבו אותי. אבל בסך־הכל אני לא זוכרת הרבה ביקורת בעתונים. לעומת זאת, היו הרבה ראיונות וכתבו דברים לא כל־כך נוראיים.

● אני זוכרת שביקרו אותך על זה שקירבת את הבוהמה.

יש דברים שלא הגיעו אלי, שאנשים טובים ברוב חסד הסתירו ממני. אבל בינינו מה רע בבוהמה? ובכלל, כל הענין הזה של בוהמה אמיתית לא קיים

במכסים רשמיים לא מקובל ללכת יחף, אבל זה נורא נוח

יותר. הבוהמה כמעמד מיוחד לא קיימת עוד. באופן טיבעי אני אוהבת ספרות, שירה, מוסיקה ותיאטרון. וכך טבעי שאנשים שבאים אלינו הביתה, הם בחלקם מה שמכנים בוהמה. יחד איתם יש בין באי ביתנו אנשי־מדע, השייכים לחוג החברתי של בעלי. כך זה היה לפני שנכנסנו לבית הלבן, כך זה עכשיו. מדוע הייתי צריכה לשנות את החוג החברתי שלי כשנעשיתי אשת־נשיא, אמנם, בעלי תמיד חשש שהתערובת הזו של אנשי בוהמה ומדענים לא טובה, אבל התברר — כפי שידעתי מראש — שהאחד תמיד מעוניין בשני וזה הולך יפה.

● את נוהגת בדרך־כלל לעשות כפי שאת מרגישה. אני זוכרת שבעת טקס־הפרידה מבית־הנשיא חלצת את נעלייך ולחצת את ידי האורחים כשאת יחפה וביד אחת מחזיקה את נעלייך?

איך את זוכרת את זה, פנטסטי.

● דבר כזה קשה לשכוח. לא כל־כך מקובל שאשת־נשיא מתהלכת יחפה בין אורחיה.

בוודאי שלא מקובל. אני לא מאמינה בשקרים וסנוביות. אני חושבת שצריך לעשות הכל באופן טיבעי.

● וזה היה טיבעי, לחלוץ נעליים בקבלת־פנים רשמית שעורך נשיא מדינת־ישראל היוצא לנשיא מדינת־ישראל הנכנס?

זה, לא היה טיבעי, אבל זה היה נורא נוח. אני אספר לך עוד משהו: כל הטקסים האלה אף פעם לא עשו עלי רושם. היינו בלונדון, כשאפריים היה נשיא־המדינה וערכו לכבודנו קבלת־פנים. היו שם שתי שורות של מקבלי פנים, שאם היית דוקרת אותם היית מייד רואה שיש להם דם כחול. את קבלת־הפנים ערך ראש־עיריית לונדון. הפנים שלי התכווצו מחיוכים והידיים נלחצו מרוב לחיצות־ידיים. להישאר בנעליים לא יכולתי. אז ניגשתי מאחורי איזה איש־ביטחון, הורדתי את הנעליים והסתרתי אותן כדי שלא יקחו לי אותן. חזרתי לשורה והמשכתי לחייך וללחוץ ידיים. הסתכל בי הלורד ז'אנר, שהוא ידיד גדול של ישראל, הסתכל ואמר: גברת קציר, התכווצת! למחרת קיבלתי ממנו במתנה זוג נעלי־כסף קטנות.

● מה אמר בעלך על התנהגותך?

צחק.

● הוא מכיר אותך...

נו בטח. אבל מה פה לא בסדר? את לא היית מורידה את הנעליים אם הן היו לוחצות לך?

● אם הייתי באה לבית־הנשיא לקבלת־פנים רישמית והייתי חולצת את הנעליים זה היה נראה טיבעי בעיניך?

אוי ואבוי! הייתי מעקמת את הפנים. מה זה, ככה מתנהגים בבית־הנשיא? קרה לי פעם שבהצגת תיאטרון, בזמן ההפסקה, חלצתי את הנעליים. פתאום נשמע הצילצול, ההצגה התחילה, ואני לא מצאתי את הנעליים שלי. מישהו מהחבר'ה האלה שאת קוראת להם בוהמה לקח לי את הנעליים.

● מי זה היה?

לא אגיד.

נינה ואפריים קציר עם יהושע רבינוביץ
„התכווצו לי הפנים מרוב חיוכים!"

● מדוע?

לא צריך. בשביל מה לעשות לו פירסומת?

● אם הוא מהבוהמה, הוא בטח רוצה פירסומת.

זה עונש על מה שהוא עשה לי, אז אני לא אגיד. בקיצור, אמרתי שאני לא יוצאת לפואייה עד שהוא לא מחזיר לי את הנעליים.

● הוא לקח לך את הנעליים כדי לעשות לך רע?

לא, הוא רצה ללמד אותי לקח.

● היו עוד מיקרים שבהם נהגת

לורד ז'אנר הסתכל בי ואמר: גברת קציר, התכווצת!

באורח לא רגיל, מחוץ לפרוטוקול?

לא יודעת אם זה לא רגיל. הוזמנו על־ידי המלכה אליזבת והנסיך פיליפ לקבלת־פנים. הם שאלו אותנו את מי אנחנו מעוניינים להזמין. נתנו להם רשימה של ידידים, שהייתי בטוחה שהם חשובים עד כדי כך, שהם כל שני וחמישי אצל המלכה. אחר־כך הסתבר שזו היתה הפעם הראשונה שלהם, ושרק בזכותנו הוזמנו. דיברנו וחייכנו, המלכה והנסיך התנהגו יפה מאוד. הם אפילו הכינו שיעורי־בית והמלכה שאלה את בעלי שאלות ביחס לעבודתו המדעית.

אחרי כל זה יצאנו מחוץ לארמון, ופתאום ראיתי מוכר גלידה עם עגלה. אמרתי שאני רוצה גלידה, הלכנו אליו, קנינו גלידה, וכך צעדנו לנו כשאנחנו מלקקים גלידה.

● מה היתה תגובת שומרי־הראש האנגליים?

את לא מתארת לעצמך? אבל אני אגיד לך: יש לי הרבה דרך־ארץ לשומרי־ראש. מישהו פעם אמר עליהם שהם שומרי־ראש בלי ראש. זה מאוד הרגיז אותי. הם רובם בחורים צעירים והגונים, שעומדים לפני לימודים באוניברסיטה.

■ ■ ■

● האם בית הנשיא בירושלים מתאים לדעתך למגוריו של נשיא?

יש שם כמה וכמה מישגים בבניה. ויש שם בעיות פונקציונאליות. הבית לא כל־כך מתאים לקבלת אנשים והמיטבח קטן מדי. אבל אני לא רואה מישהו אחר בבית הזה אם הוא לא נשיא.

● אהבת את הבית?

הוא לא היה שלי. יש בו מיבחר תמונות ורהיטים, בלי ספק בטעם, אבל לא הטעם שלי.

● הבית לא קטן מדי?

צריך שלנשיא הבא יהיה רק ילד אחד.

● כאשר אתם התגוררתם בבית, גרה איתכם בתכם אירית.

כן, הבן היה נשוי. הבת לא התגוררה איתנו. היא היתה באה לפעמים לישון. גם הנכדים היו באים, אלא שהם גרו בירושלים, כך שהיו באים רק לביקורים. אף פעם לא ישנו בבית.

● בנך התחתן עם עוזרת־הבית שלכם?

כן. היא היתה עוזרת־בבית פה ברחובות. בחורה מאוד אינטליגנטית, נחמדה ונעימה. אין לי מה להגיד עליה, רק דברים טובים. כיום בנך הוא מרצה בטכניון בחיפה.

● ומה עושה בתך אירית?

עליה אסור לדבר. היא תהרוג אותי. נו, טוב, היא עובדת בהוצאת־ספרים. היא התחתנה בזמן שאפריים היה נשיא, אבל כדי שחס־וחלילה לא יהיו דיבורים שהחתונה היא מכספי המדינה ושהיא בבית־הנשיא השייך למדינה, סידרנו את החתונה פה בבית, במכון וייצמן. אפריים מאוד הקפיד על זה. היום היא כבר לא נשואה. ולבן יש ילדים נחמדים, נהדרים.

בתוכי מתגורר מישהו שאני לא מכירה, שהוא לא שיגרתי

● זה לא כל־כך רגיל שבן של פרופסור מתחתן עם עוזרת־הבית של הוריו. איך קיבלתם את זה?

איך להגיד לך בלוף, בלי שזה ייראה בלוף? נו, טוב. בהתחלה הדבר נראה קצת מוזר בעינינו, אבל אחר־כך אימצנו אותה כמו בת. יש להם ילדים מקסימים. הם זוג מאוד מוצלח ומאוד מאושר. בכלל, אולי בגלל האופי שלי, קל לי לקבל דברים חריגים. אמרתי לך, שיש בי נטיה לדברים יוצאי־דופן. אולי הודות לבת שלנו, נורל'ה, והעניין שלה בהצגות ובספרות שקידם אותי לדברים יוצאי־דופן, לאנשים יוצאי־דופן.

■ ■ ■

● אני יכולה לשוחח איתך על בתכם נורית?

לא, בבקשה. אני תיכף מתחילה לבכות, ואחרי שתלכי יהיה לי קשה מאוד.

● השנים לא מקהות את הכאב?

לא, אצלי לא. אומרים שיש אנשים ששוכחים. אבל אצלי זכר האהבה שלי אל נורית לא יימחק. רק איתי הוא יימחק.

● לתערוכה שאת מכינה בירושלים את קוראת „תערוכת־נורית".

כל מה שאני עושה זה עם זיכרון של נורית. התערוכה הזו יקרה לליבי. אני עובדת עליה כבר יותר משנה. אני מכינה את העבודות, את המישפטים. עוזרים לי ציירים, כי אני לא יודעת לצייר. את יודעת — רציתי שיעשו על התערוכה סרט לטלוויזיה, סרט חינוכי שיעזור לילדים ללמוד אנגלית, כאלה שאולי לא יגיעו לתערוכה. כיתתי את רגלי — אולי הרגלים שלי כבר לא טובות — אך סרט לא יעשו על התערוכה שלי. נו, טוב. ככה זה בחיים.

● זוהי תערוכה מאוד לא שיגרתית.

בתוכי מתגורר מישהו שאני לא מכירה, מישהו שיש בו נטיות לא שיגרתיות. אני חושבת ששיגרתיות זה דבר משעמם.

● מה הרגשת כשעזבת את בית־הנשיא?

כשראיתי שלא כולם עזבו את הבית ביחד איתי — נו טוב, זה ככה קצת, את יודעת. גם בעת היותי בבית הורגלתי לכל מיני הרגלים טובים, שאחר־כך קשה לך בלעדיהם. כמו למשל זה, שאת אף פעם לא נושאת ארנק, שאת לא צריכה לשלם בכל מקום. והיה לי חבל על אותה הזדמנות, שידעתי שלא תהיה לי עוד — למגע עם ילדים והמון דברים שעשיתי ושבלתי־אפשרי להמשיך אותם כעת. ידעתי שרבים מהחיוכים ייעלמו, כשלא אהיה יותר אשת־נשיא; ידעתי שהכבוד ודיברי־השבח ייגמרו כשאפסיק להיות אשת־נשיא. את יודעת שיזמתי את שבוע־הילד בבית־הנשיא, ואפילו לא הזמינו אותי השנה לטקס?

● לבעלך היה קשה לעזוב את בית־הנשיא?

הוא חלם על זה. הוא עבד מעט במדע בהיותו נשיא. אפריים הוא באמת איש לא רגיל, יש לו הכישרונות וה־

(המשך בעמוד 66)

לא שונה

אינני רוצה שתהיי לי אחרת
אינני רוצה שתהייי לי שונה
רק כמו כרגע בעיני נהדרת
על כל חלומות בלילות את עונה.

ואל תשני בשבילי התסרוקת
אל תסתפרי, אל תוסיפי תלתל על תלתל
שערך החמוד, הטבעי, בלי תסבוכת
סמפוניה פראית מתפזרת אל־על.

ואל נא תשימי בפוך עיניך
אל תוסיפי כחול אל כחול מבטיך
אור לגונה כחולה את שולחת אלי
הכובש ביופיו סביבתך.

לא שחור לריסיך, לא ורוד ללחייך
לא עגיל לא צמיד לא שרשרת רביד
פשוט תשארי עם חיוך בעיניך
כי אליך נישאים כל שירי אחובים.

רק זאת תהיי פשוטה בעיני
עם גיטרת פרטי נגן אור נגן דווי
שיר על עמק והר, שיר על יער ונהר
שיר שחלב, שיר לילך, שיר רקפת על חר.

אינני רוצה שתהיי לי אחרת
אינני רוצה שתהיי לי שונה
רק כמו כרגע בעיני נהדרת
על כל חלומות בלילות את עונה.

זימבאבווה: מוגבה תוקף את ארצות־הברית

ירח־הדבש הארוך של ראש־ממשלת זימבאבווה, רוברט מוגאבה, עם כמה עיתונים חשובים במערב, קרב כנראה לקיצו. בחודשים האחרונים התפרסמו מאמרי־ביקורת רבים, שהכילו את התערובת המוכרת של כמה עובדות נכונות, חצאי־אמיתות, שקרים וגם כעס, הנובע מהעובדה שמוגאבה מתייחס לאידיאולוגיה הסוציאליסטית שלו ברצינות גמורה.

העימות שלו עם יריבו הגדול ג׳ושע אנקומו עלה לו ביוקר. איזור מטאבאלאלנד, המקיף כשליש משיטחה של זימבאבווה, נמצא בתחום השפעתו של אנקומו. השר המודח מצהיר, אומנם, שהוא סולד מאלימות. משקיפים רציניים סבורים שהוא מעודד אותה בחשאי, ומלבה יצרים שיבטיים. מוגאבה מגלה, לעיתים, נטיות לפייס את אנקומו, אבל נאלץ להירתע נוכח גל השינאה כלפי המנהיג הקשיש בקרב שותפיו להנהגה.

מהפכת החינוך. זימבאבווה גם סובלת מקשיים כלכליים. התוכניות החברתיות־כלכליות של מוגאבה, בעיקר בתחומי החינוך והתיעוש, הן כל־כך שאפתניות, עד שהנציגות הסינית הגדולה בזימבאבווה הז־

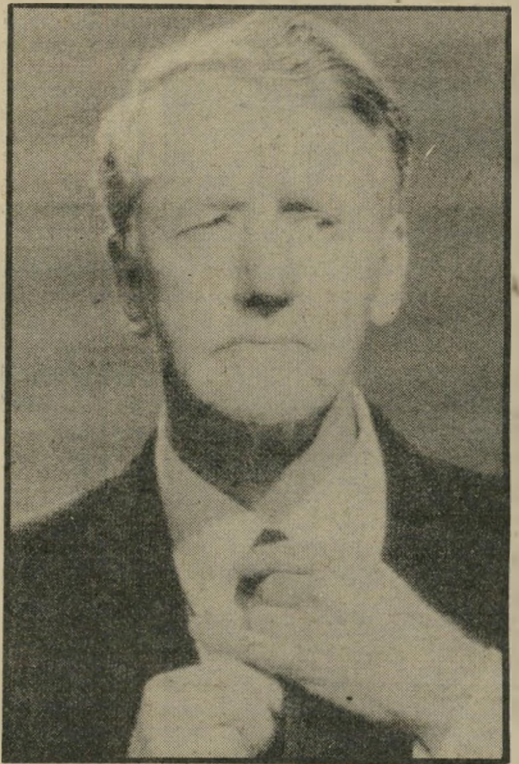

גזען איאן סמית
מקטר על אפלייה גיזעית

הירה אותו מפני מעבר מהיר מדי לסוציאליזם. ארצות־הברית של רונאלד רגן ובריטניה של מרגארט תאצ׳ר מתנכלות לזימבאבווה, עושות כמיטב יכולתן למנוע השקעות־הון בארץ זו. יש בכך שינוי עצום לרעה, לעומת מישטרו של ג׳ימי קרטר וממשלת הלייבור בבריטניה, שעודדו את המעבר לשילטון הרוב השחור, לפחות במידה מסויימת, והבינו שכדאי להן לעודד מדינאי ראדיקלי, אבל אנטי־סובייטי, כמו מוגאבה.

אבל חלק מהביקורת הוא מוצדק. אין ספק שמיספרם של העצירים הפוליטיים, והטיפול שבו הם זוכים, אינו הולם את האידיאולוגיה של מוגאבה עצמו. נכון שהמטלות של מוגאבה הן עצומות. בגורלו נפל התפקיד ההיסטורי של הקמת זימבאבווה שחורה, תוך עימות חריף נגד התוקפנות של ממשלת דרום־אפריקה. המהפכה שלו בתחום החינוך היא חסרת־תקדים בהיסטוריה האנושית. הוא הצליח, תוך שנתיים, לשלוח את רוב הילדים השחורים בזימבאבווה לבתי־הספר. תחת שילטונו של איאן סמית והקוויזלינגים השחורים שלו (מישהו זוכר היום את הבישוף אבל מוזארווה, משתף־הפעולה שזכה לשבחים רבים בעיתונות הישראלית?) למדו רק כ־10 אחוז מהילדים השחורים. מהפכה כזו, כמו רפורמות חברתיות־כלכליות אחרות שמנהיג השנה מוגאבה, עולות כסף רב. מובן שעיקר נטל־המיסים נופל על הלבנים, שחלקם באוכלוסיה הוא פחות מ־5 אחוז. והחולשים עדיין על עיקר ההון בזימבאבווה. אלה, ובראשם איאן סמית, הגזען הוותיק שנטל לידיו את השילטון באורח פיראטי ב־1965, מקימים קול־זעקה ברחבי העולם על קיפוח, ואפילו על אפלייה גיזעית המופעלת כביכול כנגדם. תלונות אלה מוצאות אוזן קשבת אצל רגן ותאצ׳ר.

התקפת־נגד. לאחרונה שלחו הבריטים לזימבאבווה מטומטם צעיר בשם קראנלי אונסלו, המכהן בממשלתה של תאצ׳ר כסגן שר־החוץ. אונסלו ביצע ממש את כל הטעויות האפשריות. בקבלת־פנים רשמית במעונו של מוגאבה, הוא כינה את זימבאבווה בשם הישן רודזיה. זה משול, פחות או יותר, להתייחסות ל„יהודה ושומרון” במיפקדת אש״ף בתוניס. אחר־כך מתח ביקורת בלתי־מרוסנת על מארחיו, גינה את הרפורמות הסוציאליסטיות. לעומת זאת היתה הביקורת שלו על דרום־אפריקה השנואה קלושה ומאופקת.

עולם קטן

פרייבט איי הגדיר את אונסלו, ובצדק, כמדינאי הפעיל ביותר לטובת הקרמלין באפריקה בשנים האחרונות.

אבל עיקר הזעם של מוגאבה מופנה כלפי ארצות־הברית. תמיכתו של ממשל רגן בדרום־אפריקה, התנאי הסחטני של האמריקאים בדבר הוצאת הקובאנים ממוזאמביק תמורת התקדמות בנושא נאמיביה, הביאו לשורת הצהרות אנטי־אמריקאיות שלא אפיינו את מוגאבה עד כה. משלחת פרלמנטרית אמריקאית, שביקרה לאחרונה בדרומה של יבשת אפריקה, לא הצליחה לגבש תגובה אחידה נוכח דבריו הבוטים של ראש־ממשלת זימבאבווה. הסנאטורים הרפובליקניים הגנו בחירוף־נפש על נשיאם, ואילו הדמוקרטיים הביעו דאגה על העובדה שממשלת ארצות־הברית איבדה את אמינותה באפריקה. להתפתחות זאת נודעת, כמובן, חשיבות אסטראטגית רבה. התגובה של המדינאים מהמיפלגה הדמוקראטית היא מעודדת לטווח ארוך, ומצביעה על אפשרות של שינויים די משמעותיים במדיניות האמריקאית כלפי העולם השלישי, אם וכאשר יחזרו הדמוקרטים לשילטון.

בחריין:

אסירי המצפון

המדור אסירי המצפון ביומון הלונדוני טיימס, כבר נסקר לאחרונה בעולם קטן. הוא מוקדש לדיווח על מצבם של אסירים פוליטיים בכל רחבי־העולם, כולל בגדה המערבית הכבושה ובברית־המועצות.

השבוע מדווח המדור על אסיר בשם חאג׳ עלי אל־אקרי, החבוש בנסיכות־הנפט בחריין מאז 1979.

נסיכויות הנפט הן, כמובן, מיבצר מוגן של העולם החופשי, אבל המישטר הפנימי שם אינו נאור במיוחד. אל־אקרי, את בבית־חולים שהפך למטיף, נשלח לכלא בלי מישפט. עד היום מסרבים השילטונות בבחריין לדווח על מצבו, או להסביר מהי סיבת מאסרו.

מיכתב גלוי. אל־אקרי נכלא חודש אחרי שפירסם מיכתב גלוי לממשלה, שבו מתח ביקורת חריפה על היעדר דמוקרטיה וחופש־ביטוי בבחריין. הוא אף הגדיל לעשות ודרש את שיחרורם של כל האסירים הפוליטיים. הוא הושלך לכלא הידוע לשימצה באי ג׳דה, ומצב בריאותו מעורר דאגה של ממש. בשנה הראשונה ביקרו אצלו בני־המישפחה אחת לחודש, והביאו לו אוכל מיוחד, כמתחייב ממחלת־הקיבה שלו. בשנה האחרונה נאסר לבקר אותו. אפילו נציגי אמנסטי אינטרנשונל לא הצליחו לקבל רשיון לבקרו.

אסיר פוליטי אחר ששוחרר לאחרונה, מסר שאל־אקרי חולה מאוד, רזה באורח קיצוני. כנראה שנשקפת סכנה ממשית לחייו, והאיסור על ביקורים איננו מקרי.

מוסדות בינלאומיים העוסקים בזכויות־האדם הביעו לא אחת דאגה מהמתרחש בבתי־הכלא של בחריין. הם מוסרים שבין השנים 1976 ו־1981 מתו שישה אסירים פוליטיים בבתי־הכלא בג׳דה. קרוביו של אל־אקרי חוששים שהוא מועמד כמעט ודאי להצטרף לרשימה בקרוב.

הנרי

כמופת־מוסרי

בשנתיים הראשונות לכהונתו של רונאלד רגן כנשיא ארצות־הברית, עשה הנרי קיסינג׳ר מאמצים עצומים לזכות בתפקיד בכיר בממשלתו. „הנרי היקר” לא בחל בליקוקים גלויים, במחוות חנופה בלתי־כנים ובלתי־אמינים, שנכשלו באורח מחפיר. הליבראל הוותיק שמכר את נשמתו לריצ׳ארד ניכסון, ושעלה על רבו בניציות גלובאלית, נחשב בעיני אנשי רגן כסופר־אינטלקטואל קוסמופוליטי. גם חוסר־נאמנותו לניכסון בספר־הזיכרונות שלו עלה לו ביוקר. רבים מתומכי רגן מעריצים גם את ניכסון, ורואים בהתנהגותו של קיסינג׳ר הוכחה נוספת לכך שאין לתת בו אימון כלשהו.

זיכרון קצר. קיסינג׳ר נאלץ להסתפק בצבירת מיליונים רבים מספריו, מהרצאותיו וממאמריו בעיתונות העולמית. עם זאת, הוא קנאי מאוד למעמדו כמדינאי בכיר בעל שם עולמי, ועשה הכל כדי לשמור על מקומו בכותרות־העיתונים בארצות־הברית ובאירופה.

לאחרונה החל קיסינג׳ר להופיע בציבור כבעל־מוסר, ממש מטיף לטוהר־הנשק. מאמריו על מוסר־המילחמה, סיווגיו המחמירים, לפי קנה־מידה מוסרי כמעט פוריטאני, זכו להד רב ואף צוטטו בישראל. הנרי קיסינג׳ר הפך, לעת בלותו, לאורים ותומים של העקרונות הנשגבים, האצורים במורשת הרוחנית היהודית־נוצרית.

קיסינג׳ר נהנה, כמובן, מזיכרונו הקצר של הקורא במערב, וגם מהעובדה שפשעיו זכו לדיווח מצומצם וסלקטיבי בארצות־הברית. לעומת זאת, מודעים רוב האינטלקטואלים במערב־אירופה לעובדה שהוא אחראי ישיר לביצועם של פישעי־מילחמה חמורים בווייט־נאם ובעיקר בקאמבודיה. ההפצצות המאסיביות, ותפקידו המכריע של קיסינג׳ר בעקיפת

הנרי קיסינג׳ר
אל־קאפונה פוליטי

חוקי ארצו כדי לאפשרן, נמנות עם מעשי הזוועה החמורים ביותר במחצית השנייה של המאה ה־20.

אל־קאפונה. התבטאויותיו של קיסינג׳ר בנושאי־מוסר וטוהר־הנשק עוררו לעג בוטה באירופה. את הדיעה הכללית סיכם היטב העיתונאי הבריטי ברוס פייג׳, בתוכנית־רדיו של בי־בי־סי: „לשמוע את קיסינג׳ר מדבר על מוסר בפוליטיקה משול להרצאה של אל־קאפונה על שמירת החוק וגינוי הפשע המאורגן.”

חיים ברעם

באירובי לחופה

זה הולך להיות הסיפור הכי־הכי. **ורד ציבעון**, כוהנת המחול האירובי, קשורה בקשר הדוק מאוד עם מישהו. זה עומד להיות — כן! — חתונה.

הבחור הוא **יעקב** („יקי") **מיכלין**, בעל בית־מרקחת באילת — איש עתיר־נכסים וגם עתיר־גובה. יש לו איזה שני מטר גובה. הוא נמצא בעיר הדרומית כבר 16 שנה, שם הוא מנהל את העסק שלו.

ורד ציבעון
מורה להתעמלות

ורד הכירה אותו בחופשות סוף־השבוע שלה באילת. כפי שכבר סיפרתי לכם, (העולם הזה 2364), הגיעה הרקדנית וה־מורה להתעמלות להסכם עם אחד מבתי־המלון החדשים באילת. סוף־שבוע תמורת שיעורי מחול אירובי לאורחים. מבחינה מיקצועית זה הלך נהדר. היתה רק בעיה אחת: היא נהגה לרדת לבדה לאילת, יען כי חבר לא היה לה. וגם לתל־אביב חזרה כמה פעמים לבדה. בקיצור: עצוב.

עד שהיא מצאה את יקי בן ה־30, ה־מבוגר ממנה בסך־הכל בשלוש שנים. לא ברור בדיוק איך זה התחיל, אבל מייד ברגע הראשון זה תפס חזק — עד כדי כך, שכאשר ורד אינה נמצאת באילת, בא יקי לתל־אביב, כדי לבלות כאן לצידה של המחוללת את סוף־השבוע.

המרתון של מעוז

מספרים עליו שאפשר למנות את מיספר שנותיו איך שרוצים: מ־1 ואי־לך, בסדר עולה, או מ־100 ומטה, ב־סדר יורד. כשמגיעים לחצי הדרך יוד־עים את הגיל.

דני מעוז, אביר חיי־הלילה ולפע־מים — בעיקר בשעות־הבוקר — גם רואה־חשבון, אינו מודאג מגילו. הל־ואי על הרבה צעירים כמה שהוא מב־לה.

הידידה האחרונה של דני היא דמות מוכרת בפני עצמה. זוהי **טובה כרמון**, גרושתו של מארגן המארתונים הפסי־

חברה בפירוק

הדוגמנית הוותיקה **מרים אופז** שינתה לפני כמה שנים טובות מיקצוע, והיום היא מוכרת כמארגנת תצוגות־אופנה. ובתחום זה יצא לה שם — גם כמארגנת־תצוגות מכובדות וגם, ובעי־קר, של אחת המשלמת טוב, יותר מ־המקובל בשוק. היא היתה נוהגת לשלם בזמן, לתת יחס טוב לדוגמניות שעב־דו אצלה, ולשמש מקור לשינאה או לקינאה בין עמיתות למיקצוע.

בזמן האחרון כמעט שלא שומעים על אופז. דוגמניות שעבדו אצלה ב־עבר מתלוננות על כך שהיא לא מזמי־נה אותן לתצוגות. לעומת זאת, היא לוקחת לתצוגות שלה דוגמניות מתחי־לות, להן היא משלמת מעט מאוד.

העניין היה מאוד מוזר בעיניי הדוגמ־ניות, שהלכו ובדקו אותו. מסתבר, של־אופז יש ידיד ירושלמי, עורך־דין ב־מיקצועו, שהיה דואג לכל מחסורה. בזכותו היא היתה יכולה להתהג באופן אבירי עם הדוגמניות שלה. לאחרונה נמצאת בפירוק חברה שהוא היה ק־שור בה, ומצבו הכלכלי הורע מעט. עם הצרות, גם היחסים בינו ובין מרים הורעו מעט, וכתוצאה מכך גם היחסים בינה ובין הדוגמניות שלה.

אם כן, זהו הסימן: כאשר דוגמניות בכירות יוזמנו להופיע שוב אצל מרים, והיא שוב תשלם היטב, כהרגלה, יהיה ברור שמצבה המישפחתי השתנה לטו־בה.

יהיה להם בן

אופנה חדשה: אשה הנכנסת להר־יון פונה לרופא — לא כדי להפיל, חלי־לה, אלא כדי לברר מהו מין הרך ש־יוולד: זכר או נקבה? כך עשתה גם **שרון**, אשתו השנייה של המיסעדן **טדי שאולי**, אחיו של רפי, שותפו לעסקים המרובים.

שרון נמצאת עתה בחודש השלישי להריונה והיא השתוקקה לדעת מה ילד יום. בטרם אומר לכם מה אמר לשניים הרופא שבדק את שרון, נזכיר ששאו־לי נשוי תמיד ליופי. בפעם הראשונה זו היתה דוגמנית יפה. ועתה זוהי דיי־לת באל על. יש לו בת יפה מנישואין ראשונים, ששמה מיכל, בת משרון ועתה, יהיה זה — על־פי הבדיקות — בן.

שאולי עסוק עתה בבניית וילה לבני־מישפחתו הענפה. הוא מקדיש זמן רב לבחינת הווילה שתיבנה, ועומד מק־רוב על סידרי־העבודה של החברים הבונים את המיבנה. אפשר להניח ש־הבן החדש של שאולי כבר יגיע ישר מבית־החולים לווילה המהודרת הזאת.

כולוגיים **דן כרמון**. כן, זה מהשערו־ריה של המארתונים המפוקפקים. אגב: כיום, דן חזר בתשובה והוא מתגורר בירושלים.

טובה נשארה עם ילדה, עברה לגור ברמת־גן והיא עובדת במישרד־פירסום. היא אמנם לא תינוקת, אבל דני החדש שלה גדול ממנה בכמה שנים טובות.

טובה היא גם אומן במיקצועה. המ־בקרים בבית־הקפה החדש־ישן פילץ ו־המתלהבים מהחלונות המעוטרים ש־יידעו — החלונות הם מעשה ידיה של טובה כרמון. במיקצועה היא גרפיק־אית.

טרנזיט

כולם בוודאי זוכרים את השחקן **יצחק** („פיצ'י") **בן־צור**, ששיחק תפקיד מרכזי בסירטו של **דני וקסמן** טרנזיט. רבים גם יודעים שהוא נשוי לא מעט זמן לשחקית אחרת, **רחל שור**, שהם מתגוררים בירושלים וש־רק לעיתים רחוקות אפשר לראות או־תם בתל־אביב.

אז מה הסיפור פה? בתל־אביב כ־נראה כבר לא יראו אותם בזמן הקרוב, כי נולדה להם בת, ששמה בישראל **אנה**. ומכיוון שהם חיכו לה הרבה־הרבה זמן, בוודאי יקדישו לה את כל הזמן הפנוי שלהם.

כן מתחתנים לא מתחתנים

שרה מילר, דוגמנית ומדי־פעם משוררת, היתה המון־המון זמן חברה של **צבי לידסקי**. הפרקליט הידוע לא רצה להיות רק שלה, והיא בייאושה מצאה מישהו אחר — את הקבלן **זמי ברמן**. מייד נפוצו שמועות שהם או־טו־טו עומדים להתחתן.

אבל זמי, כפי שהסתבר אחר־כך לא כל־כך רוצה להתחתן. הוא לא יודע מדוע כל העולם רוצה להפיל אותו בבור־הני־שואין.

עכשיו הם נמצאים בחו"ל, לטיול משותף. הם לא תיכננו טיול לחתונה או משהו כזה, אלא סתם טיול־חורף

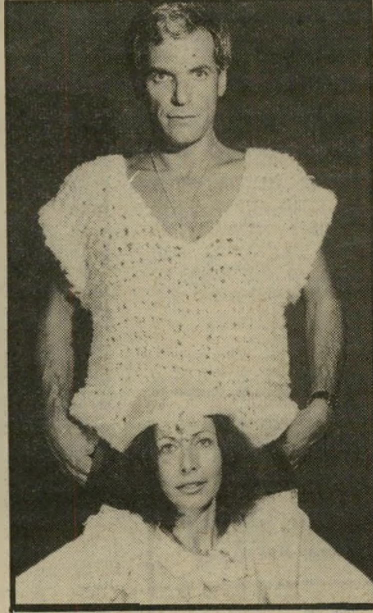

שרה מילר וזמי ברמן
עתיד לא ברור

של כיף. כשיחזרו, יוודע לשרה ולעו־לם כולו אם זמי מוכן לשים טבעת על אצבעה או שהוא מעדיף להמשיך ולהיות לצידה בלי חוזה מחייב ברב־נות. שרה בטח די מתוחה בגלל ה־עניין הזה, אבל כל חברותיה מקוות בשבילה שהפעם יהיה לה טוב.

במזל מסלול

לא מכבר סיפרתי לכם על הבחור ש־תמיד יש לו מזל עם דוגמניות. **רני קובי־לינק** (העולם הזה 2361), שניהל רומן בארצות־הברית עם **אורלי חידה**, מלכת־המים לשעבר, חזר לישראל, עובד ב־בוטיק ומנהל רומן עם דוגמנית אחרת.

שמה של הדוגמנית הוסתר מעיניי, אך אני סקרנית גדולה, ואחרי שהתברר לי שהשניים הם רווקים, החלטתי שאין שום סיבה להסתיר את שמה.

המדובר ב**יהודית ארדיטי**, דוגמנית ותיקה, שהיתה במשך תקופה קצרה חבר־תו של איש־הטלוויזיה **אלכס גלעדי**, היושב עתה בלונדון.

מדוע השניים כל־כך ניסו להסתיר את זהותה של יהודית? הסיבה היא פשוטה: הם לא רצו שיראה כאילו רני מסדר עבודה מיקצועית לחברתו לחיים. והרי, כפי שידוע לכולם, לשוגות רעות לא חסרות.

אגב תצוגות — יהודית ארדיטי נמ־

יהודית ארדיטי
ללא פרוטקציה

צאת בזמן האחרון במשבר מיקצועי. סיפרו לי, שדוגמניות אחרות כועסות עליה, משום שהיא עובדת במחירים מאוד־מאוד נמוכים, ממש שוברת את השוק. אבל מה לעשות? הבן־אדם צריך לעבוד קשה כדי להתפרנס, וגם במיק־צוע הזוהר הזה לא תמיד הפרנסה מ־צויה בשפע.

מסימני הנורמליזציה

אומרים שאין שלום חם עם המצרים. אומרים שיש שלום קר, שיש משבר ביחסים, שיש ניתוק, אבל לפחות במיקרה אחד יש נורמליזציה של ממש בין ישראלי ומצרית.

הישראלי הוא **דויד ששון**. ששון הוא איש־עסקים חובקי־עולם, נמוך קומה ושולט בשפה הערבית. בעבר היו לו עסקים גם בטהראן. היה לו מישרד־נסיעות בישראל, ומישרדים דומים בארצו של השאח הפרסי. באותה עת הוא כבר סחר עם המצרים, למרות שאז עדיין לא היו יחסים דיפלומטיים בין שתי המדינות השכנות.

מייד כשנחתם הסכם־השלום הוא סגר את מישרדיו בארץ ויצא למצריים. בשלב זה גם התפרקה מישפחתו. הוא התגרש מאשתו, אצלה נשאר ילדם המשותף.

ששון מגיע לארץ לעיתים תכופות, כדי לבקר את בנו. אלה ביקורים קצרים, שבהם אי־אפשר להתחיל רומנים חדשים. אבל האמת היא, שהוא לא צריך רומנים חדשים בארץ. יש לו כאלה במצריים. הוא חי שם עם **רווקה קהירית**, עורכת־דין במיקצועה.

ששון הכיר אותה במסיבה אצל חברים. הוא מיודד עם עורך עיתון חשוב במצריים, ובאחת ממסיבות־הקוקטייל שאליהן הוזמן הוא פגש את הפרקליטה. מאז קשה להם להיפרד. לכן, כשהוא בא לישראל, הוא כל הזמן על סיכות ומחכה לטיסה הקרובה לקאהיר.

רחל מרחלת על כל העול

המאהבת של ראש העיר

גיבור הסיפור הוא ראש־עיריה, בעיר השוכנת לחוף הים. מייד אומר שאין המדובר בעיר הגדולה ביותר, כדי להסיר חשד מכשרים. זה לא הוא.

ראש־העיריה שבו מדובר מוכר גם הוא בזכות עצמו, מופיע פה ושם בעיתונות, ברדיו ובטלוויזיה ומבכה את קשיי תיפקודה של עירו. בקיצור, הוא לא כל־כך אלמוני.

ואולי משום כך יש החורשים רעתו, הם העבירו אליי את הסיפור הנפלא הבא. בשמחה הייתי אומרת מי הנפשות הפרעלות, אך מכיוון שגם ראש־העיריה וגם המאהבת הם נשואים, כל אחד למישהו אחר, הייתי מעדיפה שמישהו אחר יגלה את אוזני בני־המישפחה על הסיפור. לא אני.

המאהבת קשורה לראש־העיריה בעניני עבודה. היא עובדת באותה עיריה, וכך הם הכירו.

מכיוון שראש־העיריה כבר אינו נער, הוא לא אהב להיפגש עם ידידתו על־גבי שולחנות מישרדיים, שלא לדבר על כך שבמישרד תמיד אפשר לתפוס אותם ועל חם. הוא הציע שהפגישות יתקיימו מחוץ לבניין־העירייה. כלומר, לא לערבב תענוגות בעבודה.

אבל גם בחוץ החיים לא כל־כך קלים. היא לא יכולה להביא אותו לביתה והוא לא יכול להביא אותה לביתו. תמיד יש באחד משני הבתים מישהו דווקא כאשר לשני הנאהבים יש פנאי.

אתם אומרים שיש בתי־מלון? נכון. ובאותה עיר יש כמה. אבל ראש־העיריה הוא אישיות מוכרת. איך ייכנס עם אשה זרה, לבית־מלון ויבקש חדר? לא היתה לו ברירה, והוא חיפש פיתרון: גם להיות בבית־מלון וגם להישאר אלמוני.

כאן נכנסת לתמונה דמות שלישית, בעל תפקיד בכיר באחד המלונות. ראש־העיריה מכיר אותו היטב. לכן הירשה לעצמו להסביר לחברו הוותיק מהי בעייתו. „זאת אינה בעיה כלל,” ענה החבר. „תשלח את הבחורה. אני אתן הוראה שיתנו לה מפתח. היא תעלה לחדר בלי להירשם, ואתה תיכנס אחר־כך, כאילו למיסעדה של המלון, ומשם תקפוץ לחדר.

„אתה גם לא צריך לשלם מייד,” הרגיע אותו. „או שתשלם לפני, או שהחברה שלך תשאיר בקבלה מעטפה שבה הכסף — לפני או אחרי.”

ראש־העירייה היה שמח וטוב־לב. פיתרון נהדר! אומנם, אדם שלישי יודע על אהבתו השנייה, אך הוא הניח שהחבר־מילדות לא ידבר.

אלא שבבית־המלון התעורר חשדו של אחד המנהלים, כי מאחורי גבו מושכרים חדרים לשימוש־יומי והכסף משולשל לכיסי עובדיו. הוא החליט לא ליעזר בבלשים אלא בחוש הצייד שלו עצמו. הוא נהג להופיע במלון בשעות לא צפויות, ותחת להיכנס מהדלת הראשית הוא נכנס דרך המיטבח, עלה לקומות המלון והחל מחפש חדרניות המנקות בשעות אחר־הצהריים חדרים שפונו כמה דקות לפני־כן.

באחד הערבים הוא פגש בחדרנית שעבדה במהירות בחדר שלא היה כלל בקומה שלה. כאשר ראתה את המנהל, חשכו עיניה. היא התחילה מייד לבכות וביקשה סליחה. היא הבטיחה לספר הכל, והיה לה באמת מה לספר: היא סיפרה מייד על מעלליו של הפקיד בעל הדרגה, שמסדר חדר בחינם לראש העיריה. כלומר: שוחד.

המנהל ירד מהר למטה וביקש לברר מה קרה. ראש־העיריה כבר לא היה במקום. חברתו השאירה את המעטפה. המנהל זינק על שולחן־הקבלה, חטף את המעטפה. כאשר ראה שיש שם כסף, נרגע. ראש העיריה, לפחות, שילם. אך מה שהרגיז את המנהל הוא שהפקיד לא רשם את הכסף בספרים.

אני לא יודעת אם הפקיד פוטר או לא. עכשיו הוא בחופשה.

החברה צילצלה בבהלה לחבר שלה הביתה עוד באותו ערב וסיפרה לו על המיקרה. הוא כנראה נדהם, השמיע קולות הפתעה, עד כדי כך שהמאהבת שמעה מהצד השני של קו הטלפון את רעיית ראש־העירייה קוראת בבהלה: „מה קרה לך, מה הודיעו לך בטלפון, מי זה?”

השניים ניתקו מגע, הפסיקו לבוא למלון. ראש־העיריה בטוח שזו קנוניה של האופוזיציה. הוא לא יודע שמנהל המלון מבקש להיפגש איתו — במישרדו, באופן רישמי, אלא במקום שקט וסולידי — ולהציע לו להמשיך בדיל. רק שעכשיו המעטפה תושאר על שולחנו שלו ולא על שולחן־הקבלה.

מליונר בצרה

הוא נראה בכל המסיבות, המיליונר האירופי הזה. הוא לובש בגדי־פאר, התפורים לדעתי על־ידי אופנאית.

דפנה רסקין
לא מעוניינת

המדובר כמובן בהנרי זימנד, האיש האחראי ליבוא בשמים מסויימים לישראל.

הנרי הוא כל־כך לארג', שבכל מקום שהוא יושב עם אנשים, הוא הראשון שמושיט את ידו לארנקו, מוציא את הכסף וממהר לשלם עבור כל יושבי השולחן. מיליונר אמיתי.

עד כדי כך הוא משוגע לשלם עבור אחרים, שבאילת הוא אפילו גרם לשערוריה־זוטא. לצידו של זימנד ישבו הדוגמנית היפה וגבוהת־הקומה תמי בן־עמי, וחברה הכדורסלן הגבוה מאוד, אולסי פרי. ילד, שראה את כוכב מכבי תל־אביב, ניגש לשולחן ובידו פיסת־נייר, ביקש מפרי את חתימתו. זימנד, המיליונר שאינו מוכן שאחרים ישלמו, היה בטוח שזה החשבון. הוא חטף את הנייר ושאל: „כמה, כמה זה החשבון? עם מיסים, בלי מיסים? איפה אני צריך לחתום?” הילד התמים היה צריך להסביר שהוא לא הגיש חשבון, אלא נייר, שעליו הוא רצה לקבל את חתימת השחקן המהולל.

זימנד הוא רווק. הוא הגיע לישראל לבד והוא מחפש כל הזמן בת־זוג. אבל, כמובן, שתהיה הטופ־של־הטופ. באחת המסיבות הוא פגש את דפנה.

דפנה היא אשת־בנפרד של האדריכל יורם רסקין. היפהפיה האמיתית, שהיא אמא לשניים, אינה חיה לצידו של יורם כבר שנים רבות. יורם חי כבר זמן רב עם מירי, דוגמנית לשעבר.

דפנה עסקה רוב הזמן בגידול ילדיה ולא היה לה פנאי למצוא אהבה חדשה.

זימנד החליט שדפנה היא המועמדת שלו. הוא לא הירפה ממנה. כשפגש אותה לראשונה, נתן לה מייד כרטיס־ביקור שלו. כשלא טילפנה אליו, הוא בירר מהו מיספר־הטלפון שלה והחל מתקשר אליה יום־יום. ודפנה בשלה — לא רוצה בשמים, לא רוצה יהלומים.

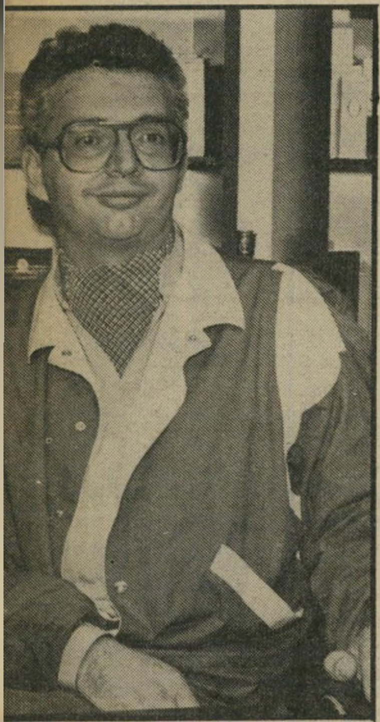

הנרי זימנד
משלם חשבונות

הסיפור הזה נמשך כמה חודשים, ע[…]
שגם התייר הגיע למסקנה, שכאן [...]
לא ילך לו. היום הוא לבד, מחפ[...]
מישהי אחרת.

אבל זימנד בכל זאת הפסיד מש[...]
מהרומן הזה. אביו העשיר מבלגיה [...]
התלהב מהרומן של הבן בישראל, וה[...]
נישל את הנרי מהירושה.

אהבה במים

אם יש מישהו שג'יל פיינגולד אוהבת במיוחד זה מים. גם הרומן הכי־הכי שלה שייך למים. אך בל נקדים מאוחר למוקדם.

ג'יל בת ה־22 באה לארץ לבדה כשהיתה בת 15. שנה אחריה באו הוריה. קודם היתה בארצות־הברית, שם התגוררה בסאן־פרנסיסקו. כשהוריה באו הם עברו להתגורר בכרמיאל. הוריה גרו שם שנה וברחו, היא נשארה בעירה הצפונית עד סיום הכיתה השמינית.

אחר־כך, כבת־טובים שכיחה, היא התגייסה לצבא. הלכה לקורס קצינות, סיימה את שירותה הצבאי בדרגת סגן. רצו שהיא תאריך את שירות־הקבע שלה אך היא חיפשה רק מים.

כשהשתחררה היא התחילה לעבוד אצל אייבי נתן. לא, לא על ספינת קול השלום, אלא במישרד בתל־אביב. שם היא היתה פקידה, טלפוניסטית ושליחה. בקיצור, הכל. מכיוון שרק מענייני השלום של אייבי אי־אפשר לחיות. היא מצאה עבודה כמארחת במלון חדש בתל־אביב, מלון השוכן לחוף ים.

אבל את השנה הטובה ביותר שלה היא תזכור זמן רב בזכות הקיץ האחרון בדולפינריום. היא ראתה מודעה בעיתון, שמחפשים בחורות המתאימות לבלט־מים. ג'יל למדה את המיקצוע בארצות־הברית, ומכיוון שהיתה לה הכשרה קודמת היא התקבלה מייד. היא צורפה לצוות שכלל חמש בנות ושהודרך על־ידי מאמנת מקנדה.

לג'יל היה זה קיץ מענג ביותר. היא אוהבת חיות, מים, שמש, התעמלות, וכאן היא גם מצאה את אהבת־חייה. באותו מקום הופיעו אתלטים שנהגו לצנוח למים מגובה של 20 מטר. אחד מהם, מייק ברטיני האמריקאי, נפצע קלות באחד האימונים. ג'יל נסעה איו[...] לבית־חולים, ובין כאב־וכאב הוא גיל[...] מי עומדת מולו.

ההמשך ידוע. היה להם קיץ מאו[...] חם עד שמייק נאלץ לחזור לארצות־הברית, בתום־חוזה־העבודה שלו בדול[...]פינריום.

לפניו היה לג'יל חבר אחר, במש[...] תקופה ממושכת. שמו: דידי הרר[...] הוא לומד היום טכנאות־שיניים ועוב[...] לפרנסתו כתקליטן במקומות שונים [...] תל־אביב.

ג'יל גרה כיום לבדה בדירת־חדר [...] צפון תל־אביב. היא לבד וללא עבוד[...] עבודה היא תמצא בתוך זמן קצר, א[...] מה לדאוג, אבל אהבה היא לא כל־כ[...] רוצה, כי היא מחכה למייק.

ג'יל פיינגולד
באלט ושחייה

לי לה לו

[...]ע ילב

[...]סרטן מחפש קן. נחמד, [...]יש, מזל סרטן, עיניים ירו־ [...]מחפש מישהי להקמת קן [...]תי רציני. גולן, ת״ד 1568 [...] מיקוד 58581.

משהו מופשט

[...]צייר מופשט בתוך בתים [...]ים, תמורת תשלום סימלי. [...] יהודה, טלפון 03־664612

[...]זי בנפרד באמת. אותך! [...] כנה ונאה, מחפש לידידות־ [...]ן 43, חי בנפרד. ת״ד 4590 [...]לציון.

לאמא ומולדת

[...]לאמא היקרה, המון ברכות ואיחולים ליום־הולדתך. עד 120, [...]ה אושר ונחת מכולנו.
אבא, מישפחת ארליך, ז׳קי, קיקי, רקסי ומיאו.

צירוכים אכשריים

★ **לוטש עיניים.** 24/170 לוטש עיניים בעצמאית ואינדיווי־דואליסטית. ת״א 2059 גיבעתיים.

ריפוי פוטוגני

חינם

מרפא מחלות גוף ונפש — וכל שאר הבעיות — באופן על־טיבעי, בלי תרופות, רק באמצעות תמונה. הריפוי הוא ללא כל תשלום!

אדם גולדמן
חסיבת הראל 102־46
ירושלים, מיקוד 97355

★ **כוכבות.** מחפש נערות בנות 19 עד 26 לשם היכרות וידידות וגם כדי שיופיעו בסרט

SWINGING

זוג משכיל (39 ו־29) השוהה באמסטרדאם, מעוניין להכיר זוג על רמה לבילוי אינטימי וחילופי זוגות. אנו מזדמנים תכופות לישראל ואתם מוזמנים אלינו. נא לכתוב בצירוף פרטים מלאים אל:
John
P.O. Box 71278
Amsterdam, Holland

קצר. לכתוב לשמואל, ת״א 260 נתניה, ולצרף תמונה.

★ **שותפה לדירה.** גבר נח־מד, רגיש, 38/170, גרוש וגר לבדו, רוצה להכיר מישהי מיוחדת לשם מגורים משותפים. ת״ד 2/62/33 תל־אביב.

★ **קצר ולעניין.** מורה ל־חינוך גופני בחברה. ת״ד 1117 חיפה.

★ **כמה שאת שווה.** בחורה צעירה ונאה, עד גיל 35, תקבל כמה שהיא שווה עבור יחסים שק־טים עם צעיר בן 27, נאה ומבוסס. הוא מבטיח שאם תכתבי לת״ד 22664 תל־אביב — לא תתאכזבי.

עוזרים

אגודת צער־בעלי־חיים ביש־ראל, תל־אביב, עוזרת לבעלי־חיים משוטטים ופצועים. היא מספקת טיפול וטרינרי ופנסיון, מבצעת עיקורים, אוספת כל־בים אבודים ומוסרת בעלי־חיים למעוניינים.
סלמה 30 יפו,
טלפון 03־827621

★ **עם תאומות.** משכיל, 42/180, מעוניין בידידות קרובה עם תאומות. בהצעה רצינית לפנות לת״ד 391 פתח־תיקווה.

★ **ג׳ינג׳י.** לנאה ואינטליגנ־טית מאזור תל־אביב מחכה חייל משוחרר, 22/182, ג׳ינג׳י גזעי. לכתוב בצירוף טלפון לת״ד 1623 רמת־גן, מיקוד 52251, עבור מס׳ 5.

★ **רוצה עוד?** אם את חטר־בה ורוצה יותר, כיתבי לצעיר אך מנוסה, בן 26, ולא תתאכזבי. ת״א 45096 תל־אביב, מיקוד 61450.

★ **משולש.** בחור בן 30, נאה ודו־מיני, מחפש זוג עד גיל 50 ליחסים יפים במשולש. ת״ד 9288 תל־אביב, מיקוד 61092.

★ **מטרות אינטימיות.** בחור נחמד בן 27 מעוניין להכיר בחורות למטרות אינטימיות. ת״ד 611 קריית־ביאליק.

מיד ליד

★ **גורים.** גורי זאב מעורבים, חמודים ויפים מחפשים בית חם. טלפון 03־223555.

★ **סובארו.** למכירה סובארו 1600/4, סוף 1979, 18,000 ק״מ, מצב מצויין, יד ראשונה. טלפון 03־727273; 03־725808.

★ **ווקמן.** ווקמן רדיו־טייפ מושיבה, חדש, ימכר תמורת 150 דולר. טלפון 727273; 03־725808

★ **אופניים.** אופניים 26״, חדשים, במחיר של 2000 שקל. טלפון 03־727273; 03־725808.

★ **דירה.** דרושה דירה בת 2 חדרים בצפון תל־אביב. אפשרי גם עם שותף או שותפה. לטלפן לאיריס, 03־233483.

מה הולך

★ **חוג פנויים.** מתארגן חוג פנויים ופנויות אקדמאים ובעלי רמה, בני 35 עד 47, לפעולות ב־בתים פרטיים. באמצע השבוע פעילות תרבותית, בסופי־שבוע מ־סיבות. לכתוב לת״ד 34059 תל־אביב, ולציין מיספר טלפון.

צלמת 175

צלם מקסים מעוניין להכיר צלמת נאה, 36/175, שתרצה לבנות איתו בית של שיר ו־ילדים שהם אושר צלול.
טלפון 03־490254

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה להודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

● **כל הודעה יכולה לכ־לול עד 20 מילים.**

● **מי שרוצה לצרף תמו־נה — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המו־צעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו להיכרות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, תפורסם גם התמונה.**

● **ההודעה תיכתב על גבי גלויית־דואר, למערכת „העולם הזה״, ת״ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש להש־תמש במעטפה). לא תתקבל־נה שום הודעות בעל־פה, ב־טלפון או בביקור אישי.**

● **הגלוייה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.**

הורוסקופ

(המשך מעמוד 21)

ואת התוצאות, אם טובות ואם הרות־אסון, כתוצאה מחוסר־אי־זון.

האצבע השבתאית היא למע־שה האצבע האינטלקטואלית. כ־שהיא ישרה ובפרופורציה טובה, הדבר מקנה יכולת מצוינתללי־מודים וכושר־ריכוז מעולה. זה אדם החושב בבהירות ובקור־רוח, ומתכנן בכישרון תוכניות לטווח רחוק. לאנשים בעלי אצבע מסוג זה יש צורך בהרבה פרטיות, חשוב לאפשר להם להיות בחב־רת עצמם, הרחק מפיטפוטים ו־רעש.

האצבע השבתאית רצוי שלא תהיה ארוכה מדי. הכוונה שלא תעבור באורך של יותר מציפורן את האצבע הגבוהה ביותר מבין שכנותיה הקרובות. אצבע ארוכה מדי מספרת שבעליה אדם סגור ומופנם ורציני מדי, נוטה לדכ־אונות ומשקיף על החיים במבט פסימי ביותר. הוא מרבה להרהר במוות ובכל מה שקשור בכך, הוא מצפה לאסון שיקרה, ומכין את עצמו לגרוע ביותר. חרדות ופח־דים לא רציונליים מקשים על חייו, ויותר מכל דבר הוא זקוק לעידוד רב של הסביבה.

אך למרבה הצער, האנשים לא ממהרים לקשור עימו קשרים, מכיוון שהאווירה הקודרת שהוא משרה אינה מושכת ביותר. מי שבסביבתו נמצא אדם עם אצבע כזו, כדאי שיידע שאדם זה יכול להיבנות אם נותנים אמון בו ו־בכישוריו.

אצבע קצרה מדי היא זו ש־גודלה כגודל שכנותיה או שה־הבדל ביניהן כמעט אינו מורגש. אצבע כזו מעידה על כך שבעליה אינו חושב מספיק לפני שהוא ניגש לבצע את מעשיו הפזיזים. הוא אימפולסיבי וחי חיים חס־רי־אחריות ומחשבה. הכל קורה לו והוא נסחף עם הזרם כשאינו מסוגל להרגיש מתי הוא עובר את הגבול.

אצבע כזו עלולה להופיע אצל אדם המבצע מעשים הגובלים ב־פשע, כי הוא חסר ערכים בסי־סיים ואינו מסוגל לשפוט בין טוב ורע. לפעמים ניתן למצוא אצבע מסוג זה גם אצל אמנים, החיים ועובדים לפי האינסטינק־טים ואינם מסוגלים לתכנן את הקו או התו הבא שישרבטו על הנייר.

מהמרים והרפתקנים למיניהם מבורכים לא פעם באצבע כזו, ומה שמאפיין אותם — היכולת להתעלם מהמציאות ולקחת סי־כונים ללא מחשבה.

אצבע שבתאית בעלת חזות ארוכה, מוצקת וכבדה, המוכיחה בבירור כי היא הבוטחת והשול־טת על כל יתר האצבעות, מגלה מזג רציני והגותי. פוגשים באצ־בע כזו אצל מי שחייב להשלים עם בדידות, עיכובים והגבלות מ־כל סוג שהוא, לפני שהוא מצ־ליח לזכות בהצלחה. הוא למוד מישמעת עצמית ומשיג את ה־ידע והנסיון שלו בבית־הספר ה־קשה של החיים.

אצבע שבתאית שקצהה מרובע ואורכה נורמלי, ונראית בפרופור־ציה טובה לשאר האצבעות מר־אה על מוח החושב בהגיון וב־שיטה, ואינו עושה דבר ללא תיכנון מוקדם. אצבע שבתאית שקצהה דמוי חרוט מצביעה על אדם אמיפולסיבי, רגיש מדי, בעל טבע אמנותי וטעם טוב, הוא פגיע ונעלב מבלי שהסביבה תת־כוון לפגוע בו. לעתים הוא אפילו נוטה להיסטריה ואיבוד השליטה על עצמו.

לפעמים פוגשים באצבע שבת־אית קפואה ובלתי מפותחת, ה־נראית ללא רוח חיים. לבעליה קשה ליישרה והיא נוטה פנימה לכיוון כף היד. זה מראה שה־אדם איבד זה מכבר את ביטחונו העצמי, ואינו מעז להקשיב ל־תחושותיו, יצריו וריגשותיו. הוא אינו מודע לעולמו הפנימי, וב־עולם החיצוני קשה לו להסתדר.

אוכל, אוכל תרדוף

כבר שבועיים שלא נתתי לכם אף מתכון מעניין, ואני רואה אתכם יושבים בבית ואוכלים קוטג' ולבן ומחכים לגליון הבא של העולם הזה בכיליון עיניים.

כידוע, בקשתכם — פקודה היא לי. אספתי בשבילכם כמה בישולים נפלאים של אחד מטובי עורכי־הדין בישראל, אחד מטובי הפסלים, אחד מטובי הזמרים־שחקנים, ואחד מטובי המלכים של אזורנו.

מתכון עורך־דין

אלמוני

עורך־הדין הנ"ל הוא בשלן סוג א"א. מדי פעם, כשאני מתנהגת ממש יפה, הוא והחברה שלו (שהיא חברה טובה שלי) מזמינים אותנו לארוחה בלתי־נשכחת. אבל תמיד המאכלים ניראים לי כל־כך מסובכים וכל־כך יקרים, שאני אפילו לא מבקשת את המתכון. הפעם לא יכולתי להתאפק כשטעמתי את המנה הראשונה וביקשתי אותו, ממש בשבילכם. אחרי שחתמתי על מיסמך איסור פירסום שמו של העורך־דין, קיבלתי. הנה הוא לפניכם במלוא הדרו.

1 קופסה של לבבות דקל

יגאל תומרקין
בננות

1 קופסה של לבבות ארטישוק
2 כפות שמן
1 חבילה חמאה (100 ג"ר)
15 זיתים ללא חרצנים
2 כפות מיץ לימון
25 חסילונים (שרימפס) גדולים ומקולפים
כפית אבקת־מרק עוף
פטרוזיליה קצוצה

מחממים בסיר גדול ושטוח את השמן והחמאה, מכניסים את שני סוגי הלבבות, את כל התבלינים (את אבקת־המרק מדללים במעט מים מאחת הקופסאות) מוסיפים את החסילונים ומבשלים הכל ביחד, על אש קטנה, כ־10 דקות. מעבירים לצלחת־הגשה ומפזרים פטרוזיליה קצוצה.

טעם שאי־אפשר לשכוח הרבה זמן.

בננות עטופות

של יגאל תומרקין

את יגאל תומרקין אני תמיד פוגשת בבית־הקפה הקבוע שלי (אני לא יודעת למה גם הוא בא לשם כל הזמן). אנחנו אומרים שלום, מה נשמע ותיכף עוברים לדבר על בישולים. בפעם האחרונה שנפגשנו שם, הוא אכל בייגלה יבש ואני טוסט־גבינה, ובפה מלא ניהלנו שיחה על ההבדל בין שניצל בקר ושניצל הודו — שניהם ברוטב דבש־חומץ־קינמון. מה שיצא לכם מהעניין, הוא מתכון מאוד מעניין בחתימתו של יגאל תומרקין.

5 בננות

5 שניצלים דקים של הודו, בקר, או הדבר ההוא שאני לא מזכירה מסיבות כשרות

10 פרוסות בייקון

דבש, חומץ, קינמון, מלח

מקלפים את הבננות. עוטפים כל אחת מהן בפרוסת בייקון. את הבננה העטופה עוטפים בשניצל ואת הכל ביחד בעוד פרוסת בייקון. מסדרים הכל בתוך תבנית־אפיה.

עושים רוטב מהחומץ, הדבש, הקינמון, המלח ואם זה לא מספיק דליל מוסיפים קצת מים. את הרוטב שופכים על השניצלים המגוללים והכל ביחד לתנור לחצי שעה בערך.

ברגע שמוציאים מהתנור אפשר לשפוך על הכל מעט קוניאק ולהדליק. אבל זה רק בשביל לעשות רושם על מישהו. בשביל הבעל והילדים לא צריך.

מרק ירקות

של מיקי גוריון

מיקי גוריון, אשתו של ישראל גוריון, תמיד מספרת לי בשימחה כמה היא לא מבשלת. כמה אין לה מושג בעניין הזה וכמה זה לא מעניין אותה בכלל.

עלי תשוויצים האלה לא עובדים ושאלתי

המלך חוסיין
חצילים

אותה מה, למשל, היא לא בישלה בשבת לארוחת־הצהריים.

נו, ואתם חושבים שלא יצא לי מזה משהו? יצא מתכון של מרק שמאוד מוצא חן בעיני, כי הוא עשוי משאריות.

שאריות של כל הירקות הקפואים שיש בבית, עם דגש על ירקות ירוקים: סלרי, אפונה, תרד, קישואים, כרובית, ברוקולי וכל מה שיש במיקרה בבית. על הסלרי אי־

מיקי גוריון
ירוק, ירוק

אפשר לוותר, אבל על כל אחד מהדברים האחרים אפשר. לכל הירקות הנ"ל מוסיפים 2 גזרים ותפוח־אדמה וכמובן כמה שיני שום. מבשלים הכל במים, 2 כפות של אבקת מרק והמון שמיר קצוץ. כשהמרק מבושל (בערך 20 דקות) מעבירים הכל לבלנדר ומרסקים. כשמגישים לצלחות מוסיפים לכל צלחת כף גדושה שמנת חמוצה.

שבועיים אחרי שמיקי נתנה לי את המתכון, היא פגשה אותי ברחוב ואמרה: „מזל שלא פירסמת עדיין את המתכון שלי, כי שכחתי להגיד לך שצריך לטגן כמה פרוסות של בייקון ולפורר אותן בתוך המרק, אחרי שהוא היה כבר בביקור בבלנדר."

לא אמרתי לה שכבר ניסיתי את המרק שלה, בלי הבייקון, וזה לגמרי לא רע.

ברגע שאפגוש אותה שוב, אעדכן אתכם בחדשות המרק שעושים, כגיראה, בתשלומים.

חצילים נוסח

המלך חוסיין

מתכון זה מיועד רק לאנשים שהטלוויזיה שלהם לא קולטת את ירדן. האחרים כבר יודעים עליו מהתוכנית לעקרת־הבית של שכנינו.

מה שטוב פה, שלא צריך לטגן את החצילים — וזה עניין בזוי ביותר ושותה שמן כמו פיאט משנת 1961.

מקלפים חציל אחד גדול או 2 קטנים. פורסים לפרוסות, ממליחים, ומשאירים בצד לחצי שעה. אחרי חצי שעה מנגבים את המלח במגבת־נייר. בסיר שמים כוס מים, חצי כוס חומץ, מכניסים את החצילים ומבשלים על אש קטנה בערך רבע שעה. מסננים את החצילים מהמים והחומץ, מעבירים אותם לכלי־הגשה, מוסיפים כמה שיני שום חתוכות ו־2־3 כפיות שמן. אם רוצים לשמור את המנה במקרר כמה ימים, צריך להוסיף לצלחת־ההגשה גם חלק מהמים עם החומץ.

טעים יוצא מהכלל. לא שמן מדי ולא מלכלך את כל המטבח. אני בעד שלום עם הירדנים.

קטן, מתוק ויקר

הנה סידרתי לכם ממש ארוחה שלמ
מנה ראשונה, מנה עיקרית ואפילו סל
מלכותי. מה שחסר זה משהו מתוק בשבי
להמתיק את השבוע.
כידוע אסור לאפות עוגות בזמן הא
רון. חברת החשמל מטילה קנסות כבדי
מאוד על אנשים המשתמשים בתנורי־אפי
אז הנה משהו מתוק וטוב בלי אפיה. קו
אים לזה פטיפורים שוקולד.

100 גרם צימוקים
חצי כוס קוניאק
100 גרם אגוזי־מלך שבורים גס
200 גרם שוקולד מריר
חצי חבילה מרגרינה גולדבנד

משרים את הצימוקים בקוניאק לכמ
שעות. אחר־כך שופכים את הקוניאק, וא
הצימוקים הרטובים מערבבים בקערה יו
עם האגוזים השבורים. מהתערובת הזא
שמים כפית לתוך מנז'טים קטנים (צלו
יות־נייר קטנות).
ממיסים את השוקולד והמרגרינה ע
האש ובעזרת כפית שופכים על התערוב
שכבר נמצאת בתוך המנז'טים. אחרי
קירור השוקולד מתקשה ומאחד את תער
בת הצימוקים והאגוזים. כל העניין לוק
15 דקות של עבודה עברית.
זהו להיום. בשבוע הבא אביא הצעו
איך להוריד את חמשת הקילוגרמים שה
ליתם השבוע, או לחילופין, איפה אפש
לקנות אלקה־זלצר.

תוספת

חשבתי שגמרתי את העבודה השבו
אבל העורך הגראפי רץ אלי בשימח
גדולה ואמר שיש עוד מקום, ואני צר
כה לכתוב עוד משהו מצחיק. אני מ
לא יודעת אם מה שמצחיק אותי יצח
אותכם, אבל תמיד אפשר לנסות.
סיפר לי השבוע שלמה ניצן, שהרי
על הכיסאות במערך מזכיר לו את הר
על כסאות־הנוח בהפלגה האחרונה ש
הטיטאניק.

✶

קראנו בעתון שמצב התעסוקה בא
יציב. בעלי מספר על מומחה ליעול, ש
לעשות סדר באחד המשרדים בארץ.
מיסגרת עבודתו הלך וריאיין את העו
דים. ניגש לאחד הפקידים ושאל: מ
אתה עושה? אמר לו „שום דבר." ה
לפקיד אחר ושאל גם אותו: מה א
עושה? וגם השני ענה „שום דבר." ניג
מהנדס היעול למנהל המשרד ואמ
„אתה רואה, יש פה כפילות. שני אנש
עושים אותו הדבר."

✶

ובשביל הסוף, משהו, שעכשיו כ
מותר לספר:
הסיבה העיקרית לכמעט עיסקת
בנק המזרחי לבנק הבינלאומי הראש
היתה כידוע, פגישת שני מנהלי הבנק
בשרותים של מלון דן. כשהמנהל ש
בנק המזרחי ראה את גודל מעשיו ש
מנהל הבנק הבינלאומי הוא אמר לעצ
„בנק עם נזילות כזאת אני מוכרח ל
גות."

✶

אין לי יותר בדיחות השבוע, וגם
כדאי להגזים בכמות בפעם הראשונ
כשאני עוד לא יודעת אם יש לנו או
חוש הומור. תודיעו לי!

הודאה

באשמה

קיבלתי מיכתב מהגברת כרמלה דור
היא כותבת לי שיש לה הרגשה שא
לא מתייחסת לשום דבר ברצינות, ו
החיים הם צחוק אחד גדול בעיניי.
גברת דורון היקרה. אני שמחה
הקוראים שלי הם אנשים אינטליגנטי
ומבינים אותי. את צודקת, כמובן. א
לא מתייחסת לשום דבר ברצינות והחי
הם בעיניי צחוק אחד גדול. אפילו
מיכתב הרציני שלך.
תודה שכתבת

דניאלה שמי

רחל קפליוק, בעלת ידי הזהב, מלמדת איך לחדש ג'ינס שנמאס ולהשתמש בשאריות

מספרת רחל:

קניתי שאריות־בד ארגל מנו־מר, פשוט וזול, שמצאתי באחת מהחנויות ברחוב נחלת־בנימין. גזרתי את הבד לפי גיזרה של חולצה אחרת שהיתה לי ותפרתי ביד בתפר מכונה. כדי שהחולצה תהייה יותר מעניינת ומיוחדת, הוספתי לה פתיתי כסף, מה ש־נקרא „נוצצים," שקניתי בחנות־סידקית בפרוטות, ופשוט הדבק־תי על החולצה בדבק רגיל. הו־ספתי שתי כריות להדגשת ה־כתפיים וזהו.

באותה תקופה הייתי מאוהבת בבד הנמר. קניתי גם שארית של בד־קטיפה מנומר, גזרתי ממנו ח־תיכה ישרה וארוכה וצרה, תפר־תי בצדדים כדי שהבד לא יפרם, ליפפתי עליו מין צמיד סטייל יהלומים שהיה לי מתקופת הס־בתא. ואין אחד שלא שואל אותי מאיפה זה.

ועוד בעניין גמרות. מאותה ש־

פסיפס מנומר

למיכנסי הדיפטין הוסיפה רחל שני כיסי־נמר; על המגפים הלבנים היא הדביקה בד־נמר; על חגורת־עור תקעה ראש של חיה מפרווה; את חולצת הארגל עם הנוצצים והכריות תפרה במו ידיה; את הקולר מסביב לצווארה עשתה משארית בד־נמר, שעליו סיכת יהלומים ישנה.

גולדפינגר

לכל אשה יש שתי ידיים, א־בל יש כאלה שיש להן שתי ידיים ימניות, היודעות לעשות יש מאין. אחת שניחנה בסגולה הנפלאה הזאת היא רחל בלכמן־קפליוק. היא ממש פלא יוצר. היא קוסמת, אומרות עליה חברותיה המתקנאות בה בלבושה. יש לה ממש ידיים של זהב. היא כולת פטנטים, גיונים, חידושים ומ־עוף.

רחל, או כפי שחברותיה מכ־נות אותה „קפליוקה," היא צעי־רה חטובה בת 30, אם לבת, ת־חושפת תמיד שני טורי שיניים צוחקות. „אף פעם לא הוצאתי כסף על בגדים יקרים. זה בכלל לא קיים אצלי בתקציב. אני ב־עד אילתור, שינוי ותוספות של עבודות־יד, היוצרות בגד יוצא־דופן.

„מאז שאני זוכרת את עצמי, הייתי שונה בלבושי. אפילו ב־בית־הספר היסודי התילבושת ה־אחידה שלי לא היתה אחידה. היו בה תוספות ושינויים."

בעלה, עודד, מעיד עליה, „רחל תמיד לבושה בצורה מיו־חדת ומסוגננת, ואנשים חושבים שהיא מוציאה מיליונים. אבל זה לא כן."

שאריות ונוצצים

ביקשנו מרחל שתגלה לנו את סודותיה והיא נאותה ב־חפץ לב לשתף אותנו בפטנטים שלה.

נוצות האיטליז

לשינוי סוודר ישן. הולכים לשוק, לחנות־עופות, אוספים נוצות בצבעים ובגדלים שונים, באים הביתה, שוטפים, מייבשים ותופרים לפי הטעם.

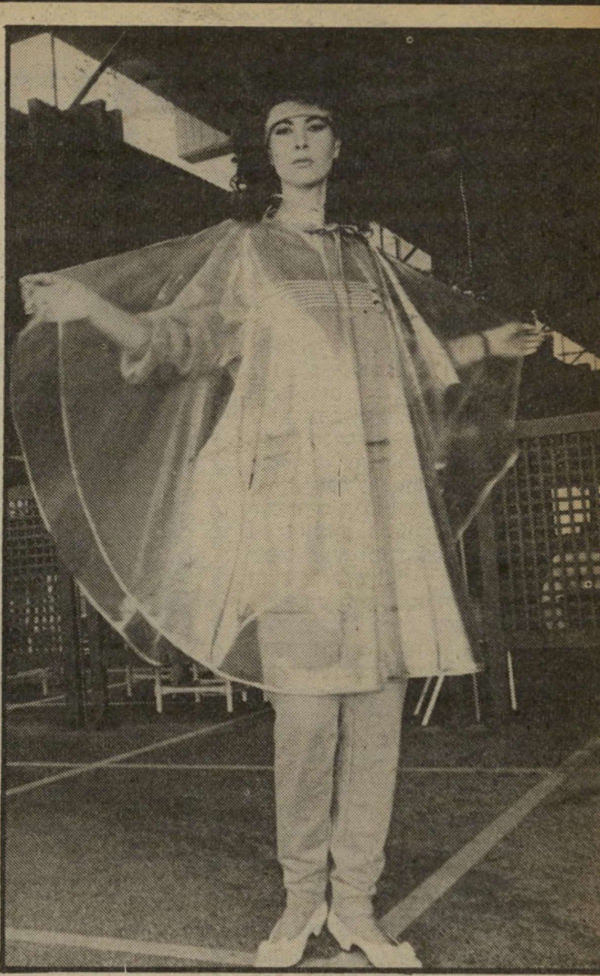

ימיק של פלסטיק

עם, בימי החורף הקרים, קנו הנשים מעיל גשם מפ־יק ב־10 לירות. היום הלירה לשקל והפלסטיק הפך ל־, אברהם ברוך ומעצביו אי־את הפלסטיק בתצוגה של ת־החורף שאותה ערכו. הם טריינינגים כששיכמית פלסטיק פשוטה ושקופה מונחת עליהם.

הפלסטיק לא פשט עדיין את הרגל, ובימי גשם יכול גם חומר כזה — שלאחרונה אינו זוכה ב־ביחס הנאות, לשמש אותנו נא־מנה.

האח של דורין

ה עושה מעצבת־אופנה ב־עלת נפש אמהית ודאגנית, לה אח שובב בן 17, המק־את חייו ללימודים ולאופנוע? האחות היא דורין פרנקפורט, מכינה לו מערכות של מיכ־ם רחבים וז'אקטים גדולים, הטובים לאופנועים, לבעלי טוס־טוסים, לרוכבים על אופניים, ול־דייגים, לרצי הג'וגינג ולכולם.

הפרינציפ פשוט ביותר. מש־תמשים בבד־כותנה יפה, העמיד בפני גשם. החליפות הן בסגנון יוניסקס, ומחירן 5000 שקל.

עגיל בודד

לפעמים מוצאים בארונות של האמא עגיל בודד ללא בן־זוג — מה עושים בו? מלבישים אותו על שרשרת־פנינים מלאכותיות, ההופכת אותה למיוחדת ושונה ביותר.

ארית בד גזרתי צורה של שני כיסים גדולים, ותפרתי אותם ל־מיכנסי דיפטין חומים ישנים ש־היו בארונגי וכבר נמאסו עלי. כל צורת המיכנסיים השתנתה כליל.

רוצים עוד דוגמות? בבקשה. היה לי סתם סוודר שחור שקניתי פעם בבזאר במחיר בדיחה. קני־תי כל מיני נוצות, פייאטים, סי־כות ופרחים, ותפרתי אותם על הסוודר. לא שכחתי את הכריות, שהופכות כל בגד לעשיר ומוסי־פות לו גופך מיוחד.

ג'ינס רב־תכליתי

עכשיו לג'ינסים. באחד מ־ביקוריי בחו"ל רכשתי מכו־נת־ניטים קטנה וביתית, שעולה בסך הכל 20 דולר, ניקבתי את הג'ינסים שהיו לי ותקעתי בהם ניטים בצבעים שונים ובגדלים שונים.

למי שאין לה מכונה כזאת, יכולה להוסיף למיכנסי הג'ינס כ־תפיות. אבל לא סתם כתפיות. קונים פייאטים לפי מטר, ובצבע שאוהבים — אדום, שחור, צהוב, ירוק או כל צבע אחר — קונים אבזמים תואמים ופשוט תופרים את הכל ב־10 דקות. הג'ינס הפך לרב־שימושי: בבוקר כתפיות ו־חולצת־טריקו, ובערב עם חולצה מבריקה ואלגנטית. ואם כבר קו־נים פייאטים לפי מטר, קונים עוד כמה עשרות סנטימטרים ו־עושים אבזם נוסף, חגורה מתאי־מה לבגד.

קונים גם כמה שרשרות זהב (או חיקוי) — בשוק הכרמל א־פשר לקנות אותן ב־10־20 שקלים. ותופרים אותן באזור החגורה או באימרת המיכנס.

מקטרון הסבתא

בגילגול הקודם היה זה מעיל זמש בן 20 שנה. אחרי שרחל גזרה את שרווליו ואימרתו בצורה פראית, הוסיפה צווארון־פרווה ישנה, זנבות של מחזיקי מפתחות ובד־נמר. התוצאה שהת־קבלה מרהיבה.

צילומים: דרורה זכרוני

כיפות מבני־ברק

ומג'ינסים למעילים. לרחל היה מעיל זמש בן 20 שנה לפחות, שעבר אליה מאמה. מכי־וון שגיזרתו לא היתה אופנתית ושרווליו היו סתם שרוולים, היא לקחה זוג מיספריים ובלי פחד גזרה אותו בצורה פראית בקצותיו ובשרווליו.

לא, לא כאב לי הלב. הוא ב־לאו הכי היה כל כך ישן ובלי צורה, אבל זה היה מעיל שלא רצה להיגמר. חיפשתי בארון ו־מצאתי חתיכת צווארון פרווה ישן, גם הוא של אמא, תפרתי אותו, הוספתי לו כמה זנבות פרווה מ־מחזיקי־מפתחות שקניתי, לזה ת־פרתי כמה פיסות של בד נמר ש־נותר לי מהסיפור הקודם, תקעתי גם קצת ניטים אדומים וירו־קים לגיוון, והתוצאה היא נה־דרת. כשאני באה לאיזה מקום, חושבים כולם שהמעיל הזה הוא ממש משהו ושהוא עלה לי מי־נימום 500 דולר.

אורנה גלזר
חלון ראווה

ועכשיו לעניין הכובעים. פעם בכמה שבועות אני עורכת סיור בבני־ברק, קונה כיפות־קטיפה ש־חורות, ירוקות, בורדו, או כל צבע אחר, בבית אני מוסיפה ב־שוליים מסביב נוצות סינטטיות, הנמכרות לפי מטר. על הכיפה אני תופרת כמה פייאטים תוא־מים, ויש כובע נהדר.

שינוי תדמית

אפשר לעשות אם מעטרים כל מגף בפרנ־זים של כסף או של זהב, שקונים לפי מטר. תפירת חרוזי פנינה על הבארט הישן תשנה אותו לחלוטין. אם יש כמה ג'ינסים ישנים ובלויים של הילדות — לא לזרוק. אפשר לחתוך את הפיסות הטובות לריבועים ולתפור בצורה מלבנית שיכמיה לכיסוי הכתפיים, שהולכת נהדר עם מיכנסי ג'ינס וחולצת משי לבנה.

„סוף סוף מוציא מישהו את האמת לאור. אני לא העזתי לדבר, חשבתי שזה קרה רק לי. אפילו לחבר שלי לא סיפרתי. כשסיפרתי לחברות הן לא האמינו לי. חשבו שאני ממציאה.”

„כשקראתי את הכתבות, חוויתי את הכל מחדש. הדחקתי הכל פנימה. אבל זו היתה החוויה הכי קשה שעברתי בחיים.”

אלה הן רק מקצת מן התגובות שנתקבלו במערכת בעיקבות הכתבות על ההפלות. נשים התקשרו או כתבו מיכתבים. לכל אחת מהן סיפור אישי מחריד. יש שהתקשרו והתלוננו על רמת־מרפא. הן טענו שהתיאור שהופיע בכתבה הוא מדוייק להפליא, וגם הן עברו שם חויה משפילה ומקוממת. ויש נשים שהתקשרו בקשר לד״ר גרשון זוסמנוביץ. כולן כמובן מסרבות להזדהות. חלקן סוחבות את חוויית ההפלה אצל ד״ר זוסמנוביץ כשטראומה שהן עדיין לא התאוששו ממנה.

כשהובא סיפורה של עמליה (העולם הזה 2364) סירבו רבים להאמין שאכן הרופא הותיק בעל המוניטין ביצע הפלה ללא הרדמה. רופאה אחת התקשרה וטענה שיתכן שדבריו לא הובנו במדוייק. „זה לא ייתכן,” היא פסקה, „אולי הוא עשה הרדמה מקומית?” גם כשהדגשנו באוזניה שהוא עצמו הודה שאין הוא מרדים, עדיין סירבה להאמין.

נשים רבות מהתנועה הפמיניסטית התקשרו ומחו. הן טענו שכתבות מסוג זה יקשו על אישור חוק־ההפלות בכנסת.

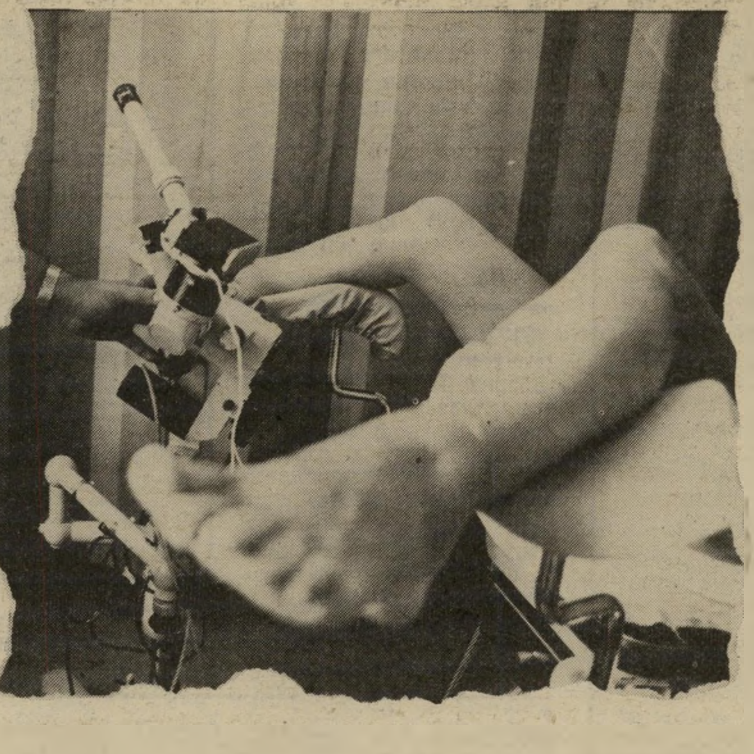

קיים מקום כזה. ביקשתי בית חולים אחר, אבל זה לא עזר. נשלחתי ל„רמת־מרפא”.

את החוויה הזאת לא אשכח כל חיי. עברתי הרבה דברים קשים בחיים, אבל לא חוויה כזו. זה היה בדיוק בדצמבר לפני שנה. באתי לשם עם אמי. היו שם עוד שש נשים. הייתי השנייה בתור. אף אחד לא היה נחמד שם. כולם היו קרים, והאווירה היתה קשה. זו שנכנסה לפני, ממש צרחה בבדיקה הגינקולוגית.

אני נכנסתי אחריה. הד״ר זוסמנוביץ עשה את הבדיקה. צרחתי נורא. אני לא יודעת מה הוא עשה בדיוק. הייתי לפני כן אצל רופאי־נשים, אבל בדיקה כזו מכאיבה עוד לא עברתי. הרגשתי כאבי־תופת. כמו אשה שהולכת ללדת. הוא אמר: „מה את צועקת?” אבל גם זו שהיתה לפני צעקה נורא. הוא אמר שיש לי רחם גדול. אמרתי לו: „אולי יש לי תאומים, כי יש לי כבר תאומים בבית.”

הכניסו אותנו לחדרים. זה היה כמו בסרט־נע. החדר עצמו היה מדכא. הכל מסריח, מלוכלך. שני זקנים עמדו לידי — הד״ר זוסמנוביץ ועוד זקן אחד. הם לא הרגיעו, לא ליטפו. ברגעים כאלה את נפחדת. את מצפה לקצת יחס אנושי. כשהתעוררתי, אמי עמדה לידי. מייד הרגשתי בכאבים בשיפולי הבטן. כולנו היינו מכונסות באותו חדר. כמעט כולן הקיאו לידי. אמרתי לאחות שיש לי כאבים והיא אמרה שזה כנראה מתנרקוזה.

ארבעה מונולוגים של נשים שאירעו להן

פאשלות של הפלות

לדעתנו, ההפך הוא הנכון. חשיפת הג׳ונגל הקיים בתחום עדין ורגיש זה, יביא, לדעתנו, לחקיקת החוק, שיקל על נשים אשר רוצות לבצע הפלה. כי מי שהחליטה לבצע הפלה — תעשה זאת. אך בנוסף לתשלום הגבוה שתידרש לשלם, היא עלולה גם ליפול לידיו של רופא מן הסוג של ד״ר זוסמנוביץ.

כמה עוד שותקות

הפלות פרטיות מושכות כל מיני רופאים, שכישרונותיהם האישיים והמקצועיים מוטלים בספק, להרוויח כסף רב בפחות מחצי שעה. העובדה שהנשים שרויות במצוקה נפשית וגופנית פועלת לטובתם. עובדה שהנשים שותקות. מעט מאוד טורחות להתלונן. מעט מאוד מעלות על דעתן שאפשר לתבוע את הרופא.

נעמי, יעל, נאווה וענת חושפות כאן חויה שהן נושאות בקירבן כבר כמה שנים. כולן התעוררו בעיקבות הכתבות על ההפלות.

נעמי וענת עברו הפלה אצל הד״ר זוסמנוביץ. לכל מי שעדיין סירב להאמין שאכן אלה השיטות שבהן הוא נוקט, בא סיפורן של השלוש ומאמת את סיפורה של עמליה. מי יודע כמה נשים נוספות נאלצו לעבור אצלו גרידה בשיטות של תחילת המאה. נאווה ויעל עברו הפלה ברמת מרפא. בפיהן אותה שאלה: „מי יודע כמה נשים נוספות עברו את מה שאנחנו עברנו, והן שותקות.”

נעמי:

נעמי, עקרת־בית בת 28, אם לשניים, עברה הפלה פרטית אצל הד״ר זוסמנוביץ.

הייתי אז בת 19. חיילת. המחזור איחר לי שלושה שבועות והיתה לי תחושה שאני בהריון. אז עוד לא היתה ועדה להפסקת־הריון. חברה שלי הפנתה אותי אל ד״ר זוסמנוביץ ברחוב דיזנגוף 43. הייתי אז בחופשה רגילה. כשבאתי אליו הוא לא עשה לי בדיקת שתן. הוא רק הכניס את היד ואמר לי שזה הריון בחודש השני. הוא קבע לי תור למחרת ב־2 אחרי־הצהריים, וביקש שאביא את הכסף במזומן.

אחותי באה איתי. הוא ביקש ממנה להמתין בחדר־ההמתנה. אותי הוא שם על הכיסא. הוא הכניס לתוכי מוט־מתכת מכופף. אלה היו כאבי תופת.

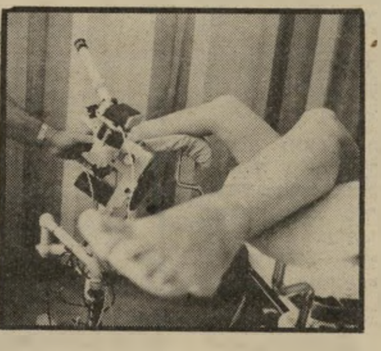

„הוא הכניס לגופי מוט מתכת מכופף. צרחתי ויללתי. אלה היו כאבי־תופת”

הייתי אז צעירה ותמימה, לא ידעתי כלום. צרחתי ויללתי הוא רק אמר: עוד קצת, עוד קצת, אני כבר גומר. זה נמשך חצי שעה. כבר לא יכולתי לצעוק מרוב כאב.

שכבתי שם כמה דקות והוא נכנס עם כוס ואמר: „לא האמנת שאת בהריון? הנה העובר שלך.” שאלתי אותו: „בשביל מה אתה מראה לי את זה?” ענה: „לא היית בטוחה שאת בהריון. הנה ההוכחה.”

חזרתי הביתה, והתחלתי לדמם נורא. קרישי דם עצומים. חזרתי אליו והוא נתן לי כדורים לעצור את הדימום. אבל אחרי זה, בכל פעם שקיבלתי וסת, היה לי שטף־דם כזה, שהצטרכתי לשכב במיטה שלושה־ארבעה ימים. רצתי מרופא פרטי לרופא פרטי. התפתחו לי בינתיים דלקות וציסטות. אני רק בת 28 ויש לי עבר גינקולוגי של אשה בת 50. בסוף אמרו לי שהוא כנראה השאיר לי שאריות ברחם שגרמו, להידבקויות ולדלקות.

בינתיים התחתנתי. הייתי במתח כל כך גדול, שרציתי מייד להיות בהריון. כל כך פחדתי שלא אוכל יותר ללדת. נכנסתי להריון אך ההריון לא התפתח והיתה לי הפלה טבעית.

רק בבית־החולים, כשעשו לי גרידת־ניקוי, הבנתי עד כמה העניין פשוט יותר עם הרדמה. אין כאבים ולא מרגישים שום דבר. והמטורף הזה עשה לי גרידה בלי הרדמה, ובלי לומר לי אפילו. עד היום, כשאני נזכרת בכאבים האלה אני חוטפת צמרמורת. זה יותר מכאבי לידה. אלה היו ממש כאבי־תופת.

הייתי אז צעירה מאוד ותמימה ולא ידעתי שאפשר לעשות רעש מכל העניין. מה גם שלא רציתי שאמי או בני מישפחתי יידעו. העדפתי לשכוח. רק כשקראתי את הכתבה, הכל חזר אלי, וכל מה שהדחקתי יצא שוב החוצה.

יעל, גם היא עקרת־בית בת 30, אם לתאומים, עברה גרידה ב„רמת מרפא”, דרך הוועדה להפסקת־הריון. מבצע ההפלה היה הד״ר זוסמנוביץ.

תמיד היו לי איחורים. רק בשבוע העשירי של ההריון התחלתי להרגיש בחילות וסחרחורות. זה היה בשבילי שוק. בעלי ואני עמדנו לפני פירוד, והחלטתי על הפלה, כי לא רציתי להביא ילד ללא אב. בוועדה להפסקת־הריון, הפנתה אותי העובדת הסוציאלית, יעל שחורי, ל„רמת־מרפא”. הם לא נתנו שום אפשרות בחירה. על „רמת־מרפא” לא שמעתי כלום. לא ידעתי שבכלל

לקראת הצהריים הכאבים עדיין נמשכו. ביקשתי מהאחות משהו נגד כאבים והיא נתנה לי אופטלגין. הגישו אוכל. זה היה מתחת לכל ביקורת. מרק אפונה מצחין ואיזו קציצה מעורפשת. גם הנשים שלידי התלוננו. הן

יעל:

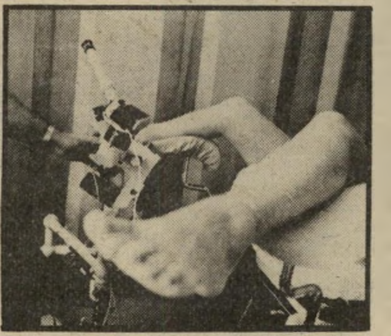

„בערב הרגשתי כאב חד מפלח אותי ומשהו שיורד ממני. על התחבושת היה מונח עובר”

שאלו אם תמורת הכסף אי־אפשר לקבל אוכל טוב יותר.

ב־12 בצהריים אמרו לנו לפנות את החדר, וזה למרות שמשלמים ליום שלם. האחיות פשוט מיהרו ללכת הביתה. הכאבים עדיין נמשכו. עצרתי מונית ונסעתי הביתה לבד. למזלי הרב נשארתי ללון אצל הוריי באותו יום, כי בעלי משרת בקבע והוא לא מגיע כל יום.

בחצות התעוררתי מכאב חד שפילח אותי. הרגשתי שהבטן נדבקת לי לגב. אי־אפשר היה לגעת בי. ממש התאבנתי מרוב כאבים. צרחתי ויללתי. אבי ניסה להתקשר לבית־החולים, לא היתה תשובה. הגוף שלי נעשה אבן, מסביב לעיניים הכל היה שחור. הרגשתי מחנק. אמרתי לאמי שאני הולכת למות. לא יכולתי לזוז. יללתי מכאבים. הוריי רצו לקרוא למגן־דויד־אדום, אבל אני פחדתי שיחטטו בתוכי.

רק ב־7 בבוקר היתה תשובה מרמת־מרפא. אבי סיפר לאחות. היא אמרה שזה כלום ושאקח אופטלגין, ושאם עד הצהריים זה לא יעבור שאבוא לשם. אבל איזו מין תשובה היא זו, כשאבי מספר לה שאני מיובשת לגמרי ולא יכולה לזוז? קנינו אופטלגין והכאבים לא חלפו.

ב־7 בערב הרגשתי כאב חד מפלח אותי ומשהו שיורד ממני. הלכתי לשירותים. על התחבושת היה מונח עובר. עם ראש וידיים. צרחתי. הייתי משותקת מרוב אימה. לא ידעתי מה לעשות עם העובר. לזרוק, לא לזרוק? שמתי אותו בתוך צינצנת.

בלילה ישנתי די טוב יחסית ללילה הקודם. בבוקר התקשרתי לאחות. היא ביקשה שאבוא דחוף ל„רמת־מרפא". כשדיברתי עם הד"ר זוסמנוביץ, הוא אמר לי: „זה לא יכול להיות, את טועה." אמרתי לו: העובר נמצא בתוך צינצנת. אז הוא אמר: „קחי מייד טקסי ובואי."

כשבאתי, כולם חיכו לי כבר בחוץ. הרופא והאחיות. וכולם פתאום דיברו אלי נחמד, וחייכו מאוזן אל אוזן. הרופא עמד על זה שהוא רוצה לבדוק אותי. סירבתי. לא נתתי בו יותר אמון. ביקשתי לדבר עם מנהל בית־החולים. נכנסתי אליו, הראיתי לו את הצינצנת ושאלתי אותו איך הוא מסביר את זה. הוא אמר שאני חייבת לעבור גרידת־ניקוי אצלם, כי זה יכול להסתיים בכי רע. הוא גם אמר שלכל אשה יש רחם אחר, ואצלי כנראה יש פתח והעובר התחבא לו שם. כשאמרתי לו שהזכרתי לרופא שיכול להיות שזה תאומים, הוא אמר שזה קורה, ושהם רק בני־אדם.

הד"ר זוסמנוביץ ממש רעד. הוא התחנן לפני שאעבור מייד גרידת־ניקוי. הוא הבטיח לי שזה לא יכאב. שהוא יעשה לי הרדמה ולא ארגיש כלום ושהכל יהיה בסדר. אני הייתי עדיין בהלם. כל הגוף היה יבש. נכנסתי. הוא היה שם יחד עם המרדים הזקן. הידיים שלו רעדו.

פיתאום נזכרתי שיומיים לא אכלתי כלום, אבל בבוקר שתיתי כוס קפה ועוגה, ושבהרדמה צריך להיות בצום. הוא אפילו לא שאל אותי אם אני בצום. הזכרתי לו שאכלתי בבוקר. הוא לא ענה. הוא רק קשר לי את הידיים ואת הרגליים ועשה לי את הגרידה בלי הרדמה.

צעקתי וצרחתי שכל בית־החולים עמד על הרגליים. אמא שלי התעלפה בחוץ מהצריחות שלי. אחר־כך הוא הסתלק. הכניסו אותי לחדר לבד. נכנסתי להיסטריה. צרחתי שם שעה שלמה. התמוטטתי. בכיתי, מרטתי שיער. אמי חשבה שיצאתי מדעתי. רק אחרי שעה נרגעתי. הם העלו אותי למעלה ללינת לילה.

בלילה, כששכבתי שם, היתה שם אשה שעברה ניתוח פלסטי בבטן והיא סבלה מכאבים. קראנו לאחות ואף אחד לא הופיע. אז קמתי מהמיטה וניגשתי לחדר־האחות האחראית על המחלקה. מצאתי אותה ישנה. היא פשוט פתחה מיטה וישנה לה. ביקשתי ממנה תחבושת, אז היא אמר: „לא נורא, תחליפי מחר בבוקר." אמרתי לה שהשכנה שלי צועקת. והיא אמרה: „לא נורא, עד מחר בבוקר היא תירגע." התחלתי לצעוק עליה שהיא סובלת, ואז היא סוף סוף קמה.

למחרת בבוקר ביקשו ממני לפנות את המיטה. ביקשתי מיכתב־שיחרור, והם ענו שהרופא איננו היום אבל הם ישלחו את המיכתב אלי הביתה. ביקשתי שבמיכתב־השיחרור תצויין הסיבה מדוע הגעתי לגרידה נוספת. כששאלו למה, עניתי שאני זקוקה למנוחה ארוכה יותר. במיכתב לרופא שלי כתב הד"ר זוסמנוביץ שעברתי גרידה — הוא לא ציין שהיה עובר נוסף — ושהוא ממליץ על מנוחה של שבועיים, דבר שלא נותנים בדרך־כלל.

כמה חודשים אחרי זה עוד בכיתי. כל הזמן ראיתי את העובר מול העיניים. עכשיו, כשראיתי את התמונה של הרופא בעיתון, התחלתי לרעוד שוב.

נאווה:

„הרופא תפס לי בחזה והצמיד אותי לגופו. נבהלתי ושאלתי: מה אתה עושה?"

נאווה, בת 32, מזכירה, אם לשלושה. הופנתה על־ידי ועדה לפסקת־הריון לבית־החולים „רמת־מרפא".

אני לא יודעת מה מגדירים כאונס ומה לא. אבל איך היית קוראת למצב שבו אשה נמצאת עם חלוק על גופה והרופא תופס אותה בחזה ומצמיד אותה אליו, ומנסה להרים אותה על הכיסא, ואחרי שהיא מתנגדת ועולה לבד על הכיסא, והרגליים שלה קשורות, ויש לה רק יד אחת פנוייה כי השנייה נמצאת אצל המרדים, מתחיל הרופא ללטף לה את כל הגוף.

הגעתי ל„רמת מרפא" דרך הוועדה של בית־חולים „בילינסון", כי ההריון שלי לא התפתח בסדר. הד"ר פנדריאה, רופא ממוצא רוסי, גדל־גוף וגבוה עם ידיים בשרניות ועבות בדק אותנו ועשה לנו את הגרידה.

בבדיקה הראשונה הרגשתי שהוא עושה דבר שרופא לא עושה. עברתי כבר מספיק בדיקות אצל גינקולוגים. אבל אף פעם לא היתה לי חוויה כזו. אחר־כך, כשנכנסתי לחדר כדי לבצע את הפלה, היה שם מרדים צעיר ואכזרי, זקן שהביא אותי, ואותו ד"ר פנדריאה. לא היתה נוכחת אף אחות. הרופא תפס בחזה שלי והצמיד אותי לגופו. כשנבהלתי ושאלתי מה אתה עושה, שלושת הגברים בחדר צחקו ואמרו שהוא עוזר לי לעלות על הכיסא. התנגדתי ועליתי לבד.

כששכבתי על הכיסא, כשרגליי קשורות לצדדים, נתן לי המרדים מכות חזקות על היד. כששאלתי למה אתה נותן כאלה מכות הוא לא ענה, והמשיך להכות בי. כשהמרדים הזריק לי את חומר ההרדמה, ליטף אותי ד"ר פנדריאה בכל הגוף, כולל שדיים וישבן. הרגשתי חלחלה, אבל החומר כבר התחיל להשפיע עליו, ומה שהם עשו לי אחרי זה — רק הם ואלוהים יודעים.

כשחזרתי לחדר, שכבו שם עוד שמונה נשים. כששאלתי אותן מה עבר עליהן הן פרצו בבכי, והיו כאלה שסיפרו דברים יותר גרועים. עד היום אני מרגישה זוועה. זה ממש מחליא.

לפני נכנסת בחורה מרוקאית יפה־פיה, עם חזה גדול. הפלה לוקחת 15 דקות. היא נשארה שם 45 דקות. לכי תדעי מה הם עשו לה שם. לי היא סיפרה שבבדיקה הוא תפס אותה ומישש לה את כל הגוף.

אחרי הגרידה הרופא נכנס לחדר ואמר: „טוב בנות, לכו תעשו חיים עם החברים ולהתראות בשנה הבאה." כולנו הרגשנו גועל. כל המקום מחליא. הכל דפוק שם. מט לנפול, צריפים, מלוכלך ומתקלף. זה היה בחורף. לכל אחת נתנו שמיכה אחת דקה. התחננו לאחות שתביא תנור או עוד שמיכה, והיא אמרה: „בין כה וכה אתן עוד מעט הולכות הביתה."

והאוכל. הולה קפצה על האוכל. אמרתי לאחות: „תראי, יש חולה על האוכל." אז היא ענתה: „מה יש? גם לה מותר לאכול." כשאמרתי לסניטר שכואבת לי הבטן וביקשתי כדור, הוא סגר את הדלת של החדר ואמר: בואי, אני רוצה לבדוק אותך." אמרתי לו: „אתה בסך הכל סניטר כאן." אז הוא ענה: „אז מה, אני לא יכול לבדוק אותך?"

כשחזרתי הביתה לא יכולתי להתאפק וסיפרתי לבעלי. למחרת נסענו למישטרת רמת־גן והגשנו תלונה. הטיפול של המישטרה היה ממש מזעזע. חשבתי שיש בארץ מישהו שמגן עליך. שום דבר. במישטרה אמרו לי שמכירים את הרופא ויש כבר הרבה תלונות נגדו. הם אמרו: „זה הגבוה הזה, אנחנו יודעים."

אם היה קורה רק לי, מילא. אבל לכל השמונה? היו שם נערות בנות 17־18. הן ממש מיררו בבכי. גם הן סיפרו את אותו סיפור, שהוא נגע להן בשדיים ומישש אותן.

במשך ארבעה חודשים הלכנו, בעלי ואני, כל שבוע למישטרה, והם כל הזמן אמרו שהעניין בטיפול. בדיוק הכרתי אז בחורה שעובדת במישטרה. ביקשתי שתברר מה קורה עם התיק הזה. ענו לה שהתיק נסגר. כששאלה למה, הם אמרו שזימנו את הרופא והוא אמר שזה סתם שקר, אז הם סגרו את התיק. הם אפילו לא טרחו להודיע לי שהתיק סגור. אני לא ויתרתי, כי ידעתי שהוא ממשיך לעשות זאת לנשים אחרות. פניתי לשולמית אלוני. היא הזדעזעה ופנתה לפרופ' דורון, ממרכז קופת־חולים. הפרופ' דורון הודיע לה שפיטרו את הרופא.

אז נכון שהוא כבר לא עובד שם, אבל לכי תדעי איפה הוא עובד היום ואיפה הוא ממשיך במעלליו. עד היום אני לא מבינה: את נמצאת עם רגליים פשוקות, קשורה, אז למה אין אחות בחדר?

טוב, שעולים סוף סוף על בית־החולים הזה, וחושפים את הזוועות שהולכות שם. בשבילי עד היום זו חווית משפילה ומגעילה.

ענת:

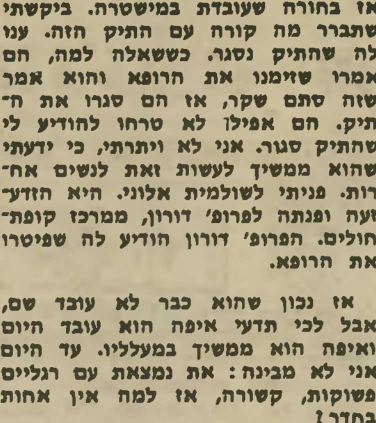

„אלה היו כאבים שלא מן העולם הזה. הרגשתי מושפלת. כמו במרתפי האינקוויזיציה"

ענת, בת 29, מנהלת־שיווק, עברה הפלה פרטית אצל הד"ר זוסמנוביץ.

זה קרה לפני ארבע שנים. רציתי לעלות על בריקדות. זה מאוד פגע בי מבחינה נפשית. אבל במקום לעשות רעש ולהילחם, העדפתי להדחיק את כל העניין ולנסות לשכוח. כשראיתי את התמונה שלו ב„העולם הזה", קראתי קטע אחד והנחתי את העיתון. לא יכולתי להמשיך לקרוא. זה עורר בי מחדש את כל הטראומה. זה התבטא בתקופות ארוכות של סיוטים. מאז אני לא מסוגלת ללכת לרופא־נשים. יש לי פחד נורא.

לפני ארבע שנים, לפני שהיה החוק, מצאתי את עצמי בהריון. הרופא שלי היה אז בחו"ל, ואחות היפנתה אותי אל הד"ר זוסמנוביץ. הגעתי אליו. הוא בדק אותי ואמר לי שאני בהריון שבוע חמישי. הוא קבע לי תור להפלה וביקש שאבי את הכסף במזומן. זה היה באוגוסט. ב־8 בבוקר באתי לשם עם חבר שלי. הוא ביקש ממנו לא לחכות בקליניקה. זה עורר בי אי־נוחות מסויימת, אבל לא ייחסתי לכך חשיבות. החבר שלי הלך.

הייתי על כיסא הגניקולוג. הוא נתן לי זריקה ואמר לי שעוד מעט ארדם, ושבינתיים הוא מנקה לי את הואגינה. אחרי 5 דקות התחילה ההפלה. כששאלתי אותו למה אני לא נרדמת, הוא ענה שעוד מעט. אבל אז הבנתי שזו רק זריקת טישטוש.

הבנתי שאין מה לעשות ושאני חייבת לשתף פעולה. שיתוף־הפעולה התבטא בכך שהייתי אסיסטנטית שלו. הגשתי לו מכשירים. שאלתי אותו איפה המרדים, ואני לא זוכרת מה הוא ענה לי.

אלה היו כאבי תופת. כשבכיתי, הוא אמר לי שאניל א ילדה קטנה. הרגשתי מושפלת. כמו במרתפי האינקוויזיציה. הבנתי שנקלעתי למצב פרימיטיבי והשוך. כל הסצינה היתה מבחילה. היה כאן אקט של השפלה. הוא כל הזמן גער בי שאשתוק, למרות ששיתפתי פעולה באופן יוצא מן הכלל. אחרי 20 דקות הוא אמר: הכל נגמר. הכל מאחוריך. אחרי זה הוא ניגש אלי עם כוס מלאה בדם, הראה לי את שיירי העובר והסביר לי מה בדיוק הוא הרציא ממני. אמרתי לו תודה רבה, מעניין מאוד. הרגשתי שאני הולכת להקיא.

כשהחבר שלי הגיע, קמתי ויצאתי. החבר שלי אמר לו: תודה רבה. צעקתי עליו: מה אתה אומר תודה רבה? הוא לא הבין מה קרה. חשב שקצת נפגעתי בגלל איבוד התינוק. החבר שלי סיפר לי שהייתי כחולה לגמרי. אני לא סיפרתי לו כי לא רציתי שיעורר שערוריה. רציתי לשכוח את זה. לא רציתי שמישפחתי תדע, ולכן העדפתי להשכיח את כל העניין ולשכוח מזה.

עד היום יש לי סיוטים וחלומות בלהה. אני לא יודעת למה שתקתי. חוסר־התבונה שלי נבע משוק. רציתי למחוק את הרגע הזה מחיי.

הוא נגע בי יותר מדי. כשצעקתי ליטף אותי יותר מדי. בפנים, בחזה, בבטן. זה נראה לי מוגזם. אני חושבת שהוא פושע, מאנייק, סאדיסט. ואני בהחלט משתמשת במושגים האלה. הנזק הוא לשנים. אני לא מסוגלת ללכת לרופא־נשים יותר. במשך תקופה ארוכה פחדתי לקיים יחסי־מין.

יש דברים בחיים שאסור שיקרו. אנחנו במאה ה־20, בצפון תל־אביב, ולא באיזה כפר נידח בימי הבינים. עד היום, כשאני עוברת ליד הקליניקה שלו, אני חוטפת צמרמורת. ואני לא בחורה שברירית. עברתי הרבה בחיים. אך את המיקרה הזה אני לא מסוגלת לשכוח. הכאב הפיסי קטן לאין ערוך מההשפלה ומהפגיעה הנפשית. איך עשו לי דבר כזה? עד עכשיו קשה לי להאמין שזה אכן קרה לי.

מאז קראתי את המיקרה עם עמלית, אני בקריזה. חשבתי ששכחתי מזה כבר, ועכשיו הכל צף לי מול העיניים. זה תוקף אותי בלילות. אני נזכרת בפרטי פרטים.

כשסיפרתי את זה לחברות, אף־אחת לא האמינה. אמרו לי: את בטוחה? את לא ממציאה את זה? הן חשבו שעברתי איזו חבלה נפשית ושאני מפנטזת.

אני מאוד כועסת על עצמי ששתקתי ולא תבעתי אותו, או עשיתי רעש מכל העניין. לכי ותדעי עוד כמה נשים עברו את זה והן שותקות. והוא עוד נחשב לרופא ידוע.

שרש מיימן ■

נמר של נייר

דור חדש בארץ

פתיח

אם קיים פלא כלשהו, הרי שהפלא הוא נצח הספרות העברית. פלא האות העברית המתחברת למילים, המתחברות למישפטים, תוך גישה של החוויה ה־אנושית לתיאור בכתב, בעברית. פלא העברית, שהחזיק בנסיסה ארוכה את השפה העברית במשך שנות גלות, זה

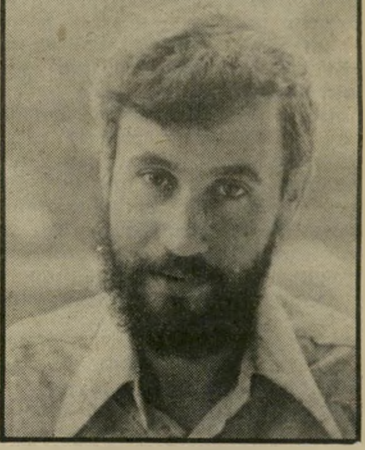

סופר בן־דויד
שטפו לנו את המוח

הפלא שיצק במשך כמאה שנות השׁ־כלה את הבסיס התרבותי, שעליו הת־בססה מאוחר יותר הציונות של אחד־העם והרצל שהביאו להקמתה של יש־ראל.

שנות ה־70 — שהפסימיזם שלהם החל במילחמת יום־הכיפורים, דרך הירידה הגדולה, המהפך שהעלה לשילטון את הליכוד, הגיוון החברתי ושבירת הכסי־סים המוסריים שהיוו את ההצדקה ל־הקמתה של המדינה — לא הצליחו להכחיד את נצח הספרות העברית.

בשנה האחרונה ראו אור כמה ספרים, המעידים כאלף עדים על כך, שדור חדש של סופרים הכותבים עברית עולה בארץ. יצירותיו של דור חדש זה מאופ־יינים בכמה מכנים משותפים, ביניהם: טראומת מילחמת יום־הכיפורים; חוו־יות שירות מילואים; הנסיון ליצור ח־וויית חיים ישראלית; בעיית היורדים; הוא והיא; הקשר למקום; בעיית ה־עדות ותהליך הריסת המורשת קצרת־הימים של ארץ־ישראל.

לכמה מהספרים והסופרים המייצגים דור חדש זה מוקדש „נמר של נייר."

בן־דויד

מישקה בן־דויד (נולד בשנת 1952) מביא בסיפרו חיילים שמחים* פירוט מעולה של חוויית ההשתתפות במילח־מת יום־הכיפורים, ההלם שמילחמה זו הביאה עליו ועל בני־דורו ואת תהליך הטיפול הנפשי, שבמהלכו ניצב המספר מול שאלות שאין להן תשובות בלשהן.

חיילים שמחים נפתח בתיאור: „כש־לושה חודשים ברוטו, או ארבעים ושש שעות נטו, לקח למרמלשטיין עד ש־החברה שלו הסכימה, אבל זה היה ב־ערב יום כיפור, היא לא רצתה שירבץ לה על המטפחת, והעניין נידחה למוצאי שבת. כמה שעות קודם לכן קראו לו, כמו לכולם, והיא הבטיחה לחכות, כמו כולן..." בן־דויד מציג את דמות־המספר וחבריו: „בסדר השני דרתי אני, מיכה. מטר־שישים־ותשע, מוצק, פנים נחמ־דות באופן כללי, ואני מה שנקרא טי־פוס מלנכולי ואולי קצת רומנטי. יש לי צל״ש, אבל אני לא זוכר מה בדיוק קרה, ועוד נגיע לזה. בזמן האחרון ה־הובי שלי הוא לכתוב, וזה גם הריפוי שלי, לפי פקודתו של הפסיכיאטור הצב־אי המחוזי..."

חלק מהסיפור מתרחש בחולות סיני („תתנת מימסר על הר גבוה במערב סי־ני"). שם מגלה מיכה את המין, שבו הוא עוסק באינטנסיביות, וחושף את נבכיו. בין חבריו־לנשק מצוי רסנר, חייל רב־דאגונות („את דאגונותיו של רסנר ניתן לחלק לשלושה סוגים עיק־ריים, ולכל אחד מהם סימנים אופייניים משלו. השלושה הם: דאגונות מטפיזיים, דאגונות פיזיים ודאגונות סתם...").

תהליך פירוקו לגורמים של מיכה, נע־שה, כאשר ברקע „אנשי סיני מדברים. אנשי סיני אוהבים לדבר ארוכות, אל תוך הלילה. אולי אלה ההרים, והריחוק, וה־מדים שמשרים קירבה רבה כזו..." ובינות לדיבורים מספר מיכה כיצד הצליח לה־תחמק מגולני כדי שלא להיות קרבי, ו־מתאר את נפילתו ללבת המילחמה. בה־גיגיו הוא מואס בקיום של הבורגנות הישראלית שבעורף. קטע מרגש הוא קטע הפגישה בין מיכה ובין אביו, בבית־שימוש צבאי, בעיצומה של המילחמה „וכמו שקורה לעיתים די תכופות, הוא השמיע קודם כל נוד ארוך... לקח לי רגע לאסוף את עשתונותי, וכולי רועד עדיין, ניסיתי בזהירות: '...אבא?', 'מאבאל'י־קלה!!' נשמעה שאגתו של אבי..."

את בחינת המילחמה מביא בן־דויד ב־אמצעות חברו, אריה: „מכולנו, אני חו־שב שרק אריה תפס מהי המילחמה ב־אמת, ממש כמו שרק הוא תפס מהם ה־חיים, מהי מדינה, מהו מדע, מהי פילו־סופיה, ועוד ועוד... אבל לא לקחנו או־תו ברצינות ואחרים כינו אותו שמאל־ני, כי הוא היה נגד הצבא והמדינה, ולמרות שהוא היה באותה מידה גם נגד רוסיה והערבים... רובנו, חניכי ה־צופים ותוצר מערכת החינוך, התנפלנו עליו עם כל מיני ערכים וגם הוכחנו לו שהערכים אכן עמדו במיבחן ודיכאו את יצר החיים מול האוייב. אבל אריה צחק לנו בכל פה: מגיל אפס שיקרו אותנו, בילבלו אותנו, שטפו לנו את ה־מוח..."

במהלך חיילים שמחים מובאים גם קט־עי יומן, קטעי מיכתבים לחברה דליה, קטעים שנרשמו בהתאם לבקשת הפסיכי־אטר הצבאי, קטעים אשר משלימים מי־שבצות חסרות של העלילה ומוליכים את מיכה והקורא לשיחרור מצה״ל, וליציאה לים, כימאי, במטרה לגלות את העולם כולו.

חיילים שמחים הוא סיפור מעולה. כ־תוב בלשון קולחת ואמיתית, נטולת זיו־פים לשוניים, אשר בוצעת פרוסה גדו־לה מתוך החיים הישראליים, לשה אותם, והופכת אותם ליצירה ספרותית של מ־מש.

* מישקה בן־דויד — חיילים שמ־חים; ספריית תרמיל; עורך: ישראל הר; 130 עמודים (כריכה רכה).

מלמד

סיפרו הראשון של **דויד מלמד** (יליד 1944) היה צבוע בקורונדי. ספר מדע־בידיוני־עברי. ספרו השני, כרם במורד

החוויה הישראלית

דור שאיבד זימונו עם החיים הספרותיים

אחת מהכותרות שבהן מכונה הדור הספרותי של מילחמת 1948, היא הכו־תרת „דור בארץ." אותו דור סופ־רים, אשר בגרותם, גם הביולוגית וגם האמוציונלית־אידיאית, חלה במיסגרת הפלמ״ח, פעולות ההגנה ומילחמת 1948. רוב סופרי דור ספרותי זה, היו בבחינת נסיון ראשון של סופרים־ילידים, לפתוח תקופה חדשה בפרוזה העברית, מכוח לשונם והסביבה הביוגרפית המשותפת להם.

בין הדמויות הבולטות של דור ספרו־תי זה נמנים **ס(מילנסקי) יזהר, משה שמיר, אהרון מגד, חנוך ברטוב, נתן שחם, שלמה ניצן** ו־עוד כמה עשרות, ידועים יותר או פ־חות. סופרים אלה היו במידה רבה, תי־קוותה הגדולה של הספרות העברית. לשון־האם של מרביתם היתה העברית, שפת־לימודם היתה העברית וחוויית ה־התבגרות שלהם היתה ישראלית.

אלא שסופרי „דור בארץ" היו בחו־מר ביד־היוצר בידי „דור המייסדים." במשך כשלושים שנות כתיבה ספרותית הם הצליחו לאבד את צלמם הספרותי. מרביתם, עוד בשלבי הראשית הספרו־תית שלהם, מכרו את נישמתם לדור המייסדים בעבור נזיד־עדשים ספרותי. את התמורה קיבלו במישרות ותפקידים של קומיסרים תרבותיים בפלמ״ח, בה־גנה ובצה״ל. במקום להילחם בשדות־הקרב של תש״ח, הם העדיפו לאכלס בתי־קפה תל־אביביים, ומהם לצאת ל־גיחות קרביות על מנת לחוש מעט מתחו־שות הלוחמים, ולהעלותם על הנייר. התוצאה: פער של אמינות בין לוחמי דור תש״ח ובין סופרי דור תש״ח, ה־מכונים „דור בארץ".

בשנות העשרים לחייהם הצליחו ה־סופרים האלה למכור מהדורות בנות עשרות אלפי עותקים לבני דורם, תוך שהם משמשים במישרות רשמיות, או חצי־רשמיות של קומיסרים תרבותיים ונוטלים חלק פעיל למדי, בתהליך סי־רוסו־התרבותי של דור תש״ח. למעט כמה סופרים ומשוררים, בני אותו דור, ששימשו כלוחמים במילחמת תש״ח, כ־מו: **פינחס שדה, יהודה עמיחי, עמוס קינן, עמליה כהנא־כרמון** ואחרים, שבגרותם הספרותית היתה מ־הורה יותר ומאוחרת בכמה שנים — הפכו נציגי „דור בארץ" לאבן־מיכשול, בתהליך התפתחותה של הספרות העב־רית ומיצוי התיקוות שהוטלו עליה.

מגד
איבוד צלם

ברטוב
גיחות קרביות

שחם
קומיסרים תרבותיים

במשך יותר משלושים שנה, היוו סי־פוריהם של אהרון מגד, חנוך ברטוב, נתן שחם ואחרים לבלם בדרך התפתחו־תה של הספרות העברית והישראלית, בחינת דור ספרותי שאיבד את זימונו עם החיים הספרותיים בארץ.

רק הדור הספרותי הבא, שעלה שנים רבות אחרי „דור בארץ," סופרי „דור המדינה", **עמוס עוז, א"ב יהושע, יצחק בן־נר** ואחרים פרצו במעט את חומת התרבות הצבועה, שסופרי „דור בארץ" חסמו בה את התפתחותה הספ־רותית של המדינה.

„הדור החדש" בארץ, שהתחיל ל־פרסם את עבודותיו באחרונה, שעימו נמנים סופרים כ**מישקה בן־דויד, דויד מלמד, ישראל המאירי, יצ־חק בן־מרדכי, אריה סמו** ואחרים, המהווים הוכחה לצידקת החיים התר־בותיים העבריים בארץ, שבלעדיהם אין ולו אף נימה אחת של הצדקה לחיים מדיניים כאן.

אין ספק שאחת ממשימותיו של או־תו „דור חדש בארץ" היא לטאטא את שרידי הקונפורמיזם והצביעות הספרו־תית, שסופרי „דור בארץ" הפכו ב־משך עשרות בשנים לערך העליון של הספרות בישראל, ערך שהשניא על הקוראים את ספרות הארץ הזאת.

דור חדש של סופרים כותבים עברית. שקוטנו הספרותי של כל אחד מהם עבה ממותני הספרות של „מגד את ברטוב את שחם" וחבריהם

קידרון *, נוטל את כותרתו מסיפור שזכה בפרס ראשון בתחרות הסיפור הקצר של ידיעות אחרונות (1980) ב־רח רמורד קידרון תריסר סיפורים קצרים, שכל אחד מהם מביא ברהיטות תיאורית נתח מתוך החוויה הישראלית.

סיפורו של מלמד נעים בין שני קטבים של עבר, שהוא אינו מוכן להינתק ממנו — העבר הנמחק בהדרגה של מושבה (פתח־תיקווה) והעבר של גירוש יהודי אירופה. בין קטבים אלה נעה לו מטוטלת תיאוריו של מלמד. כבר סיפור הפתיחה, דחפורים, מעמת קשיש במושבה עם הדחפורים המנסים לעקור פיסת עבר, את כיכר הוותיקים במושבה. סיפור־הכותרת, כרם במורד קידרון, מתאר אב, המסרב להכיר בנפילת בנו במילחמה וממשיך בניהול קשריו עם הבן, כשהעבר וההווה שזורים זה בזה בעימות מדהים, ומוקד העלילה הוא בטיול מאורגן לאתרי הקרב בירושלים, שם נפל הבן.

הסיפור אנשי המגבעות המתות מביא מעט מעולמם של עקורי־השואה ששרדו והגיעו לישראל, אלה שבערירותם מגיעים לנישואים שניים, שאינם מתממשים בסיפור זה. לשתות את לונדון בין אלנבי והים פורש עולם של נערה, היוצאת לטיול ללונדון שם היא תוקעת יתד והופכת בהדרגה ליורדת — אחד ממאפייני הנושאים של סופרים חדשים אלה — כאשר בהדרגה משתנה עולם ערכיה, ותחילה היא מתמסרת לנוצרי ומאוחר יותר, בשעת יאוש מוכנת להתמסר לשחור.

השקט והדם הוא סיפור מהשטחים הכבושים שעלילתו בעיירה דיר אל־סוכון, שבה מציל ברגע האחרון שוטה הכפר — ומשלם על כך בחייו — את חיי חיילי צה"ל, המאכילים ומשקים אותו. סיפור הפורש את המילכוד שלתוכו נקלעים חיילי צה"ל במשימות מילואים שהם מבצעים בשטחים. הסיפור במחתרת הוא נסיון להתמודדות עם עולמו של איש־מחתרת לשעבר („לילה אחד, בין סיום לחלום, ישוב האיש אל פרדס־האשכוליות של נחומקין. לילד הראשון במחתרת, אחרי הנפילה"). במחתרת הוא סיפור מעולה, המוליך את הגיבור בפסימיזם אל מסקנת המחבר: „וביום מן הימים יקימו ילדיו, מאחורי גבעות־האבן המפוייחות, את הבית הרביעי." זהו נושא, שסופרי דור תש"ח מעולם לא העזו לעסוק בו.

סיפור מעולה הוא הסיפור הרחק מתל־אביב, המחזיר את הקורא לעולם אנשי המילואים, ומתנהל כסיפור־אהבה של מילואים בעיירה צפונית. סיפור החושף מעט מעולם הרחוק מתל־אביב בה במידה שהוא מרוחק מעיסוקיה של הספרות הישראלית. תחת הכותרת שחורה אני ולבנה מובא סיפורו של צעיר תימני, עמיאל בושרי, היוצא לטיול באירופה ומשתקע עד מהרה בפרנקפורט, מתאהב בנערה גרמניה, היולדת לו בת. עמיאל משנה שמו מבושרי לבורש, הופך בהדרגה לגרמני, אך מתייסר ביסורי מצפון בחוויה הגרמנית שבה הוא שרוי. עמיאל נזעק ארצה אחרי מות אביו בשכונה, שוקל את מאזן חייו, ומחליט בשל זיכרונות המילחמה שלו לשוב לביתו ולאשת חיקו.

כרם במורד קידרון הוא קובץ סיפורים מעולה, גם אם רמת הסיפורים אינה אחידה בו. קשת עיסוקיו של מלמד חושפת מהעולם הסובב אותנו יותר מאשר יצירת חנוך ברטוב על שלושים וחמש שנותיה. ספר מומלץ ביותר.

המאירי

קובץ הסיפורים הרביעי מאת **ישראל המאירי** ** (נולד בשנת 1948) הוא סיפרו השני. סיפור הפתיחה של הקובץ, מיקי, מביא עימות בין חולה־דתי מבני־ברק עם ספק מלאך־המוות, ספק אספן־מצוות, בדמותו של „מיקי", צעיר מתול־תל, הדואג לרווחת החולים העומדים למות בבית־החולים, כאשר הוא בבחינת משל.

כאשר מגיע לאותו חדר בבית־החולים, חייל פצוע בשם **אלדד כוהן**, שרגליו נקטעות בפעולת־איבה, מביא אליו מיקי — לנוכח עיניו הכלות של החולה הדתי — את אשתו (של מיקי) כדי שזו תעניק לו כבוד מיני אחרון.

הסיפור ילדי המידבר, ניתן לסווגו בסיפרות סופרי דור־חדש זה, כסיפור־מילואים, מאותם סיפורים החושפים את תחושת־המוות האופפת בני דור זה. חבר־לנשק של הנפש־הפועלת מת, כאשר המאירי מצליח ליצור כאן, במתכונת המסורתית, את סיפור שלושה חברים.

הרביעי, שהוא מהמעולים שבסיפורי הקובץ, מביא את סיפורו של בן־קיבוץ, לוחם ביחידה קרבית, החי בצל אביו וציפיותיו ממנו. הבן יורד לארצות־הברית, תוך שהוא מותנע בחייו שם מאירוע טראגי שהתרחש במהלך שירותו הצבאי בארץ, כאשר הרג בשוגג ילד ערבי. תוצאת המיקרה הזה מונעת אותו מלשוב ארצה גם ברגע שרוב הישראלים שבים, קרי: מילחמת יום־הכיפורים. במהלך נדידתו הנפשית באמריקה, מתקשר בן־הקיבוץ עם נערה יהודיה אמריקאית בשם סוזן ואחיה. ביחד אתם הוא בוחן את עולמו, בחינה המגיעה לשיאה כאשר השלושה יוצאים למסע־קייצי בצפון־היבשת, מסע המסתיים בדריסת עופר איילים, ניסיון הצלתו ומותו. הרביעי הוא אחד מהמעולים שבסיפורים שראו־אור בארץ, בעשור האחרון, שכן מחברו מצליח להעמיד בו, באמצעות כלים ספרותיים, את הלוך הנפש של דור שלם, הנקרע בין המציאות הדורסנית לכמיהות הנפש שלו.

אין ספק, שהרביעי הוא קובץ סיפורים מעולה, קובץ המותיר את הקורא בציפיה להמשך כתיבתו של סופר מחונן זה, שלא קראתי את סיפרו הראשון, אך בקובץ סיפורים זה, הצליח לתפוס בעיני, מקום מכובד למדי בסיפורת הישראלית, נכון לעכשיו.

* דויד מלמד — **כרם במורד קידרון**; הוצאת ספריית פועלים; 185 עמודים (כריכה רכה).

** ישראל המאירי — **הרביעי**; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 179 עמודים (כריכה רכה).

סמו

אריה סמו (נולד בשנת 1947, בולגריה) מביא בסיפרו השני נשף מסיכות • רומן־חושפני על עולמו וחוויותיו של יורד חוזר, המנסה לבנות מחדש את חייו בארץ, אך מחליט בסופו של דבר לשוב לניכר. המספר, רואה את כל שמתרחש לנגד עיניו, הוריו ואחיותיו, חברתו, מקום העבודה שלו, הרחוב — כספק קירקס, ספק נשף מסיכות אחד גדול.

המספר, מעמת את הפזורה במולדת, עימות המוליך אותו, כאינדבידואליסט להגיע להכרעה אליה הוא מגיע. במהלך התלבטויותיו, מתאר סמו, תמונה מעוותת, אמינה למדי, ומשעשעת של הבורגנות הישראלית. הנפש־הפועלת של הסיפור, סותרת את החלום הציוני ליצור יהודי הקשור לאדמתו, וכבר באחד מפרקי הפתיחה, מציג המספר את עצמו: „יהודי מדרתי כמוני, יהודי נודד מדרתי, מסתגל במהירות לכל מצב. מהו הדבר שהסכני לנוד? אינני צריך כלל לחפש תשובה לשאלה שהרי התשובה הרותה בפיתקם. טיסות בלתי פוסקות, מכונית שכורה בכל שדה־תעופה, חדר שמור בבתי־מלון מפוארים, הכילה של כרטיסי־אשראי. ובעיקר השפות..."

במהלך ניסיון התשרשותו הכושל של המספר בארץ הוא מקבל עבודה במיפעל עתיר־מדע, ובפרקי עבודתו במיפעל זה, בתפקידו, מופקד המספר על הטיפול בקנייינים של אותו מיפעל עתיר־מדע, תפקיד בו עליו, לחבר דו"חות של הקניינים בכוח: „אני מעתיק קטעים שלמים מתוך יצירות מפורסמות — תיאורי־אופי של גיבורים; כמובן, בשינויים קלם. ואלה שהדו"חות שלי מיועדים אליהם אינם מעלים על דעתם שהגליונות שהם מתעמקים בהם, אינם אוצרים את סודותיהם האפלים של אנשי־עסקים ואנשי־מימשל, אלא מכילים — מזאחובים, אובלומובים, קאראמאזובים, קאסטורפים, ועוד הרבה אחרים הלקוחים ממיטב הספרות הקלאסית...", קטע זה, מעיד על ההומור, המרצף קטעים רבים בסיפרו של סמו, שהוא קולח, מרתק, אם כי אינו מושלם.

בנשף מסיכות מצויים, מרביתם של המרכיבים המאפיינים את כתיבת המחברים האחרים, שספריהם נסקרו במדור זה, והספר מומלץ לקריאה, על אף פגמיו השונים. אין ספק, שאם ספר זה, היה מתפרסם תחת שם של מחבר כיצחק **אורפז**, או **יורם קניוק** — היה זוכה לתילי תילים של ביקורת, במוספי הספרות של העיתונות היומית, שעברה על ספר זה, בדומה לספרים האחרים שנסקרו במדור זה, בקול דממה דקה, שהרי איזו תועלת תבוא להם לעורכים, מסופרים כמישקה בן־דויד, דויד מלמד, ישראל המאירי, יצחק בן־מרדכי ואריה סמו.

* אריה סמו, **נשף מסיכות**, הוצאת ספרית פועלים, 230 עמודים (כריכה רכה).

סופר סמו

ניכורו של סופר

בן־מרדכי

יצחק בן־מרדכי (נולד בשנת 1946) מביא בקובץ־סיפוריו ענינים משפחתיים * גלריה מרתקת של נושאים עכשויים, החל מסיפור־הכותרת ענינים משפחתיים, בו בוחן המחבר את גסיסתה של ספרות האידיש, באמצעות, דודו הנידח של המספר, החי באותו עולם מנוכר של ספרות האידיש, חושף את אותו עולם זעיר־בורגני תל־אביבי, של משפחת סופר האידיש, והמכרותם לחוויה הישראלית, ולאו דווקא, במרכיביה החיוביים. יש בענינים משפחתיים משום רגישות לירית של בן־מרדכי, רגישות שהמחבר מצליח להביעה באמצעים ספרותיים מעולים ועמוקים.

בסיפור אצל האופים מובא עולמה של מישפחת אופים, מעוותת למדי, בה רודה האב הגברתן בבני משפחתו ובפועלו פינצ'ר וגולדמן. ציר הפתיחה של הסיפורי הוב אבת הזקונים של אותו אורפה, שנולדה עם שש אצבעות בידיה. בסיפור זה, מביא בן־מרדכי, מהווי של פרולטריון יהודי־ישראלי, ממוצא אשכנזי, מ'עיר גירסה' מקומית של אריה בעל גוף על חולות תל־אביב. אומנם היה מבקר, שהטריח עצמו להשוות סיפור זה עם להיות אופה של **ניסים אלוני**. אלא בהשוואה זו קיימת רעות רוח ומחשבת־הבל, של מבקר להרתיע סופר מוכשר, מכתיבה טובה.

בחיילים מביא בן־מרדכי תיאורה של חוויה־מינית, אותה חווים שני חיילים, עם שתי נערות, במהלך אפטר דיוטי. בחיילים מצליח המחבר לתרגם למאדיום של האות, חוויה חיילית, בפשטות, בלא יומרות ובאמינות תיאורית חוויתית.

יצחק בן־מרדכי הוא סופר בעל רגישות מעולה לחיי שכבות־השוליים בעיר־הגדולה. לאותן שכבות, שמשום מה הסיפורת הישראלית מתעלמת מעצם קיומן, תוך שהיא מעדיפה להדביק כימעט לכל סיפור, גיבנת של סיסמאות־תלולות, אידיאולוגיות נבובות וכהנה וכהנה. המחשה ליכולת סיפור מעולה זו של בן־מרדכי, מצוייה בסיפורו זוהרת, בו הוא מצליח להעלות מעולם חוויותיה של ערת־פרברים, תל־אביבית החייה במילכוד בין הפשע, האח המפגר, האב שנטש אותם ואת אמה לבין פיתויי העושר והזוהר של חלקי העיר שמעבר לגבול העוני. בזוהרה מצליח בן־מרדכי להעלות תמונות מעולות ומרגשות של עולם הפרברים התל־אביבי, האלימות ששורה בו, מרכיבי אותה אלימות, הפשיעה והזנות, על אכזריותם ותמימותם, מבלי שהוא מונע עצמו, מהתמודדות עם מרכיב התום, שקיים בחיים אלה.

בסיפור ז'אק מתמודד בן־מרדכי עם עולמם של היורדים באמצעות של יורד שחזר, הלכוד בעולם של זיכרונות מחיי הנכר שלו, תוך התמודדות בבתו, המגיעה ארצה, וקושרת עולמה כאן, תוך שהאב, חושף את ריגשי קנאתו לבת, המגלה את גיל האהבה.

אין ספק שסיפוריו של יצחק בן־מרדכי הינם מיוחדים למדי באופן סיפורם, בעלי חותם אישי עמוק ומוכשר ומומלצים ביותר לקריאה, בשל אייכותם, ניסוחיהם חסרי־היומרה, ולעיתים בשל הגרוטסקה החבורה בין השורות.

* יצחק בן־מרדכי, **עניינים משפחתיים**, הוצאת יחדיו, 124 עמודים (כריכה רכה).

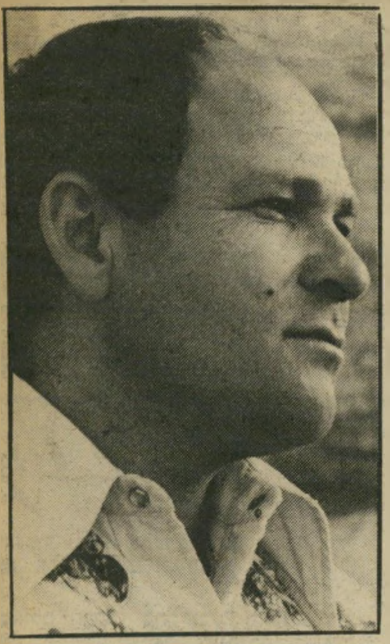

סופר בן־מרדכי

גלריה מרתקת של נושאים

מאת דן עומר

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה”, שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא בכתבת־שער תחת הכותרת „קיצו של המישפט ההיסטורי”, את סיפור הדרך שהוליכה את בית־המישפט־העליון לפסיקתו במישפט קסטנר, על דעת הרוב ודעת המיעוט — למרות מותו של הד״ר קסטנר, שנרצח בידי חברי מחתרת שחלק מאנשיה היו שלוחי השב. מדור הספורט הביא כתבת ענק תחת הכותרת „הדרקון האדום אינו מיפלצת כה נוראה” שבו סיפור חוויותיהם של שישה מתוך 11 כוכבי נבחרת ישראל בכדורגל, שהתמודדו עם נבחרת וולס במישחק שבו סוכם תוצאה של 2:0.

בשער הגליון: סניגורו של מלכיאל גרינוואלד, עו״ד שמואל תמיר.

פרשת „זרוק אותו לכלבים” ★ התנכלות לחופש העיתונות ★ פרק מההיסטוריה האלימה של לבנון

קורא יקר.

השבוע ניתנה למערכת העולם הזה מחאה שרק מעטים העיתונים בעולם שזכו לה.

באולם הבימה בתל־אביב התכנסו רוב חברי ממשלת־ישראל בהנהגתו האישית של ראש־הממשלה דויד בן־גוריון, יחד עם שמנה וסלתה של צמרת המישטר המיפלגתי, מזכיר מפאי, ראשי ההסתדרות, מפקדי המישטרה ומנגנון־החושך בתוספת רבים ממלחכי־פינכחם, במעמד ציבורי רב־רושם שהיתה לו מטרה אחת ויחידה: לערוך הפגנה נגד העולם הזה.

בן־גוריון הזמין אישית את חברי הממשלה להצגה זו, שהועמדה לפניהם כמעמד רשמי מחייב. מי יודע מה יקרה לנציגי מפ״ם והדתיים על היעדרם?

במרכז המעמד עמד מחזה, שאף לאיש מן הנוכחים לא היה לו ספק על כוונת כותבו ושולחיו — הסתה גלויה ובלתי־מוסווית למעשי אלימות נגד עורכי שבועון זה. רמתו של מחזה זה, לדעת כל המבקרים הידועים, היא מתחת לאפס. אך מדי פעם פרצו הנוכחים, בהדרכת המארגנים, במחיאות־כפיים רשמיות גם באמצע ההצגה, כאשר דובר ברורות על הצורך לשבור את ידינו, לרוצץ את ראשינו, לשבור את עצמותינו, וכו׳.

ראש־הממשלה, שישב בשורה הראשונה, דאג לכך שהגבתו האישית לא תישאר סמויה. תוך כדי שכיבה למחצה בכיסאו, הרים את ידיו מעל לראשו ד מחא כפיים לעיני נאמניו.

איני סבור כי היתה אי־פעם בארץ

אפרים קישון אחת החגורות הקולעות ביותר על הצגת זרוק אותו לכלבים ועל מסע צמרת־השילטון סביב מחזה זה, פורסמה בטורו האישי של קישון במעריב.

הפגנה אדירה כזאת של השילטון, על כל שלוחותיו, נגד גורם ציבורי כלשהו. העובדה שהפעם אין המדובר אפילו במיפלגה יריבה או בסיעה בכנסת, ואף לא באירגון־המונים או בצבא פרטי, אלא בקומץ אנשים חסרי כל עורף ציבורי מאורגן, אך מוסיפה מישקל לחזיון יחיד במינו זה.

ראש־הממשלה כבר הואיל בטובו כמה פעמים להשמיץ אותי ואת חברי מעל בימת הכנסת. פקודיו כבר שברו לי פעם את שתי ידי, בנסיבות הדומות עד להפליא לאלה המתוארות עתה במחזה.

מנגנון החושך כבר חטף את אחד מכתבינו. העיתונות היומית, בתוספת תחנת השידור של מפא״י, התגייסה כבר כמה פעמים נגדנו במערכת־הסתה מאורגנת וטוטאלית.

אולם מה שקורה עתה הוא יותר מזה. זו הפעם הראשונה מפגינה הצמרת הקיימת קבל עם ועדה שהיא רואה בשבועון זה את האוייב העיקרי שלה בארץ, שהיא פוחדת מפניו יותר מאשר מפני כל המיפלגות, כל המחתרות וכל האירגונים גם יחד.

המעמד החגיגי לכבוד מחזה זה, שמרבית עיתונות ישראל התקוממה נגד מגמותיו הרודניות והטירוריסטיות, הוא רק גולת הכותרת. יש להוסיף עליה את העובדה שראש־הממשלה הפיל ממשלה והרכיבה מחדש מתוך מגמה יחידה לחוקק חוק־עיתונות, שיאפשר לסגור עיתון זה (שהרי אין הוא מעוניין לסגור את הארץ או את מעריב). חוק חדש שמגמתו היא לשלול מחברי וממני את הזכות לערוך עיתון.

הבה נהיה צנועים. אמנם השתדלנו במשך שבע שנים ארוכות לגלות את האמת, להוקיע את השחיתות במוסדות הציבור, למתוח ביקורת על גדולי־המישטר, לחשוף את הפעילות האפלה של מנגנוני־החושך ולהתריע נגד הדיקטטורה הזוחלת בארץ. השקענו בכך את מיטב כוחנו הדל. אך איני חושב שמאמצינו הספיקו.

על כן איני בטוח שאנו זכאים באמת לכל הכבוד הזה, אשר יריבינו שופעים עלינו עתה. אולם נשתדל להיות ראויים לו.

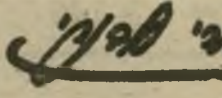

עיתונות

„קיבלנו הוראה...”

על הספות המרופדות של חדר־העורכים המהודר בבית־סוקולוב בתל־אביב, הסבו השבוע עורכי העיתונות היומית בישראל. על סדר יומם עמדה שאלת חוק־העיתונות, שבן־גוריון עומד להציעו לכנסת.

„מה אתם חושבים לעשות נגד חוק זה?” שאל גרשום שוקן, עורכו של הארץ. הוא תבע מחבריו לארגן מסע־הרתעה למניעת קבלת החוק, המתנכל לחופש־העיתונות. אולם הוא נתקל בקיר אטום.

ממולו ישבו חיים שורר, מיכאל אסף ודן פינס, שלושת אנשי דבר, הלובשים את אדרות דבר, אל־יום ואומר. הם התנגדו לכל שמץ של מסע אנטי־ביג׳יסטי.

„הדרך היחידה לרכך את החוק,” אמרו, „היא לשתף פעולה עם המכינים אותו.”

שוקן עמד על שלו, טען כי די בצנזורה הקיימת וברגש האחריות של עורכי־העיתונים, שלא יפרסמו דברים העלולים לגרום נזק למדינה, ואין צורך להניף על ראשם את שוט החוק. הוא איים אפילו בפיצוץ אגודת־העיתונאים ועזיבתה אם לא תתקבל הצעתו.

גם איום זה לא הזיז את השלישיה המפא״יית מעמדתה. שוקן עזב את הישיבה בכעס. בחוץ, על המדרגות, ניגש אליו מיכאל אסף המזוקן והתנצל: „מה אנחנו יכולים לעשות? קיבלנו הוראה מפורשת.”

לבנון

שלום לך, שלווה

הארץ ההררית הקטנה והיפה, מצפון לישראל, איבדה מזה כמה חודשים את שלוותה המפורסמת. מזה עשר שנים הצליחו רק מאורעות מעטים מאוד להפריע את שיגרת השיגשוג של סוחרי לבנון, המשמינים מסחר־המעבר של חצי העולם הערבי. ובניגוד לבירות מרחביות אחרות, שולטים בביירות הבנקאים והיבואנים, לא הפוליטיקאים המיקצועיים.

אולם מאז התהדקה ההשפעה הסובייטית על סוריה ומצריים, החלו סידרי־החיים ברפובליקה הנוצרית* להתערער. מישהו ניסה לרצוח את הנשיא כמיל שמעון, גשרים ותחנות־כוח חובלו, נשק סורי החל זורם בכמויות מדאיגות אל פנים הארץ, פצצה הונחה ליד ביתו של שר־החוץ שארל מאליק.

בכל הפרעות הללו היתה כוונה אחת: להניא את הנשיא שמעון מלבקש להיבחר בפעם נוספת. וכמיל שמעון הוא אדם השייך לגוש־המערבי בכל נימי נפשו.

איחוד נגד איחוד. לפי החוקה הלבנונית, לא יוכל כמיל שמעון להגיש את מועמדותו לתקופת כהונה נוספת. אם ירצה לעשות זאת, יהיה עליו להעביר תחילה חוק מיוחד בבית־הנבחרים — דבר שלא יהיה, מן הסתם קשה במיוחד.

סוכני סוריה ומצריים, שראו בלבנון מיבצר של ההשפעה האמריקאית בעולם הערבי, חששו שאם ייבחר שמעון מחדש, לא תשתנה המדיניות הלבנונית הנוכחית. כדי לערער את שילטונו של שמעון היו מוכנים לכל — אפילו לשלוח פידאיון לישראל מכיוון הגבול הלבנוני.

אוייב אחר של האיחוד הפדראלי המצרי־סורי, חוסיין מלך ירדן, ראה בפעולות הטירור בפנים לבנון הזדמנות ליטול יוזמה פעילה נגד קאהיר ודמשק. לפני שבועיים פנה אל הנשיא שמעון, הציע לו איחוד פדראלי בין לבנון וירדן.

אם ייתגשם צעד ראשון זה, הסביר, יוכלו להצטרף לאיחוד הפרו־מערבי גם מדינות כמו לוב, סעודיה ועיראק.

אך נשיא לבנון לא מיהר להשיב להצעה. הוא היה עסוק בתיכנון השמירה על השלום בארצו. לפי כל הסימנים תהיה זו משימה קשה מאוד. כי מעתה

שוער חודורוב קולט כדור מראשו של כוכב־הכדורגל ג׳ון צ׳ארלס, גדול שחקני הכדורגל בעולם בסוף שנות החמישים, ששיחק בארץ בנבחרת וולס.

ועד לבחירות באביב יתפוצצו פצצות רבות בלבנון.

---

* 70 אלף נוצרים, לעומת 500 אלף מוסלמים ו־80 אלף דרוזים.

תיאטרון

מה הם אומרים

מעטים המחזות שהוצגו בארץ, שזכו בביקורת כה אחידה ומוחצת כ„זרוק אותו לכלבים” (ראה: קורא יקר), אשר הועלה השבוע על קרשי הבימה. העיתונות כולה — כולל מתנגדים מושבעים של העולם הזה — היתה מאוחדת בדעתה. לדוגמה:

● **עזריה רפפורט ב„מעריב”:** „...מרוב מאמצים להסביר ולהבהיר כל דבר, איבד המחזה כל ציביון אמנותי או תיאטרלי טוב. הוא הפך לגיבוב של פעולות ודיבורים.”

● **אשר נהור ב„ידיעות אחרונות”:** „המחבר הוציא מתחת ידיו שארז׳ה קלושה, וכדין שארז׳ה — המחזה מופרז במופלג ונעדר אמת אמנותית. הסיום הוא חמקני, ונוסף לכך קורא המחזה להפקרות של עשיית דין עצמית.”

● **חיים גמזו ב„הארץ”:** „יש סכנה שחמומי־מוח שבקרב הצופים יראו את האגרוף כאמצעי פדגוגי נגד פירסומים שלא יהיו לפי טעמם.”

אנשים

● סדרני־הכנסת, שנימנמו על כיסאותיהם במיסדרונות הכנסת בשבוע האחרון, קפצו מקומותיהם לשמע צעקות מחרידות שבקעו מאחד החדרים. התברר כי הצעקות בקעו מהחדר בו יושבת ועדת־הכספים, שם הרעיש ח״כ מפא״י **אברהם הרצפלד** עולמות בשאגו: „די, נמאס לי מן הסדרים האלה! תשע שנים אני סובל ומבליג. איני מסוגל עוד לשבת בדיונים תקציביים כמו גולם!”

● ח״כ המזרחי (מפד״ל — כיום) **מרדכי נורוק**, בהציעו לכנסת לדון במתן עיטורים: „ראש־הממשלה מקבל בהכרה ובתודה עיטורים מחוץ־לארץ. והוא צריך להביע תודתו באותה דרך.”

● ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון**, בתשובה להצעתו של נורוק: „אם ננהיג אצלנו עיטורים, יתחילו עסקים ויתחילו ריגונים על כל דבר שינתן.”

● ח״כ מפא״י **ישראל גורי**, בהביעו את דעתו על המרגנים על שנת העשור: „למה אתם חושבים שזה מיותר — האם בכל שנה מייסדים את מדינת־ישראל?”

„העולם הזה”: 1060
תאריך: 22.1.1958

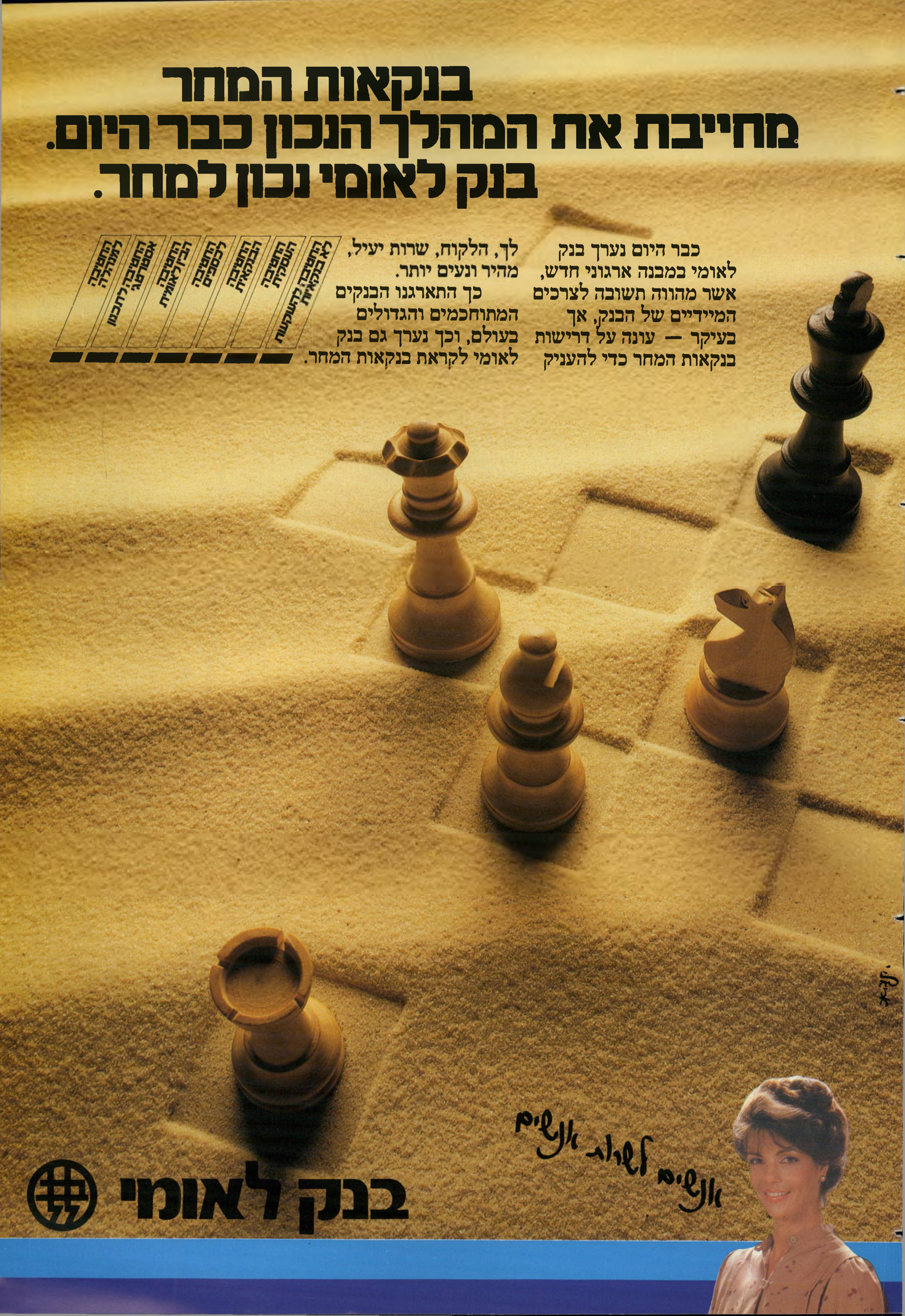
בנקאות המחר
מחייבת את המהלך הנכון כבר היום.
בנק לאומי נכון למחר.
כבר היום נערך בנק לאומי במבנה ארגוני חדש, אשר מהווה תשובה לצרכים המיידיים של הבנק, אך בעיקר — עונה על דרישות בנקאות המחר כדי להעניק
לך, הלקוח, שרות יעיל, מהיר ונעים יותר.
כך התארגנו הבנקים המתוחכמים והגדולים בעולם, וכך נערך גם בנק לאומי לקראת בנקאות המחר.
החטיבה להשקעות לא בנקאיות
החטיבה העסקית
החטיבה הבנקאית
החטיבה לכספים
החטיבה הבינלאומית
החטיבה לתכנון אסטרטגי
החטיבה למנהלה
אנשים לשרות אנשים
בנק לאומי

מי תהיה מלכת

בוואריה דֶלִי-קַט?

לרגל ההצלחה הגדולה לה זכתה בוואריה "דליקט" של חברת ברקט בקרב הציבור הרחב, מכריזה חברת ברקט על תחרות מלכת הבוואריה.
במסגרת התחרות יוגרלו בין שולחות מתכוני הבוואריה הטובים ביותר, פרסים יקרי ערך ביניהם חופשת סקי באוסטריה, 3 סופי שבוע ברשת מלונות ח. שיף: מלון דיפלומט ירושלים, מלון דיפלומט תל-אביב, מלון מרינה בת-ים, ארוחות סיניות זוגיות במלונות מרינה תל-אביב, מרינה בת-ים ועוד פרסים רבים אחרים.
טכס בחירת מלכת הבוואריה יתקיים במלון דיפלומט תל-אביב, בהשתתפות טובי אשפי המטבח בישראל:
האשף אבי מניאן – דיפלומט ת"א,
האשף מוניר אשייה – דיפלומט ירושלים,
האשף אליהו אהרוני – מרינה בת-ים.

כל שעליך לעשות, לגזור את השם "דליקט" מ-5 אריזות בוואריה של ברקט, לצרף את המתכון שלך או מספר מתכונים שברשותך ולשלוח במעטפה סגורה אל ברקט תעשיות מזון בע"מ, ת.ד. 2039 הרצליה, 46120.
שימי לב!!
המתכון שאת שולחת אינו חייב להיות מתכון של בוואריה בלבד הוא יכול להיות גם מתכון שחלק ממנו עשוי מבוואריה "דליקט". לדוגמא- עוגת בוואריה או קרם שכבות שאחת מהן היא בוואריה "דליקט".

בהצלחה.
המבצע ימשך עד 28.2.83

לחברת ברקט הרשות להשתמש לצרכיה בכל המתכונים או בחלקם ללא כל תמורה.

מוקד

קרם בוואריה מסידרת "דלי-קט" מוצר איכות נוסף של ברקט תעשיות מזון בע"מ • מקבוצת דובק • מח' שיווק טל. 052-59958

צל"ש

„ערב חדש" מול „מבט" ע"ף

● למפיקי מישדר־הערב של הטלוויזיה הלימודית ערב חדש, המוגש מדי ערב, החל בשעה 5 עד לתום מישדרי הטלוויזיה הלימודית. מישדרי ערב חדש, בהנחייתם של גידעון רייכר, דן מרגלית ורפי רשף, מפתיעים בפתיחותם לעומת הסגירות המאפיינת את הטלוויזיה הכללית ואת מישדרי מבט. מפי מרואייני ערב חדש ניתן לשמוע דיעות שהטלוויזיה הכללית סגורה בפניהן, ורמת השאלות של המראיינים עולה עשרות מונים מעל רמת שאלות מראייני מבט. הידרדרותה של חטיבת החדשות בטלוויזיה הכללית הגיעה בשבוע שעבר לשיא חסר־תקדים במהדורת מבט בת 24 דקות (מתוכן חמש דקות שהוקדשו לספורט), בעוד שאחד מעורכי המהדורה התמסר למישחקי־דוק בחדר־הגרפיקה של הטלוויזיה. לנוכח הידרדרות זו מוטב היה להעביר את ערב חדש לשידור ב־9 בערב, ואת מהדורת מבט העייפה ל־5.

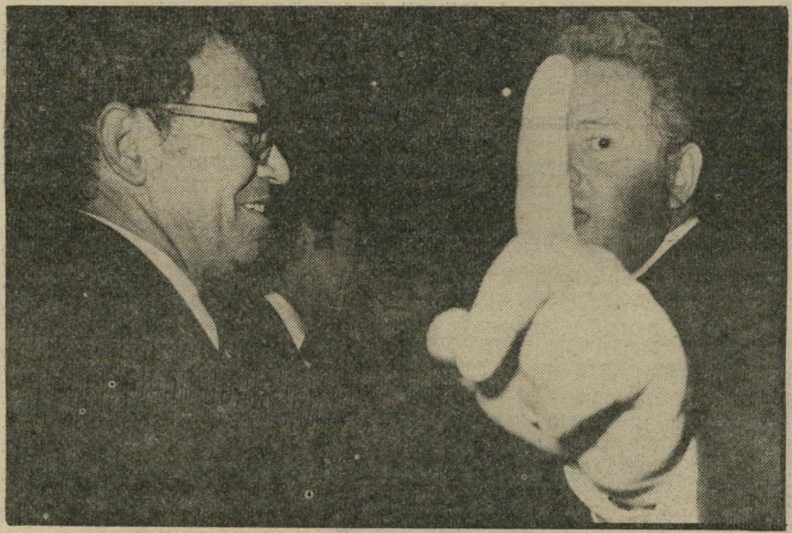

פייר שימעוני (עם מנכ"ל לפיד)
יועץ ליורש

צל"ג

ארבל המערבל

● למחלקת הספורט של הטלוויזיה, בניהולו של יואש אלרואי, ולמגיש מישדרי הכדורסל יורם ארבל, שהביאו מחלקה מפוארת לשעבר (בימיהם של דן שילון ואלכס גילעדי) לדרגת השיעמום הלאומי, שהגיע לשיאו במישחקיה של מכבי תל־אביב עם צה־אס־קא־מוסקבה. מישדרים־חיים אלה, שארתם ריצף ארבל בעירבולי לשון ובהערכות בלתי־מיקצועיות, אילצו את קהל הצופים להדמים את מקלטי־הטלוויזיה ולהפעיל את כפתורי מקלטי־הרדיו, כדי לשמוע תיאור חי של ממש כרקע לתמונה בטלוויזיה. גם הפנל שאותו הציב אלרואי באולפן בירושלים הישרה תרדמה על הצופים בהפסקה. אפילו פניה הנעימות של השדרנית ה־מעולה אורלי יניב לא הצליחו להציל מישדרים אלה.

מאחרי הקלעים

סיירת סער

מזה שנים מתקיימת במינהלת רשות־השידור קבוצת עובדים בכירים המכונה בכינוי „סיירת לפיד". נמנים עימה נקדימון רוגל, מי שבעבר ניהל את הטלוויזיה, וארי אבנר, המשמשים יועצים למנכ"ל הרשות.

בימים אלה נוספה סיירת חדשה לבניין הטלוויזיה — „סיירת סער". לשורותיה משתייכים מנהלה לשעבר של הטלוויזיה יצחק („צחי") שמעוני, המשמש כ־יועץ ליורשו, טוביה סער, ובאחרונה הצטרפה אליה מנהלת־התוכניות לשעבר אסתר סופר, שלא חזרה למאגר מפיקי התוכניות, תוך שהיא שומרת על מעמד שאינו פחות מזה שהיה לה, כאשר ניהלה את מחלקת־התוכניות.

חרגיל ג'ינת

עם פתיחת המיכרז למישרת מנהל סירטי־התעודה בטלוויזיה, לרגל פרישתו של מנהל המחלקה יאיר אלוני מתפקידו, עומדת להיפתח אחת הפרשות המאפיינות את עידן טוביה סער בטלוויזיה. המועמד־המומלץ מטעם סער לתפקיד, הוא עורך ומפיק כולבוטק רפי גינת.

מועמדותו של גינת למישרת מנהל מחלקת סירטי־התעודה תפטור את ידידו, טוביה סער, ואת מנכ"ל רשות־השידור, יוסף לפיד, ממה שמכונה בבניין הטלוויזיה „מילכוד כולבוטק", תוך מינויו של כתב־התוכנית נתן כספי כמפיק התוכנית.

אלא שבמינוי זה של גינת יוצר טוביה סער תרגיל־מלקחיים למנהל מחלקת־התוכניות, צביקה שפירא (בעבר מפקד גלי צה"ל), שבו ייבצר ממנו לתפקד בין גינת ומנהל הטלוויזיה (שפירא הוא מינוי של לפיד, שלא זכה לבירכתו של סער).

הטיל של יערי

במשבר יחסי־העבודה האחרון בין עובדי הטלוויזיה ובין הנהלת רשות־השידור, הצליח המישנה הקודם למנכ"ל הרשות, שלמה עבאדי, לשכנע את פיטר מיליק ואת צבי („צבה") גורן, נציגי העובדים במשא־ומתן, להכניס סעיף, המונע מעובדי הטלוויזיה לצאת לחופשה־ללא־תשלום, שבה יעבדו בכלי־תיקשורת כלשהו (טלוויזיה, רדיו ועיתונות כתובה). מיליק וגורן, נציגי העובדים, נפלו בפח שהטמין להם עבאדי, שהודיע בינתיים על פרישתו מרשות־השידור והצטרפותו לחברת־הפקות פרטית. עבאדי נטל עימו לחופשה־ללא־תשלום את עורך ומגיש מבט שני, אלי ניסן, תוך התעלמות מן ההסכם שעליו חתם בעבר עם עובדי הטלוויזיה, הפעיל פצצת זמן העומדת להתפרץ בימים אלה.

ראש שולחן הטלוויזיה לעניינים ערביים ועינייני המרחב, אהוד יערי, ביקש באחרונה חופשה־ללא־תשלום, במטרה לחבר ספר על מילחמת־הלבנון. מאחר וכתיבת ספרים נחשבת בעיני הנהלת רשות־השידור כ„תיקשורת", הורה מנכ"ל רשות־השידור למנהל הטלוויזיה טוביה סער, שלא לשחרר את אהוד יערי לחופשה.

אלא שיערי אינו מתכוון לוותר, ובתור נסיון שיגר פרקליט ירושלמי, יחיאל גוטמן, להנהלת רשות־השידור, כדי לשחררו לחופשה זו. בצד יערי עומדים כמה עובדים ושדרים נוספים בטלוויזיה, וממתינים לראות את תוצאות הניסיון לשיחרורו של יערי לחופשה. אחד מהם אמר: „אם יהיה בכוחו לאלץ את הנהלת הטלוויזיה לשחררו לחופשה־ללא־תשלום, אנחנו נצא בעיקבותיו. ליערי יש עילה לבג"צ, והבג"צ עשוי להיות גם הטיל, שימוטט את מיבנה הפקידים המנהל כיום את רשות־השידור והטלוויזיה!"

כתב יערי
חופשה בלי תשלום

עימות ינון־לפיד

הודעת דוברת רשות־השידור, שאותה פירסמו סוקרניות הטלוויזיה בעיתונים היומיים, בדבר 30 מועמדים שניגשו למיכרז למישרת המישנה למנכ"ל הרשות ושלושת המועמדים שנותרו לסיבוב דיונים חוזרים, לא דיווחה אף את הקצה של הדראמה שהתרחשה בישיבת ועדת־המיכרזים.

הדראמה החלה כאשר יו"ר הרשות, הפרופסור ראובן ירון והמנכ"ל יוסף לפיד, פסלו, בין השאר, את ראובן רוברט, מועמדו של שר־החינוך־והתרבות זבולון המר לתפקיד, המשמש כיום כיו"ר המועצה הקרואה בקרית־שמונה. המישנה ליו"ר ונציג המפד"ל מיכה ינון הפעיל לחצים על לפיד לצרף אל שלושת המועמדים (רון נחמן, יעקב ברנר ויהודה המאירי) את רוברט, וזאת בתיקווה שלחציו של שר־החינוך ירככו את ירון ולפיד למען מינויו.

אלא שלחציו של ינון לא הועילו, ולא עזרה גם שיחה קשה שהתנהלה בטונים גבוהים בינו ובין פרופ' ירון, שהתייצב לימין לפיד, התומך במועמדותו של נחמן.

ינון החליט לנצל את הזמן עד לסיבוב הבא של המיכרז לשינוי תוצאותיו. בתגובה לדברים אלה היה מוכן עו"ד ינון לומר רק את הדברים הבאים: „היתה הצעה של אחד מחברי הוועדה לבדוק את פרוצדורות המיכרז למישרת המישנה למנכ"ל..."

פסקול

הסקר הגנוז

על התפטרותו של מנהל הטלוויזיה והרדיו הממלכתיים של צרפת, מוריס רמי, בעקבות תקלה טכנית־אירגונית, כאשר נמנעה הופעת נשיא צרפת פרנסואה מיטראן בשידור־חי בחג־המולד, בשל מנוף נייד, הביאה את אחד מבכירי העובדים בטלוויזיה לומר: „אילו היתה ברשות־השידור נורמה מוסרית כזאת למנהלים, הרי שמאז המהפך, בשנת 1977, היו עוברים עלינו לא פחות מאשר 100 מנכ"לים..." ●● פסיקת הבג"ץ בעניינה של סגן־אלוף עדנה פאר יוצרת דאגות זהות, הן בגל"ץ והן בקול ישראל. על עובדי גל"ץ מוסכם, שגם זכייתה של פאר לא תקל על חייה בתחנה, ויש תיקווה שמינויו של רמטכ"ל חדש, בחודש אפריל, תשחרר את גל"ץ מנוכחותה בתחנה. בקול ישראל חוששים לשיבתה של פאר לתחנה, החודש, או לקראת סוף אפריל, והשמועה טוענת, שעם שובה לא תחזור פאר למיקרופון, אלא תמונה לתפקיד מרוקן מתוכן של „יועצת מנהל הרדיו" (למרות שהשנים אינם מדברים ביניהם). בקרב עובדי הרדיו, נמצא כבר כינוי לתפקידה האפשרי של פאר: „סיירת לבי־ארי" ●● בערב ראיונות בתל־אביב סיפר הכתב־הכלכלי של הטלוויזיה חנן עזרן למראיינו איתן דנציג סקופ מתוך כותלי הוועד־הפועל של ההסתדרות. סיפר עזרן: „במהלך של הכנת תשדירי־שירות של ההסתדרות לשידור במיפעלי תעשייה, הזמינה ההסתדרות סקר אצל הסטאטיסטיקן חנוך סמית על האישים האהובים והאהודים על ציבור העובדים. אחד האישים שהיו בתחתית הסולם באותו סקר היה המזכ"ל של ההסתדרות, ירוחם משל. התוצאה: הוחלט להמעיט בהקרנת פניו של המזכ"ל בסרטים אלה לפני פועלים, ובמקביל נגנז דו"ח זה, ולא פורסם." מפליא שעזרן לא פירסם מימצאי סקר זה בטלוויזיה ●● באותו ערב־ראיונות הגיב השר מרדכי ציפורי על רד אלינו אווירון: „יש הומור של חיילים, וזה הומור שחור. שירים שכאלה שרו בכל המילחמות ושירו הלאה, אם ניאלץ להילחם. אבל יחד עם זאת, הייתי בוחן מדוע שיר בעל חריפות גדולה שכזאת מושר בצה"ל..." בהמשך דבריו סיפר ציפורי, כי ביטל מענק של מיליון וחצי שקל לטלוויזיה, בשל שתי כתבות שלא שודרו בה ●● מנכ"ל רשות השידור יוסף לפיד, יצא לשבועיים סיור בגרמניה ובאנגליה, את מקומו ממלא מנהל הרדיו גדעון לב־ארי. זוהי נסיעה שניה של לפיד, שאינו ממנה כממלא־מקום את מנהל הטלוויזיה טוביה סער.

יורדים על מוקד

בישיבת־הבוקר של חטיבת־החדשות למחרת תוכנית מוקד, שבו השתעשע שר־הביטחון אריאל שרון בשלושת מראייניו, יעקוב אחימאיר, יורם רונן ודן סממה (העולם הזה 2367) התחוללה שערוריה. הכתבים יגאל גורן ואליעזר („גזור") יערי לא חסכו שיבטם ביורם רונן ויעקוב אחימאיר, על שהפקירו את סממה לידי שר־הביטחון. היו גם כתבים שטענו באותה ישיבה, שעל אחימאיר היה לעצור את מישדר מוקד, ברגע שבו עבר שרון על אמות־המידה המקובלות במישדר זה.

פרט נוסף, שאינו מדבר בשבחי מ"מ הכתב־הצבאי דן סממה: מיד אחרי אותו מוקד, רץ סממה בעיקבות שרון, עוזרו אורי דן ורעיית שר־הביטחון, לילי שרון, וניסה להסביר להם בהצטדקות מתחנפת את גירסתו לכתבת רד אלינו אווירון. למרות התעלמות השר ופמלייתו, משך סממה בסוודר של לילי שרון, וביקש ממנה לרכך את דעת בעלה עליו.

תוכניות מועדפות

בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

19. 1

● **סרט קולנוע: הקרנפים (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פעם שלישית שמחזהו המעובד לקולנוע של יוג'ין יונסקו עומד להיות משודר ב-

דין: שוטר
מוצאי־שבת, שעה 10.30

טלוויזיה הישראלית. סרט זה מביא משל על הדרך שבה מישטר טוטליטארי כופה עצמו על בני־אדם פשוטים, תוך שהוא משנה את דמותם ואישיותם. אותם אנשים מאמינים כי כתוצאה מכך השתנה אופיים בדרך הטבע, והם הופכים בהדרגה לקרנפים. כל מי שהרהורי ספיקות עולים בליבו או המתנגד לשינוי, נחשב אוייב־העם ויש להחזירו לדרך־הישר. סרט זה הוא משל על התהליך העובר בימים אלה גם על החברה הישראלית, כולל רשות־השידור העומדת להקרין סרט זה בטלוויזיה.

יום חמישי

20. 1

● **סרט תעודי: קניה האחרת (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סרט תיעודי המדווח על שלוש מישפחות בקניה, המספרות על סיבלותיהם של אזרחיה החקלאיים, אנשים טובים החרוצים החיים על סף הרעב. האדמה החקלאית בקניה, הצחיחה בחלקה הגדול, אינה מניבה עוד יבולים חקלאיים. באדמות הפוריות מחזיקים עשירי־הארץ, המגדלים תה וקפה, וממשלת קניה אינה מסוגלת להתמודד עם הבעיה. הסרט הופק בידי ביי־בי־סי.

● **מותחן: הוואי חמש אפס (10.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** בפרק זו בקבר המשך הרפתקותיהם השחוקות וחסרות־העניין של סטיב מק־גארט, דאנו וצוות מישטרת הוואי.

● **סידרה קומית חדשה: שלושה בדירה אחת (11.10 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** אירועי סידרה חדשה זו מתרחשים בדירה בסנטה־מוניקה, קליפורניה, שבה מתגוררות שתי צעירות המצרפות אליהן גבר צעיר כדייר שלישי. בעלי־הדירה מתגוררים בקומה שמתחת, ויחסם לדייריהם אינו חד־משמעי. הסידרה, שהופקה בידי החברה הבריטית תמז בארצות־הברית, מתבססת על סידרה דומה שהופקה באנגליה. כותרת הפרק הראשון: נחוץ גבר בבית.

יום שישי

21. 1

● **סרט ערבי: בין שתי נשים (5.32 — שידור בצבע, מדבר ערבית).** גיבור הסרט מחמוד (השחקן נור אל־שריף) סיים את לימודיו בחוצלארץ ושב למצריים. במולדתו מצפה לו חברתו מנוער ובת־דודו הודא (השחקנית מרוואת אמין), המצפה בסתר־ליבה שישאנה לאשה. בעוד מחמוד נושא לאשה את סועאד (נבילה עביד) נערה הוללת וקלת־דעת, בתיקווה שאביה (עמאד חמיד) שהוא איש־עסקים עשיר, יסייע לעסקיו. בסופו של דבר מוצא עצמו מחמוד במצב עדין, עקב היחסים הנרקמים בין אשתו ובין מזכירתו.

● **סרט קולנוע: אליבי (10.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סרט מתח של אלפרד היצ'קוק המבוסס על מחזה בשם זה מאת פרדריק נוט. אשתו העשירה של נער־שעשועים מתאהבת בסופר אמריקאי. הבעל חושש שאשתו תנטוש אותו ותיטול עמה את כל רכושה. הוא מתכנן לרצוח אותה בעזרת אדם שלישי. מככבים: גרייס קלי, ריי מילאנד ורוברט קומינגס.

שבת

22. 1

● **סידרה: ימים מאושרים (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה הנוסטלגית העוסקת בשיחזור שנות החמישים והווי הנוער האמריקאי באותה תקופה. שם הפרק: ריצ'י נותן עינו בכוס, ובו סיפור הזמנתו של ריצ'י בפעם ראשונה למסיבה עליזה לגברים בלבד.

● **דראמה: שוטר (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** דראמה בהפקת שירות השידור הקנדי, המתארת את המתח הרב ושיגרת־היום בחייו של קצין־מישטרה. טד הלר, קצין מישטרה ותיק ומסור, מקדיש את כל חייו לעבודתו. אלא שפעם אחת השפיעו בעיות אישיות כבדות על שיקוליו המיקצועיים, וכשהוא נזקק לתמיכת הממונים עליו, אין הם זוכרים לו את חסד מסירותו לתפקיד ומתנכרים לו. השחקן לורנס דין מגלם את השוטר.

● **סידרה: לא יאומן כי יסופר (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק מסיבה מספר על הנרי נוקס, שעבד 40 שנה בחברת פלהאם, העוברת לידיהם של בעלים חדשים. העובדים מתכננים מסיבה מבלי להזמין את נוקס. השחקן הבריטי הנודע רוברט מורלי מגלם את תפקיד הנרי נוקס.

יום ראשון

23. 1

● **בידור קל: עד פוס (10.25 — שידור בצבע, מזמור אנגלית).** בתוכנית הפעם: האבנים המתגלגלות, פרנק סינאטרה, להקת שיאקגו ועוד.

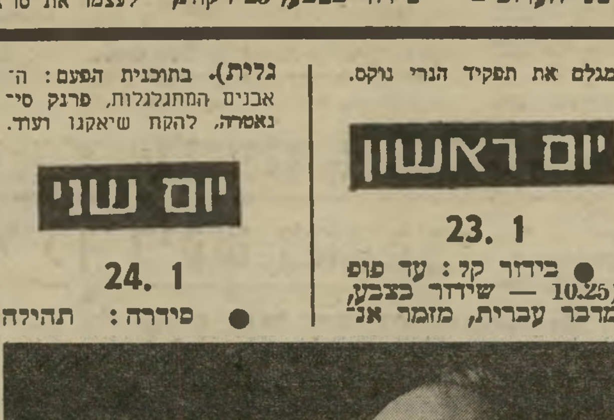

סינטרה: עד פוס
יום ראשון, שעה 10.25

יום שני

24. 1

● **סידרה: תהילה (8.03 — שידור בצבע, מדבר ומזמר אנגלית).** הפרק הסיום — שאינו מסיים את הסידרה — ממשיך ומביא מעלילותיו של בית־ספר לאמנויות בניו־יורק.

● **סידרה: קאז (10.50 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק הערצה אילמת בסידרה המספרת על עבריין שחזר למוטב והופך פרקליט.

יום שלישי

25. 1

● **סידרה: זוהי הוליווד (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סידרה המביאה סיפורים מרתקים מתולדות הקולנוע האמריקאי, בשילוב קטעים שצולמו לסרטים ולא הוקרנו, וסיפורי־בדים על כוכבי מסך הכסף.

● **סידרה: חדר־מיון (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** בפרק חשיפה קטלנית ממשיכים הרופאים טרפר־ג'ון וגונזו בעלילותיהם בבית־חולים אמריקאי.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 19.1

● **אנימציה: לורל והארדי (5.50 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 20 דקות, מדבר אנגלית).** מבחר של סרטים מצויירים ומשעשעים עם „השמן והרזה" הנצחיים.

● **עתידנות: מילחמת העולם השלישית (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** פרק שלישי בסידרה. המשך האמברגו על מישלוחי חיטה אמריקאית לבריה"מ גורם רעב והפגנות ברוסיה, ומאלץ את ממשלתה לבצע פעולת־גמול — חבלה בצינור־הנפט האמריקאי באלסקה. פעולה זו, שגרמה עשרות הרוגים בקרב חיילי ארצות־הברית, גוררת את שתי המעצמות אל סף מילחמה גרעינית.

„הישאר אתי עד בוקר"
יום רביעי, שעה 10.15 (ערוץ 6)

● **דראמה: הישאר אתי עד הבוקר (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** טרילוגיה על־פי הרומן של הסופר הבריטי הנודע ג'ון בריין, אודות זוג עשיר בשנות הארבעים לחייהם. החיים באידיליה, אולם שלוותם הופרעה עם הופעתו של מאהבה לשעבר של האשה. בתפקידים הראשיים: ננט ניומן, פאול דנמן וקית ברון.

יום חמישי 20.1

● **לילדים: ילדי העולם (6.25 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** סידרה בריטית המתארת פעילויות ומשחקים של ילדים מכל קצווי עולם.

● **למישפחה: שמונה זה מספיק (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** סידרה משעשעת, שבמרכזה אב לשמונה ילדים, עיתונאי במיקצועו, שהתאלמן לא מכבר ונשא לאשה צעירה שגילה אינו עולה בהרבה על גיל בנותיו הגדולות.

יום שישי 21.1

● **לילדים: לאסי (12.00 בצהריים — שני הערוצים — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** פרקים חדשים בסידרת הילדים המפורסמת ביותר על הכלבה לאסי ומעלליה.

● **תיאטרון: חייו והרפתקותיו של ניקולס ניקלבי (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** הפרק השלישי בהפקה המעולה של רוייל שקספיר קומפני, על־פי הרומן המפורסם של צ'רלס דיקנס, אשר צולמה באולם־תיאטרון עם קהל.

יום שבת 22.1

● **ספורט: עולם הספורט המוזר (7.00 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** סידרה המציגה ענפי־ספורט נדירים, מוזרים, ובלתי־ידועים.

● **תיאטרון: מן הבימה אל המסך (9.30 — ערוץ 3 — משודר בצבע, מדבר ערבית).** הצגת תיאטרון מצרית המצולמת בנוכחות קהל.

● **קולנוע: פסטיבל סירטי קולנוע (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע או שחור־לבן, מדבר אנגלית).** סירטי־קולנוע מעולים, ישנים וגם חדשים יחסית, המוקרנים מדי שבוע בשעה זו.

יום ראשון 23.1

● **מוסיקה: מוסיקה בזמן (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** תולדות המוסיקה בעולם המערבי מאז שחר ההיסטוריה ועד ימינו אלה. הסידרה מציגה את מיטב היצירות המוסיקליות בביצועם של טובי המוסיקאים בעולם. הערב — פרק רביעי.

יום שני 24.1

תעודה: אופקים (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרה דוקומנטרית על נושאים שונים.

● **מתח: שעה עם אגתה כריסטי (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** עיבוד לטלוויזיה של אחדים מסיפורי המתח והמיסתורין של אגתה כריסטי, המתרחשים באווירה השלווה והרוגעת של שנות העשרים והשלושים באנגליה.

יום שלישי 25.1

● **תעודה: המטרה: הבלתי־אפשרי (6.35 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית).** סידרה דינמית זו בוחנת לעומק את המצאות האנושות והישגי־המדע בכל שיטחי־החיים.

● **סידרה עלילתית: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית).** ג'יי־אר מנסה לסחוט מאחיו בובי את השליטה במניותיו בחברה, תמורת שתיקתו בעניין ילדם המאומץ של בובי ופאם, שהוא בנו הבלתי־חוקי של ג'יי־אר מכריסטין, אחותה של סו־אלן — ומאידך הוא עושה מאמצים להחזיר לעצמו את סו־אלן, אחרי הגירושין הסנסציוניים.

המישטרה באה לעצור את המת!

במשך 60 יום הוחזק אלכסנדר אנדריאה (למעלה) במעצר במחתרת. אחר־כך ביקש להתקבל לאישפוז. אחרי שהתאבד ומת באו לעצרו על כי הטריד את הפסיכיאטרית

הוא הוחזק במשך 60 יום במעצר כחשוד ברצח, שאותו לא ביצע. כשי־שיחררה אותו המישטרה, אחרי שהעלימה במשך חודשיים מהציבור כל פרט על מע־צרו ועל הפרשה כולה, היה זקוק אלכ־סנדר אנדריאה לטיפול פסיכיאטרי דחוף; אחרי שלא התקבל לאישפוז, הוא בלע עשרות כדורי־הרגעה והגיע לבית־החולים במצב קריטי. יתכן שהמישטרה יכלה למ־נוע את מותו, לו התייחסה במידת הרצי־נות הדרושה למידע שהיה בידה בדבר מצבו הנפשי המעורער.

✱ באו לעצור מת

אשה בשמלה שחורה פתחה את הדלת לשוטרים, שביקשו להיכנס. „באנו לקחת את אלכסנדר אנדריאה,” הס־ביר אחד השוטרים במדים. „הוא לא הת־ייצב במישפט בעפולה.”

„אני יכולה לתת לכם את התמונה של בני,” השיבה האשה, אליס אנדריאה. „כדי למצוא אותו, אתם צריכים לגשת לבית־הקברות. הוא נמצא שם.”

הדראמה התחילה אחרי שאלכסנדר אנ־דריאה, צעיר ערבי נוצרי שהיה בטיפול פסיכיאטרי, החליט להניח זר־פרחים על קיברה של החיילת דפנה כרמון מחיפה, שנרצחה בשבוע השני של מילחמת־לבנון. סיפר אנדריה להעולם הזה (2353) מייד לאחר שיחרורו מהמעצר הסודי, שנמשך 60 יום.

„הכנתי זר־פרחים. אחרי שיחת טלפון עם אמה של דפנה כרמון הלכתי לבית־הקברות הצבאי בחיפה. זה היה בערך ב־10 בלילה. אז התנפלו עלי. הפילו אותי ארצה, אמרו לי לשכב על הבטן. אחד צעק לי: מאניאק! רוצח ילדות! גררו אותי לניידת. לקצין שניהל את החקירה היה מגל־גומי ביד. קיבלתי מהחוקרים מכות בגב, בחזה, משכו לי בשערות. איי־מו עלי.”

אלכסנדר אנדריאה, סיפר בהרחבה על הגיהנום שעבר עליו במשך החודשיים שבו היה חשוד ברצח החיילת. לשופטים שלפניהם הובא פעם אחרי פעם לשם הא־רכת מעצרו, נאמר, שיש חשד סביר ש־הוא הרוצח ויש להמשיך לחקור אותו.

„בפעם השלישית, שהביאו אותי לפני שופט־שלום להארכת המעצר, נתתי ל־שופט מיכתב שכתבתי בתא־המעצר. כת־בתי לו שאני לא מקבל בזמן את הכדורים נגד מחלת־הנפילה שממנה אני סובל. כתב־תי שאני לא הרגתי ולא רצחתי. ביקשתי שישחררו אותי וישלחו אותי לפסיכיאטר לטיפול. אחרי שקרא את המיכתב, חתם השופט על צו־הסתכלות. החזיקו אותי בערך שבועיים, אך דו״ח ההסתכלות לא הוגש אפילו אחרי 20 יום.

„הרגשתי שאיני יכול לסבול עוד. הח־לטתי להתאבד. הוצאתי חוטים מהשמיכה וקשרתי את הראש והרגליים מעל לבר־זלים שהיו ליד המיטה. הם הזעיקו חובש. עשו לי הנשמה מפה לפה בתוך התא, על הריצפה, אך לא הביאו אותי למירפאה. השוטרים הרימו אותי מהריצפה והכניסו אותי לבידוד. השאירו אותי שם שלושה ימים. אך לא הביאו אותי לרופא.

„אחרי שבמשך 60 יום הייתי הרוצח של דפנה כרמון, שיחררה אותי המישטרה ואמרו לי שאני חופשי ללכת לאן שאני רוצה. לאן אני יכול ללכת? אני זקוק לטיפול רפואי כדי שאוכל להישאר בחיים ולא לסבול מכאבי־ראש נוראים. יש מי־שהו שרוצה לעזור לי?” כך סיים אנדריאה את סיפורו, לפני כשלושה חודשים.

העולם הזה שיחזר השבוע את הימים האחרונים לחייו של אנדריאה בעזרת אמו אליס ואחיו לואיס.

אחרי שיחרורו ממעצר של 60 יום, באו שוטרים לביתו עם כתב־אישום מוזר ב־יותר. אלכסנדר אנדריאה נאשם בכך שב־27 באוגוסט 1980 הטריד את הרופאה הפסיכיאטרית שלו הד״ר חנה ויינשטיין מבית־החולים בעפולה. אחרי שטילפן אליה, הוא הלך לביתה, הטריד והעליב אותה. על כך הוגש נגדו כתב־אישום. בשולי כתב־האישום המצולם, כתב אנדריאה: „האם זו הטרדה לטלפן לרופאה? קיבלתי את הכתובת שלה בשיחת טלפון עם בע־לה. היו לי כאבי־ראש, הלכתי לביתה. הייתי עצבני. עזבתי את הבית עצבני.”

אנדריאה הכין לעצמו את הטענות שרצה להשמיע לפני השופט. הדף נשאר אצל אחיו לואיס.

סיפר האח: „אחי ניגש לביתה של רופאה, כי לא הרגיש טוב. הוא היה זקוק לטיפול, לכדורים. הוא לא קיבל את ה־כדורים בביתה של הרופאה, ואז התעצבן. אבל היא היתה הרופאה שלו. היא ידעה שהוא חולה. מדוע התלוננה עליו במיש־טרה? דווקא היא?

✱ להגיע לבית־החולים

כתב־ האישום הוגש לבית־המישפט ב־26 ביולי 1982, שנתיים אחרי ה־אירוע.

אנדריאה לא התייצב למישפטו. הוא היה באותו זמן במעצר במישטרה, חשוד ברצח. המישטרה לא טרחה להודיע ל־בית־המישפט שהנאשם שנגדו הוגש כתב־האישום על הטרדת הרופאה אינו יכול להתייצב כי הוא מוחזק במעצר. לא רק מפני הציבור הסתירה המישטרה את דבר מעצרו, אלא גם מעיני בית־המישפט.

אחרי ששוחרר, באו השוטרים לחפש את אנדריאה בביתו, והודיעו לו שעליו לשלם 2000 שקל קנס, ואם לא, ייעצר. האם הראתה לשוטרים את גליון העולם הזה שבו הופיע סיפורו המחר על מעצרו ה־סודי של בנה. אך זה לא עזר.

שוב נשלחו שוטרים לעצור את אנד־ריאה. הוא נלקח אך לא הובא לפני שופט, אלא הוחזק קודם במעצר בעפולה, ורק אחר־כך הובא אל השופט. הוא הסביר את שקרה לו, והשופט ציווה לשלוח אותו שוב להסתכלות. אנדריאה טען שהוא כבר היה בהסתכלות, במשך שבועיים, בזמן מעצרו בחשד רצח, ושדי אם יקרא השו־פט את דו״ח ההסתכלות הזה. אך טענותיו נתקלו בקיר אטום. הוא נשלח לשבוע הסתכלות. כששב לביתו, הוא היה עייף ושבור, ההסתכלות המיותרת בבית־החו־לים שער מנשה בחדרה, החריפה את מצבו.

אנדריאה היה זקוק לטיפול פסיכי־אטרי. הוא ידע שיקבלו אותו לאיש־פוז, רק אם מצבו יהיה קריטי. הוא הח־ליט להגיע לבית־חולים בכל מחיר. כאבי־הראש היו נוראים. כשגילו אותו אחיו ו־אמו, הוא היה חסר־הכרה. בשעה 2 בלילה הם הביאו אותו לבית־החולים. אחרי יו־מיים הוא קם על רגליו. כשבידו מיכתב־הפנייה לבית־החולים בעפולה, למחלקה הפסיכיאטרית.

אמו נסעה עימו לעפולה. בחדר־המיון נאמר להם שהרופאה התורנית היא הד״ר חנה וינשטיין. אותה רופאה שהגישה נגדו תלונה במישטרה על הטרדה. לדברי האם היא סירבה לקבל אותו לאישפוז.

„נכון,” אישרה ד״ר חנה ויינשטיין ל־העולם הזה, „אלכסנדר אנדריאה היה חו־לה שלי, נכון שהגשתי תלונה במישטרה נגדו. נכון שלא קיבלתי אותו לאישפוז ל־פני כחודש ימים. מדוע? אינני חושבת שאתם מוסמכים לשאול אותי. תיפנו ל־בית־החולים.”

האם אליס אנדריאה
„לא יכול לסבול עוד!”

בדרך חזרה, מדוכא וחלש, נפל אלכסנדר פעמיים באמצע הרחוב, בגלל שתי הת־קפות אפילפסיה. בפעם הראשונה זה קרה בעפולה, במרכז העיר, ובפעם השנייה ליד תחנת־האוטובוס בנצרת.

אנדריאה בלע שוב כמות גדולה של כדורים, שוב הובא במצב קריטי לבית־החולים, ושוב ניצל. במיטתו התחיל לכ־תוב שירי־אהבה לאחיות. הוא היה מחובר לצינורות שונים ומשונים, אך היה מרו־צה. הוא היה בבית־חולים. אך לפתע נוצר בגופו שטף־דם ולפני שהרופאים הספיקו להביאו לחדר־הניתוח, הוא נפטר.

שלושה שבועות אחרי מותו, באו השוט־רים שוב כדי לעצרו. **מרסל זוהר** ■

קולנוע

סרטים

עופי רוח

סטיבן ספילברג מכה שנית. עוד בטרם הספיק הקהל להירגע מן ההלם של אי־טי, השובר שיאים, גונב הצגות ומוכתר בתור כוכב־הקופה של שנה, והנה ספילברג בודה מדמיונו הפורה עוד יצורים שלא היו ולא נבראו. גם אם פולטרגייסט, הסרט שיוצג בקרוב בישראל, אינו מגיע לקרסולי ההכנסות של אי־טי, אין סיבה להתבייש בו. הוא כבר מילא את הקופות בסכומים כאלה, שהיו נחשבים למכובדים מאוד ללא ההשוואות עם אלופי־העונה.

בעצם אין זה כל־כך הוגן להתיחס לפולטרגייסט כאילו היה זה סרט של ספילברג. בעניין הזה כבר היו בירורים, רינונים וכמעט מישפטים באמריקה. בכותרות הסרט ספילברג הוא רק המפיק, הוגה הרעיון, שותף לתסריט ותו לא. הבימאי הוא טוב הופר, צעיר שזכה בהילה מיוחדת בעולם סירטי־האימים בזכות יצירה צנועת־אמצעים אבל עקובת־מדם בשם טבח המשור החשמלי.

מה בדיוק קרה תוך כדי ההסרטה קשה לדעת, במיוחד משום שגירסות רבות כל־כך פורסמו על כך. אפילו הממעיטים בתרומתו של ספילברג מודים, שהוא היה מעורב בכל אחד משלבי־ההפקה, בלי יוצא מן הכלל. אבל הוא נותן אשראי מלא להופר על הצורה הסופית של הסרט, החזותית והרעיונית. אבל זה מסוג האשראי שקשה להתייחס אליו ברצינות, כי במישפט הבא מסכים ספילברג שהוא היה מפתח את הרעיון שלו בעצמו עד הסוף, בלי להסתייע בעזרה מן החוץ, אילולא חשש לבעיות עם האיגודים המיקצועיים. „הם אינם אוהבים לראות

קארול־אן פריילינג (הילדה) היתראו'רורק נסחפת עם מיטתה על־ידי הרוחות
הפחדות בכל ציבעי־הקשת

אוהב ילדים ובוחר תמיד, כרקע לסרטים שלו, את הפרבר האמריקאי הבורגני הממוצע, לא היפה מדי, לא המרופט מדי, ואת המישפחה האמריקאית הממוצעת, לא עשירה ולא עניה — בקיצור את אותו הרקע שבו הוא גדל והתחנך.

כל מי שיראה ב־פולטרגייסט את הצעצועים המתחילים לנוע בכוחות עצמם, את הילדים שניחנו כאילו בחוש שישי

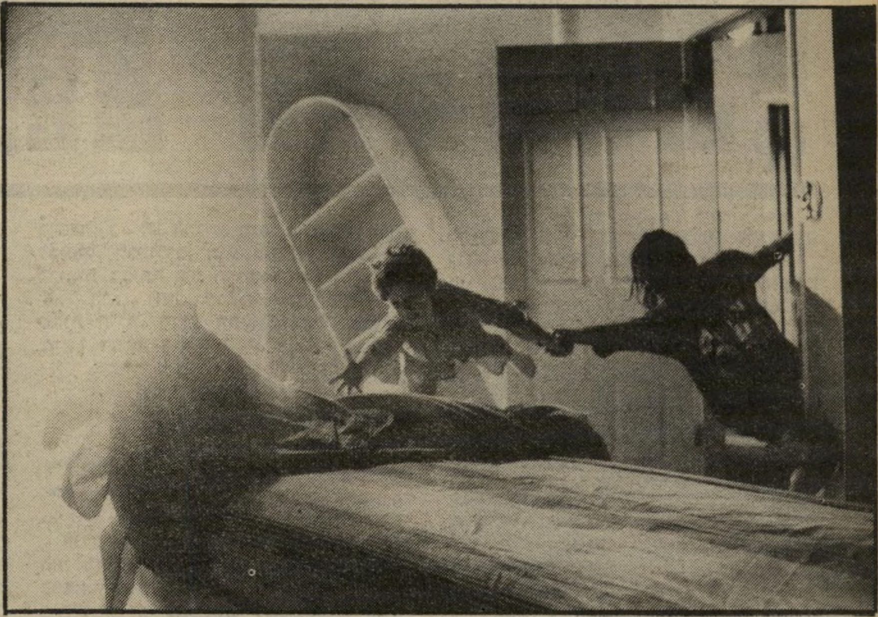

דיאן פריילינג (האם) מנסה להגיע אל בנה האחוז בידי רוחות
בלי הסבר הגיוני

מישפחת פריילינג לפני תחילת הסיוט
מישפחה אמריקאית טיפוסית בהחלט

צוות פאראפסיכולוגים מנסה להתחקות אחרי התופעה
נשמה אנושית שלא השלימה

בימאי אחד מביים בו־זמנית שני סרטים," אומר ספילברג, שכן היה עסוק במקביל בפולטרגייסט ובאי־טי.

בעצם, הדרך הבטוחה ביותר להגיע למסקנות היא התבוננות בסרט, וזו מעידה כאלף עדים כי כאן שורה הרוח של ספילברג, אותו אחד שהיכרנו במעשיו המופלאים ב־מיפגשים מן הסוג השלישי ובהפחדות ב־מלתעות, האיש ש־

בכל מה שקשור לרגישות שלהם אל הטבע סביבם, את אלומות־האור המסנוורות החודרות מבעד סדקים, חלונות ודלתות, מוצא את עצמו מייד בחלק הראשון של מיפגשים מן הסוג השלישי. שלא לדבר על הדמיון החיצוני שבין קרייג נלסון, המגלם את אבי הילדים, ובין ריצ'ארד דרייפוס.

מצד שני, בכמה אפקטים של אימה,

ובמיוחד אותם רגעים שבהם חלק מרו־חות־הרפאים פוערים את פיהם לרווחה וצריחות מחרידות ממלאות את האוויר, מלתעות קם לתחיה על המסך, בכל תיפארת הרסנותו. ולבסוף, הביטו היסב בבית שבו גרה המישפחה שבמרכז ה־עלילה, בשכונה, בעיר, ותמצאו את עצ־מכם בשכונה של אי־טי.

כך שאם טוב הופר ביים את הסרט הזה, אז מותר להניח שהוא השתמש בנתונים מדוייקים מאד שהוגשו לו מ־ראש, וספילברג היה במקום כדי לדאוג שנתונים אלה לא יעוותו.

כפי שאפשר כבר להבין, פולטרגייסט הוא סרט על רוחות־רפאים. ליתר דיוק, שם הסרט הוא הכינוי הניתן על־ידי ה־

ג'ובת ויליאמס בתפקיד האם
אחוזת כוחות על־טיבעיים

פאראפסיכולוגים לרוח־רפאים המפגינה את נוכחותה באמצעות אפקטים רועשים.

מקור השם בגרמנית, ופירושו אכן „רוח רועשת". הפאראפסיכולוגים מציינים שיש כמאה סממנים נלווים לתופעה. ל־דוגמה, היא מתרחשת בדרך־כלל במקום שבו יש אנשים צעירים מאוד, חיות־בית מסוגלות להבחין בה גם כאשר בני־אנוש אינם רואים מאומה, והתופעות הפיסיות הנלוות אליה הן בעלות אופי קונדסי ברוב המיקרים.

מעשה־נקם. נתונים אלה, שאפשר למצוא בכל אנציקלופדיה מלווים בסידרה ארוכה של דוגמות, היו כנראה ביסוד הרעיון של ספילברג. התסריט, שהוא פיתוח מרעיון זה, הוא למעשה פן נוסף של העולם הנסתר שלו. אם היצורים מן החלל החיצון, כאשר יגיעו הנה, יהיו חביבים, ידידותיים ומוכנים לעזור — ההיפך המוחלט מכל מה שנאמר ברוב סיפרי המדע הבדיוני — הרי שבכל הנוגע לנפש האנושית רואה ספילברג את העניינים באור אפל הרבה יותר. פולטרגייסט, שאותו הוא מגדיר בסירטו כנשמה אנושית שלא השלימה עדיין עם מותה הפיסי והממשיכה לנדוד על פני האדמה, ניחנה בכל התכונות שמציינות האנציקלופדיות. אבל עד מהרה היא מ־אבדת את אותה השובבות הקודסית ש־נוהגים ליחס לה, כאשר היחסים בינה (צריך אולי לומר בינם, כי מדובר ב־יותר מרוח אחת) ובין אנשים בשר ודם מידרדרים במהירות גדולה למדי למיל־חמה של ממש, שמסתברת לקראת הסוף למעשה־נקם של הרוחות על עוול שעוללו להם בני־האדם.

כל זה קורה למישפחה נחמדה מאוד — זוג באמצע שנות השלושים שלו ו־שלושת ילדיהם, בת בגיל 16, בן בגיל 12 ועוד בת אחת, בגיל 4, שהיא למעשה המוקד שדרכו חודרים הרוחות הביתה.

ההתחלה היא כמו כדיחה. בבית ש־דומה לכל הבתים, בתוך שכונה הדומה לכל השכונות, נאה, מטופחת וחסרת אי־שיות לחלוטין, חיים אבא, אמא ושלושה ילדים. ואם זה נשמע כמו תחילתה של אגדה, זה בהחלט הכוונה. אבא אוהב לראות מישדרי־ספורט בטלוויזיה, אמא מעשנת לפעמים קצת נאפס לעידוד ה־אישיות (זה הדור החדש באמריקה), הבת הגדולה מפלרטטת, הבן אינו נפרד מכו־בע הבייסבול שלו, והילדה הקטנה צמו־דה לצעצועיה. כולם יחד אוהבים מאוד את הכלב הנחמד שלהם.

בבוקר בהיר אחד, כשהגדולים הלכו לבית־הספר ואבא הלך לעבודה, פיתאום מתחילים הכיסות במיטבח לסדר את עצ־מם בצורה מוזרה, לזוז בלי שום הסבר הגיוני. היחידים שמבחינים בסיבות, לא רק בתוצאות, הם הכלב והילדה.

עד כאן זה אולי מצחיק. אבל כאשר האדמה רועדת, הברקים יורים בזעם, ה־סערה משתוללת והילדה הקטנה נעלמת ממיטתה — זה כבר לא משעשע.

מסתבר, שהילדה היא חביבת הרוחות. הם התחילו לשוחח עמה עוד לפני שהכל התחיל, כשהתגלו לפניה מבעד למסך ה־טלוויזיה המושלג, שאין רואים בו מאומה אחרי גמר השידורים.

אבל ברור שהילדה לא נעלמה, כי קולה נשמע בבית והיא קוראת לעזרה. זו מופיעה בדמות יחידת־מחקר מן ה־אוניברסיטה הקרובה, המצלמת ומתעדת את הכל, אבל נזקקת בעצמה למדיום מנו־סה כדי להחזיר את הילדה להוריה. ו־מדיום זה אשה קטנה, גוצה ומצחיקה, צריכה להיאבק עם הרוחות בערך כמו הכומר שנלחם בשטן ב־מגרש השדים.

ההמשך הוא אוסף של תופעות מופל־אות, שבהן מסביר ספילברג כי רוח האדם היא האשמה בכל מה שקורה, ואם האורחים מן החלל הם חמודים, ה־רוחות שלנו מעוותות כמונו. ומהן יש טעם לפחד באמת.

האפקטים המיוחדים שבחלק השני של הסרט מעידים על שלמות טכנית. ומה הפלא? האחראים לעבודה הם מעבדותיו של ג'ורג' לוקאס, ידידו ספילברג, אבי מילחמות הכוכבים, השותף בשודדי ה־תיבה האבודה. ואם יש דמיון באיפיון של האפקטים בין סרטים אלה ופולטר־גייסט — זאת הסיבה.

אפשר כמובן להתעקב על הערות ה־שוליים של הסרט, לדבר על האצבע המאשימה, המופנית למירדף אחרי רמת־חיים גבוהה, להצגת הטלוויזיה כחלון שדרכו משחקים בתת־ההכרה שלנו, ב־אובדן כבוד המתים שיתנקם בנו, ועוד כיוצא באלה. זה בעצם נכון, אבל אם הסרט הצליח, הרי זה בגלל אותה הסיבה שהביאה את ספילברג פעמים רבות כל־כך בעבר לשבירת שיאים: הסרט הוא הפלגה לתוך עולם של דמיון, עשויה במיקצועיות עילאית.

זה מה שהביא פעם המונים לקולנוע, וזה מה שמביא אותם עד עצם היום הזה.

אבי המישפחה נעזר במדיום מנוסה (מימין) כדי להחזיר את בתו מידי הרוחות
כמו שהכומר נלחם בשטן ב„מגרש השדים"

כלבוטק נגד תנועת עבודה

בית־הזונות הקטן הטוב ביותר בטכסאס (תל־אביב, תל־אביב, ארצות־הברית) — ה־סיפור על אביר צרכנות טכסאסי שיצא להילחם נגד מוסד סגור, ותיק ומכובד, בעיירה קטנה, ויכול לו, עבר מן המציאות לכתבה עיתונאית, משם לבימות ברודווי ואחרי הצלחה מסחררת — לבד הקולנוע.

בדרך שופצו ותוקנו כמובן פרטים רבים, כי הרי סיפו־רים על סתם בית־זונות מן השורה בעיירה שכוחת־אל, על שריף בשנות השישים לחייו ועל „מאדאם" שפריחתה מאחוריה אינם יכולים להיות מפתים כל־כך לקהל רחב.

כל צעד נוסף שעשה הסיפור השיר ממנו עוד שיכבת של אפרוריות, עד שעל מסך הכסף, עם ברט ריינולדס ודולי פארטון נראה בית־הזונות הקטן, כמוסד מפואר כל־כך, שאפילו כרכים גדולים יכולים להתקנא בו (שלא לדבר על העובדות: כולן יכולות להיות נערות־שער בפלייבוי), ואילו השריף הסוכך על המיפעל הזה, הוא לא פחות מסמל הגבריות עלי־אדמות. אין פלא שהמחברים המקוריים זעמו וצעקו בזמן עשיית הסרט, וכדברי המעורבים בפרשה „חיו שם מילחמות עקובות־מדם".

לגבי התוצאה זה כבר לא משנה. מה שמוצג על הבד זו קומדיה חביבה, עם הרבה נערות בריאות וחטובות, בלבוש מינימלי, מלאות חדוות שירות ללקוחותיהן, תחת השגחתה הסימפאטית של דולי פארטון, בעלת החזה האדיר ביותר של התעשיה. ברט ריינולדס הוא כמובן ברט ריינולדס, דום דה־לואיז הוא פארודיה מצויינת על כוכב־טלוויזיה, וצ'ארלס דרנינג הוא פארודיה הגונה על מושל מדינה; הפיזמונים עצמם הם תערובת של מוסיקת־כפר אמריקאית עם עיבודים מנופחים למסך רחב, הכוריאו־גראפיה היא פשוטה ובלתי־יומרנית, כיאה לנושא.

כל עוד שומר הבימאי קולין היגינס (שעשה את תרגילים לבלשית מתחילה) על קצב מהיר — והוא עושה זאת במשך רוב הזמן — זה מבדר, משעשע ואפילו סוחף. בכל פעם שהוא מרשה לעצמו תהיות רציניות על מה שקורה על המסך, מבקש מן השחקנים להתייחס בכובד־ראש לשורות שבפיהם, או מנסה למסור מסר, זה כבר מתחיל לצלוע, ולוא רק משום שהמסר עטוף בכל־כך הרבה ניירות צלופן ציבעוניים ומרשרשים.

טוב שרצינות ומסרים תופסים חלק מזערי בכל ה־עניין.

דולי פארטון: החזה של התעשייה

כמה ימים ארכה הסרטת הבזק של הבימאי ג׳ורג׳ עובדיה ומהן שיטות העבודה שלו? ✱ הסוס גנב את הגרוש של האופרה

סרט ספיד

„אמיקצועיים, אתם יודעים „אתם חכמים מספיק, אתם בעצמכם מה להגיד. לא חשוב מה שתאמרו באמצע — העיקר שבסוף תהיה המילה בית־חולים, כי הסצינה הבאה מתחילה בבית־חולים.” כך הורה לשחקניו הבימאי **ג׳ורג׳ עובדיה**, אשר שיטות־עבודתו בסרטים הפכו כבר לחלק מן הפולקלור של תעשיית הקולנוע הישראלית. הדברים נאמרו בנאום שנשא **אליאש**, במסיבה עליזה שנערכה לרגל סיום צילומי הסרט נורית 2 במועדון המערה.

לבימאי, למפיק, לשחקנית ולצוות־ההסרטה היתה סיבה טובה לחגוג. בצילומי הסרט שברו את כל שיאי הספידומסר בקולנוע הישראלי: במשך 11 יום הצליח הבמאי לסיים אותו!

מקטרת בעין שחקן התיאטרון והקולנוע יענקה׳לה בן־סירא מחזיק בידו האחת סלסלת־פיתות ובשנייה משחק במיקטרתו הניצחית. יענקה׳לה השתתף בשני סרטי **נורית**.

אידיש הזמרת מוניקה טסלר היא היום הכוכבת התורנית של תיאטרון האידיש. בסרט **נורית** היא מגלמת את תפקיד האם, תפקיד שאותו גילמה בסרט **נורית 1** השחקנית יונה אליאן.

הדוקטורית רקדנית־הבטן ברברה רוח־מס רוקדת ריקוד־בטן ב־מסיבה לסיום צילומי־הסרט **נורית**. ברברה היא ילידת בוסטון, עבדה כעיתונאית בלוס־אנג׳לס, סיימה תואר דוקטורט למיזרחנות והיום היא מרצה באוניברסיטת תל־אביב. ברברה אף הופיעה שנתיים בקאהיר.

עם הבת הבימאי ג׳ורג׳ עובדיה רוקד עם בתו הקטנה, הילה.

לרגלי רובינא

השחקנית אמירה פולן מגלמת בהצגה אופרה בגרוש את תפקיד הזונה ויקסן. אמירה לבושה בבגד־גוף הדוק וגרבי־זהב בחדר־ההלבשה. על הקיר מתנוססת תמונתה של חנה רובינא בתפקיד לאה'לה מהדיבוק. אמירה הנאה משכה תשומת־לב.

גידי סכינאי

השחקן הוותיק גדעון זינגר משחק הפעם את תפקיד מקי סכינאי. זינגר הופיע בעבר במספר גירסות של **אופרה בגרוש**, ובאחת מהן בתפקיד זמר־הרחוב.

הברוך של ברכט

ברשת

גדעון זינגר בחברת השחקנית מיכל נדיבי (מימין) ואמירה פולן.

במקור

השחקנית לוטה לנייה (באמצע) אשתו של המלחין קורט וויל, גילמה בגירסה הראשונה הגרמנית את תפקיד ג'ני.

אבא ובת

השחקן ששון גבאי מגלם בהצגה את תפקיד ירמיה פיצ'ם עם השחקנית רזיה ישראלי המופיעה כבתו פולי.

את **„אופרה בגרוש"** של קורט וייל וברטולט ברכט ראיתי לא בהצגת הבכורה שנערכה בהבימה, אלא בהצגה חגיגית אחרת, שנערכה לכבודם של שוחרים, תורמים, חברי־כנסת וידידים אחרים של התיאטרון. **באולם ישבו הרבה מאוד פרוות בחברת גבירותיהן, יחד עם יו"ר הכנסת מנחם סבידור,** חברי־כנסת פעילים כמו **אורה נמיר** וחברי־כנסת לשעבר, כ**מרדכי סורקיס** ו**הילל זיידל.**

על הבימה התנהלה בכבדות ובסירבול הצגת אחד המחזות המהפכניים ביותר של המאה, מחזה אשר מאז הצגת־הבכורה שלו בברלין של סוף שנות העשרים זכה במאות גירסות ברחבי העולם כולו. בישראל, זוהי גירסתה החמישית של ההצגה, אשר שתיים מהן הועלו בתיאטרון אוהל ז"ל עם שחקן נפלא בשם **שמחה צחובל,** אשר נפטר לפני כמה שנים, ושלוש בתיאטרון הבימה.

אגב, מקי סכינאי הראשון של הבימה, בשנות השלושים, היה השחקן **רפאל קלצ'קין,** המופיע היום בתפקיד קטנטן של כומר. מקי השני היה **יוסי בנאי** ואילו מקי של היום הינו **גדעון זינגר,** שאותו אני זוכרת מתוך אחת מן הגירסות הקודמות, שם הופיע בתפקיד זמר הרחוב.

מכיוון שהביקורת המיקצועית כבר קטלה את ההצגה הזאת בכל הקטילות האפשריות, לא הייתי רוצה להוסיף מלח על פצעים; אומר רק שנהניתי מאוד ממשחקו של **ששון גבאי,** מי שהיה שחקן החאן הירושלמי, המגלם כאן את דמותו של „ידיד הקבצנים" פיצ'ם. כן, שכחתי עוד מישהו, שגנב את ההצגה בסיום המערכה השלישית: סוס. סוס אמיתי, ישר מן האורווה, שהשתלב יפה מאוד בפאר החיצוני של גירסת דוד לוין לאופרה בגרוש; סוס יפהפה ואצילי העולה על הבימה בחברת סייסו, וכל זאת תמורת 70 דולר סבין ותקילין לכל הצגה. בשביל תיאטרון לאומי המסובסד מכספים שלך ושלי, זה בהחלט לא הרבה כסף.

השחקן **יענקה'לה בן־סירא,** המשתתף בסרט, סיפר כי הבמאי ג'ורג' עובדיה אינו נוהג לחזור על צילומי סצינה אחת פעמיים. „כשביקשתי ממנו לחזור שנית על סצינה מרכזית בסרט ואמרתי: עובדיה, מה יהיה אם הסצינה לא תצא כמו שצריך? ענה לי עובדיה ,אין דבר, יענקה'לה, יש מספריים ברוך השם'."

השחקן **יעקב בנאי** סיפר על עוד אחת משיטות־העבודה של הבימאי. „עובדיה מביא סיפור ואנחנו, השחקנים, מעבדים אותו עם טכסט משלנו. יום אחד, כשהופעתי בסרט של הבימאי בועז דווידזון, הוא נתקל בבימוי של סצינה מסויימת. מאחר שידע כי עבדתי עם עובדיה בעבר, קרא לי ושאל אותי: ,תגיד, יענקה'לה, איך עובדיה היה מביים סצינה כזאת לדעתך?'"

עובדיה עצמו הסתובב במסיבה כחתן, כשהוא מניף בגאווה את בתו בת החודשיים **הילה,** שלא השמיעה יבבה אחת במשך כל המסיבה והתנהגה למופת. עובדיה התחתן רק לפני כמה חודשים.

כשעלה הבימאי עצמו על הבימה לשאת נאום־ברכה אמר על עצמו: „אני אדם מיקצועי שיודע את המיקצוע. אמנות? זו בצד. כל סרט הוא כמו הילד שלי. אני מקווה שלא יקרה לכוכבי הסרט שלי, **איתן מסורי** ו**מוניקה טסלר** מה שקרה ל**ששי קשת** ו**יונה אליאן.**"

לפי המבט האוהב ששלחה מרניקה לעבר חברה הרופא, שישב לידה, היה ברור ששום רומאן לא התרחש בין כוכבי הסרט הנוכחי.

השחקן **יעקב שפירו,** המשחק תמיד את תפקיד הרופא בסירטי נורית, אמר שאינו מבין כיצד בסרט נורית 1 הוא היה רופא־עיניים שריפא את הגיבורה **יונה אליאן** מעיוורונה, ואילו בסרט נורית 2 הוא הפך לרופא המרפא את הגיבורה ממחלת־הסרטן. עוד סיפר שפירו: „כשצילמו את הסצינה הרפואית בבית־חולים אמיתי, באו אליי הרבה פציינטיות אמיתיות, כדי שארפא אותן. שיחקתי אותה עד הסוף."

הבדרן הג'ינג'י **שלמה גולדברג** גילם בסרט תפקיד של אילם. לכן במסיבה הוא פתח את פיו — ועוד איך — והצחיק את החבר'ה עד דמעות. הוא סיפר, כי כאשר הסריטו בבית־החולים הוא התנדב להופיע לפני הילדים המאושפזים. „הילדים לא יכלו להבין כיצד אילם יכול לפתע לדבר."

השחקן יענקה'לה בן־סירא עלה על הבימה והרעיד את הנשמה כאשר שר שירים מרביעיית מוע־דון התיאטרון, כמו את זאת מ־רחוב פנורמה ואין כמו יפו בלי־לות. הזמר איתן מסורי, המופיע בסרט בתפקיד הזמר, שאותו גילם בעבר הזמר ששי קשת, התגבר על עצבותו באותו יום, כי שיר שכתב לא התקבל לתחרות קדם־אירוויזיון. „את רואה?" הוא אמר, „תמיד את פוגשת אותי במסיבות כשאני מאוכזב. אין דבר, אולי בשנה הבאה." בינתיים, כששר במסיבה, לא ניכר עליו העצב, והוא סחף את הקהל בשיריו הידועים.

גם אותי העלו על הבימה כדי לשיר את השירים מתוך הסרט נורית 1, שאותם ביצעתי יחד עם ששי קשת. בין שפע האוכל המזרחי שהוגש לנכבדים, ראיתי את נספח העיתונות המצרי והשחקן **אברהם רונאי** מהבימה, המפיק **מיכה שרפשטיין,** עורך־הדין **שימחה זיו,** הזמרת **עליזה אביב** ובעלה הזמר **מוצי אביב.** האטרקציה של הערב היתה בדמותה של רקדנית־הבטן **ברברה רוחמס** שהיא דוקטור למזרחנות.

ברברה סיפרה כי עסקה גם בעיתונות בלוס־אנג'לס ועתה היא חזרה ללמד בארצות־הברית. „אני רוקדת ריקודי־בטן, כי זה קרוב למיקצוע שבו אני עוסקת."

את סיפור הסרט לא כדאי שאגלה לכם, כדי שלא תפסידו. אבל הסוף הוא טוב.

נירה גל

מושון היפה וקבלן־העפר פתחו בוטיק - והחתיכות באו לחגוג

מושון והגומאדית משה („מושון היפה") ענבר פתח בוטיק מפואר בחיפה. כאן נראה עם אוסי אהרוני, בתו היפהפיה של גומאדי, שהוזמנה לפתיחה.

חיילת החיילת שירי שהצטרפה לחבורה כשחיכתה לטרמפ. היא הפריזה בשתייה, פשטה את חולצתה הצבאית והזמינה את איש־הביטחון, אלון צעירי, לריקוד. לאחר שהתעייפה נרדמה בפינה.

אפשר גם בחיפה

עמיחי קרביץ ומשה ענבר החליטו לפתוח בוטיק מיוחד עם מוסיקת דיסקו. עמיחי היה קצין בצי־הסוחר הישראלי, ולאחרונה עובד כקבלן לעבודות־עפר בצפון הארץ. „מושון היפה", הוא משה ענבר, יזם את הרעיון, אחרי טיול ארוך באירופה, שבו הכיר איטלקיה אמידה בשם גרציאלה די־רוסו. היא עוסקת שם בענייני אופנה, והיא מימנה את פתיחת העסק.

לכבוד הפתיחה החליט מושון להזמין חתיכות צעירות ויפות, ולא דוגמניות מיקצועיות, הנוהגות להופיע בכל מקום. חבריו, שאליהם פנה, המליצו על מספר רב של נערות, אך רק כמה מהן נבחרו.

היו שם אוסי אהרוני, בתו של רחמים („גומדי") אהרוני, הלומדת עתה בחוג דרמתי, ועומדת להתגייס לצה"ל בקרוב, רונית כהן, תלמידת־תיכון מנתניה, בעלת גוף חטוב ופנים מגעות עם עיניים גדולות ירוקות ושולי סעדי, רקדנית תימניה חמודה שחזרה לא מזמן מהולנד.

כולן התאספו בנמל תל־אביב. מושון שלח את אלון צעירי, ה־עובד כאיש־בטחון, כדי להביאן ב־שלום לחיפה.

כל הקבוצה הצטיידה בבקבוקי שמפניה וויסקי.

בדרך, ליד קיסריה, עצרה אותם חיילת בלונדית, בעלת שיער גו־לש, שחיכתה לטרמפ והצטרפה לחבורה. התברר כי שמה שירי ותיא משרתת בבסיס בצפון־הארץ.

שביעסטית רונית חדד, תלמידת־תיכון יפהפיה בעלת עיניים ירוקות, מדדה סוודרים רבים של בנטון. בתמונה למטה: רונית מדדה כובעים וניגשה לבחון עצמה בראי.

התימניה שולי סער, רקדנית תימניה חטובה, נחה כשכוסית בידה. הבנות הוזמנו לאיטליה, אך לא יוכלו לנסוע. שולי ואוסי עומדות להתגייס לצה"ל ורונית היא עדיין תלמידה.

הבוטיק היה מקושט ומוסיקה איטלקית ניגנה ברקע. הבנות עטו על הסוודרים ועל הכובעים ומדדו מכל הבא ליד.

הנציג של חברת בנטון מאי־טליה, שגם הוא השתתף בשימחה, הציע לבנות לקחתן כדי לדגמן בארצו. הוא הביע את התפעלותו מיופיין.

נעמי אדווה ■

הזוג המלכותי

על ספסל הנאשמים נפגשים שמעיה ושמוליק והאהבה ביניהם פורחת לעיני השופטים

הוא מאוד אוהב אותה. זה ניכר היטב גם על ספסל־הנאשמים, שם יושבים שניהם. שמעיה ושרה („שמוליק") אנג'ל נאשמים ברצח מישל נחמיאס ו־שולמית שלי על רקע עיסקת סמים גדולה. הם צפויים למאסר־עולם. בזמן המישפט יושב שמעיה ומלטף את שערה השחור של אשתו, היושבת לפניו.

אולי מלבד האהבה מציק ל־שמעיה גם מצפונו, על כך שסיבך את אשתו היפה באשמת־רצח. הוא מנסה לגונן עליה כעת מפני הכל. כאשר עד־המדינה נחום („מנדו") קלימן מעיד ומספר כי שמוליק היא זו ששלחה אותו לרצוח את שולמית שלי, חורק שמעיה בשיניו.

בעת ההפסקה, אחרי שהשופטים יצאו מהאולם, פנה שמעיה למנדו ושאל אותו: „למה אתה משקר, מה אתה רוצה מהילדה הזאת?"

בהמשך הדיון, כאשר מנדו כינה את הנאשמת בשם שמוליק, זינק שמעיה ממקומו. הוא פנה לבית־המישפט וביקש למנוע מהעד לקרוא לנאשמת בכינויה. „שמה שרה אנג'ל וכך הוא יקרא לה. שמוליק זה כינוי־החיבה שלי לאשתי, ואני לא מרשה לו להשתמש בו!" הצהיר.

השופט אליהו וינוגרד הורה ל־עד לקרוא לשרה בשמה.

שמעיה אנג'ל ושרה לפני נשואיהם
„חופשיה רק באופן תיאורטי"

זיווג מוזר

גם רכילות או שמועות בעי־תונות מרתיחות את שמעיה. כאשר פגש את צלמת העולם הזה, פנה אליה ושאל מדוע פור־סמה כתבה שבה נאמר כי הכניס צעירה להריון בבית־הסוהר. „זה בושה כתבה כזאת, בגלל האשה," טען.

כאשר ראה את נעמי אדווה נכ־נסת לאולם בית־המישפט, קם על רגליו וביקש מהשופטים להוציא אותה. „היא כתבה על אשתי ש־היא לסבית ואני לא רוצה שהיא תשב כאן," אמר לשופטים. אבל הפעם נדחתה בקשתו. נעמי אד־ווה נשארה באולם כאשר שמעיה שולח אליה מבטים רצחניים.

הזוג המלכותי של העולם התח־תון הם זיווג מוזר. שמעיה, ש־הוא ממישפחה טובה — אביו המנוח היה עיתונאי — נכנס לפשע בגיל צעיר. כאשר עזב את הארץ בגיל 28 כבר היו מ־אחוריו שמונה שנות־מאסר בגלל שוד ויריות על שוטרים. בכל מיקרה של רצח בלתי־מפוענח ב־סביבות תל־אביב היו השוטרים עוצרים אותו. אך הוא מעולם לא הורשע ברצח.

„אסירת עולם"

את אשתו הכיר לפני כשנ־תיים במועדון הלילה פיקוקס בתל־אביב. שמוליק, המכונה כך מכיוון שנהגה ללכת בתספורות גב־ריות, עבדה בבר. עובדיה דרוזיה, עבריין תל־אביבי, הכיר ביניהם ואמר לשמעיה, „מצאתי בשבילך אחת משוגעת בדיוק כמוך." ה־רומן בין השניים הסתיים בחתונה בסוף שנת 1980.

שרה באה מבית טוב, למדה בבית־הספר תיכון והספיקה אפילו לסיים שנה למודי ספרות באוני־ברסיטה. היא נישאה בגיל 21 לשמעיה, עבריין בעל הרשעות קודמות ושם של מלך העולם התחתון.

רבים הזהירו אותה מפניו. סי־פרו לה על עברו והזהירוה מפני העתיד. „אני יודעת שלא התחתנתי עם טלית שכולה תכלת," אמרה אז שרה בראיון לעולם הזה, „אבל עבור מה שהוא עשה הוא שילם... שמעיה הוא לא עבריין באופיו. הוא לא מסוגל להזיק וזה גם לא מתאים לו."

חודשיים אחרי החתונה נעצר שמעיה בפרשה גדולה של סחי־טה, אך יצא זכאי. המישטרה לא הניחה לו. במשך השנתיים הבאות נעצר פעמים רבות וגם שמוליק נעצרה איתו. שנה אחרי החתונה. בינואר 1981 התלוננה שמוליק בראיון נוסף לעולם הזה ואמרה: „אני אסירת־עולם. מאז התחתנתי עם שמעיה, אין לי יום ואין לי לילה. אין לי חיים פר־טיים. אני בן־אדם חופשי רק באופן תיאורטי. למעשה, אני אסירת־עולם של המישטרה."

אפילו אמו של שמעיה, האוהבת את שמוליק כאת בתה, ריחמה עליה. היא ראתה את בנה שוקע בסמים וייעצה לשמוליק לעזוב או־תו. כדי לגמול את שמעיה ול־הפסיק את תלותו בסמים, הלכה שמוליק לגינקולוג שאמר לה, כי אם שמעיה לא ישתמש בסמים יוכלו להוליד ילדים.

בתחילה ריחמו השוטרים על האשה היפה והצעירה. הם ידעו שאין לה עבר פלילי וחששו כי בעלה יסבך אותה בעסקיו. „איך בחורה כמוך התחתנה עם פושע כמוהו?" נהגו לשאול אותה ב־תחילה. הם הזהירו אותה ואמרו לה כי היא תהיה יעד לחיסול־חשבונות בין עבריינים. אחר כך התייאשו ממנה ואמרו: „כל ה־חיים שלך הוא ישב בבית־הסוהר ובסוף גם את תסתבכי."

אבל בינתיים קרו שני מיק־רי־הרצח, ושמוליק נעצרה יחד עם בעלה. המישטרה טוענת כי שמוליק הסתבכה ברציחות בגלל דאגתה לשמעיה. כאשר התב־רר לה כי עיסקת ההירואין ה־גדולה שמומנה על־ידי שמעיה, מישל נחמיאס וישראל ישורון נודעה למישטרה, החליטה לחסל את החוליות החלשות. כאשר שוח־ררה מבית־הסוהר בעוד שמעיה עציר, פנתה למנדו ושיכנעה אותו כי יש להרוג את שלומית שלי ואת נחמיאס. היא חששה כי מעצרם עלול להוביל אל בעלה ולגרום לשליחתו לכלא לשנים ר־בות. בעולם התחתון קיבלו אותה בכבוד בגלל היותה נשואה לאנ־ג'ל, ושמעו בקולה.

פני ספינקס

מאז נעצרו שמוליק ובעלה הם כלואים בבתי־סוהר נפרדים. עד כה נפגשו פעם בשבוע כשבינ־הם סורגים. אבל כעת, במישפט, הם נפגשים מדי יום על ספסל־הנאשמים.

גם כאן גדול מאוד ההבדל בי־ניהם. בעוד שמעיה קופץ בעצ־בנות ומגיב על כל מילה של העדים, יושבת שמוליק ושומרת על שלווה ועל שתיקה של ספינקס. פניה הבהירים והיפים כמעט אי־נם זעים. רק לעיתים רחוקות היא מעירה לעדים הערות עוק־צניות בשקט וללא צעקות. כאשר היא מתרגשת, מתכופף שמעיה קדימה ונוגע בשערה. הוא מלטף את השיער הארוך ולוחש באוזניה. כאשר הם יוצאים מהאולם, נצ־מדות שיפתותיהם בנשיקה ארוכה בדרך לתאי המעצר.

קנאה בכלא

גם בבית־הסוהר פגעה בזוג הקינאה. לפני כחודש פורסמה ב־עולם הזה כתבה על שלוש בל־דריות סמים (העולם הזה 2363). אחת הבלדריות, יפה מרדכי (23), העידה בבית־המישפט על קשריה עם שמעיה. היא סיפרה כי יום אחד התקשר שמעיה מבית־הסוהר בטלפון לביתה כדי לחפש בחור שגר שם. היא ענתה והתפתחה ביניהם שיחה של כ־20 דקות. „נדלקנו אחד על השני בטלפון, ושמעיה ביקש שאבוא לבקר אותו בכלא," סיפרה.

יפה נסעה לכלא לבקרו והביאה לו סמים. היא גם נכנסה איתו לשירותים, לדבריה, ושם קיימו יחסי־מין. „באותה תקופה ראיתי את עצמי כחברה של שמעיה," העידה הנערה, „הוא ביקש ממני שלא לשכב עם אחרים, כך ש־קיימתי יחסים רק איתו."

מיחסים אלה הרתה יפה והיא כיום בחודש החמישי להריונה.

כאשר באחת ההפסקות במישפט צעק מנדו לעברו של שמעיה כי הוא „מזדיין עם כל אחת," אמרה לו שמוליק בשלווה כדר־כה: „אני לא מאמינה, בעלי אינו בוגד בי."

סמים או אהבה

„זה רק הסמים והצרות ש־מחזיקים אותם יחד," אמר מישהו שצפה בזוג היושב על ספסל־הנאשמים. אבל זה לא נר־אה כך. בראיון שנתנה שמוליק לפני שנה היא אמרה: „מעולם לא הצטערתי ולעולם לא אצטער שהתחתנתי עם שמעיה. אני אוה־בת אותו ורק איתו טוב לי."

מהתנהגותה היום אפשר לומר, כי גם על ספסל־הנאשמים ברצח, היא עדיין מרגישה כך.

אילנה אלון ■

שמעיה ושרה בבית־המישפט
„בעלי לא בוגד בי!"

הבנק הגיש תביעה נגד היהלומן

ליאו זיגמן, וחוקר פרטי מטעם היהלומן הגיש תלונה נגד הבנק כשהוא מסתמך על מיסמך מדהים של ה„לוידס"

היהלומן נגד הבנק

יהלומן זיגמן
עסקים במאות מיליונים

כאשר הגיע השבוע החוקר הפרטי בני פרלמן אל מטה־המישטרה ביפו, וניגש אל מחלקתו של קצין־המישטרה בנימין זיגל, היתה הדרך מוכרת לו היטב. הבלש גבה־הקומה עבד במשך שנים במחלקתו של זיגל.

אך הפעם היה פרלמן בצד שונה של המיתרס. הוא לא נשלח לחקור תלונה. הוא הגיש תלונה.

התלונה הוגשה נגד הבנק־הבינלאומי־הראשון, והיא מהווה שלב חדש במאבק המתנהל מזה שנתיים בין הבנקים הישראליים הפועלים בבורסת היהלומים ברמת־גן, ובין היהלומנים.

התלונה המפורטת שהגיש פרלמן, מחזיקה עשרות רבות של עמודים. במרכזה עומד תזכיר שהוגש החודש לאיגוד חברות־הביטוח הבריטיות, לוידס. דוברת המישטרה, רבקה וויינטראוב, מאשרת שהתלונה נבדקת. היא עדיין אינה נחקרת, טוענת דוברת המטה־הארצי.

אם יתברר שיש ממש בתלונתו של פרלמן — ואם אכן יסיק מכך בנק־ישראל את המסקנות — עלולות להיות לדבר השלכות מרחיקות־לכת על מערכת הבנקאות בישראל. הדי הסערה הזאת עלולים להגיע גם ללונדון הרחוקה, ולטלטל את כיסאו של מנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון, צדיק בינו.

היהלומן, שבני פרלמן עובד בשירותו, הוא ליאו זיגמן, שהיה אחד מחשובי היהלומנים של „הבורסה הקטנה". זיגמן יצא מישראל לפני שנתיים, כאשר התפרסמו ידיעות שהוא חייב לבנקים הישראליים 50 מיליון דולר, ונודע לו כי הבנקים מתכוננים להגיש נגדו תלונות פליליות. זיגמן, שהוא ניצול שואה, תואר על־ידי מכריו המעטים כאיש תמהוני, אך חריף מאוד בענייני עסקים. הוא גילגל מאות מיליוני דולרים בכל רחבי העולם, והשמועות על הסתבכותו גרמו לתדהמה בבורסת היהלומים ברמת־גן.

למעשה, היתה זו היריה הראשונה במאבק שהתפתח מאז בין הבנקים והיהלומנים. תלונות פליליות כמו אלה שהוגשו נגד זיגמן, הוגשו נגד עשרות יהלומנים — כולן בגין גניבות, לכאורה, של יהלומים שניתנו ליהלומנים בנאמנות על־ידי הבנקים.

הדרך שבה פעלה שיטת הנאמנויות, על פי גירסתם של זיגמן ופרקליטו, עורך־הדין יעקב ויינרוט, נחשפה לראשונה בהעולם הזה (2269).

להונות את בנק־ישראל

תחילתה של השיטה בתקופה שבה פרחו עיסקי היהלומים, ויצוא היהלומים היה ענף הייצוא העיקרי של ישראל. היהלומנים קיבלו אז אשראי מן הבנקים, תמורת יהלומים שהם הפקידו בכספות הבנקים. על־פי הוראת בנק־ישראל, לא היה האשראי על מלוא־ערכם של היהלומים שהופקדו, אלא בשיעור של 80 אחוז מערכם.

כאשר התהיל המשבר בעיסקי היהלומים, החמיר בנק־ישראל את תקנותיו בקשר לגובה האשראי, וצימצם אותו ב־10%. משמעות הדבר עבור היהלומנים היתה, שעליהם היה להחזיר לבנק שביעית מסכום האשראי שהועמד לרשותם — או להפקיד בכספותיו יהלומים

הקפידו שבתום התקופה הקצובה יוחזרו בדיוק היהלומים שפירטיהם נרשמו, מישום שלא היו כלל יהלומים מסויימים כאלה. מה שהתרחש בפועל בבורסות היהלומים ובסניפי הבנקים היה, שאותה חבילה של יהלומים הופקדה פעם אחר פעם בבנק אחרי בנק, וניתנה שוב ושוב ב„נאמנות", הכל כדי לתת לבנקים עילה להעניק אשראי ליהלומנים.

על־פי גירסה זאת, היה כדאי לבנקים להעניק ליהלומנים אשראי גדול. הריבית הדולרית היתה בת 14.7%. ה־

נוספים. שני הדברים לא באו בחשבון בתקופת המשבר.

ואז, טוענים זיגמן ופרקליטו, נמצאה השיטה כדי לעקוף את הוראותיו החמורות של בנק־ישראל. זו היתה שיטת „הנאמנות".

על־פי שיטה זאת, לא הופקדו יהלומים, למעשה, בכספות הבנקים. מעריכים מטעם הבנק העריכו בצורה „חופשית" חבילות של יהלומים, שלכאורה הופקדו בבנק כבטוחות לאשראי. אך למעשה, ניתנו היהלומים האלה מייד בחזרה ליהלומנים, בנאמנות. על פי תנאי הנאמנות, היה על היהלומנים להחזיר לבנק את היהלומים או את תמורתם הכספית בתום תקופה קצובה.

מעריכי הבנקים כלל לא רשמו את פירטיהם המדוייקים של היהלומים, שנמסרו לכאורה בנאמנות, שכן הנאמנות לא היתה אלא שיטה למתן אשראי, תוך עקיפת בנק־ישראל והוראותיו. הם לא

יהלומים נחשבו עדיין עסק בטוח, והבנקים רצו ברווחים.

זיגמן טען בתוקף כי זה היה טיב העיסקות שנערך עימו. עורך הדין ויירוט סירב להאמין שבצורה כה חלקה וכה פשוטה מבקשים הבנקים להונות את בנק־ישראל. הוא שיגר את זיגמן למכונת־אמת. בחן בעזרת המתמחה שלו, גיורא רובננקו מאות מימסכים, ובסופו של דבר, לדבריו, הוא הגיע למסקנה שזיגמן צודק.

הבריטים לא האמינו

כך הדבר היה יכול להישמע כאחד מאותם התרגילים שנוקטים הפרקליטים, על פי הסקטיקה הגורסת שההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה. כלומר: ויינרוט מנסה להגן על לקוחו באמצעות התקפה חזיתית על הבנקים.

אך בסמוך ליציאתו של זיגמן מישראל, נערכה בניו־יורק פגישה בין זיגמן, פרקליטו יעקב ויינרוט, המתמחה גיורא רובננקו, ובין ישראל גנות ומשה קראוס, שייצגו את בנק המיזרחי המאוחד, אחד מבעלי החוב הגדולים של זיגמן. בסיומה של אותה פגישה חתמו נציגיו של בנק המיזרחי על מיסמך, (ראה גלופה) שבסעיף 11 שלו נאמר במפורש:

„הבנק מאשר בזה כי משמעות הפעולות המכונות נאמנויות של זיגמן היתה אחת מהדרכים למימון עיסקי היהלומים ולא היתה לפעולות אלה של זיגמן שום תוצאות אחרות לפי כל דין שהוא, אלא במישור האזרחי בלבד, המוגבל לחברות כספיות בלבד."

כלומר: בנק המיזרחי אישר כי לפעולתו של זיגמן לא היו כל משמעויות פליליות.

מדוע אם כן התעקשו כל הבנקים האחרים להגיש נגד היהלומנים, שהתקשו בהחזר החובות, תלונות פליליות?

לא עבר זמן רב, עד שהתבררה הסיבה לכך, טוענים זיגמן ופרקליטו.

בזה אחר־זה הגישו הבנקים תביעות לחברות־הביטוח של לוידס, שהבנקים היו מבוטחים בהן. למעשה, היו אלה היהלומנים עצמם ששילמו את פרמיית הביטוח. על פי הסדרי הביטוח, היו הבנקים מבוטחים רק מפני אי־פרעון חובות שמקורו במעשים פליליים. הם לא היו

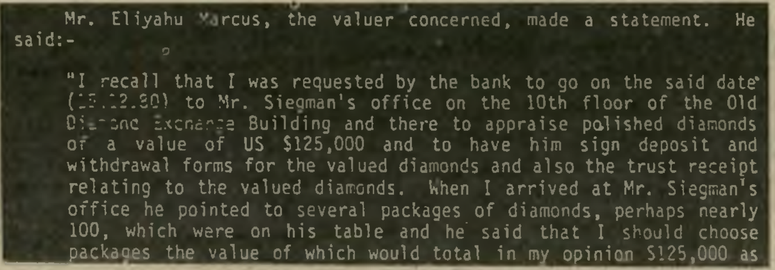

Mr. Eliyahu Marcus, the valuer concerned, made a statement. He said:-

"I recall that I was requested by the bank to go on the said date ([illegible].12.80) to Mr. Siegman's office on the 10th floor of the Old Diamond Exchange Building and there to appraise polished diamonds of a value of US $125,000 and to have him sign deposit and withdrawal forms for the valued diamonds and also the trust receipt relating to the valued diamonds. When I arrived at Mr. Siegman's office he pointed to several packages of diamonds, perhaps nearly 100, which were on his table and he said that I should choose packages the value of which would total in my opinion $125,000 as

עדותו של המעריך אליהו מרכוס
מאה חבילות על השולחן

פרקליט ויינרוט
תדהמה

מתמחה רובננקו
חקירה

חוקר פרלמן
תלונה

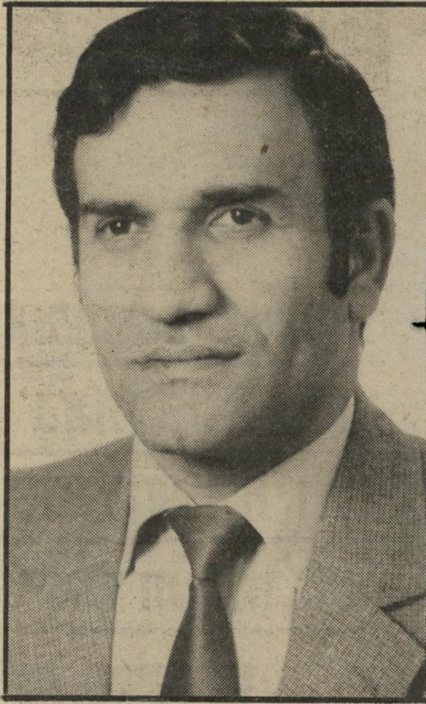

בנקאי בינו
תביעה מהביטוח

מבוטחים מפני אי־פרעון חובות שמקורו בקשיים מיסחריים רגילים, או קשיים שמקורם במשבר בענף היהלומים.

כלומר: על פי גירסה זאת היו הבנקים הישראליים חייבים להגיש תלונות פליליות נגד היהלומנים הישראליים, אם הם רצו לקבל את דמי הביטוח מלוידס.

אך עד מהרה התברר כי חברות־הביטוח הבריטיות אינן תמימות כל־כך. הן שכרו את שירותיו של הפרקליט התל־אביבי מיכאל פוקס, ואת שירותיה של אחת מפירמות הפרקליטים הגדולות בלונדון, קלייד ושות'.

החוקרים שפעלו בישראל מטעם קלייד ושות' הגישו ללוידס דו"ח מפורט בן 22 עמודים כתובים במכונת כתיבה. ויינרוט מיהר לצרף מיסמך זה לכתב־ההגנה שהגיש בשם זיגמן נגד תביעת הבנק הבינלאומי הראשון.

המיסמך המדהים של קלייד ושות' מ־

יהלומים, ולהחזיר לבנק את האשראי שקיבל.

בתצהיר שהגיש אליהו מרכוס (ראה גלופה) נאמר כך:

„אני זוכר שהתבקשתי על־ידי הבנק ללכת בתאריך האמור (12.12.80) למישרדו של מר זיגמן בקומה העשירית בבניין הישן של בורסת היהלומים, ושם להעריך יהלומים מלוטשים בערך של 125 אלף דולר ולהחתים אותו על טופסי הפקדה והוצאה של היהלומים המוערכים וכן שטר הנאמנות המתייחס ליהלומים המוערכים.

„כשהגעתי למישרדו של מר זיגמן, הוא הצביע על כמה חבילות של יהלומים, אולי כ־100. הוא אמר לי שאבחר חבילות שערכן יגיע לפי דעתי לערך של 125,000 דולר, כמבוקש על־ידי הבנק. בחרתי כמה חבילות, שמיספרן אינו זכור לי. צירפתי את הקראטים הכתובים על גבי החבילות והגעתי למישקל של 251 (קראט) ככתוב על הטפסים האמורים. לא שקלתי חבילות, לא בנפרד ולא במישקל כללי. החבילות, כולל תוכנן המקורי, נשארו אצל מר זיגמן. לא רשמתי על טופס ההערכה שיש חבילה בנפרד מכל החבילות שאת תוכנן העריכתי, כי לא היה נוהל לעשות כן. הוראת הבנק היתה לבדוק שהנאמנות נעשתה כנגד הערך שהלקוח התחייב לבנק. על כל מעטפה של יהלומים שאני הערכתי היתה הערכה נפרדת."

האם יתכן שהבנק, שהיה לו אמון כה מוחלט בזיגמן, חושד בו לפתע בעבירות פליליות של גניבה והונאה?

לא רק המעריך אליהו מרכוס נהג על־פי שיטה זאת. הבריטים מצאו מעריך נוסף, חיים וכטל שמו, שנאות להצ־

פארסה — בלשון המעטה

אם אומר מרכוס אמת, נערכה כאן הצגה גרידא של נאמנות. למעשה, מה שאירע הוא זה: זיגמן רצה הלוואה של 100 אלף דולר. הבנק הסכים לתת לו את ההלוואה, אך על פי הוראות

היר על טיב ההערכות שלו. כותבים הבריטים:

„מר וכטל ביקר במישרדו של זיגמן. זיגמן שם ערימות של יהלומים מלוטשים, מהם התבקש וכטל לבחור יהלומים לכיסוי סכום של 500,000 דולר. הוא

> Descriptions and valuations were almost uniformly inadequate, at best, at worst a farce, to be charitable. A carat weight would be given in round figures - diamonds are weighed to the 100th of a carat, so there is no chance of any identification of diamonds, or, indeed, of an envelope of diamonds. Values were generally cursorily undertaken, at best. Round numbers were adopted to align the TR with the level of credit for the particular customer. As

המסקנה של חוקרי ה„לוידס"
פארסה

קדים בנאמנות. וכך הם כותבים:

„בסוף אנו מגיעים לתופעה המשעשעת של הוצאת שטר־נאמנות כנגד צ'ק דחוי. בשני מיקרים מצאו החוקרים שלנו הוכחה ישירה שהתביעות על שיטרי הנאמנות שולמו חלקם או במלואם על־ידי צ'קים דחויים שנתקבלו כאשר שיטרי הנאמנות הוצאו."

הבריטים מסכמים את מימצאיהם החמורים במילים עדינות יחסית (ראה גלופה):

„תיאורים והערכות (של יהלומים שהופקדו בנאמנות) היו בלתי מהימנים כמעט לאורך כל הדרך במיקרה הטוב, ובמיקרה הגרוע הם היוו פארסה, אם להשתמש בלשון המעטה."

דובר הבנק הבינלאומי הראשון, שנגדו הוגשה התלונה במישטרה, ביקש לא להתייחס לפרטים השונים המופיעים בחקירתם של אנשי לוידס. „אין שום טעם ועניין להתייחס לכל הפרטים, משום שבעיקרם הם בבחינת כתב־הסבר או הגנה כנגד הבקשה של הבנק להכריז על זיגמן פושט־רגל."

דובר הבנק גם אמר שאם סבור זיגמן שהוא חף מעוון, עליו לבוא לישראל ולהעמיד את טענותיו במיבחן, אך „במקום זה הוא מעלה באמצעות התצהיר שלו טענות פרוצדורליות בלבד."

הדבר הקובע — לדיברי דוברו של הבנק הבינלאומי הראשון — באשר למיסמך של לוידס, הוא שהבנק וחברות־הביטוח של לוידס הגיעו ביניהם לפשרה שהיא לשביעות רצונו של הבנק, באשר לסכומים של דמי־הביטוח שתשלם לוידס.

בחוגי היהלומנים טוענים שלמרות מימצאיהם, מוכנים אנשי לוידס לבוא לפשרה עם הבנקים הישראלים שהם לקוחות חשובים שלהם, אך הפשרה היא על סכומים נמוכים, שאינם כוללים יותר ממה ששילמו היהלומנים כפרמיות על הביטוח ללוידס במשך שנים. אנשי הבנק הבינלאומי ואנשי לוידס אינם מוכנים לומר מהו שיעור התשלום של לוידס, לעומת התביעה המקורית של הבנקים.

דובר בנק ישראל, ישראל איברא, אמר להעולם הזה שהוא אינו יכול להגיב על המיסמך של לוידס, משום שהמיסמך לא הגיע לידיו.

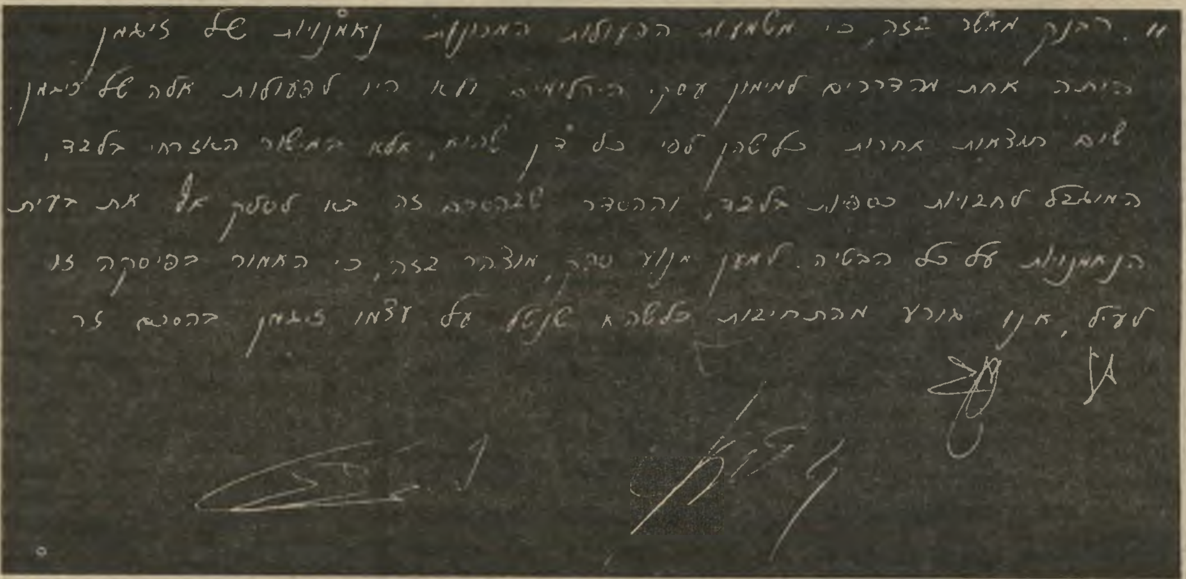

11. הבנק מאשר בזה, כי מטלות הפעולות המכונות נאמנויות של זיגמן היתה אחת מדרכים למימון עסקי היהלומים והן היו לפעולות אלה של זיגמן שום משמעות אחרות בלשהן לפי כל דין לרבות, אלא המשמעות האזרחית בלבד, המוגבל לחבויות כספיות בלבד, וההסדר שבהסכם זה בא לסלק את דרישות הנאמנויות על כל הבטיה. למען הסר ספק, מובהר בזה, כי האמור בפיסקה זו לעיל, אינו גורע מהתחייבות בלשהי שנטל על עצמו זיגמן בהסכם זה.

המיסמך שעליו חתמו נציגי בנק המיזרחי המאוחד
נאמנויות כשיטה

אשר, למעשה, אחת לאחת את טענותיהם של זיגמן ופרקליטו בדבר שיטת הפעולה של הנאמנויות, ואף מוסיף טענות חמורות ביותר, כגון הפקדה בנאמנות של צ'קים דחויים.

במיסמך מתוארת שיטת העבודה של אחד המעריכים, אליהו מרכוס, שפעל למען הבנק הבינלאומי הראשון. עבודתו של המעריך היתה, לכאורה, לבדוק את הערך המדוייק של היהלומים שאותם היה זיגמן אמור להפקיד בבנק, כדי לקבל אשראי, ואחר־כך לקבל אותם בנאמנות מהבנק, כדי שיוכל לסחור ב־

בנק־ישראל היה חייב לקבל מזיגמן יהלומים שערכם הוא 125 אלף דולר, ככיסוי להלוואה. זיגמן לא טרח לבוא לבנק. הוא היה לקוח חשוב, והבנק שיגר את המעריך מטעמו למישרדו של זיגמן. המעריך נטל משולחנו של זיגמן כמה חבילות של יהלומים, לא פתח את החבילות כדי להעריך את שווי היהלומים שבתוכן, ואפילו לא שקל את החבילות. הוא פשוט העתיק מיספרים שהיו רשומים על גב החבילות, השאיר את כל היהלומים אצל זיגמן ב„נאמנות", ואישר לו את ההלוואה.

בחר ערימה מסויימת, אשר זיגמן אמר לו שהיא מכילה יהלומים מלוטשים במישקל של יותר מ־1000 קראט. הוא בחן את איכותם, והגיע למסקנה שהם שווים 500 דולר לקראט. לא הוא ולא מר זיגמן שקלו את היהלומים שנשארו אצל זיגמן אחרי שהוא חתם על ההפקדה וטופסי ההוצאה... הסכום העגול של 500 דולר לקראט נראה גמיש, אם להתבטא בנדיבות ובלשון המעטה."

אך השיא מגיע כאשר מתארים החוקרים הבריטיים הפקדה של צ'יק דחוי, כאילו היה חבילה של יהלומים המופ־

שלמה פרנקל ■

(המשך מעמוד 40)
יכולת הפיסית לא לישון. הוא מסוגל לעבוד שעות, והוא כל־כך הגון — יש בו מין הגינות בסיסית. כשהוא היה נשיא והיינו מגיעים במיסגרת העבודה לתל־אביב, היינו באים ללון כאן, ב־בית. הוא היה רואה את השומר בשער. אני הייתי אומרת: שלום מה שלומך? ונכנסת הביתה. אפריים תיכף היה רץ, מכין תה ומביא לו.

● כשאת ואופירה נבון התח־לפתן בתפקידים, היא ביקשה את עצתך?

היא היתה אחראית מאוד. היא שאלה אותי על העובדים ועל פרטי־המשק ב־בית־הנשיא.

● היה לך תקציב לביגוד?

היה איזה תקציב, לא זוכרת כמה.

● היית מקבלת תשלום מראש, או שהיית צריכה להביא קבלות?

היו שולחים תקציב מראש.

● זה הספיק לך?

כן, אני לא זוכרת שהיתה בעיה.

● כשהפכת אשת־נשיא שינית את סיגנון לבושך?

לא. הוספתי שמלות־ערב וקצת שמ־לות לגיוון — את יודעת, שימלה לנאום ציוני, שימלה לנאום אחר.

● היה לך מתכנן־אופנה שיעץ לך?

חלק מהבגדים תפרתי בהזמנה לפני שנסענו לחו"ל.

● אצל מי?

אצל ג'רי מליץ. הוא באמת בעל טעם מעולה ופשוט.

● לפני הנסיעות לחו"ל היית מקבלת תוספת לתקציב הביגוד?

אני באמת לא יודעת, אולי כן. זה הכל היה בידיו של ירקוני, השליש של הנשיא. זה לא היה כל־כך חשוב.

● הסתדרת עם התקציב של בית־הנשיא?

למה את שואלת?

● נדמה לי שהאשימו אותך שאת מבזבזת כסף על פרחים.

כן, טענו שבבית־הנשיא יש יותר מדי פרחים.

● איך הגבת על הביקורת?

צימצמתי את כמות הפרחים. אני אוהבת סידורי־פרחים, אבל אם זה עולה כל־כך הרבה כסף למדינה — שיהיה בלי פרחים.

■ ■ ■

● במשך כל תקופת היותך אשת־נשיא, מה היה הדבר הפחות אהוב עליך?

את זה אני לא יכולה להגיד. יש דב־רים שכל אחד אוהב או לא אוהב. אם אני אגיד מה לא אהבתי, את מי לא אהב־תי — יהיה סקאנדל גדול. אני רק יכו־לה להגיד לך, שכשאת לא אוהבת משהו או מישהו, את או מתגברת על אי־האהבה או שאת מרחיקה את עצמך. יש לי רשימה ארוכה של אנשים שאני חו־שבת לא להזמין להלוויה שלי.

● הם יבואו בכל מיקרה.

חוצפה! אז אני לא אמות.

● את מרוצה שאת כעת אדם אלמותי כמעט, לא אשת־נשיא?

לא. גם כשפחדתי ולא ידעתי איך להתמודד עם אנשים, ידעתי שלמרות שאני סובלת — מה שישאר יהיה באמת משהו יקר וטוב.

● פגשת אנשים חשובים במיס־גרת תפקידך כאשת־נשיא.

מה זה אנשים חשובים? פעם קיבלתי פרחים לבית־הנשיא ממישפחה ששיח־ררתי את האמא שלה מבית־הכלא. ה־אמא הרגה את בעלה בנסיבות טראגיות. המישפחה היתה נהרסת בלעדיה. דאגתי שישחררו אותה.

סיפור מצחיק קרה לי פעם. שכבתי במיטה, בחדר השינה בבית־הנשיא, ו־פיתאום פולשים לחדר גברים, נשים וטף. המדריך טעה והכניס אותם ישר לחדר־השינה שלנו.

● איך הגיב המדריך כשהבין שטעה?

הוא אמר „מצטער" — וזה כבר הר־בה בישראל.

● ובכל זאת, בעת היותך אשת־נשיא פגשת אנשים חשובים. האם קרו לך דברים מעניינים עם ה־אנשים האלה?

פגשתי אנשים חשובים בזכות עצמם, לא בגלל התואר או הכסף. איש חשוב זה מישהו שעשה משהו לאחרים. להיות סנוב זה לרוץ אחרי השם, לקבל ערכים של אחרים על עצמך, ללכת בעיקבותי־הם. זה לא אמת — זו רדיפה אחרי פירסום וזו שאיפה להראות שאני ראיתי את זה ואת זה ודיברתי עם זה ועם זה, ואפילו קיללתי את זה ואת זה. אותי זה לא מעניין.

פגשתי במיסגרת שהותי בבית־הלבן כמה אנשים שקשרתי איתם קשרים. גברת אצ'בריה, רעיית נשיא מכסיקו לשעבר, היתה שולחת לנו כל יום שישי פרחים. שמרתי איתה על ידידות.

פגשתי אשה בשם סופיה מישקין. התארחנו אצלה בוונצואלה — אשה יק־רה, שתרמה הרבה לישראל. פגשתי ב־בית־החולים בחור פצוע, שרוף, אבל שדאג למישפחתו. הוא היה גיבור, זה לא היה מוטל בספק. אחר כך הוא הפך בן־בית אצלנו והיה מבקר אותנו בבית־הנשיא.

נערה צעירה מאוד שפגשתי ביסוד־המעלה — בעלה נהרג והיא נותרה עם ילד קטן מאוד — גם איתה נוצר קשר. היא היתה באה אלינו לבית־הנשיא ו־דאגנו לה לעבודה.

אלה חלק מהאנשים שהייתי קרובה אליהם בהיותי אשת־נשיא.

● אני שואלת אותך על שמות גדולים ואת מספרת לי על חייל אלמותי, על נערה צעירה. את ב־החלט אשה לא רגילה.

טוב, אני אספר לך על ניכסון. כש־הוא הגיע לישראל הוציאו ילדים מבית־הספר והכריחו אותם לעמוד ברחובות, לנפנף בדגלים. אז ניכסון ואשתו אמרו לי ולאפריים: „רק באמריקה לא אוה־בים אותנו. בכל מקום אחר בעולם או־הבים אותנו מאוד!" ואני אמרתי ל־אפריים בעברית: אשרי המאמין.

עם ג'ראלד פורד נפגשנו באמריקה. נתנו לנו לגור בבית מיוחד בוושינגטון.

זה היה מעניין מאוד, לוכסוס בלתי־רגיל. אמרו לנו שאנחנו יכולים להזמין את כל מי שאנחנו רוצים. אז כל ה־לילה הייתי בטלפון והזמנתי את כל הידידים שלנו באמריקה.

● ההבדל בין הבית הלבן ה־וושינגטוני והבית הלבן הישראלי לא תיסכל אותך?

מה פיתאום? הם זה לא אנחנו. קשה לדרוש בארץ לוכסוס, שמעצמה אדירה כמו ארצות־הברית מרשה לעצמה.

■ ■ ■

● איך היה המעבר שבין אשת־נשיא לאשת־פרופסור?

טוב, לבית־הספר כבר לא חזרתי. זה היה מעבר לא פשוט ולא קל. אתה עו־מד במרכז, שיש לך תפקיד ראשי על הבימה, ופיתאום מורידים אותך מהבי־מה — זה קשה.

היה לי קשה לחזור לעבודות שלא עשיתי כשהייתי בבית־הנשיא — עבו־דות יומיומיות. מכל מקום, הרי היתה לי ראיית־הנולד. זה לא נפל עליי ב־הפתעה. אז התחלתי לעשות מייד דב־רים שאני אוהבת.

● מה היה הדבר הראשון ש־עשית כנינה קציר, אזרחית מ־השורה?

לקחתי אוטובוס, הושטתי כסף לנהג והוא אמר לי: „גברת קציר, תגרמי לי את העונג לשלם עבורך!"

● היום, כשאת הולכת ברחוב, מזהים אותך?

על אפריים מתלחשים, זה בטוח. את יודעת: לוחצים לו את היד. ומאפריים באמת אפשר ללמוד — הוא עומד ו־עונה, הוא כל־כך אנושי, נחמד, יפה כזה.

אותי מזהים רק כשאני חותמת על צ'ק. לפעמים אני שומעת מתלחשים: „מי זאת? יש לה פרצוף מוכר."

היה לנו מיקרה מצחיק בניו־יורק. באנו לנמל־התעופה ולקחנו מונית. נהג־המונית שמע אותנו מדברים עברית ו־אמר לאפריים: „אתה מוכר לי, אולי אתה מחיפה?" אפריים עשה פרצוף־פוקר ולא ענה. אבל האיש נכנס ל־אמביציה.

פיתאום הרגשתי שאנחנו בסכנה: כל־כך הוא התאמץ לברר מאיפה הוא מכיר אותנו. בסוף אפריים נשבר ואמר לו: „אם אתה באמת מוכרח לדעת — הייתי נשיא מדינת־ישראל."

האיש כל־כך נדהם, אמר כזה „יה חביבי!" והעמיד את האוטו בצד, כדי להירגע.

● אין לכם שומרי־ראש כש־אתם נוסעים לחו"ל?

לא. מאז שאפריים לא נשיא, אין לנו שומרי־ראש, לא פה ולא שם.

לפני שבוע אושפז באופן מפתיע ישראל („פולי") פוליאקוב במחלקה לטיפול נמרץ. איש להקת „הגשש החיוור" מספר ל„העולם הזה" איך הוא מרגיש:

„עכשיו אני בריא כשור!"

הכל קרה פיתאום ובמיקרה. ישראל („פולי") פוליאקוב, מהגשש החיוור, ואשתו שוש, לקחו את בנם איתמר בן ה־7 לניתוח קל בבית־החולים בילינסון. לא עברה שעה ארוכה, ופולי מצא את עצמו מאושפז במחלקה לטיפול נמרץ.

איתמר היה צריך לעבור ניתוח שבר, שהוא ניתוח פשוט אצל ילדים. פולי חשש באופן מיוחד מההרדמה. הוא ידוע כאיש הקשור מאוד למישפחתו, ובראיון הבילעדי שהעניק להעולם הזה (2350) אמר כי המישפחה יכולה למלא אותו 24 שעות ביממה. „זה ממלא ללא סוף. הלוואי שהיה לי מיקצוע שלא הייתי צריך לצאת מהבית בגללו."

ערב הניתוח היה פולי נרגש ביותר. שוש חשבה שההתרגשות תעבור, ולא יחסה לעניין משמעות מיוחדת. היא ידעה שבעלה מתרגש אפילו מסירטי טלוויזיה שהוא רואה. הוא לוקח כל דבר ללב.

בבוקר הגיע הזוג לבית־החולים בילינסון. הם עלו למחלקה הכירורגית כדי לאשפז את איתמר. פולי היה חיוור. הוא ניסה להתלוצץ עם האחיות במחלקה הכירורגית, אך לא יכול היה להסתיר את התרגשותו הרבה. כשראתה האחות במחלקה את מצבו, הציעה לו לרדת למטה לחדר־מיון להיבדק.

שוש נשארה עם הילד עד שהוכנס לחדר־הניתוח, ואז ירדה לראות מה קורה עם בעלה. היא היתה בטוחה שזה עניין פעוט ושישחררו אותו תוך זמן קצר. אך כשהגיעה למטה, לחדר־המיון, ציפתה לה הפתעה לא נעימה. פולי שכב על מיטה, מחובר לכל מיני מכשירים והודיע לה: „מאשפזים אותי!" בתחילה חשבה שזו עוד אחת מהבדיחות שלו,

אבל אז הגיע הרופא ואישר שאכן מאשפזים. היא לא תיארה לעצמה שמדובר במחלקה לטיפול נמרץ. רק המחשבה על מחלקה זו הכניסה אותה לפחד.

אישפוז ליתר ביטחון

שוש ופולי נשואים מזה שמונה שנים. יש להם שני ילדים, איתמר ויעל בת ה־5. שוש נמצאת בחודש השביעי להריונה, ומצפה לילד שלישי.

במצב זה, של הריון מתקדם, התחילה שוש להתרוצץ בין שתי מחלקות בבית־החולים, בין בנה ובעלה. היא לקחה ביניים חופשה מעבודתה כאשת יחסי־ציבור, והתמסרה לטיפול בחולים שלה, כשעל יעל הקטנה משגיחה הסבתא, אמו של פולי, המתגוררת בתל־אביב. כעבור ימים ספורים שוחרר איתמר, והשבוע כבר חזר לבית־הספר. אך פולי נשאר עדיין במחלקה לטיפול נמרץ.

השמועות עשו להן מייד כנפיים, וכולם דיברו על התקף־הלב שעבר פולי. איש לא האמין שפולי שוכב שבוע במחלקה לטיפול נמרץ סתם כך. אנשים דיברו על זה שפולי מחובר למוניטורים ואינפוזיות, אמרו שמצבו לא טוב, לחשו ולחשו בעניין בלי סוף. כולם רצו לדעת מה קרה לפולי.

מסתבר שלפולי היה מה שהרופאים מכנים „דופק לא סדיר". מצב שאליו מגיעים לרוב בגלל התרגשות יתר. אין זה דבר נדיר, ובדרך־כלל חולף אחרי זמן קצר. בגלל התרגשותו הרבה של פולי ביום הניתוח של בנו, נשאר במצב זה של דופק לא סדיר, והחליטו לאשפז אותו, ליתר ביטחון, כדי שיעבור סידרת בדיקות.

אחרי כמה ימים של התרגשות, כשהוא מחובר למוניטור, נראה השבוע פולי עליז ומאושש. הוא עדיין נמצא במחלקה לטיפול נמרץ, אך מצבו השתפר והוא מרגיש בריא לגמרי. הוא מסתובב במחלקה הקטנה, כשהוא לבוש בפיג'מה תכלת של בית־החולים, וחלוק מפוספס. הוא במצב־רוח טוב ומצחיק את הרופאים והאחיות.

המחלקה לטיפול נמרץ היא מחלקה קטנה, בת תישעה חדרים. כל חולה שוכב בחדר פרטי, כשעל הכל מפקחת מערכת־בקרה, המורכבת משורת מוניטורים, הבודקים את פעילות הלב אצל החולים. שקט מוחלט שורר והרופאים והאחיות הולכים כאילו על קצות האצבעות כדי לא להטריד את החולים. וילונות כחולים מכסים את החלונות בחדרים, והאווירה היא ביתית ונינוחה.

„זה כמו שמורת טבע, המקום הזה," אמר השבוע פולי. „היחס כאן יוצא מן הכלל. ואני לא מדבר עלי, שאני איש מפורסם. אני רואה איך מתייחסים כאן לחולים אחרים ואני מתרגש. ראיתי במו עיני איך הצילו כאן, ובפירוש הצילו, ארבעה אנשים שהיו כבר בעולם הבא. אני ראיתי באיזו מסירות החזירו אותם לחיים."

בלי פרוטקציה

פודי אינו מפסיק להלל ולשבח את הצוות במחלקה. הוא אומר שהם עושים מעל ומעבר כדי לעזור לאנשים, והכל בצורה אנושית ולא כדי לצאת ידי חובה.

אבל בכל זאת, ישנם כמה דברים המטרידים אותו. „האוכל כאן זוועה. מין אוכל תפל של בית־חולים. אני לא מסוגל לאכול אותו," התלונן. חברים הבאים לבקר אותו דואגים להביא לו סטייקים ומאכלים ביתיים, כדי לשפר את מצב־רוחו. והחברים באים בהמוניהם, ממלאים את חדרו הקטן ועושים שם חגיגות.

השבוע ביקר את פולי חנן גולדבלט. חנן הוא חבר ותיק של פולי, עוד מהתקופה שלמדו יחד בתיכון בכפר־הירוק. הם נחשבו לליצים של בית־הספר. אחר־כך התגייסו ביחד לצבא והלכו לנח"ל. פולי היה בטוח שכשיגמור את הצבא, יקים מושב ויהיה חקלאי. החקלאות תמיד קסמה לו. חנן, לעומתו, רצה ללכת ללהקת הנח"ל. פולי הגיע איתו לבחינות ללהקה, כזי לעזור לו, ושם הם ביצעו יחד מערכון עממי על דוקטור בקיבוץ. לבסוף רצו את פולי להקה ואת חנן לא קיבלו. פולי התנה את בואו בכך שיקחו גם את חנן. וכך מצאו שניהם את עצמם בלהקת הנח"ל. מאז המשיך פולי לתרנגולים ולגשש החיוור. חנן המשיך בדרכו, אבל השניים נשארו חברים טובים לאורך כל השנים.

השבוע, כשביקר אותו חנן בבית־החולים, הוא הצחיק את כולם עד דמעות. רעש הצחוק היה כל־כך חזק, עד שהגיעה אחות וביקשה שקט.

פולי אינו מפסיק לשעשע את הצוות במחלקה. הוא התחבב מייד על כולם עד כדי כך, שהרופאים עושים את ישיבותיהם בחדרו, כדי שיהיה קצת בידור. כל הצוות מסכים שפולי הוא חולה נוח ביותר. אין לו שום דרישות מיוחדות והוא אינו מנדנד להם. הם אוהבים אותו וכמעט לא רוצים לתת לו ללכת משם.

הוא מחכה כבר כמה ימים לבדיקה האחרונה שאותה הוא צריך לעבור. זוהי בדיקת איזוטופים, שבה מזריקים לגוף חומר רדיואקטיבי, הנושא מיטען חשמלי, ואז אפשר להקרין על מסך טלוויזיה ולראות בדיוק את פעולת הלב. זוהי בדיקה שיגרתית, אומרים הרופאים, והיא חלק מסידרת בדיקות שעושים לחולים שיש חשש לליבם. פולי חיכה לבדיקה כמה ימים, פשוט מכיוון שיש תור גדול, והוא בשום אופן לא רצה שיעשו לו פרוטקציות ויכניסו אותו מחוץ לתור לפני חולים אחרים.

הרופאים רצו לשחרר אותו ביום החמישי הביתה, עד שיגיע תורו לבדיקה, אך שוש ופולי החליטו כי מוטב שישאר בבית־החולים ויגמור את כל הבדיקות, ורק אז יחזור סופית הביתה. בבית שכב עד יום הראשון השבוע איתמר, שעבר ניתוח, ונידנד לאימו. הם חשבו שבבית־החולים יהיה לפולי יותר שקט מאשר בבית עם שני הילדים. הם גם לא רצו שפולי יעבור משבר נוסף כשיצטרך להכנס שוב לבית־החולים, והעדיפו שהכל יגמר בפעם אחת, אפילו אם יארך עוד כמה ימים.

למרות זאת סובל פולי משיעמום. עד כדי כך, שהוא ביקש מחבריו שיביאו לו קצת חוברות של פלייבוי. החברים נדהמו. פולי ידוע כאיש רציני ביותר בחייו הפרטיים. הוא תמיד קורא סיפרי פילוסופיה וספרים רציניים. מעולם לא קרא פלייבוי. אבל הפעם חשב, שדווקא ירחון זה יוציא אותו קצת מהשיגרה, וישפר את מצב־רוחו.

גם להקת הגשש החיוור לא סבלה במיוחד ממחלתו של פולי. בחודשים האחרונים מופיעה הלהקה רק שמונה הופעות בחודש, ובינתיים בוטלה רק הופעה אחת, בהיכל התרבות.

בימים הקרובים עשוי פולי להשתחרר מבית־החולים ולשוב הביתה ולהופעות.

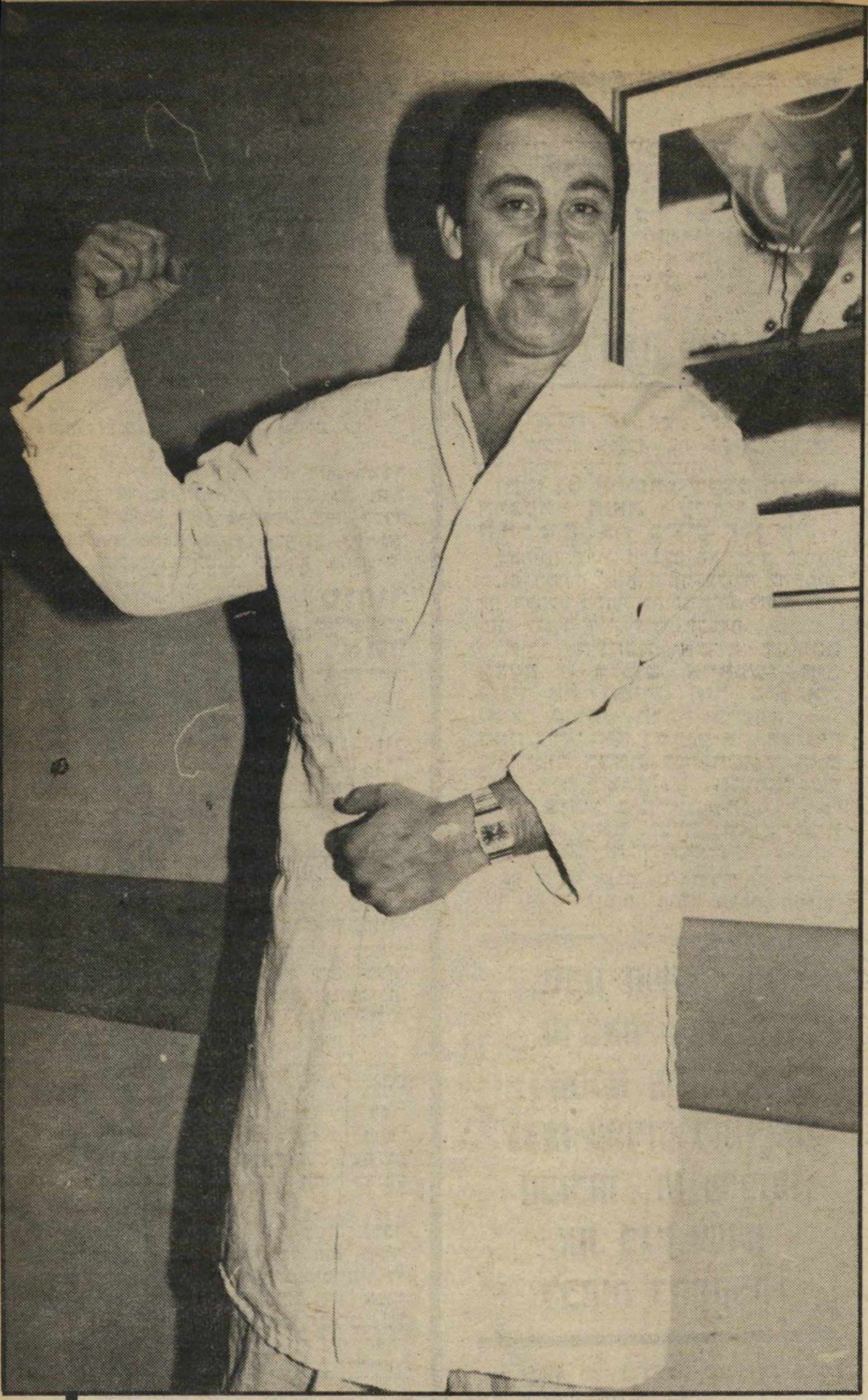

פולי כפי שצולם בבית־החולים „בילינסון"
לוקח הכל ללב

איתמר, שוש, יעל וישראל פוליאקוב
„הלוואי שהיה לי מיקצוע שלא הייתי צריך לצאת מהבית בגללו"

כוס לחיי המת

(המשך מעמוד 37)

ראה שיכורים רבים נופלים ב־טעמון.

אפרתי היה איש שכיבד אחרים וכולם כיבדו אותו. מעולם לא ריכלו עליו בירושלים, ולכן ידעו מעטים על חייו הפרטיים. לרבים מהאנשים שישבו ושתו איתו כמעט יום־יום במשך תקופה ארוכה, ולאנשים שעבדו איתו שנים, נודע שהוא נשוי רק אחרי שקראו את מודעות האבל שניתלו בכל מקום בעיר.

אשתו לאה („לילה״) היתה אחת משלוש אחיות שעלו לארץ בעליית ילדי־טהראן. כשהגיעה לארץ נשלחה למשפחה אומנת בנהלל, שם גדלה עד שהתגייסה לצבא.

דויד ולילה גרו יחד כ־15 שנה. במשך תקופה ארוכה התגוררו בדירה בת חדר אחד ברחוב רד״ק ברחביה. לילה עבדה כמפקחת מטעם משרד־החינוך על מרים למלאכה, והיתה קשורה במשכית.

סיפור אחר

עמוס קינן, חברו של אפרתי עוד מימי לח״י, נידנד לו תקופה ארוכה שהגיע הזמן שייצא מהמרתף בו גר וימצא לעצמו דירה נורמלית. קינן התרוצץ והשיג בשבילו זכויות ומשכנתא. דויד ולילה התחתנו כדי לקבל תנאי־משכנתא נוחים יותר.

השניים קנו דירה בנווה־יעקב, שכונה חדשה שנבנתה מעבר לקו הירוק, בצפון מיזרח ירושלים. במשך שלוש שנים עמדה הדירה ריקה. אפרתי לא היה מסוגל לעבור לשם. אז, מכר את הדירה במחיר מוזל לאחיו, ושוב היה זה קינן שעזר לו לעבור לרובע היהודי בעיר העתיקה. כאיש שנולד ברובע, היתה לאפרתי זכות לקבל שם דירה, והוא ניצל זכות זו.

כל השנים לחצו עליו החברים להתחתן והוא סירב. וכשהתחתן, לא סיפר לאיש. „נודע לי שהוא התחתן רק לפני שנה,״ סיפר משה, אחיו, „וגם זה מחברים. הוא בעצמו לא סיפר לי.״ משה גם לא ביקר מעולם ביתו של אחיו ברובע ולא ראה את אשתו.

„כשאני נולדתי,״ מספר משה, „כבר היה דויד בצבא הבריטי. כל אחד מהאחים הלך בכיוון אחר והיחסים היו די מרוחקים.״ לעומת זאת, היה דויד אפרתי מגיע לכל ההופעות בירושלים של אחיו, משה, רקדן באלט, ובשנים האחרונות כוריאוגרף ומקים להקת הריקוד קול ודממה.

על הדלת של קפה טעמון נתלה ביום הרביעי פתק גדול בכתב־יד: „קפה טעמון סגור בעת הלוויתו של יקירנו דויד אפרתי ז״ל.״ כל חבריו התכנסו בבית־הקפה בשעת הצהריים ויצאו יחד להלוויה.

כולם היו המומים, מסתכלים בטקס־הלוויה כלא מאמינים. הם לא רצו לקבל את העובדה המרה שאפרתי לא יישב יותר וישתה. דויד, דמות כל־כך יציבה ובעלת נוכחות כל־כך חזקה ומעוררת־אמון, לא ישב עוד עם כוס אקסטרא־פיין בידו, מחייך. גברים ונשים פרצו בבכי ליד הקבר הטרי.

בתום ההלוויה הלכו כולם, בקבוצה אחת מלוכדת, לבית־האמנים. האבלים מילאו את המקום. „תיכף יבוא אפרתי!״ אמר מישהו, לפני שלגם את הלגימה הראשונה מכוסית הקוניאק.

בתוך זמן קצר היו כולם שתויים. כאילו רצו להטביע את יגונם בכוס, וכמה שיותר מהר. זר, שנכנס במיקרה למקום, חשב שחוגגים אירוע משמח. האנשים שקברו לפני שעה קלה את ידידם הטוב ישבו, אכלו והשיקו כוסיות. כולם דיברו עם כולם, כאילו רוצים להדחיק את ההלם. אך דבר לא עזר. ההלם עמד באוויר. אפילו ענני האלכוהול לא גירשו אותו אלא נספגו בתוכו.

„זה עצוב, אין לי מה לומר, יש אנשים שהכירו אותו טוב ממני.״ אמר יוסל ברגנר, כשנשאל על דויד אפרתי. בביתו של אפרתי תלויים כמה ציורים של ברגנר, שהזמין אותו לכל תערוכה שפתח.

„דויד לא רצה שיכתבו עליו,״ אמר דויד ברונשטיין, חברו הטוב של אפרתי ומהיחידים שביקרו בביתו. „אולי בעוד שנה, אוכל לספר סיפורים על דויד.״

כולם אמרו שעמוס קינן, חברו מלח״י, הכיר אותו הכי־טוב. אבל קינן, שהתחיל יחד עם אפרתי לכתוב ספר על לח״י, אינו בארץ.

ענת סרגוסטי ■

הפה הגדול

(המשך מעמוד 5)

שאיש לא דיבר עליו השבוע: אם הועברה הצעה היסטורית זו באמצעות „צינורות דיפלומטיים אמריקאיים״, כפי שגילה שריר, מדוע לא גילו האמריקאים את הדבר עד היום? איזה עניין היה להם להסתיר מידע חיוני זה?

מילחמה עכשיו

ההצעה של אש״ף לא מנעה ולא עיכבה, כמובן, את ביצוע ההחלטה של שרון לפלוש ללבנון.

יתכן גם ההיפך: שעצם העלאת ההצעה הזאת על־ידי אש״ף החישה את ביצוע הפלישה.

מבחינת שרון, ההצעה האש״פית היוותה סכנה חמורה. היא היתה עלולה להשמיט את הקרקע מתחת לתוכנית־המילחמה, שמנוי וגמור היה עימו לבצעה.

אילו התחכם אש״ף ופירסם הצעה זו ברבים, אי־אפשר היה לגנוז את המידע הזה בישראל. ואילו פורסם הדבר בישראל — האם ניתן היה לשכנע את הציבור שצריכים לצאת למילחמה? האם ניתן היה לשמור על המוראל של חיילי צה״ל בימי־המילחמה הראשונים? האם יכלה האופוזיציה לתמוך במילחמה כזאת?

אם חשש שרון כי מידע זה יתגלה תוך ימים מעטים, היווה הדבר תמריץ חזק מאוד מצידו לצאת למילחמה מייד, בטרם יהיה מאוחר מדי.

יוזמת השלום של סרטאווי וההצעה להסכם אי־התקפה גרמו שתיהן לתוצאות הפוכות: הן שיכנעו את בגין ושרון לפתוח בהתקפה!

אם תמכה הממשלה האמריקאית — או חלק ממנה — בכוונתו של שרון לפלוש ללבנון, הרי מסירת הצעה זו „בצינורות דיפלומטיים אמריקאיים״ היתה הזמנה למילחמה.

מבחינה זו, השפיעה ההצעה להסכם אי־התקפה כמו יוזמה שניה, שהתפתחה בד בבד עימה באותם הימים: הכרזת אש״ף על הכרתו במדינת־ישראל.

כפי שגילה העולם הזה (2342) עוד במהלך המילחמה, היה הד״ר עיצאם סרטאווי, מנהיג מחנה־השלום באש״ף ומקורבו של יאסר ערפאת, מוכן להצהיר כי אש״ף מכיר בישראל. במשך חודשים התנהל משא־ומתן על צורת ההכרזה ועיתוייה, בהשתתפות נשיא תוניסיה ושר־החוץ האמריקאי. לבסוף נקבע המועד: 14 ביוני 1982. שבוע לפני כן פלש שרון ללבנון.

רבים מאמינים עתה כי עיתוי המילחמה היה קשור ביוזמה זו. בשביל שרון, וגם בשביל בגין, יוזמה כזאת של אש״ף היתה בבחינת אסון. היא היתה עלולה לגרום להתפתחות, שהיתה מעלה את הדרישה שישראל תוותר על הגדה והרצועה — כפי שאכן קרה אחרי מילחמת־לבנון, כשפירסם הנשיא רונלד רגן את תוכניתו. אמריקה היתה עלולה להכיר באש״ף, התהליך המדיני היה מקבל תנופה אדירה, וישראל לא היתה עוד יכולה להתכחש לכל מגע עם אש״ף, בטענה שזהו „אירגון מרצחים״.

כך קרה שיוזמת־השלום, הקשורה בשמו של סרטאווי, וההצעה להסכם אי־התקפה גרמו שתיהן לתוצאות הפוכות מאותן שהת כוונו אליהן. הן שיכנעו את בגין ושרון סופית שצריכים להתקיף מייד.

התוצאה רשומה על קיברותיהם של 456 חיילים ישראליים, שנהרגו עד כה בלבנון.

מי דרש שיש מחו״ל

(המשך מעמוד 30)

נסת, הוא לא עשה שום בדיקה?

בר־גרא: לא נכון. הוא עשה בדיקות, אבל אף פעם לא הגיש בכתב. למרות שביקשתי ממנו עשרים פעם. אז אני באתי למועצת־המנהלים. אני, לא אדון ארצי ולא אף אחד, ולא אדון רנר ואמרתי — צריך. למה? מה זה מבקר־פנים? הוא צריך — לי — לדווח.

דבריו של בר־גרא עומדים בסתירה מוחלטת לדבריו של הממונה עליו, חבר־הכנסת צבי רנר. באוזני העולם הזה טען רנר במפורש כי המבקר הפנימי החדש — רואה־החשבון יעקב ויסקובסקי, — מונה בעיקבות פנייתו של חבר־הכנסת רנר. חבר־הכנסת רנר דבק בדבריו גם אחרי שהעולם הזה השמיע באוזניו את גירסתו של בר־גרא.

המינוי הפיתאומי של המבקר החדש, אחרי שבמשך שנתיים לא נערכה ביקורת בחברה, נעשה רק אחרי שהתחילה חקירת העולם הזה בפרשה.

עניין הביקורת החדשה אינו נותן מנוח לבר־גרא. המנכ״ל אומר על כך מילים מפורשות למדי.

בר־גרא: כשהם (רואי־החשבון החדשים) באו לפה ביוזמתי, אמרתי להם: רבותי, אני מכיר את ההנדיקאפס (חסרונות) שלי, אני גאון קטן בניירת האדמיניסטרציה.

העולם הזה: אמרו לנו שאתה „איש שלא כותב״.

בר־גרא: זה לא טוב, אני מודה ואני מכיר.

העולם הזה: למה?

בר־גרא: זה לא פיין, מה ששאלת. אני יודע למה? אני בנוי ככה, כל החיים אני ככה. בסדר. הוא (רואה־החשבון) התחיל לעשות את זה, והוא בא אלי ואומר לי: אני, גן־חיות כזה עוד לא ראיתי. עומדים בתור מתנדבים כדי להלשין! אז כנראה שיש פה סיבות לזה, רבותי. אני כל־כך מכוער, רבותי? יש סיבות לזה.

העולם הזה: אבל שנתיים לא היה איכפת לך שאין ביקורת פה?

בר־גרא: היתה ביקורת.

העולם הזה: איפה? תראה את הדו״ח.

לבר־גרא לא היה שום דו״ח־ביקורת שהוא היה יכול להראותו. כפי שהוא בעצמו אמר: היתה ביקורת, אבל מסקנותיה מעולם לא הוגשו בכתב, וכנראה גם לא בעל־פה.

העולם הזה פנה אל הממונה על החברות העירוניות בעיריית תל־אביב, הד״ר הנרי שרון. שרון הסביר כי מינויו של הפקיד הבכיר יעקובוביץ כמבקר חברת מרכז־הירידים נעשה בעיקרו כדי שאפשר יהיה להשלים את משכורתו של יעקובוביץ, כפי שהדבר נעשה גם לגבי פקידים בכירים אחרים. שרון הודה כי בחודשים האחרונים יעקובוביץ „כמעט לא עבד״ בחברה — אבל הוא המשיך לקבל ממנה שכר „להשלמת משכורתו״. לדברי שרון, לא רנר ולא בר־גרא אחראים להחלפתם של רוזנשטיין ושל יעקובוביץ, אלא הוא עצמו, פשוט משום „שהגיע הזמן״.

נראה שבר־גרא חושש למדי מן הביקורת. העולם הזה פנה אליו בעניין זה.

העולם הזה: ראו אותך בזמן האחרון, ככה אומרים לנו, מבלה שני לילות באגף להנהלת־החשבונות שלכם.

בר־גרא: בבקשה?

העולם הזה: ששני לילות, חשגת את המפתחות של הבניין שבו יושבת הנהלת־החשבונות...

בר־גרא: לא לקחתי את החשבונות.

העולם הזה: לא אמרנו שלקחת את החשבונות. אמרנו שהיית באותו בניין שני לילות, או לילה.

בר־גרא: אני לא הייתי ב„מרכז־הירידים״, כולל הנהלת־החשבונות, לא פחות ולא יותר מכפי שהייתי בשנתיים מאז שאני מנכ״ל.

העולם הזה: אתה היית שם בבניין בשעות הלילה?

בר־גרא: אני במשך השנתיים האחרונות...

העולם הזה: לא, לא השנתיים האחרונות. אני מדבר על השבוע האחרון.

בר־גרא: לא, זה חשוב. אני מדבר דווקא על השנתיים, כולל עד היום. אני מגיע בכל מיני שעות ביום ובלילה לבדוק דברים ב„מרכז־הירידים״, זה הנוהג שלי מהיום הראשון.

העולם הזה: וגם השבוע הזה?

בר־גרא: נכון, אבל לא דווקא בהנהלת־חשבונות.

העולם הזה: לאו דווקא, אבל גם.

בר־גרא: לא, לא, לא.

העולם הזה: היית או לא היית?

בר־גרא: איפה?

העולם הזה: בהנהלת־החשבונות.

בר־גרא: מה זה? אני מנכ״ל החברה, ואני מגיע לכל מקום איפה שאני מוצא לנכון, בכל רגע שאני מוצא לנכון.

סגן־יו״ר החברה לפחם!

במיסגרת **המישרות** התפקידים שהשפיעה המיפלגה הליברלית על יעקב בר־גרא, הוא מונה גם כחבר במועצת־המנהלים של החברה הלאומית לפחם, והיו שמועות ששר־האנרגיה והתשתית, יצחק מודעי, לפני שהוא הוחלף על־ידי השר יצחק ברמן, ביקש למנות אותו כמנכ״ל החברה.

מי שהיה הנספח הכלכלי של השגרירות הגרמנית בארץ, וולטר באומר, פנה אל בר־גרא במיכתב בעיקבות שיחה ביניהם בענייני פחם. במיכתב כותב באומר, בין השאר:

„מצאתי שחילופי הרעיונות בינינו היו מרעננים ומאלפים. כזכור לך, שוחחנו על הפחם הגרמני, מיסחר הפחם והשימוש בו בגרמניה. בתפקידך כסגן־יו״ר החברה הישראלית החדשה לפחם, ביטאת את המישאלה לבקר אצל פירמות ואירגונים בגרמניה, הפעילים בתחום זה.״

בשיחה עם העולם הזה הכחיש בר־גרא שהוא ערך בגרמניה פגישות כלשהן בענייני פחם. אך העולם הזה התעניין דווקא בתוארו של בר־גרא, כפי שהוא מצויין במיכתב.

העולם הזה: אתה הצגת את עצמך כסגן־יו״ר החברה?

בר־גרא: אני לא הצגתי את עצמי...

העולם הזה: אז מי הציג אותך?

בר־גרא: אין לי מושג. תראה, הדברים האלה הם כל־כך... אצל הגרמנים והאוסטרים שואלים אותך לפעמים אם אתה פה, ואתה אומר בפרוש לא, ר קוראים לך דירקטור, או דוקטור...

מן העובדות שבשתי הכתבות האלה מתעוררות כמה שאלות:

● מי משקר? איש לח״י אנשל שפילמן, הטוען שבר־גרא לא סייע לו בהעברת לח״י לשורות צה״ל — או בר־גרא, הטוען שעשה זאת?

● מי משקר? עזר וייצמן, יעקב ארנון ועמי קמיר, הטוענים שלא הם דאגו לשלוח את בר־גרא בשליחות מישרד־האוצר לגרמניה — או בר־גרא, הטוען שהם היו מעורבים בכך?

● מי משקר? ראש־העיריה שלמה להט, הטוען שהוא לא דרש שיתקינו שיש מתוצרת חוץ למרכז־הקונגרסים — או בר־גרא, הטוען שהדבר נעשה לפי דרישת ראש־העיריה?

● מי שיקר? סגן־ראש־העיריה יצחק ארצי, שטען כי בר־גרא אמר לו שהוא מקבל מחברת קאל כרטיסי־טיסה כמעט בחינם — או בר־גרא, הטוען שלא היו דברים מעולם?

● מי משקר? חבר־הכנסת צבי רנר, שטען כי המבקר החדש לחברה שבר־גרא עומד בראשה מונה ביוזמתו — או בר־גרא, הטוען שהמבקר מונה מיוזמתו שלו?

● מי משקר? הנספח הכלכלי הגרמני וולטר באומר, שפנה אל בר־גרא כסגן־יו״ר החברה הישראלית לפחם — או בר־גרא, הטוען כי זהו מינהגם של גרמנים ואוסטרים?

● מתי אומר בר־גרא את האמת? כשהוא טוען כי מעולם לא היה לו קשר ישיר עם סוכן של החברה האיטלקית שמכרה כיסאות למרכז־הקונגרסים — או כאשר הוא מודה שנפגש עם סוכן כזה באנטוורפן?

האם יתכן שיעקב בר־גרא ביש־המזל היה מוקף במשך כל חייו — ועכשיו יותר מתמיד — באנשים שאינם דוברים אמת?

שלמה פרנקל ומרסל זוהר ■

הבורסה

השבוע החם ביותר

השבוע שעבר וגם השבוע יירשמו ככל הנראה כמעניינים ביותר; תחילה נעסוק בחלק הגיאוגרפי שהוא בוודאי מעניין ולו רק מהסיבה שכמעט לא תאמן — ההחלטות על מה שיקרה ב־בורסה נפלו בבריסל, בירת בלגיה עם נסיעתו של אליעזר פישמן למשחק ה־כדור־סל של מכבי תל־אביב עם צה־אס־קא־מוסקווה. הוא השאיר הוראות ברורות לקלוט היצעים במניות מירב, הסנה, ספנות והספקה וישפרו. אלה ש־נשארו בארץ היו מודאגים, ולכן השאיר פישמן את מיספר הטלפון שלו במלון לכל הדואגים. ביום הרביעי עלו ההיצ־

חמישי, יכלו למנוע את התפטרותו הסו־פית. ההחלטה היתה, שמקבלים את כל ההצעות של ד״ר מאיר חת.

כבר למחרת הורגש ה„פרופיל הנמוך" של קרנות בנק־לאומי, אי־בהירות בקר־נות של דיסקונט, ו„עסקים כרגיל" ב־קרנות של הפועלים. ביום הרביעי וה־חמישי ירדו התשואות בכל קרנות הנא־מנות. ביום החמישי אחרי־הצהריים קיבל דירקטוריון הבורסה את כל הצעותיו של ד״ר מאיר חת, והוא הודיע שהוא חוזר בו מהתפטרותו. נקבע גם לוח־זמנים לביצוע ההצעות. ביום השישי בבוקר התכנסו כל מנהלי הקרנות של הבנקים, בלישכתו

ביום השישי בערב, במיסגרת השבוע — יומן האירועים של הטלוויזיה, הסביר נשיא האוניברסיטה של תל־אביב, פרופ' חיים בן־שחר, המועמד של המערך ל־שר־האוצר, כמה רע בארץ; אחריו הו־פיע פועל באחד המפעלים באזור תל־אביב וסיפר כמה טוב לו שיש בור־סה, המאפשרת לו לשלם לגננת ולעוזרת ועדיין לחיות טוב ממשכורת נטו של 14 אלף שקל לחודש. אחריו הופיע שלמה אליהו, מנכ״ל חברת־ביטוח, והס־ביר שצריך להיזהר, אולי הבורסה תת־מוטט, וגם אם לא — אז לא יזיק; ואחרי כל אלה באה השבת.

בן־שחר איינהורן אליהו ד״ר חת

מה קורה ומה יקרה למשקיעים בבורסה של תל־אביב

עים לקבוצת ריגר־פישמן 20 מיליון דו־לר, ביום החמישי 25 מיליון דולר; בין שעת סיום המיסחר בבורסה של תל־אביב ותחילת המישחק בבריסל היה קו הטלפון בין שתי הערים פתוח כשעתיים רצופות. ביום ראשון חזר אליעזר פיש־מן וכינס את החבר'ה והחליט שהשוק לא יפול.

ביום השני בבוקר התכנסו ראשי הבנ־קים במישרדו של יו״ר הנהלת בנק־הפועלים גיורא גזית לפגישה, שאליה הוזמן ד״ר מאיר חת, שהיה אותה שעה על תקן של מתפטר, שרק הבטחות חד־משמעיות של ראשי הבנקים, להורות לנציגיהם בדירקטוריון הבורסה לקבל את הצעותיו, בישיבה הקרובה של יום ה־

של מנכ״ל בנק לאומי, לדון על מדיניות חדשה. למעשה, לא נקבעו דברים ברו־רים, אך המסר היה ברור: איך מורידים את השוק מבלי להפיל אותו.

יום הראשון. המתח בסניפי ה־בנקים גובר. הוראות־מכירה של הציבור הרחב. בלי מרכאות. ה־חשש מקנן: הבורסה תיפול, מוטב להיות בחוץ. מקורבי הבורסה יצאו כבר בשבוע שעבר והתחפרו ב־תפ״סים (תעודות פיקדון סחירות), מחכים. מתחיל המיסחר בבורסה: בשעה 2 כבר ברור לכולם שה־בורסה עומדה במיבחן. היא ירדה, אבל לא נפלה.

שוב מתגנבת התיקווה, הבורסה תחזור ותחגוג. ראשוני המשקיעים המתוחכמים כבר קנו ביום ראשון. המקורבים יקנו ביום השני והיתר ביום השלישי.

הליכוד לא יתן!

למה הבורסה לא נופלת? אף אחד לא רוצה שתיפול, כולל הממשלה. אין מה לעשות בעודפי־הכספים. מלבד כמו־בן להשקיעם בבורסה. בתחילת פברואר מקבלים מפתי הפיתוח תשלום אחרון על חשבון הפיצויים. לאן יגיע הכסף? יצטרף אל אחיו בבורסה. בסוף פברואר יגיעו לפידיון למעלה מ־20 מיליארד שקלים של תוכניות־חיסכון. לאן יגיעו אלה? לבורסה כמובן.

צריך שיקרה אירוע יוצא מגדר הרגיל כדי לגרום למהמרי הבור־סה, המונים היום בין 300 אלף ל־500 אלף איש, לצאת מהבורסה; וגם אז ייצאו ושוב יחזרו. הבורסה הפכה לחלק בלתי־נפרד מאורח ה־חיים של הישראלי המצוי. כל מי שינסה לפגוע בה, מתחייב בעתידו הפוליטי. זה טוב ונכון לגבי ממ־שלת הליכוד, זה טוב ונכון עוד יותר לגבי המערך.

מניה אשכנזי־ספרדית

בשבוע שעבר כתבתי איזה קטע נחמד באמת על מניות חדשות. הצרה היתה שזה היה בסוף הכתבה על הבורסה, וכפי הנראה בדפוס קצצו, בלי לשאול אותי, ותיכף תבינו איזו אבידה זו היתה יכולה להיות.

יש כל מיני סוגים של מניות בבורסה: יש מניות בכורה, כמו למשל איי־די־בי, יש גם הרבה מניות רגילות, הרוב; יש אופציות, שיטרי־הון ואיגרות־חוב להמרה ועל־שם ולמוכ״ז. עד כאן סוג המניה ומה שהיא מקנה לבעליה. יש גם מניות בעלות אופי: למשל כבדות, קלות, חופ־שיות, צפות, ספקולטיביות ומניפולטי־ביות. מסובך, הא? יש גם נכסיות, עם מכפיל נמוך ולהיפך, יש עם זכויות ובלי, עם דיווידנד ובלי כמובן, מניות סחירות, בעלות סחירות גבוהה ובעלות סחירות נמוכה. יש מניות שכמה מהתכונות האלה צמודות אצלן ויש כאלה שאצלן זה עניין של הקופה והקרן שמריצה אותן. עד כאן. עכשיו נעבור לעיקר.

מתברר שבבורסה של תל־אביב מצויות מניות הנמנות על שני סוגים חדשים, בלתי ידועים עד כה, שנתגלו רק לאח־רונה ואין כמותן בשום בורסה לניירות־ערך בעולם כולו.

כדי להקל עליכם, אני מבקש לדעת מה לדעתכם המשותף בין אקרשטין, דנ־קנר, פויכטוונגר ויספילר ולווינשטין? נו, מהו המשותף? כולן, פרט לאחת, הן מניות אשכנזיות והתכונה המאפיינת אותם היא — עליות שערים. יש רק מניה אחת שגם עולה וגם יורדת! נא לשים לב. משולם־לווינשטין, חצי ספרדי, חצי אשכנזי. פעם עולה פעם יורדת. ושומר כספו חוסך ממונו ירחק מד־אמותיה, אלא אם כן ידוע לו בברור איזה חצי הגיע תורו.

ואני ממשיך לתמוך בבחירתם של ה־רבנים הראשיים לכהונה נוספת. אמן, ולוואי ויבחרו וימשיכו לברך על המניות, האשכנזיות והספרדיות כאחד ועל המח־זיקים בהם. כן יהי רצון.

מציל אלקטרוני

מי שחושב שרמת־חיים נמדדת על־פי הדגם של המכונית, או מיספר המפלסים של הווילה — טועה.

יש. יש דבר חדש, מיתקן חדש, וזה לא טלפון במכונית ואפילו לא טלוויזיה „בילט אין" במכונית. מציל אלקטרוני, שזה עתה הגיע מארצות־הברית, וכבר נמכר לכל דורש בישראל. אמרנו דורש. השאלה היא מי הם הדורשים. הדורשים הם אלה שמקיימים רמת־חיים, ויש להם

חוץ מארבעה מפלסים בווילה גם בריכת־שחיה.

ועכשיו למיתקן עצמו. מציל אלקטרוני המורכב ממצוף חופשי השט על פני ה־בריכה וממשדר־מקלט המחובר לרשת־החשמל בבית. תשאלו בשביל מה צריך את זה? שאלתם, ובכן, ברגע שנופל למי הבריכה גוף זר, כמו למשל, תינוק שלא מלאה שנתו, כלב שנבהל מהדוור, או סתם הבן של השכן, בקיצור כל גוף שמישקלו יותר מכמה קילוגרמים, מופ־עלת אזעקה שאינה נגמרת אלא כשמוצי־אים את המצוף מהבריכה, או את הגוף שנפל לתוכה.

טוב להצלת ילדי בעלי וילות־בריכות וילדי קיבוצים.

יעוץ טלפוני

מזאיר

בשבוע שעבר כתבתי על פילאי־הטלפון בישראל. לצערי שכחתי לציין שזה היה חלק א'. ועכשיו תרשו לי להציג בפניכם את חלק ב' שהוא, אני מבטיח, לא פחות מעניין.

אתם בוודאי זוכרים, שלחבר שלי הח־ליפו את הטלפון — לא את המכשיר, את מיספר־הטלפון — במיסגרת מיבצע שכונתי של מישרד־התיקשורת, שהחליף את כל מיספרי הטלפון בשכונה. קורה. הנה, למשל, בפתח־תיקווה החליפו את כל המיספרים לשבע ספרות, כמו באמ־ריקה; בשכונה של החבר נשארו שישה מיספרים, אבל מה — יותר גדולים. קודם היו שני המיספרים הראשונים מתחילים ב־22, או 23, עכשיו הם מת־חילים ב־28 ו־29. ועוד משהו: גם שני המיספרים האחרונים שונו.

כזכור לטוב, התקין מישרד־התיקשורת תקליט וכל מי שחייג למיספר הישן, ה־תקליט צייד אותו במיספר החדש. יפה, מתקדם, יעיל ותסכותי. אחרי כמה שבו־עות התעייף התקליט והפסיק להסתובב על צירו. נו, מה אתם חושבים עשה מישרד־התיקשורת? כלום, או כמעט כלום. מי שמצלצל למיספר הישן נענה בצליל חיוג רגיל, אך אין מי שיענה, כי החיוג מחובר לרשת של שרותי־הטלפון ששכחו לנתקו. ואז, מה קורה למי שמצלצל לטלפון הישן ולא נענה? „נו, הם ודאי נסעו לסקי בשווייץ, אבל מה זה, שכחו לחזור!"

יש לי הצעה יוצאת מגדר הרגיל ל־שרותי הטלפון. אני לא בעל הרעיון המקורי; הוא הועבר אלי באמצעות חבר אחר, שזה עתה חזר מקינשסה, בירת זאיר. שם, הוא מספר לי, כש־מחליפים מיספר טלפון והתקליט של המיספר החדש נשחק מרוב שימוש — שימו לב! — יש תקליט חדש, האומר: מיספר הטלפון אליו חייגת הוחלף, נא, פנה למודיעין, תודה.

יש גם מיקרים אחרים, למשל: אם הבית שבו היה הטלפון הוחרם על־ידי השליט המקומי, עונה ה־טלפון ומציע לפנות למודיעין מיד־חד, וכאן מסבירים למטלפן, שבעל הטלפון נשלח מטעם המדינה, ל־השתלמות בהקלטות טלפוניות בישראל, שהיא מן המתקדמות בשטח זה באסיה ובאפריקה, להד־ציא יפן.

יהיה עוד המשך. לא פחות מעניין.

כדורסל

האדומים ניצחו פעם אחת

ביום ראשון אחרי מישחקי הדרבי ה־תל־אביבי בכדורסל בין מכבי והפועל תל־אביב, ניגש יושב־ראש קבוצת מכבי, שימעון מיזרחי, למנהל הפועל, יורם

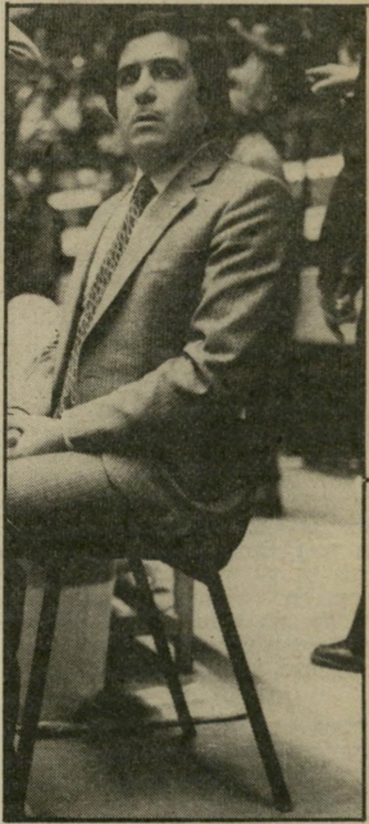

עסקן מיזרחי
הפועל — קבוצה אדומה

(„פיקו") רוזביץ ואמר לו: „פעם אחת כבר ניצחנו את האדומים השבוע, נשארו עוד פעמיים." שני המישחקים הב־אים של מכבי היו מול צה"אס־קא מוס־קבה. „בעיני מיזרחי," סיפר רוזביץ, „הפועל תל־אביב מצטיירת כקבוצה רו־סית." שמע את השיחה אוהד הפועל, צבי לקס, והוסיף: „אם כך, אז במישחק הראשון ניצחנו, כי אז הרוסים ניצחו."

כדורגל

שרף במקום שווייצר?

לדויד (דוביד) שווייצר, מאמנה של קבוצת הכדורגל מכבי תל־אביב, יש

מאמן שרף
מועמד מתאים

הסכם למשך שנה עם הנהלת הקבוצה, ואופציה לשנה נוספת. אך במכבי תל־אביב לוקחים בחשבון שיכולות להיות הפתעות לכיוונים שונים, עם המאמן הנחשב בין הידועים בארץ, ולכן החליטו כבר עתה — בעיצומה של עונת ה־כדורגל — להבטיח לעצמם מאמן רציני לשנה הבאה.

מי שבא בחשבון, אם שווייצר לא ימשיך, הוא מאמנה הוותיק של קבוצת בני־יהודה, שלמה שרף. בשיחה עם אחד האנשים החזקים של מכבי תל־אביב נאמר, שאם שווייצר לא ימשיך, שרף יהיה המועמד המתאים.

אך יש להניח ששווייצר לא יוותר בקלות על החוזה השמן שיש לו עם מכבי תל־אביב.

ההימור לא הצליח

את עמנואל שפר, המאמן הלאומי ב־עבר, הביאו לבית"ר ירושלים כדי לנסות למצוא את הנוסחה שתביא ניצחונות ל־קבוצה. למרות נסיונות השיקום הבלתי פוסקים שנעשו בקבוצה בחודשים ה־אחרונים, כמו החלפות מאמנים והנהלה, לא הצליח שפר להביא את הנקודות שהיו מבטיחות לו סכום של יותר מ־מיליון לירות.

שפר נחשב לשועל ותיק בשטח ה־

מאמן שפר
בלי מיליון לירות

כדורגל, והוא לקח את המשימה כהי־מור כמעט בטוח. המאמן האמין שיצ־ליח להשיג את הנקודות לפחות במיש־חקי הבית. אך הוא סיים את תקופת הנסיון וזכה רק ב־4 נקודות.

אולי חוסר־ההצלחה של שפר היא ש־החזירה את המאמן המודח, אליהו עופר.

תחליף למענקי ניצחון

שחקני קבוצת הכדורגל הפועל רמת־גן אינם זוכים העונה בניצחונות מפוארים, וגם מקום טוב בטבלת הליגה הלאומית עדיין לא הצליחו להשיג. בכל זאת אין הם נחשבים לשחקנים חסרי־מזל וכסף לחלוטין. מנהלם, יוסי שטורוזמן, מפצה אותם. שטורוזמן, שהוא גם בעל חברת ברוקרים בבורסה, דנור, משקיע את כספם של שחקניו ומשיג עבורם רווחים נאים, שהם תחליף, זמני לפחות, למענקי הניצ־חונות שאותם הם חסרים.

תחזית מאמנים

מירמוביץ

שווייצר

את מישחקי גביע המדינה שייע־רכו בשבת הקרובה, ואת מישחקי הליגה האנגלית הראשונה חוזים ה־שבוע המאמן הלאומי יוסף (יוסל'ה) מירמוביץ ודויד (דוביד) שווייצר.

מישחקי השבת	מירמובי	שווייצר
1. הפועל חדרה — בית"ר רמלה	×	1
2. הפועל אפיקים — הפועל תל־חנן	×	2
3. הפועל ראשון־לציון — הפועל נצרת עילית	1	1
4. מכבי שפרעם — הפועל בית־שמש	1	1
5. הפועל פתח־תיקווה — הפועל בית־שאן	1	1
6. מכבי הרצליה — הפועל עכו	1	1
7. הפועל מרמורק — הפועל קריית־אונו	×	1
8. אסטון וילה — מנצ'סטר סיטי	1	1
9. מנצ'סטר יונייטד — נוטינגהם פורסט	×	1
10. נוריץ' — אברטון	×	×
11. נוטס קאונטי — ארסנל	×(1)	2
12. סטוק־סיטי — איפסוויץ'	×	2
13. ווטפורד — סאות' האמפטון	1	1

בשבוע שעבר הצליח שמואל יעקובסון לנחש שש תוצאות נכונות ואילו גרשון דקל ניחש חמש.

הכדור העגול של זיווה

אוהדת בר־נס
אליפות משולשת

„השופט הזה לא פייר," נשמעה ל־פתע צעקה, במישחק השבת של ה־פועל תל־אביב מול מכבי חיפה, ש־נערך בבלומפילד. איש מהצופים לא היה נותן לימו לכך, לילא הבחינו ב־קול נשיי, שפרץ מיציע־הכבוד.

תחת מיטריה ורודה ישבה גברת מ־הודרת, עטופה במעיל מינק שחור, ד־אצבעותיה מכוסות בטבעות יהלומים. מרוכזת בהתרחשויות שעל המיגרש ה־בוצי, מבלי להתייחס לעשרות העיניים שננעצו בה בסקרנות, המשיכה הגברת בהערותיה.

לא בכל שבת פוגשים האוהדים של שער מס' 3 גברת מכובדת הצועקת כמוהם. זיווה בר־נס גזלה את תשומת־הלב שהיתה צריכה להיות מוקדשת ל־מישחק החיוור שהפגינו השחקנים. היא גם פיצחה גרעינים ולא חששה להש־תלב באווירה הכללית. כי הכדורגל ע־בור זיווה, שנחתה עלינו הישר מלוס־אנג'לס, הוא תחביב ותיק, שאותו היא מספחת כבר קרוב ל־20 שנה. גם ה־היסטוריה האישית שלה תעיד על כך.

מכבי לוס־אנג'לס. היו אלה אנשי טוטנהאם, הקבוצה האנגלית המוכרת ל־ישראלים רבים, שמשכו לראשונה את ליבה לספורט הגברי. אז היא עבדה במלון אכדיה, והאורחים האנגלים ש־התלהבו מהישראלית היפה מיהרו לשלוח לה כרטיס־טיסה וגם לארחה במשך כ־שבועיים באנגליה. מאז היא הפכה משו־געת לספורט הכדורגל. כשהתגלגלה מ־אוחר יותר ללוס־אנג'לס, היא חיפשה מה יש לעיר האמריקאית להציע לה מבחינת הכדורגל.

זיווה מצאה קבוצה חובבנית עלובה, המורכבת מישראלים, וחסרת כל רוח־לחימה. „רק להפסיד לגויים הם ידעו," צחקה זיווה בהפסקה של המישחק ב־בלומפילד. היא החליטה לחזק ולטפח את השחקנים במילחמותיהם מול הגויים.

מכבי לוס־אנג'לס היתה קבוצה ותיקה, שישבה עמוק עמוק בתחתית טבלת הליגה החובבנית, עד שהגיעה זיווה. בקבוצה היא מצאה את בעלה, גידעון, וביחד הם התלבשו על הכדור־רגלנים. גידעון הפך לנשיא האגודה היהודית, והניהול של הצמד הביא להם במשך שבע שנים רצופות את אליפות אמריקה בכדורגל חובבני. זה בהחלט סיפק את זיווה.

שיא השיאים היתה שנת 1976. אז זכתה מכבי לוס־אנג'לס באליפות משו־לשת. גם גביע קליפורניה, גם אליפות וגם גביע בין־ארצי של כל אמריקה.

שווייצר חטף שוק. השיטה של הזוג היתה לאמץ ישראלים שביקשו ללמוד בעיר האמריקאית ולא היה להם מס־פיק כסף. גידעון בר־נס, שהפך לאיש־עסקים מצליח סיפק להם מילגת־לימו־דים מכובדת, תמורת השתתפותם הר־צינית במישחקי הליגה החובבנית.

המסיבות והנשפים של קבוצת מכבי הפכו לשם דבר בלוס־אנג'לס. „עד שהתחילו מאבקים על הכיסא של גיד־עון, אז התחילו ענייני פוליטיקה ו־מאבקי־כוח," הסבירה השבוע זיווה. ה־כיסא של גידעון קסם לעוד כמה אנ־שים, וגידעון החליט לפרוש. מאז חלה הדרדרות ברמת־ההישגים של מכבי לוס־אנג'לס, למורת־רוחם של הזוג. אבל עוד לפני כן הספיקה זיווה לארח את המאמן הישראלי דויד שווייצר, שאימן לפני כארבע שנים את בית"ר ירוש־לים. „שווייצר חטף שוק," לדברי זיווה כשתוצאת המשחק היתה 4:0 לרעתו.

המישחק של הפועל תל־אביב שבו חזתה זיווה, איכזב אותה קשות. „חשב־תי שהרמה בארץ יותר גבוה. אך קשה להגיד, כי המיגרש היה בוצי ו־השחקנים לא יכלו לתת מסירות אפק־טיביות. זה היה מרגש להיות במישחק, כי זה כדורגל וזה מהנה אותי."

אתה יכול להשקיע
בראש שקט
גם אם יש
תנודות בבורסה
החשש מירידת שערים בבורסה גורם נדודי שינה להרבה משקיעים.
כאשר עובדים בשבילך המומחים להשקעות — המומחים שמנהלים את
קרנות הנאמנות של בנק הפועלים — אתה יכול להיות שקט.
הם מתמצאים היטב בנבכי הבורסה ולרשותם ידע רב וניסיון עשיר
בניהול השקעות.
לבחירתך קרנות הנאמנות שלנו המתמחות במניות, באגרות חוב, במט״ח
או בשילובים שונים ביניהם. בקש מאנשי הבנק שלך מידע
על קרנות הנאמנות השונות של בנק הפועלים.
אתה יכול לעשות זאת בכל סניף בנק בארץ.
המומחים
להשקעות
הפועלים
ניהול קרנות בנאמנות בע״מ

ה' שבט תשמ"ג, 19.1.1983 מיספר 2368 72 עמודים שנה 47 המחיר: 50 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

הלב של פולי

ישראל פוליאקוב

אישפוז ליתר ביטחון